

| Chambre des Représentants        |                               | Kamer der Volksvertegenwoordigers   |                               |
|----------------------------------|-------------------------------|-------------------------------------|-------------------------------|
| Session de 1928-1929             | N° 66                         | Zittingsjaar 1928-1929              |                               |
| PROJET DE LOI, N° 98 (1927-1928) | SÉANCE<br>du 21 Décembre 1928 | VERGADERING<br>van 21 December 1928 | WETSONTWERP, N° 9 (1927-1928) |

**PROJET DE LOI**

portant revision de la législation sur la réparation  
des dommages résultant des accidents du travail.

**RAPPORT**

FAIT, AU NOM DE LA SECTION CENTRALE (1),  
PAR M. CARTON.

**SOMMAIRE :**

|                                            | Pages  |
|--------------------------------------------|--------|
| Accidents mortels .....                    | 20     |
| Age des ayants droit .....                 | 37     |
| Assesseurs .....                           | 48     |
| Chômage .....                              | 42     |
| Compétence .....                           | 47     |
| Carnets de salaires .....                  | 49     |
| Charges financières .....                  | 10     |
| Domestiques et servantes de ferme .....    | 10     |
| Délai de carence .....                     | 11     |
| Dispensaires et cliniques .....            | 15     |
| Extension .....                            | 4      |
| Employés .....                             | 10     |
| Enfants légitimes .....                    | 34     |
| Enfants naturels .....                     | 34     |
| Enfants adultérins .....                   | 35     |
| Frais médicaux et pharmaceutiques .....    | 13     |
| Frais de déplacement .....                 | 17     |
| Gens de maison .....                       | 8      |
| Grèves .....                               | 42     |
| Hospitalisation .....                      | 19     |
| Ouvriers agricoles .....                   | 5      |
| Ouvriers commerciaux .....                 | 6      |
| Prévention des accidents .....             | 2      |
| Pêcheurs et matelots .....                 | 6      |
| Priorité et répartition .....              | 38     |
| Pluralité d'employeurs .....               | 10     |
| Recours contre les tiers .....             | 17     |
| Récusation .....                           | 48     |
| Résiliation des contrats d'assurance ..... | 49     |
| Statistique des accidents .....            | 2      |
| Soutien .....                              | 36     |
| Salaire des ouvriers agricoles .....       | 47     |
| Salaire de base .....                      | 39     |
| Salaire maximum .....                      | 39     |
| Taux des indemnités .....                  | 13. 31 |

**ANNEXES :**

|                                                                                                |    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| I. — Fréquence des accidents .....                                                             | 51 |
| II. — Délai de carence .....                                                                   | 52 |
| III. — Pourcentage des cas d'accidents selon la<br>situation de la famille de la victime ..... | 54 |
| IV. — Tableau des textes :                                                                     |    |
| 1. Législation actuelle .....                                                                  | 56 |
| 2. Projet de loi .....                                                                         | 56 |
| 3. Amendements de la Section centrale .....                                                    | 57 |

(1) La Section centrale était composée de MM. Hallet, président, Delattre, Van Dievoet, Delacollette, Périquet, De Keersmaecker, Carton.

**WETSONTWERP**

houdende herziening van de wetgeving op de vergoeding  
der schade voortvloeiende uit arbeidsongevallen.

**VERSLAG**

NAMENS DE MIDDENAFDEELING (1)  
UITGEBRACHT DOOR DEN HEER CARTON.

**INHOUD :**

|                                           | Bldz.  |
|-------------------------------------------|--------|
| Dodelijke arbeidsongevallen .....         | 20     |
| Leeftijd van de rechthebbenden .....      | 37     |
| Assessoren .....                          | 48     |
| Werkloosheid .....                        | 42     |
| Bevoegdheid .....                         | 47     |
| Loonboekjes .....                         | 19     |
| Financiële lasten .....                   | 10     |
| Knechts en meiden op pachthoeven .....    | 10     |
| Garentietijd .....                        | 11     |
| Apotheekdiensten en klinieken .....       | 15     |
| Uitbreiding .....                         | 4      |
| Bedienden .....                           | 10     |
| Wettige kinderen .....                    | 34     |
| Natuurlijke kinderen .....                | 34     |
| Uit echtbreuk geboren kinderen .....      | 35     |
| Kosten van geneesheer en apotheker .....  | 13     |
| Verplaatsingskosten .....                 | 47     |
| Dienstlieden .....                        | 8      |
| Stakingen .....                           | 42     |
| Opneming in ziekenhuizen .....            | 19     |
| Landbouwwerklieden .....                  | 5      |
| Handelswerklieden .....                   | 6      |
| Voorkoming van ongevallen .....           | 2      |
| Visschers en matrozen .....               | 6      |
| Voorrang en omslag .....                  | 38     |
| Veelheid van werkgevers .....             | 40     |
| Verhaal tegen derden .....                | 47     |
| Wraking .....                             | 48     |
| Opzegging van verzekeringcontracten ..... | 49     |
| Statistiek der ongevallen .....           | 2      |
| Kostwinnerschap .....                     | 36     |
| Loon van landbouwwerklieden .....         | 47     |
| Grondloon .....                           | 39     |
| Maximumloon .....                         | 39     |
| Bedrag van de vergoeding .....            | 13. 34 |

**BIJLAGEN :**

|                                                                                                                               |    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| I. — Frequentie van de ongevallen .....                                                                                       | 51 |
| II. — Garentietijd .....                                                                                                      | 52 |
| III. — Percentage van de ongevallen met doodelijken<br>afloop volgens den toestand van het<br>gezin van het slachtoffer ..... | 54 |
| IV. — Tabel der teksten :                                                                                                     |    |
| 1. Van kracht zijnde wetgeving .....                                                                                          | 56 |
| 2. — Wetsontwerp .....                                                                                                        | 56 |
| 3. Amendementen van de Middenafdeeling .....                                                                                  | 57 |

(1) De Middenafdeeling, voorzeten door den heer Hallet, bestond uit de heeren Delattre, Van Dievoet, Delacollette, Périquet, De Keersmaecker en Carton.

MESSIEURS,

La loi du 24 décembre 1903 marque l'un des progrès les plus appréciés de notre législation sociale. Elle vint matériellement au secours des victimes : elle fut un instrument de concorde en mettant fin à des procès irritants dont la solution, attendue souvent pendant d'interminables années, se montrait, soit impitoyable dans sa rigueur juridique à l'égard d'un ouvrier ou de ses proches qui n'avaient pu établir la faute du chef d'entreprise, soit ruineuse pour un modeste patron responsable des ultimes conséquences de sa faute la plus légère.

L'intérêt persistant du problème de la réparation des accidents du travail est attesté par le nombre des victimes qui, chaque année, avec une régularité déconcertante, continuent à payer un lourd tribut à l'industrie.

D'après une intéressante étude de M. Nestor Laurent sur la prévention des accidents du travail : « Il survient en Belgique, bon an mal an, 175,000 accidents du travail parmi lesquels environ 600 entraînent la mort de la victime, 5,000 une invalidité permanente, 1,500 une incapacité temporaire de plus de vingt-huit jours, 75,000 une incapacité temporaire de huit à vingt-huit jours. Les autres accidents, au nombre de 80,000 environ, sont des accidents bénins occasionnant une incapacité de moins de huit jours. Et ces chiffres s'appliquent aux seuls accidents arrivés dans les entreprises assujetties à la loi de réparation.

« La charge financière annuelle imposée à ces entreprises par le règlement légal des accidents précités peut être actuellement évaluée à 100 millions de francs. Mais ce chiffre ne représente que le montant des indemnités dues aux victimes et des frais médicaux et pharmaceutiques. Il faut y ajouter 25 millions environ pour les charges extra-légales (frais généraux de l'assurance, frais judiciaires, etc...). La perte subie par les victimes elles-mêmes — perte qui est égale, en raison du forfait de réparation au montant des indemnités pécuniaires — se chiffre approximativement par 85 millions. De sorte que la charge annuelle totale résultant des accidents du travail dans les entreprises assujetties à la législation peut être actuellement évaluée à 210 millions de francs.

« Cette charge s'accroîtra d'ailleurs sensiblement dans l'avenir, lorsque le bénéfice de la réparation légale sera étendu, ainsi que l'équité l'exige, à toutes les victimes d'accidents du travail, quelle que soit la nature des entreprises. »

Le tableau statistique reproduit en annexe dénote une réduction sensible du nombre des accidents pendant les années 1921 et 1922.

Quels que soient les facteurs qui aient déterminé cette amélioration qui, d'après les éléments d'appréciation encore incomplets que nous possédons pour les années suivantes, semble s'être maintenue depuis lors, on peut présumer que, soit à leur initiative personnelle, soit sous l'impulsion de l'inspection du travail, de celle des organisations ouvrières et des Caisses communes d'assurance

MEINE HEEREN,

Door de wet van 24 December 1903, hebben wij, op het gebied van sociale wetgeving, een merkelijken stap vooruit gedaan. Daardoor wordt aan de slachtoffers stoffelijke hulp verleend. Zij was een middel tot vreedzame overeenstemming, doordat zij een eind maakte aan lastige processen waarvan de uitwijzing, die zich soms lange jaren wachten liet, in hare juridische strengheid ofwel zeer hard was ten aanzien van den arbeider of van zijne verwanten, die de fout van het ondernemingshoofd niet hadden kunnen bewijzen, ofwel, betekende zij den ondergang voor den bescheiden patroon, op welken de uiterste gevolgen van de kleinste fout door hem begaan neerkomen.

Dat het vraagstuk van die schadeloosstelling van de arbeidsongevallen doorlopend van belang blijft, wordt bewezen door het getal slachtoffers die ieder jaar, met eene onstellige regelmatigheid, een zwaren tol aan de nijverheid blijven betalen.

Wij lezen in een interessante studie van den heer Nestor Laurent over het voorkomen van arbeidsongevallen : « In België, gebeuren er, het een jaar door het ander, 175,000 arbeidsongevallen, waarvan 600 met doodelijken afloop, 5,000 met bestendige invaliditeit, 1,500 met een tijdelijke ongeschiktheid van meer dan acht en twintig dagen, 75,000 met eene tijdelijke ongeschiktheid van acht tot acht en twintig dagen. De andere ongevallen, ongeveer 80,000, zijn kleine ongelukken die minder dan acht dagen werkonbekwaamheid veroorzaken. En deze cijfers slaan alleen op de ongevallen die voorkomen in de ondernemingen welke aan de wet op de schadevergoeding zijn onderworpen.

« De jaarlijksche financiële last, aan deze ondernemingen opgelegd door de wettelijke regeling van die ongevallen, kon geschat worden op 100 miljoen frank. Dit cijfer omvat echter alleen het bedrag van de aan de slachtoffers verschuldigde vergoedingen en van de dokters- en apothekerskosten. Men moet er ongeveer 25 miljoen bijdoen, voor de lasten niet bij de wet voorzien (algemeene verzekeringskosten, gerechtskosten, enz.) Het verlies door de slachtoffers zelf geleden — verlies dat gelijk is, wegens het forfait van de vergoeding, aan het bedrag van de geldelijke vergoedingen, — bedraagt ongeveer 85 miljoen. Zoodat de geheele jaarlijksche last, voortvloeiend uit de arbeidsongevallen in de ondernemingen welke thans aan de wet zijn onderworpen, kan geraamd worden op 210 miljoen frank.

» Deze last zal, trouwens, in de toekomst nog merkkelijk aangroeien, wanneer het voordeel van de wettelijke vergoeding zal uitgebreid worden, wat maar billijk is, tot al de slachtoffers van arbeidsongevallen, welke ook de aard weze van de ondernemingen. »

De in de bijlage aangegeven statistische gegevens wijzen op eene merkelijke vermindering van het getal ongevallen in de jaren 1921 en 1922.

Welke ook de factoren wezen die hebben geleid tot deze verbetering welke, volgens de nog onvolledige gegevens die wij bezitten voor de volgende jaren, zich sedertdien schijnt te hebben gehandhaafd, kan men veronderstellen dat de wetgever, hetzij uit persoonlijk initiatief, hetzij onder aandrang van het Arbeidstoezicht, van de arbeidsorganisaties en van de gemeente-

dont les services spécialisés exercent à ce point de vue une action très efficace, les employeurs comprennent de plus en plus qu'aux points de vue humanitaire et économique aucun devoir ne s'impose plus impérieusement à eux que de veiller, au prix de tous les sacrifices nécessaires, à la sécurité de leur personnel (1).

Il y va de l'intérêt de l'ouvrier, de l'employeur et du pays lui-même.

L'on voit que la question de la réparation des accidents du travail conserve une ampleur considérable.

Le projet soumis aux délibérations de la Chambre tend à combler les lacunes, à corriger les défauts qu'une expérience de près d'un quart de siècle a décelés dans une loi qui ne pouvait du premier coup prétendre à la perfection et qui, s'inspirant d'une louable prudence, avait strictement limité l'étendue de son domaine.

Au seuil de ces débats, nous ne pourrions mieux faire que de reproduire les lignes écrites en 1901 par l'honorable M. Van Cleemputte au début de son très beau rapport :

« L'œuvre législative que nous allons aborder est délicate : c'est un motif de plus d'écarter ce qui divise et d'unir nos efforts dans le vouloir qui nous est commun, de donner un gage nouveau de nos sentiments de justice et de loyale sympathie envers nos concitoyens des classes ouvrières, de développer encore la solidarité et de consolider la paix dans le monde des industries. »

\* \*

Les deux premiers articles du projet sont de pure forme : ils abrogent les articles de la loi de 1903 atteints par les modifications proposées.

L'article 3 énumère ces modifications en suivant l'ordre des articles de la loi de 1903.

L'article premier de la loi de 1903 limitait l'application de celle-ci aux accidents survenus aux ouvriers des entreprises visées à l'article 2. L'énumération est longue et suffit à elle seule lorsqu'on la compare à celle qui, dans un tout autre domaine d'ailleurs, fait l'objet de l'article 524 du Code civil, à montrer les progrès réalisés depuis un siècle dans l'ordre économique.

Mais cette énumération laissa en dehors du champ d'application de la loi :

- « 1<sup>o</sup> Les exploitations industrielles non comprises dans les catégories ci-dessus énumérées et qui occupent habituellement moins de cinq ouvriers;
- « 2<sup>o</sup> Les exploitations agricoles qui occupent habituellement moins de trois ouvriers;
- « 3<sup>o</sup> Les magasins de commerce où l'on emploie habituellement moins de trois ouvriers. »

(1) M. Wauters, alors Ministre de l'Industrie et du Travail, a déclaré, le 10 mai 1927 à la Chambre, que, malgré les difficultés spéciales de l'exploitation de nos mines de charbon, souvent grisouteuses et toujours à veines peu épaisses, nous figurions avec la France au premier rang des nations pour la diminution du nombre des accidents du travail dans les charbonnages.

lijke Verzekeringskassen, waarvan de gespecialiseerde diensten in dit opzicht een zeer doeltreffenden invloed hebben, meer en meer begrijpen dat onder menschevend en onder economisch opzicht, geen strengere plicht op hen weegt dan, ten koste van alle noodige offers, over de veiligheid van hun personeel te waken (1).

Het geldt hier het belang van den arbeider, van den werkgever en van het land zelf.

Men ziet dat het vraagstuk van de vergoeding wegens arbeidsongevallen een zeer grooten omvang blijft behouden.

Het aan de Kamer voorgelegde wetsontwerp wil de leemten aanvullen, de gebreken verbeteren; welke eene ervaring van bijna een kwart eeuws heeft aan 't licht gebracht in eene wet die niet van meet af aan volmaakt kon wezen, en die voorzichtigheidshalve streng beperkt was.

Bij den aanvang van deze bespreking, meenen wij niet beter te kunnen doen dan aan te halen wat de achtbare heer Van Cleemputte, in 1901, schreef in zijn merkwaardig verslag :

« Het is een kiesch wetgevend werk dat wij op het punt staan aan te vangen; dit is eene reden te meer van weg te laten wat ons verdeelt en onze pogingen te vereenigen in het gemeenschappelijk betrachten om een nieuw blijk te geven van onze gevoelens van rechtvaardigheid en ongeveinsde genegenheid jegens onze medeburgers in den werkersstand, de solidariteit nog meer uit te breiden en den vrede in de nijverheidswereld te bevestigen. »

\* \*

De eerste twee artikelen van het ontwerp zijn louter voor den vorm; zij doen de artikelen van de wet van 1903, waarop de voorgestelde wijzigingen slaan, wegvallen.

Artikel 3 somt die wijzigingen op in de rangorde van de artikelen der wet van 1903.

Het eerste artikel van de wet van 1903 beperkt de toepassing van die wet tot de ongevallen overkomen aan de arbeiders van de ondernemingen bedoeld in artikel 2. De opsomming is lang, en is op haar eigen alleen voldoende, wanneer men ze vergelijkt bij deze welke, op een ander gebied, het voorwerp is van artikel 524 van het Burgerlijk Wetboek, om den vooruitgang aan te toonen sedert eene eeuw op economisch gebied gemaakt.

Maar in deze opsomming, werden buiten de toepassing van de wet gelaten :

- « 1<sup>o</sup> De nijverheidsondernemingen niet begrepen in hooger genoemde categorieën en die gewoonlijk minder dan vijf arbeiders bezigen;
- « 2<sup>o</sup> De landbouwondernemingen die gewoonlijk minder dan drie arbeiders aan 't werk hebben;
- « 3<sup>o</sup> De handelsmagazijnen met gewoonlijk minder dan drie arbeiders. »

(1) De heer Wauters, toen Minister van Nijverheid en Arbeid, heeft verklaard, op 10 Mei 1927, ter Kamer, dat wij, ondanks de bijzondere moeilijkheden van de exploitatie onzer koolmijnen die dikwijls mijngas bevatten en waarin de koolfagen steeds dun zijn, met Frankrijk op den eersten rang der naties stonden, wat betreft de vermindering van het getal arbeidsongevallen in de koolmijnen.

Cette exclusion est d'autant plus sensible que les ouvriers ainsi écartés du champ d'application de la loi sont justement ceux qui sont généralement au service des patrons les moins fortunés et par conséquent les moins capables de faire face éventuellement aux conséquences pécuniaires d'un jugement qui les condamnerait sur pied des articles 1382 et suivants du Code civil.

Le projet du Gouvernement propose d'étendre l'application de la loi à tous les ouvriers des entreprises publiques ou privées lorsqu'ils sont dans le cours de l'exécution du contrat de travail régi par la loi du 10 mars 1900.

Il ne faut pas se dissimuler que cette extension n'ira pas sans difficulté, car s'il est aisé d'établir un contrat d'assurance avec un grand organisme occupant des milliers d'ouvriers, tous nettement assujettis à la loi et dont les salaires sont constatés par une comptabilité irréprochable, il n'en sera pas de même en ce qui concerne cette multitude de petits « patrons » qui sont parfois bien étonnés de s'entendre qualifier comme tels et dont le « personnel » souvent occasionnel se trouve vis-à-vis d'eux dans une situation légalement imprécise.

Ajoutons à cela que ces petits employeurs sont plus familiarisés avec le travail manuel qu'avec les formalités des conventions d'assurance.

Qu'en résultera-t-il ? Trop souvent soit par ignorance, soit de très bonne foi, ce petit patron n'aura pas cru devoir s'assurer parce qu'il n'occupe pas habituellement d'ouvrier et qu'il n'a pas considéré comme tel un voisin ou un parent qui, pendant un temps parfois limité, aura exécuté chez lui un travail sous sa direction. En cas d'accident même gravement imputable à l'ouvrier, un modeste artisan pourra se voir condamner au paiement des indemnités légales. Dans certains cas ce sera la ruine.

Le risque assujetti depuis 1903 était le plus important : celui auquel la loi va s'étendre est celui qui, de loin, engendrera le plus de difficultés.

Il ne faut pas hésiter à marcher de l'avant à raison de l'intérêt que présente cette extension pour les victimes et confiant dans le progrès de l'éducation des citoyens vis-à-vis des nécessités sociales, mais des précautions s'imposent.

La proposition se justifie notamment en tant qu'elle englobe dans les entreprises assujetties celles non énumérées dans l'article premier et qui occupent moins de cinq ouvriers. C'est moins le grand nombre d'ouvriers que la nature du travail qui crée le risque industriel.

La question fut très discutée en 1902 en ce qui concerne les **ouvriers agricoles**; elle n'a cessé d'ailleurs de retenir l'attention des législateurs, ne serait-ce qu'à raison de l'intérêt tout spécial que mérite l'agriculture qui même dans notre Belgique réputée pour son développement industriel reste une branche d'activité si importante de notre pays non seulement par la valeur de sa

Deze uitsluiting doet zich te meer gevoelen, daar de aldus van de toepassing der wet uitgesloten arbeiders juist degenen zijn, die over het algemeen in dienst staan van de minst vermogende patroons, en dienvolgens het minst in staat zijn om, eventueel, de geldelijke gevolgen te dragen van een vonnis dat hen zou veroordeelen op grond van de artikelen 1382 en volgende van het Burgerlijk Wetboek.

Het ontwerp van de Regeering stelt voor, de wet eveneens toepasselijk te maken op al de arbeiders van de openbare en private ondernemingen, wanneer zij in de periode zijn dat zij de arbeidsovereenkomst, beheerscht door de wet van 20 Maart 1920, toepassen.

Men moet erkennen dat deze uitbreiding niet zonder moeilijkheden zal geschieden; want het is gemakkelijk een verzekeringscontract op te maken met een groot organisme dat duizenden werklieden aan den arbeid houdt, welke allen duidelijk onder de toepassing der wet vallen en wier loonen vastgesteld worden in eene onberispelijke boekhouding; doch is het niet hetzelfde, wat betreft deze menigte van kleine « werkgevers », die soms zeer verwonderd zijn dat zij als « kleine werkgevers » bestempeld worden, en wier « personeel », dat dikwijls toevallig is, zich tegenover hen in een wettelijk onduidelijken toestand bevindt.

Voegen wij hieraan toe, dat deze kleine werkgevers meer vertrouwd zijn met den handenarbeid dan met de formaliteiten van de verzekeringsovereenkomsten.

Wat zal hieruit voortvloeien ? Al te vaak zal deze kleine werkgever, hetzij door onwetendheid hetzij te goeder trouw, niet gemeend hebben zich te moeten verzekeren omdat hij gewoonlijk geen werkmán bezigt en omdat hij niet als dusdanig, een gebuur of een familielid beschouwd heeft dat, soms gedurende een beperkt tijdsverloop, te zijneit en onder zijne leiding een werk zal uitgevoerd hebben. Doet zich een ongeval voor, zelfs als dit in ruime mate toe te schrijven is aan den werkmán, dan zal een bescheiden ambachtsman kunnen veroordeeld worden tot het betalen van de wettelijke vergoedingen. In sommige gevallen zal hij er door te gronde gericht zijn.

Het risico dat de wet, sedert 1903 dekte, was het belangrijkste; dat waartoe de wet zal worden uitgebreid, is het risico dat veruit tot de talrijkste moeilijkheden zal aanleiding geven.

Men moet nochtans niet aarzelen vooruit te gaan, om reden van het belang van deze uitbreiding voor de slachtoffers; men moet vertrouwen hebben in den vooruitgang van de opleiding der burgers, met het oog op de maatschappelijke behoeften; doch voorzorgsmaatregelen dienen genomen te worden.

Het voorstel is namelijk gerechtvaardigd in zoo verre het in de bedrijven waarop de wet toepasselijk is, diegene omvat welke niet opgesomd worden in het eerste artikel en die minder dan vijf werklieden tellen. Het is veel minder het groot getal werklieden dan de aard van het werk, dat aanleiding geeft tot het nijverheidsrisico.

Het vraagstuk werd ten eerste betwist, in 1902, wat betreft de **landbouwwerklieden**: het hield trouwens onophoudelijk de aandacht gaande van den wetgever, al was het slechts wegens het bijzonder belang van den landbouw, die, in ons land dat befaamd is om zijn nijverheidsontwikkeling, een zoo belangrijke bedrijfstak blijft, niet alleen door de waarde van de productie, doch ook



production, mais aussi par le nombre de personnes qu'elle occupe. L'agriculture occupe, en effet, en Belgique, 610,000 personnes dont 130,000 patrons et 480,000 ouvriers agricoles.

Le législateur de 1903 a pensé que « en dehors du cas de l'emploi des machines, l'ouvrier agricole ne court que les dangers desquels la plupart des personnes ont à se garder; que, le plus souvent, le cultivateur et sa famille exécutent personnellement les mêmes travaux que les ouvriers, sont logés, vêtus, nourris comme ces derniers » que les ouvriers agricoles travaillent très souvent en dehors de la surveillance de leur maître, ne recevant guère ou pas de direction, n'en ayant guère ou pas besoin, ayant libre emploi des outils, des instruments, appareils et engins, ayant la garde et la direction des animaux; que par exemple dans une famille privée de son chef, c'est un ouvrier qui, de fait, dirige l'entreprise ou, du moins, les travaux ».

Le Conseil supérieur de l'Agriculture, dans sa séance du 4 décembre 1899, estimait lui aussi que « les conditions agricoles du travail diffèrent essentiellement de celles du travail des entreprises industrielles ou commerciales. Le travail agricole ne s'effectue pas en masse, à côté de mécanismes ou compliqués ou mus avec une puissance et une rapidité dominant parfois le vertige, forçant toujours l'attention et la vigilance; il n'y a pas la continuité l'entraînement et l'uniformité implacables des usines, et des fabriques; il ne subit pas cette atmosphère d'activité intense et fébrile qui, tour à tour, exalte ou déprime, tantôt fait braver le danger et tantôt énerve l'ouvrier, au point de ne lui laisser que la perspective vague du péril ou des forces impuissantes à l'éviter ».

La Chambre de 1903 s'est basée enfin sur l'exemple des législations des autres pays, qui toutes, sauf celle de l'Allemagne, excluaient les ouvriers agricoles.

Mais depuis lors, un mouvement s'est dessiné dans divers pays en faveur de l'extension de la loi au monde agricole.

Un rapport du Bureau International du travail sur les mesures de protection spéciales pour les travailleurs agricoles (Rapport IV, Conférence internationale du Travail, troisième session, Genève, octobre 1921) signale la différence choquante de situation entre les ouvriers agricoles et les ouvriers industriels qui parfois concourent au même travail, comme par exemple l'ouvrier agricole qui conduit des betteraves à la sucrerie où elles seront déchargées par un ouvrier industriel. Si une locomotive tamponne les deux ouvriers, l'un recevra certainement une indemnité d'ailleurs réduite, l'autre devra courir les risques d'un procès.

Depuis 1903 (Cfr. *La réparation des accidents du travail*, analyse comparative des législations nationales, Genève, 1925) « un certain nombre d'Etats ont étendu le bénéfice des lois sur la réparation des accidents aux entreprises agricoles, soit en instituant une législation spéciale pour cette catégorie d'exploitations, soit en les soumettant à la réglementation prévue pour l'industrie

door het getal personen die er werkzaam zijn. De landbouw houdt inderdaad, in België, 610,000 personen aan het werk, waaronder 130,000 werkgevers en 480,000 landbouwwerklieden.

De wetgever van 1903 heeft gedacht dat « buiten het geval van gebruik van machines, de landbouwarbeider slechts blootstaat aan de gevaren waartegen de meeste menschen zich moeten beschutten; dat, meestal de landbouwer en zijn gezin, persoonlijk hetzelfde werk doen als de werklieden en als dezen gehuisvest, gekleed en gevoed worden — dat de landbouwwerklieden zeer dikwijls werkzaam zijn buiten het toezicht van hun meester, dat hun werk nagenoeg niet geleid wordt, dat het zulke leiding nagenoeg niet behoeft, dat het gebruik van werktuigen, toestellen en machines vrij is, dat aan de werklieden de bewaking en de leiding van de dieren toevertrouwd wordt, dat bijv. in een gezin, zonder hoofd, het een werkmans is die feitelijk het be-drijf, of ten minste de werken leidt. »

De Hoge Raad van den Landbouw oordeelde ook, in zijne vergadering van 4 December 1899, dat « de voorwaarden van het landbouwwerk essentieel verschillend zijn van die van het werk in nijverheids- of handelsbedrijven. De landbouwarbeid wordt niet verricht in massa, naast machines die of ingewikkeld zijn of een macht en snelheid bezitten die soms duizelig maken en die steeds tot waakzaamheid en aandacht verplichten; men ziet in den landbouw niet de onverzettelijke continuïteit, training en eenvormigheid van werkhuizen en fabrieken; de landbouwarbeider ondergaat niet die atmosfeer van koortsachtige en intense bedrijvigheid die beurtelings aanvuurt of neerdrukt, het gevaar doet trotseeren of den arbeider ontzenuwt, zoodat hij ten slotte slechts het onduidelijk besef behoudt van het gevaar, of van de kracht die onmachtig is om het af te weren. »

De Kamer van 1903 steunde ten slotte op het voorbeeld van de wetgeving in andere landen die overal, behalve in Duitschland, de landbouwarbeiders uitsloten.

Doch sedertdien ontstond, in onderscheidene landen, eene beweging ten voordeele van de uitbreiding der wet tot de landbouwwereld.

Een verslag van het Internationaal Arbeidsbureau betreffende de bijzondere maatregelen tot bescherming van de landbouwwerklieden (Verslag IV, Internationale Conferentie van den Arbeid, derde zitting, Genève, October 1921) stelt het treffend onderscheid in het licht, dat bestaat tusschen den toestand van de landbouwarbeiders en dien van de nijverheidswerklieden die soms tot denzelfden arbeid bijdragen, zooals, bijv. de landbouwarbeider die beeten naar de suikerfabriek brengt, waar zij zullen gelost worden door een nijverheidsarbeider. Zoo de twee werklieden omvergereden worden door eene locomotief, dan zal de eene voorzeker eene, ten andere zeer kleine, vergoeding bekomen, en de andere zal het risico van een rechtsgeding moeten op zich nemen.

Sedert 1903 (Cf. *La réparation des accidents du travail*, vergelijkende ontleding van de nationale wetgevingen, Genève, 1925) « hebben een zeker getal Staten de toepassing van de wetten op het herstel van de schade, voortvloeiende uit arbeidsongevallen, uitgebreid tot de landbouwbedrijven; zij hebben, ofwel eene bijzondere wet gemaakt voor deze categorie van bedrijven, ofwel hebben

» (Allemagne, Colombie britannique, Esthonie, France, Italie).

» D'autres pays ne l'ont fait que pour les entreprises où le danger d'accident est aussi grand que dans l'industrie, c'est-à-dire où il est fait usage de forces mécaniques: Argentine, Autriche, Brésil, Chili, Espagne, Finlande, Norvège, Roumanie, Tchécoslovaquie, Uruguay. Les petites exploitations ont été exclues en Espagne, où seules les exploitations agricoles, forestières et d'élevage qui occupent régulièrement six ouvriers (et qui font usage de machines agricoles mues par des moteurs inanimés) se trouvent incluses dans la législation; au Luxembourg, où les entreprises agricoles, pour être soumises à la loi, doivent avoir une superficie d'au moins 10 ares.

» Enfin, dans plusieurs Etats, tant européens qu'extra-européens, les exploitations agricoles sont soumises au régime du droit commun: Chine, Canada (à l'exception de la Colombie britannique), Inde, Japon, Lettonie, Lithuanie, Pologne (ancien territoire russe). »

Se basant sur l'expérience acquise depuis 1903 et sur l'exemple des pays voisins dont la situation est la plus comparable avec la nôtre, la Section se rallie unanimement et complètement à la proposition du Gouvernement d'étendre l'application de la loi aux ouvriers agricoles. Toutefois, afin d'éviter des surprises préjudiciables aux « patrons » occasionnels dont nous avons parlé plus haut, la Section centrale propose qu'il n'en soit ainsi que pour les employeurs qui occupent habituellement un ou des ouvriers pendant au moins deux mois par an.

La loi sera applicable dans les mêmes conditions aux **exploitations commerciales** où les risques sont d'ailleurs plus grands et le contrôle plus aisé.

L'on s'est demandé s'il y avait lieu de maintenir les **pêcheurs et matelots** hors du régime forfaitaire.

Nous croyons utile de reproduire à ce sujet les raisons qui, d'après le Rapporteur de 1903, justifiaient pour ces travailleurs si intéressants d'ailleurs un régime spécial :

« En général, les pêcheurs agissent pour leur compte, soit seuls, soit avec des associés, pour le produit ou une partie du produit de la pêche; le chef ou patron du bateau dirige la navigation, souvent même la pêche, mais il n'est pas le chef de l'entreprise. Le régime projeté ne le concerne pas.

» Mais les pêcheurs qui seraient ouvriers, comme le sont généralement, paraît-il, ceux d'entreprises de pêches au moyen de bateaux à vapeur, sont, comme pêcheurs maritimes, des « gens de l'équipage » ou des « gens de mer » (1).

» Or, les matelots, les gens de mer, sont l'objet d'une loi spéciale, la loi du 21 août 1879, sur le commerce

zij deze bedrijven onderworpen aan de regeling welke voorzien wordt voor de nijverheid (Duitschland, Britsch Columbia, Esthland, Frankrijk, Italië).

» Andere landen hebben dit slechts gedaan voor de bedrijven waar het gevaar van ongevallen zoo groot is als in de nijverheid, d. i. die waar men mechanische werkmiddelen gebruikt: Argentinië, Oostenrijk, Brazilië, Chili, Spanje, Finland, Noorwegen, Roemenië, Tsjechoslowakije, Uruguay. De kleine bedrijven werden uitgesloten in Spanje, waar alleen de landbouw- en boschbedrijven alsmede de veeteeltondernemingen, die regelmatig zes werklieden aan het werk stellen (en die gebruik maken van landbouwmachines welke door mechanische motoren voortbewogen worden) in de wet worden opgenomen; in Luxemburg, waar de landbouwbedrijven eene oppervlakte van ten minste 10 aren moeten hebben om aan de wet onderworpen te worden.

» Ten slotte worden, in onderscheidene Staten, zoowel in als buiten Europa, de landbouwbedrijven onderworpen aan het stelsel van het gemeen recht: China, Canada (met uitzondering van Britsch Columbia), Indië, Japan, Letland, Lithauen, Polen (vroeger Russisch grondgebied). »

Steunende op de ervaring verkregen sedert 1903 en op het voorbeeld van de naburige landen, waar de toestand het best kan vergeleken worden met dien van België, treedt de Afdeeling eenparig en volkomen het voorstel bij van de Regeering dat er toe strekt de toepassing van de wet van 1903 uit te breiden tot de landbouwwerklieden.

Ten einde echter, onverwachte toestanden te vermijden, die nadeel berokkenen aan de toevallige « werkgevers » waarvan hierboven sprake was, stelt de Middenafdeeling voor, dat het slechts het geval weze voor de werkgevers die gewoonlijk een of meer werklieden gebruiken, gedurende ten minste honderd dagen per jaar.

Hetzelfde zal onder dezelfde voorwaarden gelden voor de **handelsbedrijven** waar het risico trouwens grooter is en de controle gemakkelijker.

Men heeft zich afgevraagd of er aanleiding bestaat om de **zeelieden en matrozen** nog langer buiten het forfaitair stelsel te houden.

Wij achten het nuttig, te dien opzichte, de redenen over te nemen die, volgens den verslaggever van 1903, de invoering van een bijzonder stelsel voor deze zoo belangwekkende arbeiders, rechtvaardigden :

« Gewoonlijk handelen de visschers voor eigen rekening, alleen, of met deelgenooten, voor de opbrengst of een gedeelte van de opbrengst der vischvangst; het hoofd of de patroon der boot bestuurt de vaart, dikwijls zelfs de visscherij, doch hij is het hoofd der onderneming niet. Het ontworpen stelsel raakt ze niet.

» Doch visschers die werklieden zouden zijn, zooals, naar het schijnt, dikwijls het geval is met de vischvangstondernemingen door middel van stoomboten, zijn « lieden der scheepsbemanning » of « zeelieden » (1).

» Welnu, voor matrozen, zeelieden, bestaat eene afzonderlijke wet, die van 21 Augustus 1879 op den zeehan-

(1) Voir *Pandectes Belges*, V<sup>is</sup> gens de mer, n<sup>os</sup> 6, 8, 25, 56, 64. Décret du 2 octobre 1793. Arr. roy., 16 janvier 1855. Loi du 25 mars 1891. Voir JACOBS. *Le Droit Maritime Belge*. (Introduction).

(1) Zie *Pandectes Belges*, V<sup>is</sup> gens de mer, n<sup>os</sup> 6, 8, 25, 56, 64. Decreet van 2 October 1873. Kon. besl. 16 Januari 1855. Wet van 25 Maart 1891. Zie JACOBS. *Le Droit Maritime belge* (Inleiding).

» maritime, articles 57 et suivants : ces dispositions font  
» partie de la section II qui correspond au titre V du  
» livre II de l'ancien Code de commerce.

» Ces dispositions attribuent des indemnités aux gens  
» de mer ou d'équipage qui deviennent malades, qui sont  
» blessés; elles règlent les droits des héritiers si le marin  
» meurt pendant le voyage. La portée de cette législation  
» est expliquée dans l'œuvre magistrale d'un de nos  
» anciens collègues, qui a illustré le monde du droit comme  
» il a illustré le Parlement, Victor Jacobs (1).

» Ce régime, que, dans la pratique, l'assurance élargit,  
» peut être susceptible de modifications. Mais le projet  
» de loi spéciale qui nous est soumis n'a pas pour objet  
» de déroger à la loi spéciale sur le commerce maritime. La  
» Section centrale ne se croit pas la mission d'examiner  
» ni comment il faudrait modifier, ni s'il faut modifier  
» cette loi spéciale, dont d'ailleurs le cadre, l'objet et les  
» principes sont considérés comme différents de ceux du  
» présent projet (2). »

S'inspirant des mêmes considérations, le projet du  
Gouvernement propose de maintenir les matelots et les  
pêcheurs en dehors de la loi générale sur la réparation des  
accidents du travail. Cette manière de voir a été admise  
à Genève par la septième Conférence internationale du  
travail de 1925. L'on sait, au surplus, que, chez nous,  
récemment, le ministère compétent a élaboré un projet  
de loi spécial applicable aux gens de mer et qui s'inspire  
des principes de la loi générale.

Mais une question plus délicate se pose : c'est celle de  
savoir s'il n'y a pas lieu d'étendre l'application de la loi  
aux personnes liées non par un contrat de travail au  
sens de la loi du 10 mars 1900, mais par un **contrat**  
**de louage de services**.

Signalons immédiatement que cette catégorie est  
moins importante qu'on le croirait.

L'exposé des motifs fait remarquer à ce sujet qu'une  
« décision » ministérielle du 31 mars 1905 (interprétative  
de l'esprit de la loi), a rangé le personnel hôtelier et café-  
tier, personnel appelé domestique, parmi le personnel  
ouvrier bénéficiaire de la loi du 24 décembre 1903, car, dit  
le texte de la décision, « sont ouvriers, toutes les personnes  
qui sont occupées moyennant un salaire à un travail  
manuel quelconque qui s'effectue dans les conditions  
prévues par l'article premier de la loi du 10 mars 1900  
sur le contrat de travail ». L'explication ne fait que rap-  
peler le principe, mais l'application qu'on en fait au  
personnel hôtelier et commercial n'en est pas moins par-  
faitement admissible dans la plupart des cas.

(1) *Le Droit Maritime Belge*, 1889, t. I, n<sup>os</sup> 253 et suivants.

(2) La récente loi hollandaise sur la législation des acci-  
dents ne s'applique pas non plus aux travailleurs de la navi-  
gation.

Il en est de même de la loi anglaise et de la loi française.

Sir Charles Dilke disait dans son rapport au Congrès de  
Bruxelles, 1897 : « L'exclusion des gens de mer, sauf dans  
» le cas où il s'agit de navires se trouvant dans un dock et  
» tombant alors sous l'application du Factory act de 1895,  
» comme s'ils faisaient partie du dock, est justifiée d'après  
» le Gouvernement, pour le motif que les conditions de la  
» navigation sont d'une nature tellement particulière qu'elles  
» doivent faire l'objet d'une législation spéciale ». (Congrès  
international des accidents du travail, Bruxelles, 1897, p. 279).

» del, artikelen 57 en volgende; deze bepalingen maken  
» deel uit van de 2<sup>e</sup> afdeling overeenstemmende met  
» titel V, 2<sup>e</sup> boek van het vroeger Wetboek van Koop-  
» handel.

» Deze bepalingen kennen vergoeding toe aan zeelieden  
» of koppen der bemanning die ziek worden of gekwetst  
» zijn; zij regelen de rechten der erfgenamen, wanneer de  
» zeeman gedurende de reis overlijdt. De zin dezer wetge-  
» ving is uitgelegd in het meesterlijk gewrocht van een  
» onzer oudste medeleden, die schitterde zoowel in de  
» wereld van het recht als in het Parlement, Victor  
» Jacobs (1).

» Dit stelsel dat, in de praktijk, door de verzekering  
» wordt uitgebreid, kan vatbaar zijn voor wijzigingen.  
» Doch het ons voorgelegd ontwerp van bijzondere wet,  
» strekt er niet toe van de bijzondere wet op den zeevaart-  
» handel af te wijken. De Middenafdeeling acht zich niet  
» geroepen te onderzoeken hoe, en of, deze bijzondere  
» wet, waarvan de strekking, het voorwerp en de begin-  
» selen beschouwd worden als verschillend van het onder-  
» havig ontwerp, gewijzigd moet worden (2). »

Het ontwerp van de Regeering werd ingegeven door  
dezelfde overwegingen en stelt voor, de zeelieden en  
visschers buiten de algemeene wet op het herstel van  
schade veroorzaakt door arbeidsongevallen, te sluiten.

Die zienswijze werd aangenomen te Geneve door de  
zevende Internationale Conferentie van den Arbeid,  
in 1925. Men weet bovendien dat, bij ons onlangs het  
bevoegde Ministerie een bijzonder wetsontwerp heeft  
opgemaakt, dat toepasselijk is op de zeelieden en steunde  
op de beginselen van de algemeene wet.

Doch hier rijst eene meer kiesche vraag op, namelijk  
te weten of de toepassing der wet niet zou moeten uit-  
gestrekt worden tot de personen die gebonden zijn, niet  
door een arbeidscontract in den zin der wet van 10 Maart  
1900, maar door een **contract van dienstverhuring**.

Van stonden aan wijzen wij erop dat deze categorie  
minder aanzienlijk is dan men gelooven zou.

De Memorie van Toelichting doet desdaangaande opmer-  
ken dat, « luidens een ministerieele beslissing van 31 Maart  
1905, ter verklaring van den geest der wet, het hotel-  
en koffiehuispersoneel, genaamd huishoudpersoneel, als arbe-  
dend personeel dient beschouwd, vallende onder toepas-  
sing der wet van 24 December 1903, want, naar luidt de  
tekst der beslissing : « zijn werklieden, al de personen die,  
» tegen arbeidsloon, om't leven welk handwerk verrichten,  
» onder de voorwaarden voorzien in artikel 1 der wet van  
» 10 Maart 1900 op de arbeidsovereenkomst. » De ver-  
klaring herinnert enkel aan het beginsel, doch de toepas-  
sing er van op het hotel- en handelspersoneel is daarom  
niet minder aannemelijk in meest al de gevallen.

(1) *Le Droit Maritime belge*, 1889, t. I, n<sup>os</sup> 253 en volg.

(2) De onlangs aangenomen Nederlandsche wet op arbeids-  
ongevallen is ook niet toepasselijk op de arbeiders der scheep-  
vaart.

Hetzelfde geldt voor de Engelsche en voor de Fransche  
wetten.

Sir Charles Dilke, zei in zijn verslag, voorgelegd aan het  
Congres te Brussel, in 1897 : « De uitsluiting van de zeelieden,  
» behalve wanneer het schepen geldt die zich in een dok bevin-  
» den en dan vallen onder de toepassing van het Factory Act  
» van 1895, alsof zij deel uitmaken van het dok, is gerechtvaar-  
» digd, volgens de Regeering, omdat de voorwaarden van de  
» scheepvaart van zulken bijzonderen aard zijn dat zij het  
» voorwerp moeten worden van eene bijzondere wetgeving ». (Internationaal Congres voor de arbeidsongevallen, Brussel,  
1897, bl. 279).

D'autre part, nous avons vu que le projet de loi en discussion étend le régime forfaitaire justement à des entreprises commerciales et agricoles où des cas douteux se présentaient fréquemment.

Mais il reste les **gens de maison**. A ce sujet, le projet en discussion propose de ne pas modifier la loi du 24 décembre 1903. L'exposé des motifs rappelle que le régime forfaitaire implique l'existence d'un risque professionnel inhérent à l'industrie elle-même, s'exerçant dans un milieu qui peut être ou qui est nécessairement dangereux. Il n'en est généralement plus de même, ajoute l'exposé des motifs, lorsqu'il s'agit d'un contrat de louage de services, par exemple, ou d'un contrat d'emploi qui s'exécutent dans un milieu ou dans des conditions normales.

Il est incontestable que la transaction obligatoire et anticipée imposée à des parties dans un intérêt supérieur quant aux conséquences d'un accident possible, même imputable à la faute lourde de l'un des contractants, transaction qui dans pareil cas enlève à l'autre le droit à une réparation totale qui lui serait due en équité et sur pied des principes fondamentaux de notre droit civil constitue un régime exceptionnel, justifié surtout dans des circonstances nettement différentes de celles de la vie courante.

Il faut bien reconnaître d'ailleurs que les accidents sont de beaucoup plus rares ou moins graves dans le travail domestique que dans l'industrie et que les victimes se trouvent, dans le premier cas, en présence de patrons souvent plus capables que les modestes artisans dont nous parlions tantôt, de faire face aux conséquences de leur faute la plus légère, et, d'ailleurs, toujours portés à une bienveillance effective envers des personnes vivant sous leur toit et mêlées à leur existence quotidienne.

En tout cas, s'il y a lieu de régler les accidents survenant aux gens de service par un régime forfaitaire, il y a lieu de le faire par une législation spéciale à raison des dissimilitudes considérables qui existent entre la situation des domestiques et celle des ouvriers.

En cas d'accident peu grave, le domestique ne quitte pas la demeure du maître. Il continue à exécuter au moins partiellement son travail, à toucher ses gages et à profiter de la nourriture. Y a-t-il vraiment lieu à réparation dans ces conditions pour les incapacités temporaires? Dans l'affirmative, le délai de carence dont le maintien est discuté dans la loi de 1903 semble s'imposer ici de toute nécessité.

De même, le calcul du salaire de base devrait recevoir des modalités spéciales.

Mêmes difficultés à propos de la définition exacte des personnes rentrant dans la catégorie des gens de maison. Quid par exemple des femmes à journées, des couturières, des laveuses qui vont travailler chez les particuliers?

Nous rappelons ici ce que nous avons dit à propos des ouvriers agricoles et commerciaux; la question a une importance considérable car si de bonne foi un particulier n'a pas cru devoir contracter une assurance pour se prémunir contre un accident pouvant survenir à une femme à journée qu'il occupe occasionnellement, il pourrait, en cas d'acci-

Anderzijds, hebben wij gezien dat het behandelde wetsontwerp juist de forfaitaire regeling uitstrekt tot handels- en landbouwondernemingen waar herhaaldelijk twijfelachtige gevallen voorkwamen.

Blijven de **dienstboden**. Desaangaande stelt het wetsontwerp voor, de wet van 24 December 1903 niet te wijzigen. De Memorie van Toelichting herinnert er aan dat de forfaitaire vergoeding het bestaan vereischt van een beroepsrisico eigen aan het bedrijf dat uitgeoefend wordt in een midden dat van zelf gevaarlijk is of kan zijn. Doch zegt nog de Memorie, dat is over het algemeen niet meer alzoo, wanneer het bij voorbeeld een contract van dienstverhuring geldt of een werkcontract voor bedienden, die hunne uitvoering krijgen in een normaal midden en onder normale omstandigheden.

Het is onbetwistbaar dat de verplichte en voorafgaande overeenkomst die aan partijen in een hooger belang wordt opgelegd, wat de gevolgen van een mogelijk ongeval betreft, zelfs wanneer dit toe te schrijven is aan de zware fout van een der contractanten, overeenkomst welke in dergelijk geval aan de andere partij het recht ontneemt op eene geheele vergoeding welke haar billijkerwijs en op grond van ons burgerlijk recht zou verschuldigd zijn, een uitzonderlijk regime huldigt dat zijne verantwoording vindt in omstandigheden die klaar verschillend zijn van de gewone levensomstandigheden.

Men moet trouwens wel toegeven dat de ongevallen veel zeldzamer voorkomen en minder erg zijn in den huisarbeid dan in de nijverheid, en dat de slachtoffers, in het eerste geval, tegenover werkgevers staan die dikwijls beter in staat zijn dan de eenvoudige ambachtslieden, waarover wij daareven spraken, om de gevolgen te dragen van de geringste fout, en bovendien ook steeds geneigd zijn tot werkdadige welwillendheid jegens personen die bij hen inwonen en in hun dagelijksch leven deelen.

In elk geval, zoo er aanleiding bestaat om de ongevallen die aan de dienstboden overkomen, te regelen met een forfaitair stelsel, dan moet dit geschieden krachtens eene bijzondere wetgeving, en dit wegens het aanzienlijk verschil dat er bestaat tusschen den toestand van de dienstboden en dien van de werklieden.

Doet zich een ongeval van weinig beteekenis voor, dan verlaat de diensbode niet de woning van den werkgever. Hij blijft, althans gedeeltelijk, zijn werk verder uitvoeren, zijn loon ontvangen en het voordeel van de voeding genieten. Bestaat er werkelijk reden tot vergoeding van tijdelijke ongeschiktheid tot werken, in dergelijke omstandigheden? Zoo ja, dan schijnt de carentietijd waarvan het behoud in de wet van 1903 betwist wordt, hier volkomen noodzakelijk te zijn.

Eveneens zou de berekening van het grondslag-loon aan bijzondere modaliteiten moeten onderworpen worden.

Dezelfde moeilijkheden doen zich voor ten opzichte van de juiste bepaling der personen behoorende tot de categorie der dienstboden. Hoe te werk gaan voor de werkvrouwen, de naaisters, de waschvrouwen die bij particulieren gaan werken?

Wij herinneren hier aan hetgeen wij gezegd hebben nopens de landbouw- en handelswerklieden; het vraagstuk is van groot belang, want indien een particulier, te goeder trouw, heeft gemeend niet eene verzekering te moeten aangaan om zich te vrijwaren tegen een ongeval dat kan overkomen aan eene werkvrouw die hij toevallig gebruikt,

dent, même gravement imputable à la victime, être condamné à payer des indemnités importantes.

Une étude spéciale de cette question paraît donc indispensable.

C'est la conclusion qui se dégage des législations étrangères.

Il est vrai que la France a, le 2 août 1923, étendu le régime de la législation des accidents du travail aux gens de maison, mais cette loi a été votée rapidement, sans discussion, et les hésitations de la jurisprudence française sur ce point suffiraient à elles seules à nous conseiller la prudence.

La grande majorité des pays, par contre, excluent soit expressément, soit implicitement les services domestiques du risque professionnel, les serviteurs étant considérés comme des salariés occupés en dehors des entreprises ou exploitations assujetties. Ce sont notamment les pays européens suivants : Allemagne, Autriche, Esthonie, Finlande, Italie, Lettonie, Lituanie, Norvège, Pologne, Suisse, Tchécoslovaquie. Parmi les pays extra-européens cette même exclusion se rencontre au Canada (formellement dans les États suivants : Colombie britannique, Manitoba, Nouveau-Brunswick, Nouvelle-Écosse, Ontario; implicitement : Alberta, Yukon, Québec, Saskatchewan), dans l'Inde, au Japon, ainsi qu'aux États de l'Amérique centrale et de l'Amérique du Sud.

Chez nous, l'extension du régime forfaitaire a été soutenue par différents auteurs, parmi lesquels nous citerons M. de la Ruvière, Juge de Paix du 2<sup>e</sup> canton de Bruxelles.

La Commission des Accidents du travail, au cours d'une réunion provoquée par votre Rapporteur, a paru adverse de cette extension, invoquant au surplus que les assurances contractées de plus en plus fréquemment par les particuliers au profit de leurs serviteurs, sans enlever à ceux-ci le bénéfice résultant éventuellement de la responsabilité de leur patron, sont plus appréciables que le régime forfaitaire.

La Section centrale a cependant considéré que le risque auquel étaient exposés les chauffeurs d'autos et les cochers pouvait être assimilé à certains risques industriels et qu'il n'y avait donc aucune raison de principe de ne pas leur appliquer le régime forfaitaire. De même, afin de couper court à des contestations fréquentes, il importe de ranger les *domestiques* et *servantes de ferme* dans le personnel assujetti, même lorsqu'ils partagent leur activité entre la ferme et le ménage et s'occupent de celui-ci en ordre principal. C'est pourquoi la Section propose de rédiger comme suit le second alinéa de l'article premier :

« Sont aussi assimilés aux ouvriers, les conducteurs de véhicules quelconques, ainsi que les domestiques et servantes de ferme, même lorsque le contrat de travail n'est pas régi par la loi du 10 mars 1900. »

Ajoutons, à titre de commentaire et pour marquer notre confiance dans le progrès, que par le mot *véhicule* il faut entendre tous moyens de transport quelconques par terre, par eau et dans les airs.

don kan hij veroordeeld worden tot betaling van belangrijke vergoedingen, zelfs wanneer het ongeval in ruime mate toe te schrijven is aan het slachtoffer.

Een bijzondere studie van het vraagstuk schijnt dus onmisbaar.

Dit is het besluit dat voortvloeit uit de buitenlandse wetgevingen.

Weliswaar heeft Frankrijk, op 2 Augustus 1923, het stelsel van de wetgeving betreffende de arbeidsongevallen uitgebreid tot de dienstboden. Doch deze wet werd spoedigen zonder bespreking aangenomen en de aarzelingen van de Fransche wetgeving op dit punt, zouden voldoende zijn om ons tot voorzichtigheid aan te manen.

Meestal de landen daarentegen, sluiten buiten beroepsrisico hetzij nadrukkelijk, hetzij stilzwijgenderwijs, de huishoudens, daar de dienstboden worden beschouwd als bezoldigden die werken buiten de aan de wet onderworpen ondernemingen of bedrijven. Het zijn namelijk de volgende Europeesche landen : Duitsland, Oostenrijk, Estland, Finland, Italië, Letland, Litauen, Noorwegen, Polen, Zwitserland, Tsjecho-Slowakije. Onder de landen buiten Europa treft men deze uitsluiting aan in Canada (uitdrukkelijk in de volgende Staten : Britisch Colombie, Manitoba, Nieuw-Brunswijk, Nieuw-Scotland, Ontario; — stilzwijgenderwijs : Alberta, Yukon, Quebec, Saskatchewan), in Indië, in Japan, alsmede in de Staten van Midden-Amerika en van Zuid-Amerika.

In ons land, werd de forfaitaire vergoeding voorgestaan door onderscheidene auteurs, onder meer door den heer de la Ruvière, vrederechter van het tweede kanton te Brussel.

De Commissie voor werkongevallen scheen, tijdens eene vergadering bijeengeroepen door uwen verslaggever, tegenstander te zijn van deze uitbreiding; zij beweerde bovendien dat de verzekeringen welke de particulieren hoe langer zoo meer aangaan voor hunne dienstboden, voordeliger zijn dan de forfaitaire vergoeding, terwijl zij aan de dienstboden het voordeel niet ontnemen dat desgevallend voor hen voortspruiten kan uit de verantwoordelijkheid van hun meester.

De Middenafdeeling was niettemin van oordeel dat het risico waaraan de autogelcidrs en de koetsiers zijn blootgesteld, kon worden gelijkgesteld met sommige industriele risico's en dat er dienvolgens geen beginselbezwaar bestond om op hen de forfaitaire vergoeding toe te passen. Om een einde aan geschillen te maken die dikwijls voorkomen, moet men eveneens de *dienstboden en meiden in pachthoeven* rangschikken onder het personeel waarop de wet toepasselijk is, zelfs wanneer zij hunne bedrijvigheid verdeelen tusschen de pachthoeve en hun gezin en zich in de eerste plaats bezighouden met hun gezin. Daarom stelt de Middenafdeeling voor, de tweede alinea van artikel 1 te doen luiden :

« Worden ook met de werklieden gelijkgesteld de geleiders van welkdanige voertuigen, zelfs wanneer het arbeidscontract niet wordt geregeld door de wet van 10 Maart 1900. »

Laten wij, ten verklarenden titel en om blijk te geven van ons vertrouwen in den vooruitgang, er aan toevoegen dat men onder het woord *voertuig* al de vervoermiddelen begrijpen moet : te land, te water en in de lucht.



Pour les employés, la Section centrale a estimé que le traitement maximum au-dessus duquel le bénéficiaire cesse d'être soumis à la loi devait être porté à 24,000 francs. Elle estime également que les mots « participation, directe ou indirecte au travail », dont se sert l'article premier, doivent être interprétés largement et que seul doit être exclu le personnel employé qui, travaillant d'une manière constante, nettement en dehors du milieu industriel, n'est exposé en rien au risque que subit le personnel ouvrier.

Un membre de la Section centrale a signalé que les délégués à l'inspection des mines ne sont considérés ni comme des ouvriers ni comme des agents de l'État. C'est là une question spéciale que la Section signale à l'attention du Gouvernement.

\* \*

Nous n'avons examiné jusqu'ici que l'étendue du champ d'application de la loi. L'on peut soutenir que les extensions proposées par le Gouvernement ne constituent pas pour les employeurs un surcroît de charge, car s'ils se voient contraints de faire face aux obligations de la loi, ils échappent, grâce au forfait, aux conséquences parfois redoutables de tout procès basé sur leur responsabilité civile.

Mais ceci n'est vrai que si, dans le calcul des indemnités dont le paiement est imposé à l'employeur, la loi continue à s'inspirer de la théorie forfaitaire qui est à la base du système.

L'exposé des motifs proclame presque solennellement qu'aucune atteinte n'est portée à ce principe. L'on peut se demander si le souci de rester fidèle à cette déclaration n'a pas cédé parfois devant le désir si humain et qui nous anime tous de venir en aide à des victimes pitoyables.

En effet, alors que la prévention des accidents a fait depuis 1903 des progrès incontestables, le projet propose un ensemble de mesures qui toutes aboutissent à un renforcement sensible des charges imposées à l'employeur.

La Section centrale n'a pas hésité, toujours à l'unanimité de ses membres, à vous proposer, elle aussi, de nouvelles modifications, la plupart en faveur des victimes. Plusieurs des membres de la Section auraient même voulu aller plus loin dans cette voie.

Certains se demanderont dans ces conditions si la transaction imposée par la loi entre des intérêts respectables ne va pas se trouver faussée par ces modifications.

L'exposé des motifs tend à nous rassurer en rappelant que la loi de 1903 apporte au principe du forfait de 50 p. c. plusieurs dérogations favorables au chef d'entreprise. Il en est ainsi lorsque le salaire de la victime dépasse le chiffre maximum déterminé par la loi, ou, en cas de mort, lorsque la victime ne laisse personne qui puisse faire valoir un droit aux indemnités.

C'est exact, mais on oublie d'ajouter qu'il existe des dérogations au forfait, qui sont en faveur de la victime : l'on peut rappeler notamment que l'employeur doit supporter l'intégralité des frais médicaux et pharmaceutiques

Voor de bedienden, was de Middenafdeeling van gevoelen dat de maximumwedde boven dewelke men ophield aan de wet onderworpen te zijn, op 24,000 frank moest worden gebracht. Insgelijks was zij van gevoelen dat de woorden « rechtstreeksche of onrechtstreeksche deelneming in het werk » welke in het eerste artikel voorkomen, in ruimen zin moesten opgevat worden en dat alleen moet worden uitgesloten het personeel dat, bij voortdurend en klaar en duidelijk buiten het industrieel midden werkend, in geen deele bloot staat aan het risico van het werkliedenpersoneel.

Een lid van de Middenafdeeling heeft er op gewezen dat de afgevaardigden bij het mijntoezicht worden beschouwd noch als werklieden, noch als Staatsambtenaren. Dit is een bijzonder vraagstuk waarop de Afdeeling's de aandacht der Regeering vestigt.

\* \*

Tot nog toe hebben wij slechts het gebied onderzocht van de toepassing der wet. Men mag beweren dat de uitbreidingen, welke door de Regeering voorgesteld zijn, aan de werkgevers, feitelijk geen zwaardere lasten opleggen, want, moeten zij de wet naleven, dan ontsnappen zij anderzijds, dank zij de forfaitaire regeling, aan de soms zeer zware gevolgen van elk geding in zake hunne burgerlijke verantwoordelijkheid.

Dit is echter maar dan alleen waar, indien, bij de berekening der vergoedingen welke de werkgever betalen moet, de wet blijft steunen op de forfaitaire stelling welke aan de regeling ten grondslag ligt.

Schier plechtig verklaart de Memorie van Toelichting dat geenszins inbreuk op dit beginsel wordt gemaakt. Men kan zich afvragen of de bekommernis om aan deze verklaring trouw te blijven soms niet geweken is voor het zoo menschelijk verlangen dat ons allen bezielt om deerniswaardige slachtoffers te hulp te komen.

Inderdaad, terwijl het voorkomen der ongevallen sedert 1903 onbetwistbaren vooruitgang heeft gemaakt, stelt het ontwerp eene reeks maatregelen voor, die alle uitkomen op eene merkelijke verzwaring ten laste van den werkgever.

Op hare beurt heeft de Middenafdeeling niet geaarzeld met censgezindheid U nieuwe wijzigingen voor te stellen en ook meestal ten gunste der slachtoffers. Verschillende leden der Afdeeling hadden zelfs verder willen gaan.

Eenigen vragen zich onder die voorwaarden af of het door de wet opgelegde vergelijk tusschen achtenswaardige belangen, niet zal geschonden worden door die wijzigingen.

De Memorie van Toelichting tracht ons gerust te stellen met er aan te herinneren dat de wet van 1903 aan het beginsel van het forfait van 50 t. h. talrijke afwijkingen brengt ten gunste van het ondernemingshoofd. Dit gebeurt namelijk wanneer het loon van het slachtoffer het door de wet bepaald maximumcijfer overtreft, of, in geval van overlijden, wanneer het slachtoffer niemand nalat die eenig recht kan doen gelden op deze vergoedingen.

Dit is juist, maar men vergeet er bij te voegen dat er ook afwijkingen van het forfait zijn ten voordeele van het slachtoffer : men kan er namelijk op wijzen dat de wetgever al de dokters- en apothekerskosten moet dragen,



que le projet y ajoute les frais de l'hospitalisation, le tout pendant trois ans au moins, que le paiement des indemnités est continué au profit de la victime ou au profit de sa veuve et de ses enfants jusqu'à leur mort, même après l'époque à laquelle la victime aurait cessé de travail, soit à cause de son âge, soit à cause d'un accident.

Le Gouvernement et la Section centrale ont montré qu'ils entendaient poursuivre une solution large et généreuse du problème en faveur des familles atteintes dans leurs intérêts et dans leurs affections. Mais prenons garde : la surenchère sentimentale, d'autant plus facile en cette matière qu'elle ne s'exercerait même pas à charge du trésor public, doit faire craindre les exagérations qui saperaient la loi dans ses fondements, qui inciteraient certaines victimes à user de simulations et qui imposerait à l'industrie des charges de nature à compromettre sa prospérité, au détriment des travailleurs eux-mêmes.

#### ART. 4.

##### Délai de carence.

Le législateur de 1903 a limité l'application de la loi aux accidents qui entraînent une incapacité de plus d'une semaine, mais dans ce cas la victime a droit aux indemnités depuis le lendemain de l'accident. Cette disposition a eu généralement une fâcheuse conséquence : de façon à ne pas perdre tout droit à l'indemnité pour les huit premiers jours, l'ouvrier est tenté de prolonger son chômage jusqu'à l'expiration du délai de carence. Cette constatation a été faite dans tous les pays où ce système a été essayé.

Chacun est d'accord pour reconnaître le mal, mais il y a divergence quant au remède.

La suppression de l'effet rétroactif s'impose. Sur ce point, il n'y a pas de discussion.

Mais le projet propose de supprimer tout délai. Rappelons les motifs qui avaient dicté cette disposition. Le Rapporteur de la loi de 1903 cite l'avis émis par M. Dejaxe :

« Toutes les personnes compétentes s'accordent à reconnaître qu'il est sage de soustraire les accidents légers à la loi pour la délester et éviter une foule d'abus et de fraudes ».

Le rapport du Bureau international du Travail (Genève, 1915) développe la même idée comme suit :

« Le premier objet du délai de carence est d'éviter la mise en marche de tout le mécanisme administratif en cas de lésions insignifiantes. S'il n'était pas prévu de délai de carence, l'employeur ou l'institution d'assurance se trouveraient en présence d'un très grand nombre de petites réclamations qui les mettraient dans l'alternative, soit de procéder à une enquête dont le coût ne serait pas en proportion du montant de l'indemnisation, soit de payer sans discuter et d'assumer peut-être des dépenses injustifiées.

« Le second objet du délai de carence est de décourager la simulation en obligeant l'ouvrier à supporter la perte de salaire pendant les premiers jours d'incapacité ».

dat het ontwerp er de kosten van de verpleging bijdoel, dit alles gedurende drie jaar, dat de betaling van de vergoedingen wordt voortgezet ten voordeele van het slachtoffer of ten voordeele van de weduwe en van zijne kinderen tot aan hun dood, zelfs na het tijdperk waarop het slachtoffer zou opgehouden hebben te arbeiden, hetzij ter oorzake van zijn leeftijd, hetzij ten gevolge van een ongeval.

De Regeering en de Middenafdeeling hebben bewezen dat zij eene ruime en edelhoevedige oplossing van het vraagstuk wilden nastreven ten voordeele van de gezinnen die in hunne belangen en in hunne genegenheid zijn getroffen. Maar laten wij voorzichtig zijn : het sentimenteel opbieden, dat te dezer zake te gemakkelijker is daar het zelfs niet ten laste van de schatkist zou geschieden, moet doen vreezen voor overdrijvingen die de wet zouden ondermijnen in hare grondslagen, die sommige slachtoffers zouden kunnen aanzetten tot bedrieglijke practijken die de nijverheid zoodanige lasten zouden kunnen opleggen dat hare bloei in gevaar wordt gebracht ten nadeele van de arbeiders zelf.

#### ART. 4.

##### Carentietijd.

De wetgever van 1903 heeft de toepassing van de wet beperkt tot de ongevallen die eene ongeschiktheid van meer dan eene week voor gevolg hadden, maar in dit geval heeft het slachtoffer recht op de vergoedingen vanaf den dag na het ongeval. Deze bepaling heeft over het algemeen een spijtig gevolg gehad : om niet alle recht op vergoeding te verliezen voor de eerste acht dagen, is de arbeider geneigd zijn werkloosheid te verlengen tot het verstrijken van den carentietijd. Deze vaststelling werd gedaan in al de landen waar dit stelsel werd beproefd.

Iedereen is bereid om het kwaad te erkennen, maar omtrent het bestrijden van het euvel bestaat er meeningsverschil.

Het intrekken van de terugwerkende kracht dringt zich op. Over dit punt bestaat er geen betwisting.

Maar het ontwerp stelt voor elken termijn af te schaffen. Herinneren wij aan de redenen waarop deze bepaling steunt. De verslaggever van de wet van 1903 haalt de meening aan van den heer Dejaxe :

« Alle bevoegde personen zijn het eens om te erkennen » dat het wijs is de lichte ongevallen te onttrekken aan de » wet, om deze te ontlasten en talrijke misbruiken en » bedriegerijen te vermijden ».

Het verslag van het Internationaal Arbeidsbureau (Geneve 1925) zet dezelfde gedachte uiteen als volgt :

« Het eerste doelwit van den carentietermijn is het in- » gangstellen van het bestuurlijk mechanisme te vermij- » den, bij lichte verwondingen. Ware er geen carentietijd » voorzien, zouden de werkgever of de verzekerings- » instelling komen te staan tegenover een zeer groot » getal kleine reclamaties die hen voor de keuze zouden » stellen, ofwel tot een onderzoek over te gaan, waarvan » de kosten niet in verhouding zouden zijn tot het bedrag » van de vergoeding, ofwel zonder bespreking te betalen » en misschien onbillijke uitgaven op zich te nemen. »

« Het tweede doelwit van den carentietijd is : den » lust tot veinzen te ontnemen, door den arbeider te » verplichten het verlies aan dagloon van de eerste dagen » zijner ongeschiktheid zelf te dragen. »

*La plupart des législations étrangères ont maintenu un délai de carence sous diverses formes. (Voir annexe II.)*

Pour motiver la suppression de tout délai, l'exposé des motifs se contente de déclarer qu'« en fait, la plupart des » assureurs réparent actuellement les suites domma- » geables des accidents sans égard au délai de carence; ce » qui établit que la suppression dudit délai ne sera pas une » charge pour l'industrie ».

Il est évident que les assureurs ont pris cette mesure à cause de l'effet rétroactif.

Une étude publiée au nom des caisses communes d'assurances fait de cette question un exposé plus ample et qui paraît objectif :

« Plusieurs caisses communes régionales ont en fait sup- » primé depuis longtemps, même depuis le début de l'ap- » plication de la loi, le délai de carence. La blessure » existe; il y a des lésions indiscutables, peu graves sans » doute, mais elles occasionnent une suspension de tra- » vail et conséquemment un tort à réparer. Plusieurs » organismes d'assurance paient l'indemnité dès le pre- » mier jour de la blessure et, jusqu'à présent, elles n'ont » eu qu'à se louer de cette mesure.

« Le blessé sait qu'il touchera son indemnité, quelle que » soit la durée de l'incapacité et il reprend sa besogne le » plus tôt qu'il peut.

« Diverses caisses communes dont le champ d'action » est fort étendu affirment que le système de l'avant- » projet — l'indemnisation de toutes les incapacités » même de un jour — donnerait lieu à de nombreux abus » en facilitant les absences de deux ou trois jours, c'est- » à-dire les congés rémunérés, sous prétexte d'accidents » inexistants, difficiles à contrôler ou bénins et ne cau- » sant pas en réalité d'incapacité de travail. »

La majorité de la Section centrale a estimé que les déclarations rappelées ci-dessus, émanant de diverses caisses communes, ne faisaient que confirmer des craintes que l'on peut éprouver a priori, car ce sont les incapacités courtes et peu graves qui sont le plus difficilement contrôlables.

L'exemple des autres législations, celui des sociétés de secours mutuels qui sans exception maintiennent un délai de carence, les doléances qui se sont produites dans les quelques pays où tout délai a été supprimé sont autant d'éléments d'appréciation qui incitent à la prudence. C'est pourquoi la Section propose de ne payer les indemnités qu'à partir du troisième jour. Certes le problème est délicat, car la situation n'est plus entière dans certaines entreprises, mais rien n'empêchera les employeurs de continuer le paiement dès le premier jour là où il aura été établi.

#### Taux des indemnités pour incapacités temporaires et permanentes.

La Section centrale a adopté le projet du Gouvernement de maintenir le taux de 50 p. c. pour les incapacités temporaires.

*In de wetgeving der meeste landen is een carentietermijn onder een of anderen vorm behouden. (Zie Bijlage II.)*

Om het afschaffen van allen termijn te verklaren zegt de Memorie van Toelichting eenvoudig : « Overigens ver- » goeden het meeste deel der verzekeraars thans feitelijk » de schade veroorzaakt door ongevallen, zonder te letten » op den carentietijd; dit bewijst ontegenzeggelijk dat » de afschaffing van bedoelden tijd geen last voor de » nijverheid ten gevolge zou hebben ».

Het is vanzelfsprekend dat de verzekeraars dien maatregel hebben getroffen wegens de terugwerkende kracht.

Eene studie, uitgegeven namens de gemeenschappelijke verzekeringskassen geeft over deze quaestie eene breedere verklaring welke ons objectief lijkt :

« Vele gewestelijke gemeenschappelijke kassen hebben » feitelijk sedert lang, zelfs sedert het begin van de toe- » passing der wet, den carentietijd afgeschaft. De kwet- » suur bestaat; er zijn onbetwistbare verwondingen, niet » ernstig voorzeker, maar zij veroorzaken eene schorsing » van het werk, en dienvolgens een nadeel dat moet ver- » goed worden. Talrijke verzekeringsinstellingen betalen » de vergoeding vanaf den eersten dag der verwonding, » en tot nu toe kunnen zij niet anders dan tevreden zijn » over dien maatregel.

« De gekwetste weet dat hij eene vergoeding zal trek- » ken welke ook de duur weze van zijne ongeschiktheid, » en hij herneemt zijn werk zoo gauw als hij kan.

« Sommige gemeenschappelijke kassen, waarvan de » werking zeer uitgebreid is, bevestigen dat het stelsel van » het voorontwerp — de vergoeding voor elke ongeschikt- » heid, zelfs van één dag — aanleiding zou geven tot tal- » rijke misbruiken, door de afwezigheid van twee of drie » dagen te vergemakkelijken, dit wil zeggen de bezoldigde » verlofdagen onder voorwendsel van niet-bestaande » ongevallen, die moeilijk te controleeren zijn, of lichte » ongelukken die eigenlijk geen arbeidsongeschiktheid » veroorzaken. »

De meerderheid van de Middenafdeeling was van meening dat de hooger aangehaalde verklaringen, uitgaande van verschillende gemeenschappelijke kassen slechts de vrees bevestigden die a priori kan oprijzen, want het zijn de korte en weinig gevaarlijke arbeidsongeschiktheden die het moeilijkst te controleeren zijn.

Het voorbeeld van de andere wetgevingen, dat van de maatschappijen voor onderlingen bijstand die gewoonlijk alle een carentietijd behouden, de klachten die zich voordeden in de landen waar de carentietijd afgeschaft werd, zijn gegevens die ons aanzetten tot voorzichtigheid. Derhalve stelt de Middenafdeeling voor, slechts de vergoedingen van af den derden dag uit te betalen. Stellig is het vraagstuk kiesch, want in sommige bedrijven bestaan er reeds bepaalde schikkingen, zoodat de toestand niet overal de zelfde is; doch niets zal de werkgevers verhinderen de betaling voort te zetten van af den eersten dag waarop zij werd vastgesteld.

#### Maatstaf van de vergoedingen wegens tijdelijke en bestendige ongeschiktheid.

De Middenafdeeling heeft het ontwerp van de Regeering aangenomen, waarbij het bedrag van 50 t. h. voor de tijdelijke werkongeschiktheid wordt behouden.

L'exposé des motifs démontre qu'il y a moins de raisons ici que dans tout autre cas de s'écarter du chiffre forfaitaire de 50 p. c.

L'expérience acquise dans les matières des accidents du travail, des secours-maladie et des secours-chômage prouve que lorsque les indemnités atteignent un certain taux, les ouvriers qui trouvent chez eux quelque occupation accessoire, même de ménage, n'ont plus un intérêt suffisant à s'imposer le déplacement, l'effort et les dépenses accessoires que comporte la rentrée à l'usine. Ce danger sera accentué encore par la suppression du délai de carence.

Mais la Section centrale se rallie à la proposition du Gouvernement de porter les indemnités à 66 p. c. lorsque l'incapacité même temporaire se prolonge au delà du sixième mois.

#### ART. 5.

##### Frais médicaux et pharmaceutiques.

Sur pied de la loi du 24 décembre 1903, les frais médicaux ne sont dus que pendant six mois. Le projet propose de les mettre à charge de l'employeur jusqu'à l'expiration du délai de revision.

La projet vise non seulement les frais médicaux, mais aussi les frais chirurgicaux et hospitaliers ainsi que le coût des appareils de prothèse et d'orthopédie.

Rappelons que la loi de 1903 n'a pas laissé à la victime la liberté de choisir son médecin lorsque le chef d'entreprise a institué à sa charge exclusive un service médical et pharmaceutique et en a fait mention dans une clause spéciale du règlement d'atelier dûment affiché.

Le projet maintient cette disposition.

Il prend soin de spécifier que le règlement doit être dûment affiché.

Il croit utile d'imposer la remise à l'ouvrier, lors de l'engagement, d'un extrait détaillé, enlevé d'un carnet à souches, de cette clause du règlement d'atelier ou d'un accord spécial qui serait intervenu à cet égard avec l'employeur.

Cette exigence sera considérée par certains comme une formalité assez superflue, mais elle n'offre pas d'inconvénient.

Le Gouvernement propose dans l'alinéa 5 de l'article 5 du projet que les services médicaux, pharmaceutiques et hospitaliers visés au deuxième alinéa de cet article soient soumis à l'agrément du Gouvernement dans des conditions à déterminer par arrêté royal pris sur avis de la commission des accidents du travail.

Dans les termes où cet article est conçu, il semblerait que le service médical institué par le patron ne puisse fonctionner qu'après agrément. Pareille disposition engendrerait pendant une période qui pourrait se prolonger un trouble préjudiciable aux victimes d'accident comme aux employeurs. Il sera, en effet, impossible au Gouvernement de se prononcer avant un temps considérable sur les demandes d'agrément aussi nombreuses que variées qui lui seront adressées au lendemain de la mise en vigueur de

De Memorie van Toelichting toont aan, dat er in dit geval minder dan in eender welk ander mag afgeweken worden van het forfaitaire cijfer van 50 t. h.

De ondervinding in zake arbeidsongevallen, ziekensteun en werklozensteun, bewijst dat, wanneer de vergoedingen een zeker bedrag bereiken, de werklieden, die aan huis eenige bijkomende bezigheid vinden, zelfs in 't huishouden, er geen voldoende belang meer in hebben zich de verplaatsing, de inspanning en de bijkomende uitgaven, die het terugkeeren naar de fabriek medebrengen, op te leggen. Dit gevaar zal nog aangroeien door het afschaffen van den carentietijd.

Maar de Middenafdeeling sluit aan zich bij het voorstel van de Regeering de vergoedingen te brengen op 66 t. h., wanneer de arbeidsongeschiktheid over de zes maand duurt.

#### ART. 5.

##### Dokters- en apothekerskosten.

Op grond van de wet van 24 December 1903, zijn de dokterskosten slechts verschuldigd gedurende zes maanden. Het ontwerp stelt voor ze ten laste van den werkgever te leggen tot na 't verstrijken van den termijn van herziening.

Het ontwerp voorziet niet alleen de dokterskosten, maar ook de heerkunde en verplegingskosten, eventials de kosten van kunstmatige ledematen en heilgymnastiek.

Herinneren wij er aan, dat de wet van 1903 het slachtoffer niet vrij liet zijn dokter te kiezen, wanneer het ondernemingshoofd op eigen kosten een geneeskundigen en pharmaceutischen dienst heeft opgericht en er melding van maakt in eene bijzondere bepaling van het behoorlijk aangeplakte fabrieksreglement.

Het ontwerp handhaaft deze bepaling.

Het stelt er prijs op te bepalen dat de regeling behoorlijk moet aangeplakt worden.

Het acht het noodig dat aan den werkmán, bij zijn dienstneming, een omstandig, uit een strokenboekje genomen, uittreksel wordt afgeleverd van dit beding van het werkplaatsreglement of van een bijzonder akkoord dat te dien opzichte zou gesloten zijn met den werkgever.

Dit vereischte zal door velen beschouwd worden als eene tamelijk overbodige formaliteit, doch het levert geen nadeel op.

In de 5<sup>e</sup> alinea van artikel 5 van het ontwerp, stelt de Regeering voor dat de medische, pharmaceutische en verplegingsdiensten, voorzien in de 2<sup>e</sup> alinea van dit artikel, worden onderworpen aan de toelating door de Regeering, binnen de voorwaarden, vast te stellen bij koninklijk besluit, genomen op advies van de Commissie voor de arbeidsongevallen.

Zooals dit artikel opgevat is, zou het schijnen dat de medische dienst, ingericht door den werkgever, alleen in werking kan treden na de toelating. Dergelijke bepaling zou, gedurende een tijdsverloop dat lang zou kunnen worden, aanleiding geven tot een verwarring die nadeelig zou zijn, zoowel voor de slachtoffers van arbeidsongevallen als voor de werkgevers. Het zal inderdaad onmogelijk zijn voor de Regeering, vóór afloop van een langen tijd, uitspraak te doen over de talrijke en verschillende aanvragen

la loi et même dans la suite à la naissance de toute nouvelle entreprise ou à chaque changement opéré dans l'organisation du service.

C'est pourquoi la Section interprète cet alinéa en ce sens que le service médical institué par l'employeur ou l'assureur pourra valablement fonctionner jusqu'à ce que le Gouvernement se soit prononcé sur son agrégation. Le Gouvernement a donné son adhésion à la Section quant à cette interprétation.

Mais une question de principe vivement discutée dans certains milieux ne pouvait manquer de retenir l'attention de la Section. C'est celle de savoir si la loi ne pourrait accorder la **liberté du choix du médecin et du pharmacien** et du service hospitalier, même dans le cas où l'employeur aurait institué ces services.

A première vue, cette réforme apparaît comme digne d'intérêt car l'on comprend parfaitement le désir des malheureux, en proie aux souffrances et aux appréhensions, de ne confier leur sort qu'à un médecin qui leur inspire confiance.

Certes, c'est à l'occasion des maladies surtout que l'on a pu dire, avec un peu d'exagération d'ailleurs, que la confiance était le premier des remèdes, mais même à l'occasion des traumatismes, elle peut favoriser l'amélioration de l'état général du blessé et en tout cas lui procurer une appréciable satisfaction.

La considération que ni dans les casernes, ni dans les hôpitaux, ni dans les collèges, ni même dans les mutualités, cette liberté n'est généralement pas assurée aux malades, ne suffirait pas pour nous faire écarter l'idée de l'accorder aux accidentés du travail si des raisons qu'après mûr examen, nous considérons comme décisives, ne nous imposaient des distinctions à faire.

Il n'existe à nos yeux qu'une considération vraiment importante c'est celle basée sur l'intérêt du blessé, c'est-à-dire sa guérison rapide et complète.

Or, une fois de plus, et de la manière la plus évidente en l'occurrence, l'intérêt du patron comme celui de l'assureur se confond avec celui de l'ouvrier.

Voyons à l'œuvre les institutions d'assurance.

Distinguons le cas où elles ont mis sur pied des organisations médicales chargées spécialement des soins aux blessés.

Dans ces cas, des dispensaires sont sur place, soit à l'usine, soit à proximité de plusieurs grandes usines. Des autos-ambulances assurent la liaison. Le blessé est certain d'être toujours soigné sur l'heure, spécialement pour des lésions sans gravité apparente qui ne valent pas une visite chez un médecin, mais qui sont susceptibles de s'envenimer lorsqu'elles ne sont pas soignées à temps.

Si le cas requiert une hospitalisation, la victime est dirigée vers un hôpital où l'intérêt bien compris du patron et de l'assureur leur dicte de ne reculer devant aucune dépense pour atteindre la perfection tant dans le choix du spécialiste que de l'outillage chirurgical et de réadaptation.

tot toelating, die haar zullen toegezonden worden na het in werking treden der wet, en zelfs later bij de oprichting van ieder nieuw bedrijf of bij iedere verandering in de inrichting van den dienst.

Derhalve verklaart de Afdeeling deze alinea in dien zin, dat de medische dienst, ingesteld door den werkgever of den verzekeraar, geldig zal kunnen werken tot de Regeering uitspraak gedaan heeft over zijne toelating. De Regeering heeft hare toestemming gegeven aan de Afdeeling, wat deze verklaring betreft.

Doch eene principieele quaestie, die erg betwist wordt in sommige middelen, moest de aandacht gaande houden van de Afdeeling. Het geldt te weten of de wet niet de **vrije keuze zou kunnen teekennen van geneesheer, apotheker en verplegingsdienst**, zels ingeval de werkgever deze diensten heeft ingericht.

Op eerste zicht, schijnt deze hervorming belangwekkend omdat men volkomen het verlangen begrijpt van de ongelukkigen die lijden en vreezen dat hun lot niet in handen zou zijn van een geneesheer die hun vertrouwen bezit.

Stellig is het vooral, naar aanleiding van ziekten, dat men heeft kunnen zeggen, met eenige overdrijving trouwens, dat het vertrouwen het eerste der geneesmiddelen was. Doch ook, naar aanleiding van verwondingen, kan het vertrouwen de verbetering van den algemeenen toestand van den gewonde begunstigen en, in ieder geval, hem eene aanzienlijke voldoening bezorgen.

De overweging dat gewoonlijk deze vrije keuze noch in de kazernen, noch in de hospitalen, noch in de colleges, noch zelfs in de mutualiteiten toegestaan wordt aan de zieken, zou niet voldoende wezen om de verleening van de vrije keuze, aan de slachtoffers van arbeidsongevallen, af te wijzen, zoo er geene redenen waren die wij, na grondige overweging, als doorslaggevend beschouwen, en die ons verplichten onderscheid te maken.

Er bestaat, onzes inziens, slechts eene belangrijke overweging, namelijk die welke steunt op het belang van den gewonde, d. i. zijne spoedige en volledige genezing.

Eens te meer echter, en op de meest vanzelfsprekende wijze, loopen het belang van den werkgever evenals dat van den verzekeraar samen met het belang van den arbeider.

Gaan wij de werking na van de verzekeringsinrichtingen.

Onderscheiden wij het geval waarin zij medische inrichtingen tot stand gebracht hebben, die bijzonder belast worden met het verplegen van gewonden.

In dit geval, zijn er dispensaria ter plaatse, hetzij in de fabriek, hetzij in de nabijheid van onderscheidene groote fabrieken. Ambulance-automobielen verzekeren de verbinding. De gewonde heeft de zekerheid dat hij steeds onmiddellijk zal verpleegd worden, vooral voor wonden die niet blijkbaar erg zijn en geen bezoek bij een geneesheer waard zijn, doch, die kunnen verergeren zoo zij niet op tijd verzorgd worden.

Zoo het geval eene verpleging vergt, dan wordt het slachtoffer gebracht naar een hospitaal waar het welbegrepen belang van den werkgever en van den verzekeraar hun gebiedt voor geene enkele uitgave achteruit te gaan om de volmaaktheid in de behandeling te bereiken, zoowel wat de keuze van den specialist betreft als ten opzichte van de heekkundige en wederaanpassingswerktuigen.

M. Hector Denis s'exprimait comme suit dans sa note de minorité annexée, en 1903, au rapport de M. Van Cleemputte :

« L'exemple de l'Allemagne montre que les institutions d'assurances peuvent par leur intervention directe dans le traitement médical, atténuer considérablement les suites des accidents du travail. On en jugera par les trois rapports sur cet objet au Congrès International de Paris (1900), et surtout par le rapport de M. Bielefeldt et par celui de M. Roquès qui a dressé un tableau, montrant, grâce à cette intervention, la décroissance du nombre des accidents indemnisés. » (Bielefeldt, *Du traitement médical en Allemagne*, p. 419. Roquès, *L'atténuation des accidents en Allemagne*, Congrès de 1900, p. 454.)

Il y a moins longtemps, le Docteur Depage, dont la mort fut une perte pour la science et pour le Sénat, a été appelé à donner, avec le Professeur Willems de Liège, un avis autorisé sur cette question : après avoir rappelé que le traitement des plaies a été renouvelé de fond en comble, à la suite de l'immense expérience qu'ont faite les chirurgiens du front les quatre années de guerre, les Professeurs Depage et Willems continuaient :

« Il faut que des progrès aussi chèrement achetés ne soient pas perdus pour l'humanité. Il faut que la chirurgie civile, et, avant tout, la chirurgie des accidents du travail, puisse en recueillir tous les bienfaits.

« Nous avons vu que les plaies accidentelles ont d'innombrables liens de parenté avec les plaies de la guerre. L'identité se complètera à mesure que l'outillage industriel deviendra plus formidable, et les lésions produites par les machines ne différeront pas de celles des gros projectiles d'artillerie.

« De plus en plus donc, le besoin s'impose d'une organisation moderne des soins à donner aux accidentés. Et cette organisation doit être calquée sur celle des hôpitaux du front.

« Pas plus qu'en chirurgie de guerre, il n'y a, en chirurgie des accidents, de « petits blessés ».

« Comme les blessés de guerre, les accidentés doivent être soignés immédiatement, non par simple pansement, mais par les méthodes de stérilisation découvertes pendant la guerre.

« Il faut donc, pour remplir ces deux desiderata, des établissements comparables aux hôpitaux du front, outillés et organisés comme ces derniers, munis du matériel spécial indispensable, et pourvus de chirurgiens spécialisés dans cette branche.

« Tous les blessés doivent y être dirigés immédiatement, même ceux dont la lésion est, à première vue, de minime importance. C'est dire que le premier pansement, ou pour mieux dire, le premier acte du traitement très complexe que le blessé aura à subir, ne pourra être confié à un médecin isolé, quelle que soit d'ailleurs sa valeur professionnelle. Aucun médecin ne dispose dans son cabinet, ni de l'outillage nécessaire, ni de l'assistance indispensable. Même s'il est chirurgien, il lui sera impossible d'appliquer chez lui, ou chez le blessé, ou encore dans un local quel-

De heer Hector Denis, drukte zich als volgt uit in zijne nota van de minderheid, in 1903, gevoegd bij het verslag van den heer Van Cleemputte :

« Het voorbeeld van Duitschland bewijst dat die verzekeringsinstellingen, door hare rechtstreeksche bijdrage voor geneeskundige verpleging, de gevolgen van arbeidsongevallen aanzienlijk kunnen verzachten. Daarover kan men oordeelen door de drie verslagen, uitgebracht op het Internationaal Congres, te Parijs (1900), en vooral door het verslag van den heer Bielefeldt en dit van den heer Roquès, die eene tabel opmaakte, waarin wordt aangetoond dat, dank zij die tusschenkomst, het aantal vergoede arbeidsongevallen afneemt. » (Bielefeldt, *Du traitement médical en Allemagne*, bl. 419; Roquès, *L'atténuation des accidents en Allemagne*, Congrès van 1900, bl. 454).

Niet zoo lang geleden, werd Dokter Depage, wiens overlijden een verlies was voor de wetenschap en voor den Senaat, geroepen om, samen met Professor Willems, van Luik, een bevoegd advies te geven over deze quaestie : na er aan herinnerd te hebben dat de behandeling van wonden grondig vernieuwd werd, naar aanleiding van de ontzaglijke ervaring die de vier oorlogsjaren opleverden voor de heekmeesters van het front, schreven de Professoren Depage en Willems het volgende :

« Deze zoo duur betaalde vooruitgang mag voor de menschheid niet verloren gaan. De burgerlijke heekkunde, en vooral de heekkunde van de arbeidsongevallen, moeten al de weldaden er van kunnen genieten.

« Wij hebben gezien dat de ongevallenwonden ten zeerste verwant zijn met de oorlogswonden. De gelijkenis zal grooter worden, naarmate de nijverheidsinrichting ontzaglijker zal worden en de wonden, veroorzaakt door de machines zullen niet verschillen van die welke veroorzaakt worden door het zwaar geschut.

« Het wordt dus met den dag meer noodzakelijk de verpleging der slachtoffers van arbeidsongevallen op moderne wijze in te richten. En deze inrichting moet volkomen overeenstemmen met die van de hospitalen aan het front.

« Voor de heekkunde bij arbeidsongevallen, evenmin als voor de oorlogsheekkunde, bestaan er « kleine gewonden ».

« Evenals de gekwetsten in den oorlog, moeten de slachtoffers van een ongeval dadelijk verzorgd worden, niet met een eenvoudig verband, maar met de sterilisatiemethodes welke tijdens den oorlog werden uitgevonden.

« Om deze beide desiderata in werkelijkheid om te zetten, moet men dus beschikken over inrichtingen in den aard van de hospitalen van het front, evenals deze ingericht en toegerust, beschikkende over de vereischte bijzondere werktuigen en over in dit vak gespecialiseerde heekkundigen.

« Dadelijk moeten al de gekwetsten daar worden naartoe gebracht, zelfs degenen wier verwonding op het eerste gezicht weinig erg schijnt te zijn. Dat wil zeggen, dat de eerste verbandlegging of beter gezegd, dat de eerste zeer ingewikkelde behandeling welke de gewonde moet ondergaan, niet mag worden toevertrouwd aan een gewonen geneesheer, hoe bekwaam ook deze in zijn medisch vak moge wezen. Geen enkel geneesheer beschikt in zijn kabinet over de noodzakelijke werktuigen noch over de onontbeerlijke medewerking. Zelfs indien hij heekkundige is,



conque mis à sa disposition dans l'usine, les méthodes de stérilisation actuelles.

» Ce n'est pas non plus dans les hôpitaux généraux qu'il faut faire soigner les blessés. Ils manquent de chirurgiens qui s'appliquent à cette spécialité très difficile qu'est maintenant la chirurgie des accidents et l'attention des chefs y est sollicitée dans des sens trop divers pour qu'il leur soit possible de se spécialiser, même s'ils le désiraient...

» Ce qu'il faut pour soigner les accidentés, ce sont des établissements du genre des dispensaires qui ont été installés par quelques organisations patronales, et où le blessé trouve immédiatement les premiers soins donnés d'après les préceptes modernes, où il trouve, ensuite, une surveillance constante, où le traitement ultérieur sera confié à des chirurgiens spécialisés et hiérarchisés, où tous les moyens d'investigation, si complexes maintenant, pourront être utilisés, où les opérations reconnues nécessaires pourront être pratiquées au moment opportun, par des hommes particulièrement compétents, où le traitement physiothérapique pourra, le cas échéant, être institué, toujours sous le contrôle du spécialiste, et où, par la réunion de tous ces moyens, concourant au même but, et coordonnés sous une direction unique, les résultats obtenus plaideront éloquemment pour les méthodes nouvelles.

» Ce serait donc presque un crime contre la science et contre les intérêts de la classe ouvrière que de revenir aux vétustes procédés d'autrefois. L'intérêt de l'ouvrier, l'intérêt du chef d'entreprise, l'intérêt de la société, tout exige que, loin de détruire les dispensaires pour accidentés, on fasse, au contraire, l'impossible pour les développer, les multiplier, les tenir, en un mot, au courant des progrès incessants de la science chirurgicale. »

En fait, des progrès sensibles sont en voie de réalisation dans l'industrie belge à l'initiative des caisses communes, puissamment intéressées, répétons-le, à assurer aux blessés la guérison la plus complète et la plus rapide.

Voici la liste des dispensaires institués par les Caisses communes qui ont organisé un service médical centralisé :

Caisse commune d'assurance des Charbonnages du Couchant de Mons (Hôpital de Boussu).

Caisse commune d'assurance du Bâtiment, du Commerce et de l'Industrie, à Anvers (Clinique Rempart Kipdorp, 29).

Caisse commune d'assurance « L'Industrie Minière », à Liège (divers dispensaires répartis dans la région, mais dont l'établissement-type comporte le Dispensaire de l'Espérance, à Montegnée, dirigé par M. le Docteur Stassen).

Caisse commune d'assurance « La Mutuelle des Syndicats réunis », à Bruxelles (dispensaire pour le traitement déambulatoire et service physiothérapique : rue de Laeken, 35; hospitalisation dans les locaux réservés à la Caisse commune à l'Institut du Cinquanteenaire, rue de Linthout.

zal het hem nog onmogelijk zijn, te zijnen, bij den gekwetste, of in een lokaal door de fabriek tot zijner beschikking gesteld, de nieuwe sterilisatie-methodes toe te passen.

» Ook niet in de gewone hospitalen moet men de gekwetsten doen verzorgen. Daarontbreken de heekundigen die zich toeleggen op de zoo moeilijke specialiteit welke tegenwoordig geworden is de heekundige behandeling der ongevallen, en de aandacht der oversten wordt er in te vele richtingen gevraagd opdat het hun mogelijk weze zich te specialiseeren, zelfs indien zij het wilden...

» Om de slachtoffers van ongevallen te verzorgen, moet men beschikken over instellingen in den aard van de « dispensaria » die werden ingericht door sommige inrichtingen van werkgevers, en waar de gekwetste dadelijk de behandeling volgens de nieuwste voorschriften krijgt met eene onafgebroken verzorging, waar de behandeling wordt toevertrouwd aan volgens rang gespecialiseerde heekmeesters, waar al de opsporingsmiddelen die heden ten dage zoo ingewikkeld zijn, kunnen benuttigd worden, waar de noodzakelijk bevonden heekkundige bewerkingen te gepasten tijde kunnen worden verricht door echt bevoegde mannen, waar de physio-therapeutische behandeling desgevallend kan worden gedaan, onder toezicht natuurlijk van den specialist, en waar, door de vereeniging van al deze middelen die hetzelfde doel nastreven en werken onder eene zelfde leiding, de bekomen uitlagen op sprekende wijze kunnen pleiten ten voordeele van de nieuwe methodes.

» Het ware dus schier eene misdaad tegen de wetenschap en tegen de belangen van den arbeidersstand, terug te komen tot de verouderde methodes van vroeger. Het belang van den arbeider, het belang van het hoofd der onderneming, het belang van de samenleving zelf, dit alles eischt dat, in plaats van de dispensaria voor slachtoffers van ongevallen af te schaffen, men integendeel al het mogelijke moet doen om ze te bevorderen, ze te vermenigvuldigen, kortom, om ze op de hoogte te stellen van den voortdurenden vooruitgang der heekkundige wetenschap.

Feitelijk is men bezig een merkelfijken vooruitgang te verwezenlijken in de Belgische industrie dank zij het initiatief der gemeenschappelijke kassen welke er een groot belang bij hebben, zooals wij het reeds zegden, aan de gekwetsten de meest volledige en de meest spoedige genezing te bezorgen.

Wij laten hier de lijst volgen van de dispensaria, ingesteld door de Gemeenschappelijke kassen welke een centralen medischen dienst hebben ingericht :

Gemeenschappelijke Verzekeringskas van de « Charbonnages du Couchant » van Bergen (Hospitaal van Boussu).

Gemeenschappelijke Verzekeringskas van het bouwbedrijf, den handel en de nijverheid, te Antwerpen (Kliniek Kipdorpvest, 29).

Gemeenschappelijke Verzekeringskas « L'Industrie Minière » te Luik (verschillende ziekenhuizen verdeeld over de streek, maar waarvan het « Dispensaire de l'Espérance », te Montegnée, bestuurd door Dokter Stassen, de model-inrichting is).

Gemeenschappelijke Verzekeringskas « La Mutuelle des Syndicats réunis » te Brussel (ziekenhuis voor den rondreizenden verplegingsdienst en physiotherapeutische dienst, Lakenstraat, 35; verpleging in de lokalen voorbehouden aan de Inrichting van het Jubelpark, Linthoutstraat).

Caisse commune des Industries textiles réunies, à Gand. Caisse commune d'assurance « La Caisse Patronale », à Bruxelles; (Clinique rue Jourdan, 99).

Outre ces établissements médicaux centraux, des Caisses communes ont institué des dispensaires avec ou sans hospitalisation, dans les établissements industriels à population ouvrière élevée et éloignée de centres urbains.

De grandes industries possèdent des hôpitaux souvent parfaits en annexe de leurs installations industrielles. Ils souffrent la comparaison avec les plus beaux hôpitaux du pays.

Personne, dira-t-on, ne parle d'interdire aux assureurs de poursuivre le développement de ces utiles organisations, mais il doit être permis à la victime d'y recourir ou de se faire soigner par tout autre médecin de son choix.

Si même nous étions certains que dans tous les cas l'ouvrier se rendra dans un institut médical outillé, desservi par un personnel expérimenté, encore dirions-nous que cette liberté constituera une entrave au progrès car les Caisses communes ne peuvent s'imposer la dépense considérable de premier établissement et de fonctionnement de ces instituts que si le personnel de leurs assurés s'en sert.

Pour peu que les accidentés d'une même Caisse commune se partagent deux instituts seulement dans une proportion sensiblement égale, aucun des deux ne pourra fonctionner convenablement, car n'oublions pas que la charge financière résultant de la construction de l'immeuble et du matériel, de même que les frais de fonctionnement restent les mêmes, quelle que soit l'importance de la « clientèle ».

Au moment où la rationalisation fait ses preuves dans l'industrie, allons-nous, lorsqu'il s'agit de sauver des malheureux et de refaire des hommes, retomber dans l'affaiblissement, dans le gaspillage de forces que provoque l'éparpillement ?

Au surplus, le choix de l'ouvrier sera-t-il toujours si judicieux ? Que de fois ne se laissera-t-il pas conduire par une fantaisie que seule peut expliquer son ignorance, ou par des conseils d'amis aussi mal avertis que lui-même.

S'il est vrai que dans son immense majorité le corps médical s'inspire avant tout de l'idéal humanitaire, qui engendre en son sein d'admirables dévouements, l'on s'est demandé s'il ne comprenait pas aussi quelquefois, comme toutes les corporations d'ailleurs et à titre exceptionnel, des brebis galeuses dont la présence nous interdirait d'accorder à tous ses membres la confiance que la grande généralité mérite.

Or, à ce point de vue, ce sont les médecins eux-mêmes qui nous incitent à la prudence. Dans une lettre adressée, le 27 juin 1920, au journal *Le Scalpel*, un médecin allègue que dans le régime du libre choix instauré par le Comité de Secours, ce sont les remuants, les audacieux qui y trouvèrent leur compte. Il prétend que les médecins qui n'avaient jamais tenu un bistouri, se lancèrent dans la chirurgie, que d'autres, les moins scrupuleux, pour conserver leur clientèle ou pour l'étendre, recouraient à des

Gemeenschappelijke kas der Vereenigde textielnijverheid, te Gent.

Gemeenschappelijke Verzekeringskas « La Caisse Patronale », te Brussel (Kliniek Jourdanstraat, 99).

Behalve deze centrale medische inrichtingen, hebben sommige gemeenschappelijke kassen ziekenhuizen ingericht met of zonder verpleging, in de nijverheidsinrichtingen met talrijke arbeidersbevolking en ver van de stadscentrums gelegen.

Groote nijverheidsbedrijven bezitten hospitalen, dikwijls zelfs in bijgebouwen van hunne nijverheidsinrichtingen. Zij kunnen vergeleken worden met de schoonste hospitalen van het land.

Niemand, zal men zeggen, denkt er aan de verzekeraars te verbieden de uitbreiding van deze nuttige inrichtingen voort te zetten; het moet echter aan het slachtoffer toegelaten zijn er zijn toevlucht toe te nemen, of zich te doen verzorgen door eender welken anderen dokter zijner keuze.

Zelfs indien wij zeker waren dat in al de gevallen de arbeider zich tot een goed toegeruste geneeskundige inrichting zal begeven, die door een bekwaam personeel wordt bediend, zouden wij nog zeggen dat deze vrijheid een beletsel is voor den vooruitgang, want de Gemeenschappelijke kassen kunnen zich de aanzienlijke uitgaven van eerste instelling en van de werking dezer inrichtingen niet opletten, tenzij wanneer hunne verzekerden er zich van bedienen.

Het is voldoende dat de slachtoffers van eene zelfde gemeenschappelijke kas zich tot slechts twee inrichtingen wenden in eene merkelijk gelijke verhouding, om voor beide de werking onmogelijk te maken, want vergeten wij niet dat de financiële last van het bouwen van het huis en van het materieel, evenals de kosten van de werking, dezelfde blijven welke ook het getal bezoekers weze.

Zullen wij, op het oogenblik dat de rationalisatie hare proeven doet in de nijverheid, en waar het geldt ongelukkigen te redden, terugvallen in het euvel van krachtenversnippering en andere zwakheden ?

Bovendien, zal de keuze van den arbeider altijd zoo verstandig zijn ? Hoe vaak zal hij zich niet laten leiden door zijn fantazie die alleen door zijn onwetendheid te verklaren is, of door raadgevingen van even onwetende vrienden als hij zelf.

Indien het waar is dat het geneeskundig korps, in zijn overgrote meerderheid, zich laat leiden door een menschlievend ideaal, die eene bewonderenswaardige toewijding doet ontstaan, heeft men zich toch afgevraagd of er onder hen, zooals onder alle genootschappen ten andere, en zeer uitzonderlijk, er soms geene schurftige schapen onder hen liepen, wier bestaan ons belet aan al zijne leden het vertrouwen te schenken die de groote meerderheid verdient.

Welnu, in dit opzicht zijn het de geneesheeren zelf die ons tot voorzichtigheid aanmanen. In een brief op 27 Juni 1920 gericht aan het blad *Le Scalpel*, wijst een geneesheer er op, dat in het regime van de vrije keuze, ingevoerd door het Steuncomité, het vooral de druktemakers, de durvers zijn die er profijt bij vonden. Hij beweert dat de geneesheeren, die nooit een bistouri in de hand hebben gehad, opeens aan heelkunde gingen doen, dat anderen, meer gewetenlozen, om hunne cliënteel te

pratiques qui rappelaient certaines mœurs électorales; qu'enfin, les plus faibles tombèrent sous la domination de leurs clients au point de céder devant leurs exigences relatives aux attestations d'incapacité ou à des caprices pharmaceutiques.

En France, dans l'*Aide Sociale*, 1908, pp. 21, 157, 205, 253, 401, M. le docteur Petitjean, sénateur, a démontré que le régime du libre choix en matière d'accidents du travail avait fait le profit non des blessés mais d'un petit groupe de médecins qui, avant la loi de 1908 sur les accidents du travail étaient sans clientèle, mais qui étaient parvenus à s'en constituer une par le racolage et les complaisances sans limites pour les blessés. D'où une élévation considérable des frais médicaux, des frais pharmaceutiques et aussi des indemnités, car ces médecins sans scrupules se font auprès de leurs clients de véritables éducateurs de simulation.

Le docteur Valude, médecin des hôpitaux de Paris, disait à ce propos à la fin d'un rapport d'expertise :

« Bien que ceci soit en dehors de ma mission, je me permets de vous faire observer que la proportion des simulateurs augmente de façon inquiétante. La fraude leur est facilitée et inspirée par certains médecins, honte de la profession ».

Le docteur Petitjean concluait : « Pour l'honneur du corps médical, et dans son intérêt, il faut faire cesser les agissements de ces médecins marrons; il faut que le Parlement les mette dans l'impossibilité de continuer leur exploitation des industriels, qui, si elle demeurerait impunie, irait sans cesse en progressant et finirait par imposer à l'industrie nationale une charge beaucoup plus lourde que celle qui lui est causée par une réparation légitime des accidents du travail » (1).

En cette matière délicate, nous avons laissé parler des médecins. Pour être poussé plus loin, l'examen de cette question pourrait porter sur l'organisation médicale dans les mutualités et sur les premiers résultats du libre choix du médecin à l'assistance publique.

Quoi qu'il en soit, et en nous confinant dans la matière des accidents du travail, nous avons montré deux régimes et leurs conséquences : d'une part, une organisation chirurgicale qui par la sélection et la spécialisation de son personnel, par la perfection de son matériel offre au blessé le maximum de facilité et de garantie; d'autre part, un régime qui provoquerait sur l'heure l'arrêt, l'anéantissement même de cet effort de progrès pour laisser à l'ouvrier une liberté qui ne serait trop souvent que celle de s'égarer.

La Section s'est préoccupée cependant de donner au blessé en cas d'hospitalisation la satisfaction de recevoir la visite d'un médecin de son choix qui sera admis à assister éventuellement aux opérations.

En conséquence, la Section centrale propose l'amendement suivant :

« En cas d'hospitalisation, l'ouvrier pourra demander qu'un médecin de son choix assiste aux opérations.

(1) Le Parquet de la Seine vient de procéder à plusieurs arrestations de médecins marrons à raison de leurs agissements en matière d'accidents du travail.

behouden of uit te breiden, hun toevlucht namen tot practijken die aan sommige gebruiken bij de verkiezingen deden denken; dat ten slotte de zwakkelingen onder den dwang van hun klanten stonden in zoo verre dat zij ingingen op hun eischen betreffende de getuigschriften van ongeschiktheid of hun grillen in zake geneesmiddelen.

In Frankrijk heeft, in de *Aide Sociale*, 1908, bladz. 21, 157, 205, 253, 401, Dokter Petitjean, senator, bewezen dat het regime van de vrije keuze in zake arbeidsongevallen niet ten voordeele van de gekwetsten, maar van een kleine groep geneesheeren was uitgevallen, die, voor de wet van 1908 op de arbeidsongevallen, zonder cliënteel waren, maar die er zich eene verworven hadden door het aanklappen van de gekwetsten en door eene onbeperkte toegeeflijkheid. Vandaar eene aanzienlijke stijging van dokters- en apothekerskosten, en ook van de vergoedingen, want deze gewetenlooze dokters zijn voor hunne klanten echte leermeesters in de veinzerij.

Dokter Valude, geneesheer in de hospitalen van Parijs, schreef dienaangaande aan het slot van een verslag over een deskundig onderzoek :

« Al ligt het buiten mijn taak, toch wil ik er U opmerkzaam op maken dat het getal veinzers op onrustwekkende wijze aangroeit. Het bedrog wordt hun vergemakkelijkt en aangeraden door sommige dokters die de schande zijn van hun korps. »

Dokter Petitjean besloot : « Voor de eer van het geneeskundig korps, en in zijn belang, moeten wij de practijken van die geneeskundige beunhazen doen ophouden; het Parlement moet het hun onmogelijk maken die uitbuiting van de industrieelen voort te zetten; bleef die uitbuiting ongestraft, zou zij altijd erger worden, en zou ten slotte aan 's lands nijverheid een veel zwaarder last opleggen dan de wettelijke vergoeding voor de arbeidsongevallen van haar eischt » (1).

In deze kiesche quaestie hebben wij de geneesheeren laten spreken. Wilde men er dieper ingaan, zou men de geneeskundige inrichting en de mutualiteiten kunnen onderzoeken, alsmede de eerste uitslagen van de vrije keuze van den geneesheer bij den openbaren onderstand.

Wat er ook van zij, en ons beperkend bij de quaestie van de arbeidsongevallen, wij hebben twee stelsels met hunne gevolgen aangetoond : eenerzijds, eene heelkundige organisatie die door de selectie en de specialisatie van haar materieel, aan de gewonde het maximum van gemak en waarborg aanbiedt; anderzijds, een stelsel dat oogeblikkelijk dit streven zou stilleggen en vernietigen, om aan den werkmán eene vrijheid te laten die maar al te vaak de vrijheid om zich te vergissen zou zijn.

De Afdeeling heeft nochtans aan den gewonde, in geval van opneming in een ziekenhuis, de voldoening willen geven van het bezoek van een door hem gekozen geneesheer die gebeurlijk de heelkundige bewerkingen zal mogen bijwonen.

Dienvolgens stelt de Middenafdeeling het volgende amendement voor :

« In geval van opneming in een ziekenhuis, zal de werkmán het recht hebben te vragen dat een geneesheer

(1) Het Parket van de Seine heeft onlangs onderscheidene kwakzalvers-geneesheeren laten aanhouden wegens hun optreden in zake van arbeidsongevallen.

» chirurgicales et lui fasse visite une fois par semaine.  
 » Un arrêté royal fixera les honoraires dus de ce chef,  
 » au médecin par l'employeur. »

\* \* \*

Nous avons supposé, dans les lignes qui précèdent, l'existence auprès de l'usine d'une organisation médicale dont le fonctionnement est assuré soit par le patron, soit par l'assureur.

Mais, jusqu'ici tout au moins, ces organisations n'existent pas partout. Que faut-il décider quand ce service n'existe pas ? Ici encore les assureurs ont intérêt à faire un choix judicieux, en toute connaissance de cause.

Ils ne manquent pas, quand cela est possible, de s'entendre avec des hôpitaux généraux où « le traitement sera toujours préférable aux soins donnés à domicile, tant au point de vue de la surveillance du blessé que de l'aseptie du milieu, du danger d'infection des plaies et des complications graves qui en résultent. »

À défaut de l'hôpital, l'assureur s'entend souvent avec un ou plusieurs médecins choisis avec soin. Amené à traiter un nombre de blessés plus important que dans le régime du libre choix, le médecin acquiert une expérience précieuse et hésite moins à faire les frais des appareils ou des publications utiles.

En toute hypothèse, ce régime vaut mieux que celui du libre choix absolu tel que celui dont nous venons de dénoncer les dangers.

Cependant, il est désirable que le patron et les assureurs agréent plusieurs médecins.

Si déraisonnables que soient certaines préventions à l'égard parfois des meilleurs praticiens, il n'existe pas, à défaut d'hôpital spécial ou même d'hôpital général, de motif suffisant de refuser au blessé la faculté si appréciée d'exercer au moins son choix entre plusieurs médecins.

La plupart des assureurs ont le souci, dès maintenant, de répondre à cette préoccupation si compréhensible de la population ouvrière. La Section centrale estime qu'un minimum de trois médecins à désigner dans un rayon peu étendu est toujours possible. Elle s'est demandée s'il n'y avait pas lieu d'insérer une disposition en ce sens dans la loi, mais tenant compte de l'infinie variété des situations qui peuvent se présenter, elle estime que le Gouvernement dispose par son droit d'agrément, des pouvoirs suffisants pour imposer partout une organisation médicale qui réponde à la fois à l'intérêt de l'ouvrier et à ses désirs légitimes.

Rappelons, d'ailleurs, que le principe de la liberté du choix du médecin, du pharmacien et du service hospitalier reste inscrit dans la loi en dehors du cas où le chef d'entreprise ne les a pas organisés. Dans ce dernier cas, l'article 5 modifié prévoit, en même temps que l'agrément de ces services, des garanties nouvelles tant à l'égard du patron que de l'ouvrier pour le contrôle du traitement.

» van zijn keuze bij de heekundige bewerkingen aanwe-  
 » zig is en hem eenmaal per week bezoekt. Bij koninklijk  
 » besluit worden de uit dien hoofde aan den geneesheer  
 » door den werkgever verschuldigde honoraria vast-  
 » gesteld. »

\* \* \*

In het voorgaande hebben wij het bestaan verondersteld van eene geneeskundige inrichting, bij de fabriek, waarvan de werking verzekerd wordt hetzij door den werkgever, hetzij door den verzekeraar.

Maar deze inrichtingen bestaan niet overaal, ten minste tot nu toe. Wat moet er gedaan worden wanneer deze dienst niet bestaat ? Hier nogmaals is het voor de verzekeraars van belang eene redematige keuze te doen, met volle kennis van zaken.

En wanneer het mogelijk is verstaan zij zich steeds met de gewone hospitalen « waar de behandeling steeds te verkiezen is boven de verzorging ten huize, zoowel in opzicht van bewaking van den gekwetste als in zake aseptie van de omgeving, gevaar voor besmetting der wonden, erge verwickelingen die er kunnen uit voort-spruiten ».

Bij gebreke van een hospitaal, verstaat de verzekeraar zich dikwijls met een of meer geneesheeren welke hij met zorg heeft uitgekozen. En vermits de geneesheer er toe gebracht wordt een grooter getal gekwetsten te verzorgen, dan wanneer de keuze vrij is, zal hij meer ervaartheid verkrijgen en zich gemakkelijker de kosten getroosten van werktuigen of wetenschappelijke geschriften.

Wat er ook van zij, deze regeling is beter dan de volstrekt vrije keuze waarvan wij daareven de gevaren hebben doen uitschijnen.

Het is echter wenschelijk dat de werkgever en de verzekeraars meerdere geneesheeren aannemen.

Want, ofschoon men ten onrechte soms vooringenomenheid koestert zelfs tegen de bekwaamste geneesheeren, bestaat er, wanneer er geen speciaal hospitaal of geen gewoon hospitaal voorhanden is, toch geen voldoende reden om aan den gekwetste het zoo gewaardeerd recht te weigeren onder verschillende geneesheeren te mogen kiezen.

Meestal de verzekeraars koesteren reeds heden ten dage de zorg om aan dien billijken wensch der arbeiders te gemoet te komen. De Middenafdeeling is van gevoelen dat, binnen een weinig uitgestrekt gebied, het steeds mogelijk is ten minste drie geneesheeren aan te duiden. Zij heeft zich afgevraagd of het niet wenschelijk was eene bepaling van dien aard in de wet in te kasschen; doch, in acht nemend het zoo groote verschil dat in de toestanden kan voorkomen, is zij veeleer van meening dat de Regeering, door haar recht van toelating, over de vereischte macht beschikt om overal eene medische inrichting op te leggen, die tegelijk beantwoordt aan de belangen van den werkmán en aan zijne rechtmatige wenschen.

Wij zullen bovendien er aan herinneren, dat de vrijheid van de keuze van geneesheer, apotheker en hospitaaldienst in de wet geschreven blijft buiten het geval dat het ondernemingshoofd die zaken zelf niet heeft ingericht. In dit laatste geval, voorziet het gewijzigd artikel 5, terzelfdertijd als de toelating dezer diensten, nieuwe waarborgen zoo voor den werkgever als voor den werknemer in zake toezicht van de behandeling.

## ACCIDENTS MORTELS.

Nous touchons ici à un problème délicat et qui déjà lors de l'élaboration de la loi de 1903 donna lieu à de vives discussions. Unanimentement la Section centrale demande de modifier le mécanisme d'indemnisation proposé par le Gouvernement en cas d'accident mortel.

Pour justifier cette manière de voir, nous sommes obligés de remonter aux travaux préparatoires de la loi de 1903.

Le projet de loi déposé le 12 mars 1901 réglait comme suit la détermination et la dévolution des indemnités en cas d'accident mortel :

« Article 4. Lorsque l'accident a causé la mort de la victime, il est alloué les indemnités suivantes :

- » 1<sup>o</sup> Une somme de 50 francs pour frais funéraires.
- » 2<sup>o</sup> La valeur, *calculée en raison de l'âge de la victime au moment du décès*, d'une rente viagère égale à 25 p. c. du salaire annuel. Cette valeur est convertie en une rente qui sera payable pendant un nombre d'années à déterminer d'après un barème établi par arrêté royal.

» La dévolution des indemnités fixées ci-dessus s'opère *suivant les règles du droit civil relatives au contrat de mariage et aux successions légales ou testamentaires.*

Une idée dominante avait inspiré ce système. L'ouvrier, dit-on, constitue une valeur économique que l'on peut représenter par un capital dont le montant est la résultante de deux facteurs : le salaire et le nombre d'années qu'il était donné à la victime de vivre encore d'après les tables de mortalité. De même qu'en cas d'invalidité permanente, une partie de ce capital représentant la partie de la valeur économique disparue est attribuée à la victime, de même, dit-on, en cas d'accident mortel, les héritiers légaux sont devenus créanciers de ce capital. On imaginait même que tout ouvrier, en prévision d'un accident, pouvait disposer par testament de sa valeur économique.

Le savant rapport de M. Van Cleemputte, rapporteur de la Section centrale en 1902 et la note de la minorité déposée par M. Hector Denis, sont d'accord pour proclamer que ce système n'a trouvé *aucun* défenseur ni dans les six sections de la Chambre, ni dans les associations soit de patrons, soit d'ouvriers, ni dans la Section centrale. Bien plus, il a été partout vivement combattu.

Pour ne pas allonger inutilement ce rapport, dit M. Van Cleemputte, il suffira de deux considérations topiques. (Doc. Parl. Ch. des Repr., 1901-1902, p. 133).

« Le projet de loi, d'après son texte formel, a pour objet » « la réparation des *dommages résultant des accidents de travail* » et par conséquent la réparation des dommages résultant de la mort survenue par suite d'un accident du travail. L'indemnité doit donc être assurée à ceux qui par cette mort éprouvent un dommage. Or, dans

## DOODELIJKE ONGEVALLEN.

Wij raken hier aan een kiesch vraagstuk. Reeds bij het tot stand brengen van de wet van 1903, gaf het aanleiding tot levendige betwistingen. De Middenafdeeling vraagt eenparig het stelsel van de vergoeding, voorgesteld door de Regeering in geval van werkongevallen met doodelijken afloop, te wijzigen.

Om deze zienswijze te billijken, zijn wij verplicht tot het voorbereidend werk van de wet van 1903 terug te gaan.

Het wetsontwerp, ingediend op 12 Maart 1901, regelde als volgt de bepaling en de uitkeering van de schadeloosstellingen in geval van werkongevallen met doodelijken afloop :

« Artikel 4. Wanneer het ongeval den dood van een getroffenene heeft veroorzaakt, dan worden de volgende vergoedingen toegekend :

- » 1<sup>o</sup> Een som van 50 frank voor begrafeniskosten;
- » 2<sup>o</sup> De waarde, berekend naar den leeftijd van den getroffenene op het oogenblik van het overlijden, van een lijfrente gelijk aan 25 t. h. van het jaarloon. Deze waarde wordt omgezet in een rente die betaalbaar zijn zal gedurende een te bepalen getal jaren, naar eene bij koninklijk besluit vast te stellen tabel.

» De overgang van hooger bepaalde vergoedingen geschiedt *overeenskomstig de regelen van het burgerlijk recht betreffende het huwelijkscontract en de wettelijke of testamentaire erfenissen.* »

Eene leidende gedachte had dit stelsel ingegeven. De werkmán, zegt men, is een economische waarde die men kan vertegenwoordigen door een kapitaal waarvan het beloop de resultante is van twee factoren : het loon en het getal jaren die het aan het slechtoffer gegeven was nog te leven, volgens de sterftetabellen. Evenals in geval van bestendige invaliditeit, een gedeelte van dit kapitaal, overeenkomende met het gedeelte van de economische waarde die verdwenen is, toegekend wordt aan het slachtoffer, zoo ook, zegt men, zijn de wettelijke erfgenamen, in geval van doodelijk ongeval, de schuldeischers van dit kapitaal geworden. Men heeft zelfs uitgedacht dat ieder werkmán, in het vooruitzicht van een ongeval, bij testament, over zijne economische waarde kon beschikken.

Het geleerd verslag van den heer Van Cleemputte, verslaggever van de Middenafdeeling in 1902, en de nota van de minderheid, ingediend door den heer Hector Denis, zijn het eens om te verklaren dat dit stelsel geen enkelen verdediger gevonden heeft, noch in de zes afdeelingen van de Kamer, noch in de vereenigingen, hetzij van werkgevers, hetzij van werklieden, noch in de Middenafdeeling. Integendeel, werd het overal heftig bestreden.

Om onnoodige uitweidingen in dit verslag te vermijden, zegt de heer Van Cleemputte, zullen twee afdoende opmerkingen volstaan (Verslag Van Cleemputte, n<sup>o</sup> 302, Gedr. St. Kamer, 1901-1902, bl. 79) :

« Naar zijn uitdrukkelijken tekst, beoogt het wetsontwerp » vergoeding der schade door arbeidsongevallen » veroorzaakt », en bijgevolg van schade ontstaan door » het overlijden na een arbeidsongeval; dus dient de » vergoeding verzekerd, aan hen die door dit overlijden » zijn benadeeld. Welnu, aan wie zal, met het overmaken



» le système de la dévolution de l'indemnité, soit dans  
 » l'ordre des successions légales, soit d'après les dispo-  
 » sitions du contrat de mariage ou du testament à qui  
 » seront attribuées les indemnités ? -- Aux successibles,  
 » jusqu'au 12<sup>e</sup> degré, à des collatéraux éloignés, à des  
 » étrangers qui ne subissent par l'effet de l'accident aucun  
 » dommage, n'ont pas connu la victime, loin d'avoir vécu  
 » de son salaire. Eventuellement, l'indemnité sera attri-  
 » buée à l'Etat lui-même. »

L'honorable rapporteur est frappé par les conséquences absurdes de ce système. -- Il aurait pu se demander si cette conception de la réparation dont on ne trouve aucune trace dans les principes généraux du droit ni dans les législations étrangères ne repose pas sur une erreur de principe. Même sous le régime de la responsabilité civile, jamais les Tribunaux n'ont reconnu aux héritiers comme tels un droit à une indemnité correspondant à la valeur économique du disparu.

Nous lisons dans Destrée : *Calcul des dommages-intérêts aux victimes d'accidents*, p. 11, n<sup>o</sup> 14 : « Des obser-  
 » vations qui précèdent il suit que quand la victime d'un  
 » accident est morte sur le coup si elle n'a pu ressentir des  
 » souffrances ou percevoir le danger, si elle a été plongée  
 » brusquement dans un état d'inconscience et d'insen-  
 » sibilité ses héritiers n'ont droit à rien. Brux., Arrêt  
 » 13 janvier 1894, P. P. 1894-1899. »

Les tempéraments apportés ultérieurement à cette jurisprudence ont laissé le principe entier.

Toute autre est la réclamation basée sur le préjudice causé à des survivants. Il n'est plus question ici de dévolution héréditaire. Dans ce cas encore la jurisprudence n'a accordé d'indemnité qu'aux proches immédiats et dépendant du salarié. Voir Destrée, n<sup>os</sup> 42 et suivants.

Mais passons puisque le système a été unanimement écarté.

Quel est donc le principe fondamental qui fut admis par le législateur de 1903 ?

Le Rapporteur précise que les ayants droit n'éprouvent de préjudice que *pour la part de salaire dont ils jouissaient*. Il ajoute : « Le commentateur de la loi hollandaise du  
 » 2 janvier 1901 le dit avec une profonde raison : « Il ne  
 » s'agit pas de régler la dévolution héréditaire d'un  
 » patrimoine, mais de régler la réparation d'un dommage  
 » que certaines personnes éprouvent par suite d'un acci-  
 » dent ». »

Voilà le principe, la base de l'article 6. Les ayants droit sont, selon une expression empruntée à la loi anglaise, les dépendants du salaire de la victime.

Le Rapporteur le répète et le précise à plusieurs reprises.

L'éminent actuaire M. Maingie le rappelle dans un article paru dans le *Bulletin de la Prévoyance*, 1902, p. 18 : « La Section centrale a été d'avis que les indemnités  
 » devaient être attribuées, lorsqu'il existe une famille, à  
 » ceux auxquels la disparition du salaire de la victime  
 » enlève une partie de leurs ressources. »

En conséquence, la Section centrale supprima la dévolution successorale et testamentaire et proposa d'indemniser seulement certains proches qui, les uns en vertu d'une présomption légale, d'autres en vertu d'une preuve

» der vergoeding, in de orde der wettelijke erfopvolging  
 » of volgens de bepalingen der huwelijksvoorwaarden of  
 » der testamenten, de vergoeding worden toegekend ? --  
 » Aan de erven, tot in den 12<sup>e</sup> graad, aan verre zijver-  
 » wanten, aan vreemdelingen, door het ongeval niet  
 » benadeeld, die het slachtoffer niet eens kende en zeker  
 » niet van zijn loon leefden. Eventueel zal de vergoeding  
 » aan den Staat zelf worden toegekend. »

De achtbare verslaggever is getroffen door de dwaze gevolgen van dit stelsel. -- Hij had zich kunnen afvragen of deze opvatting van de vergoeding waarvan men geen enkel spoor vindt in de algemeene beginselen van het recht, noch in de buitenlandsche wetgevingen, niet berust op eene principieele vergissing. Zelfs onder het regiem der burgerlijke aansprakelijkheid, hebben de rechtbanken nooit aan de erfgenamen, enkel op grond van hunne hoedanigheid als erfgenaam, een vergoeding toegekend gelijk aan de economische waarde van het slachtoffer.

Wij lezen in Destrée : « *Calcul des dommages-intérêts aux victimes d'accidents* », bl. 11, n<sup>o</sup> 14 : « Uit de voorgaande opmerkingen vloeit voort dat, wanneer het slachtoffer van een ongeval op den slag dood is, indien het niet heeft kunnen lijden of het gevaar voorzien, indien het onverwacht in een staat van onbewustheid en gevoelloosheid is gedompeld, de erfgenamen recht hebben op niets. Brussel, Arrest 13 Januari 1894, P. P. 1894-1899. »

De verzachtingen, door de rechtspraak daaraan toegebracht, hebben niet aan het beginsel geraakt.

Maar geheel anders is de eisch gestemd op de schade veroorzaakt aan overlevenden. Hier is geen quaestie meer van erfenisovergang. Ook in dit geval heeft de rechtspraak alleen vergoeding toegekend aan de onmiddellijke, van den loontrekkende afhangende bloedverwanten. Zie Destrée, n<sup>os</sup> 42 en volgende.

Blijven wij er echter niet bij stil, vermits het stelsel eenparig werd verworpen.

Welk is dan het grondbeginsel dat door den wetgever van 1903 werd aangenomen ?

De verslaggever zegt nader dat de rechthebbenden enkel schade lijden voor *het deel van het loon dat zij genoten*.

Hij voegt er bij : « De verklaarder van de Nederlandsche  
 » wet van 2 Januari 1901 zegde wel terecht : « Het geldt  
 » niet regeling van overgangsrecht van een erfgoed, maar  
 » wel vergoeding van schade, door zekere personen ten  
 » gevolge van een ongeval geleden ». »

Dit is het beginsel, de grondslag van artikel 6. De rechthebbenden zijn, volgens een uitdrukking ontleend aan de Engelsche wet, degenen die afhangen van het loon van het slachtoffer.

De verslaggever herhaalt het meermaals met nadruk.

De eminent actuaire, de heer Maingie, wijst er op in een artikel verschenen in het « *Bulletin de la Prévoyance* », 1902, bl. 18 : « De Middenafdeeling was van meening dat  
 » de vergoedingen moesten toegekend worden, wanneer  
 » er een gezin bestaat, aan degenen aan wie het ver-  
 » dwijnen van het loon van het slachtoffer, een deel van  
 » hunne hulpmiddelen ontnemt ». »

Dienvolgens, deed de Middenafdeeling den erfenisovergang wegvallen en stelde voor, alleen vergoeding te verleen aan sommige naastbestaanden die, de eenen krachtens een wettig vermoeden, de anderen krachtens een te

à rapporter, étaient considérés comme vivant du salaire de la victime.

Mais quelle indemnité fallait-il accorder ? La réponse ne semblait devoir souffrir aucune difficulté. Puisqu'il s'agit d'indemniser les dépendants du salaire, la réparation sera adéquate si on leur assure périodiquement en tenant compte du forfait qui est à la base de la loi, une indemnité représentant une quotité du salaire.

C'est la logique même et c'est ce que font toutes les législations étrangères.

Au grand étonnement de la Section centrale de 1902, le Gouvernement qui, devant une opposition unanime, avait renoncé à attribuer les indemnités aux héritiers légaux et testamentaires, insista pour conserver un mode de calcul de l'indemnité qui devenait inconséquent dans le système de l'indemnisation des dépendants du salaire.

Le Gouvernement proposa (toujours évidemment en tenant compte du forfait), d'attribuer aux dépendants du salaire la valeur économique intégrale du disparu après déduction de sa charge d'entretien personnel évaluée à 40 p. c.

Cette proposition ne rencontra en Section centrale aucune adhésion. M. Maingie, (eod. loco, p. 19) constate que *majorité* et *minorité* de la Section centrale furent d'accord pour rejeter ce principe : indemnité calculée à raison de l'âge de la victime.

MM. Hector Denis, Trasnester et Van Cleemputte, représentant les trois partis politiques de la Chambre, y étaient particulièrement hostiles à la proposition du Gouvernement.

M. Van Cleemputte, en sa qualité de Rapporteur, fait de la question un exposé modéré; M. Hector Denis, dans sa note jointe au rapport, soutient avec vivacité l'opinion de la Section, disant notamment : « Il est grave de » se séparer de l'expérience accumulée des autres peuples ».

Lors des débats publics, la Chambre fut d'accord elle aussi pour écarter le système de la dévolution successorale. (Voir *Ann.*, 1903, pp. 1332 et suiv., les déclarations de MM. Denis, Trasnester, Carton de Wiart, Destrée.) M. Van Cleemputte, rapporteur, a dit à ce sujet (*Ann. parlem.*, p. 1341) : « Ce système successoral ou dévolutif dont ni la Section centrale, ni la Commission spéciale n'ont voulu, a été abandonné par le Gouvernement lui-même ».

De même et de la manière la plus explicite, la Chambre voulut que les bénéficiaires de la loi fussent des dépendants du salaire. « Il ne s'agit pas, disait M. Carton de Wiart, de régler le sort d'un patrimoine, mais de réparer un dommage. »

Mieux que toute les citations, un fait démontre la volonté de la Chambre à cet égard : la loi indemnise uniquement ceux qui étaient à charge de la victime en subordonnant, même dans certains cas, l'octroi de l'indemnité à la preuve que la victime était le soutien du réclamant.

Mais, quand il s'est agi de déterminer le montant de l'indemnité, la Chambre, après un long débat et par un

leveren bewijs, beschouwd werden als levende van het loon van het slachtoffer.

Maar welke vergoeding moest worden verleend ? Het antwoord scheen geene enkele moeilijkheid te moeten opleveren. Vermits het geldt die te vergoeden welke van het loon afhankelijk zijn, zal de vergoeding gelijkwaardig zijn, indien men hun periodisch, met inachtneming van het forfait, dat de grondslag van de wet uitmaakt, eene vergoeding toekent die een gedeelte van het loon vertegenwoordigt.

Dit is logisch, en dat doen alle buitenlandsche wetgevingen.

Tot groote verwondering van de Middenafdeeling van 1902, kwam de Regeering, die tegenover het eensgezind verzet er van had afgezien de vergoedingen te verleen en aan de wettelijke erfenamen en de erfenamen bij uiterste wilsbeschikking, er op aandringen om eene wijze van berekening van de vergoeding te behouden die inconsequent werd in het stelsel van vergoeding van den gesalarieerde.

De Regeering stelt voor (altijd natuurlijk met inachtneming van de forfaitaire vergoeding) aan de afhankelijken van het loon de onverminderde economische waarde van den afgestorvene toe te kennen, na aftrekking van zijn persoonlijk onderhoud dat geraamd wordt op 40 l. h.

Dit voorstel bekwam in de Middenafdeeling geene enkele toetreding. De heer Maingie (*eod. loco.*, bl. 19) stelt vast dat *meerderheid* en *minderheid* van de Middenafdeeling het eens waren om volgend beginsel te verwerpen : vergoeding berekend op grond van den leeftijd van het slachtoffer.

De heeren Hector Denis, Trasnester en Van Cleemputte, die de drie politieke partijen der Kamer vertegenwoordigden, waren besliste tegenstanders van het voorstel der Regeering.

De heer Van Cleemputte, die verslaggever was, geeft eene gematigde toelichting van het vraagstuk; in zijne aan het verslag toegevoegde nota, verdedigt de heer Hector Denis met klem de meening van de Afdeeling, en zegt onder meer : « Het is een gewaagde zaak, zich af te scheiden van de ervaring der andere volkeren. »

Tijdens de openbare debatten, was ook de Kamer eensgezind om het stelsel van den erfenisovergang af te wijzen (Zie : *Handelingen*, 1903, bl. 1332 en volgende; de verklaringen van de heeren Denis, Trasnester, Carton de Wiart, Destrée). De heer van Cleemputte, verslaggever, heeft te dien opzichte gezegd (*Handel. K.*, bl. 1341) : « Dit stelsel van den erfenisovergang waarvan noch de Middenafdeeling, noch de bijzondere Commissie gewild hebben, werd ter zijde geschoven door de Regeering zelf. »

Eveneens wilde de Kamer, en op de meest nadrukkelijke wijze, dat de rechthebbenden op de wet, de afhankelijken waren van het loon : « Er is hier geen sprake, zegde de heer Carton de Wiart, van een erfenisovergang te regelen, maar wel van schade te vergoeden. »

Beter nog dan uit eender welken passus, blijkt de wil der Kamer uit het volgende feit : de wet vergoedt enkel degenen die ten laste waren van het slachtoffer, en, in sommige gevallen, wordt zelfs het toekennen van de vergoeding afhankelijk gesteld van het bewijs dat het slachtoffer de steun was van den eischer.

Toen het er echter op aankwam het bedrag van de vergoeding te bepalen, heeft de Kamer, na een lang

vote un peu confus, s'est ralliée au système du Gouvernement : attribution à tout ayant droit, jeune ou vieux, seul ou avec d'autres d'un capital unique, invariable, irréductible représentant une quotité déterminée de la valeur économique attribuée à la victime.

Voilà le vote qui explique toutes les anomalies constatées depuis 1903 et que MM. Hector Denis, Trasnster et Van Cleemputte avaient annoncées.

Le législateur de 1903 s'est inspiré dans la rédaction du même article de deux théories opposées l'une à l'autre. Il a écarté les héritiers légaux pour ne prendre en considération que les proches qui dépendent du salaire. Mais quand il s'est agi de déterminer l'indemnité revenant à ces derniers, il est retourné à la première théorie, il a considéré la valeur économique du disparu plutôt que les besoins des survivants.

Dès lors, comme le signalait M. Denis, dans tous les cas où la victime est âgée, ses enfants en bas âge comme sa veuve sans ressources, ne peuvent toucher que des indemnités dérisoires. Mais chaque fois que la victime était jeune l'ayant droit, même un frère adulte et déjà au travail a droit à l'entière d'un capital disproportionné aux besoins du survivant. M. Hector Denis dénonçait ces indemnités excessives et injustifiables « comme un poids mort ajouté à la charge réelle, juste, humaine de l'assurance, et souhaitait que les fonds ainsi distribués sans raison fussent employés à secourir les vraies misères. »

Voici quelques exemples de ces anomalies :

I. Deux ouvriers succombent ensemble dans la même catastrophe. L'un est âgé de trente-cinq ans, l'autre de soixante-cinq. Tous deux ont un fils du même âge, soit douze ans.

La rente du second orphelin sera égale à la moitié de celle du premier ! ...

L'on dira peut-être que l'ouvrier de soixante-cinq ans n'avait plus, d'après les tables de mortalité que douze ans à vivre, tandis que celui de 35 ans devait normalement vivre trente-deux ans encore. Mais cette considération est sans pertinence puisque les deux enfants avaient, d'après les tables, la même probabilité mathématique de jouir d'une partie des deux salaires identiques jusqu'à seize ans, terme fixé par la loi de 1903. Ils se trouvaient légalement et en fait dans une situation égale : la loi donne à l'un deux fois ce qu'elle donne à l'autre.

II. Supposons que les deux ouvriers avaient le même âge, soit par exemple trente-cinq ans, mais le premier laisse un enfant de un an, le second un frère de quinze ans.

Tous deux toucheront le même capital. Celui-ci devant être converti en rentes temporaires s'éteignant à l'âge de seize ans, le frère âgé de quinze ans touchera en une fois une rente égale au capital. L'enfant touchera une rente quinze fois moins importante. Et cependant, il devra être nourri, entretenu, éduqué pendant quinze ans, tandis que le frère gagne déjà peut-être assez pour subvenir à son entretien.

debat en door middel van eene iets of wat verwarde stemming, zich aangesloten bij het voorstel der Regeering : toekenning aan elken rechthebbende, jong of oud, alléén wonend of met anderen, van een eenig kapitaal, dat onveranderlijk is en een bepaalde hoeveelheid vertegenwoordigt van de economische waarde welke aan het slachtoffer wordt toegekend.

Ziedaar de stemming die verklaring geeft van al de onregelmatigheden sedert 1903 vastgesteld en waarop de heeren Hector Denis, Trasnster en Van Cleemputte reeds hadden gewezen.

De wetgever van 1903 heeft in het opstellen van hetzelfde artikel gesteund op twee met elkaar strijdende stellingen. Hij heeft de wettelijke erfenamen afgewezen om slechts in aanmerking te nemen de naastbestaanden die van het loon afhangen. Doch toen het er op aankwam de vergoeding, waarop zij recht hadden, te bepalen, steunde hij opnieuw op de eerste theorie; hij beschouwde de economische waarde van den verdwenene eerder dan de noodwendigheden van de overlevenden.

Dienvolgens kunnen, zooals de heer Denis deed opmerken, in al de gevallen waarbij het slachtoffer bejaard is, zijne neg jonge kinderen evenals zijne weduwe zonder hulpmiddelen, enkel eene bespottelijke vergoeding trekken. Maar wanneer het slachtoffer jong is, heeft de recht-hebbende, zelfs een volwassen broeder die reeds aan het werk is, recht op de geheele som van een kapitaal dat niet in verhouding is met de behoeften van den overlevende. De heer Hector Denis verzette zich tegen deze over-dreven en niet te billijken vergoedingen als zijnde een dood gewicht dat men voegde bij den werkelijken, rechtvaardigen en menschlievenden last van de verzekering, en drukte den wensch uit dat de aldus onredelijk verleende sommen zouden gebruikt worden voor werkelijke ellende.

Een paar voorbeelden stellen het in het licht :

I. Twee werklieden verongelukken te gelijk in dezelfde ramp. De eene is vijf en dertig jaar oud, de andere vijf en zestig. Beiden hebben een zoon van denzelfden leeftijd, bij voorbeeld twaalf jaar.

De rente van de tweede wees zal gelijk zijn aan de helft van die van de eerste !...

Men zal misschien zeggen dat, volgens de sterfte-tabellen, de werkmán van vijf en zestig jaar een geringer getal jaren nog te leven had, dan zijn kameraad. Maar deze overweging zegt niets, vermits de twee kinderen, volgens de tabellen, dezelfde wiskundige waarschijnlijkheid hadden in het genot te treden van een deel van twee gelijke loonen tot zestien jaar, termijn bepaald door de wet van 1903. Wettelijk en in feite bevonden zij zich in denzelfden toestand : de wet geeft aan het eene het dubbel van wat zij aan het andere geeft.

II. Veronderstellen wij dat de twee arbeiders denzelfden leeftijd hadden, bij voorbeeld vijf en dertig jaar, maar de eerste laat een kind van één-jaar en de tweede een broeder van vijftien jaar na.

Zij zullen beiden hetzelfde kapitaal trekken. Daar dit moet omgezet worden in tijdelijke renten die vervallen op den leeftijd van zestien jaar, zal de broeder van vijftien jaar ineens eene rente trekken gelijk aan het kapitaal. Het kind zal eene rente trekken die tienmaal kleiner is. En nochtan zal het moeten gevoed, onderhouden en opgeleid worden gedurende vijftien jaar, terwijl de broeder misschien reeds genoeg verdient om in zijn onderhoud te voorzien.

III. Un jeune ouvrier de vingt ans est tué. Une aïeule de quatre-vingt-cinq ans est à l'hospice. Elle peut prouver (le cas est authentique), que son petit-fils, âgé de vingt ans, venait la voir de temps à autre et lui apportait quelques douceurs. Elle obtient un capital qui, converti en rente viagère, lui assure jusqu'à la fin de ses jours une pension *sensiblement supérieure* au salaire total annuel de la victime... Sur la base d'un salaire de 10,000 francs, le capital serait de 61,055 fr. 40 et la rente viagère allouée à la vieille aïeule serait de 17,355 fr. 63 !!

Nous pourrions continuer les exemples. L'on en trouvera de plus nombreux dans l'excellente étude de MM. Masoin et Pary (1).

Quels sont les arguments qui ont pu produire un revirement aussi complet et amener M. le Rapporteur Van Cleemputte, abandonnant MM. Denis et Trassenster, à se rallier avec une sorte de résignation (*Ann. Parlem.*, page 1342), à la proposition du Gouvernement?

Le Gouvernement s'est incliné devant l'autorité scientifique des actuaires : un certain nombre de membres ont suivi le Gouvernement.

M. Francotte, Ministre de l'Industrie et du Travail, disait en effet : « Le Gouvernement ne veut pas prendre la responsabilité de méconnaître l'avis des hommes spécialement compétents. »

L'honorable Ministre invoqua deux arguments : l'un basé sur l'économie du projet, l'autre sur la nécessité du calcul des primes.

Au sujet du premier argument, M. le Ministre Francotte s'exprimait comme suit :

« La Chambre doit vouloir, disait M. Francotte, que ceux dont l'existence dépendait du salaire de la victime soient placés dans la même situation que si au lieu d'être tuée, celle-ci avait été atteinte d'une *incapacité permanente totale*. Il faut donc leur assurer la valeur de la rente viagère due dans cette hypothèse en tenant compte de la diminution de charges résultant, pour la famille, de la disparition même de la victime. »

Un membre de la Chambre avait dit :

« La thèse des actuaires (adoptée par le Gouvernement), correspond à l'économie du projet. A quoi tend la loi nouvelle? A reconstituer le salaire en cas d'accident, pour en assurer la moitié aux victimes à titre de réparation. Cette quotité représente, sauf la déduction forfaitaire, l'ouvrier invalide. »

Nous retrouvons dans ces deux citations la théorie de la dévolution héréditaire imaginée par les actuaires et qui veut reprendre le dessus malgré sa condamnation par la Chambre.

Les deux éminents parlementaires que nous venons de citer traitent de la même manière les cas d'invalidité permanente et les cas mortels. Or, si dans le premier cas il

III. Eene jonge werkman van twintig jaar verongelukt. Eene grootmoeder van vijf en tachtig jaar ligt in het godshuis. Zij kan bewijzen — het geval heeft zich voorgedaan — dat haar kleinzoon haar van tijd tot tijd kwam bezoeken en haar het een en 't ander meebracht. Zij verkrijgt een kapitaal dat, omgezet in lijfrente, haar tot het einde van haar dagen een pensioen verzekert dat *merkelijk hooger* is dan het geheele jaarlijkse loon van het slachtoffer. Op grondslag van een loon van 10,000 frank zou het kapitaal bedragen 61,055 fr. 40, en de aan de oude grootmoeder uitgekeerde lijfrente zou 17,355 fr. 63 bedragen !!

Wij zouden met die voorbeelden kunnen voortgaan. Men zal er talrijkere vinden in de uitstekende studie van de heeren Masoin en Pary (1).

Welke zijn de argumenten die een zoo volledigen omkeer hebben kunnen teweeg brengen en den verslaggever, den heer Van Cleemputte, er toe aanzetten zich van de heeren Denis en Trassenster af te keeren om zich met een soort van gelatenheid aan te sluiten bij het voorstel van de Regeering? (*Handel. K.*, bl. 1342.)

De Regeering heeft toegegeven voor het wetenschappelijk gezag van de actuarissen : een zeker getal leden hebben de Regeering gevolgd.

De heer Francotte, minister van Nijverheid en Arbeid, zegde inderdaad : « De Regeering wil de verantwoordelijkheid niet op zich nemen het advies van bijzonder bevoegde mannen te miskennen. »

De Minister haalde twee argumenten aan : het eene gesteund op den samenhang van het ontwerp, het andere op de noodzakelijkheid van de berekening der premien. Omtrent het eerste punt, zegde Minister Francotte het volgende :

« Het moet de wil van de Kamer zijn dat degenen, wier bestaan afhangt van het loon van het slachtoffer, in denzelfden toestand geplaatst wezen als wanneer het slachtoffer, in plaats van gedood te zijn, door eene geheele bestendige ongeschiktheid ware getroffen geweest. Men moet hun dus de waarde van de in deze veronderstelling verschuldigde lijfrente verzekeren, met inachtneming van de lasten die voor het gezin voortvloeien uit de verdwijning zelve van het slachtoffer. »

Een lid van de Kamer had gezegd :

« De thesis van de actuarissen (door de Regeering aangenomen) komt overeen met den samenhang van het ontwerp. Wat wil de nieuwe wet? Het loon herstellen bij een ongeval om er de helft van toe te kennen aan de slachtoffers als vergoeding. Dit gedeelte vertegenwoordigt, behoudens de forfaitaire aftrek, den invaliden arbeider. »

In deze twee aanhalingen vinden wij opnieuw de theorie van den erfenisovergang door de actuarissen uitgevonden, en die nu weer tracht de overhand te krijgen ondanks de afkeuring door de Kamer.

De twee hoogstaande parlamentsleden die wij komen te noemen, behandelen op dezelfde wijze de gevallen van bestendige invaliditeit en die met doodelijken afloop.

(1) *Etudes critiques de la loi du 24 décembre 1903*, par Henri Masoin et Victor Pary, Lessines, Van Nieuwenhove, 1913.

Chiffres établis, par le Ministère de l'Industrie et du Travail, d'après un relevé de 100 cas de mort (pris au hasard), indemnisés en vertu de l'article 6.

(1) *Etudes critiques de la loi du 24 décembre 1903*, door Henri Masoin en Victor Pary, Lessen, Van Nieuwenhoven, 1913.

Cijfers opgemaakt door het Ministerie van Nijverheid en Arbeid volgens eene opgave van 100 doodelijke arbeidsongevallen, toevallig opgenomen, en vergoed volgens artikel 6.

est absolument équitable d'attribuer à l'ouvrier amputé d'un bras, par exemple, une indemnité égale à la diminution de sa valeur économique pendant la durée probable de son existence à lui, c'est une erreur évidente d'accorder à une aïeule, par le fait qu'elle devait pouvoir compter sur l'assistance de son petit-fils pendant son existence à elle, une indemnité calculée d'après ce que la victime allait pouvoir gagner pendant sa vie entière.

L'économie de la loi, le titre l'indique, la détermination des attributaires le prouve, les conditions d'âge et de soutien le proclament, c'est de réparer les dommages résultant des accidents de travail.

Ce qui domine le débat, c'est l'importance du préjudice subi par le réclamant.

Un invalide a droit à ce qu'on reconstitue sa valeur économique, mais un proche n'a aucun droit sur la valeur économique intégrale de la victime (salaire pendant toute la vie probable du défunt). Il a droit (et ce sera selon les cas, plus ou moins que dans le système critiqué) à la quotité du salaire (sauf la déduction forfaitaire) dont il aurait bénéficié si l'accident ne s'était pas produit.

Même sous le régime de la responsabilité civile, qui cependant répare l'intégralité du dommage, il n'en est pas autrement. « Le principe, dit M. Destrée (n<sup>o</sup> 113) c'est » qu'il faut autant que possible, replacer les demandeurs » dans la situation pécuniaire qu'ils auraient vraisemblablement connue si l'accident n'était pas arrivé. Ce but » sera atteint en assurant aux ayants droit, les uns jusqu'à la fin de leur vie, les autres jusqu'à un âge déterminé forfaitairement la part du salaire dont ils auraient » bénéficié. »

Mais le premier argument que nous venons de développer n'est pas celui qui a entraîné le vote de la Chambre. C'est le second surtout qui a fait impression et que l'honorable M. Carton de Wiart a développé comme suit :

« Les partisans de la fonction de l'âge et du salaire de la victime disent avec M. Nyssens que ce mode de calculer est infiniment plus simple, qu'il réduit le calcul des assureurs à la détermination d'une seule inconnue : la survenance des accidents mortels, ce qui à raison même de la simplicité qu'il introduira dans le calcul de la prime, favorisera l'assurance.

» Messieurs, continuait M. Carton de Wiart, cet argument ne me paraît guère contestable. Dans la thèse opposée, les assureurs doivent faire entrer en ligne de compte dans leurs calculs des éléments nombreux et difficiles, sinon impossibles à déterminer, par exemple le nombre des ouvriers mariés, les probabilités de concours des premiers ayants droit avec des ascendants, des frères ou des sœurs dans le besoin et dont les victimes auront été les principaux soutiens. »

Nous reconnaissons que le calcul des primes est plus aisé lorsqu'en toute hypothèse l'on assure aux ayants

Wetnu, indien in het eerste geval het zeker billijk is aan den arbeider, die een arm verloren heeft bij voorbeeld, eene vergoeding toe te kennen die gelijk is aan de vermindering zijner economische waarde gedurende den waarschijnlijksten duur van zijn eigen bestaan, is het eene klaarblijkkende dwaling aan eene grootmoeder, door het feit dat zij moest kunnen rekenen op den bijstand van haar kleinzoon gedurende haar leven, eene vergoeding toe te kennen berekend volgens hetgeen het slachtoffer zou kunnen winnen gedurende zijn gansche leven.

De algemeene regeling van de wet — dit wijst de titel aan, alsmede de aanwijzing van de rechthebbenden en de voorwaarden in zake van leeftijd en steun — streeft er naar de schade te herstellen voortvloeiende uit arbeidsongevallen.

Hetgeen de bespreking beheerscht is het belang van de schade welke geleden wordt door den aanvrager.

Een invalide heeft recht op het herstellen van zijne economische waarde, doch een naaste bloedverwant heeft geen recht op de volledige economische waarde van het slachtoffer (loon gedurende het geheel vermoedelijk leven van den overledene). Het heeft recht (en dit zal volgens de gevallen meer of minder zijn volgens het bestreden stelsel) op het bedrag van het loon (mits forfaitaire afhouding) waarop hij hadde recht gehad zoo het ongeval niet had plaats gegrepen.

Zelfs onder het stelsel van de burgerlijke aansprakelijkheid die nochtans de geheele schade herstelt, is het niet anders. « Het principe, zegt de heer Destrée (n<sup>o</sup> 113), » is dat men zooveel als mogelijk de aanvragers moet stellen in den geldelijken toestand waarin zij zich vermoedelijk hadden bevonden, indien het ongeval niet had plaats gegrepen. Dit doel zal bereikt worden wanneer men aan de rechthebbenden — aan de eenen tot het einde van hun leven, aan de anderen tot een leeftijd die forfaitair te bepalen is — het gedeelte van het loon toekent, dat zij zouden ontvangen hebben. »

Doch het is niet het eerste argument dat wij hier zoeven ontwikkeld hebben, dat aanleiding gaf tot de aanneming door de Kamer. Het is vooral het tweede dat indruk maakte en dat door den heer Carton de Wiart als volgt werd uiteengezet :

« De voorstanders van den leeftijd en het loon van het slachtoffer als grondslag voor de berekening, zeggen met den heer Nyssens, dat dit stelsel veel eenvoudiger is, dat het de berekening der verzekeraars herleidt tot het bepalen van een enkel onbekend gegeven : het voorkomen van doodelijke ongevallen, hetgeen de verzekering zal begunstigen, juist wegens den eenvoud dien het zal brengen in de berekening van de premie.

» Mijne Heeren, vervolgde de heer Carton de Wiart, dit argument schijnt mij onweerlegbaar. Met het tegenovergestelde standpunt, moeten de verzekeraars, bij hunne berekeningen, talrijke gegevens in aanmerking nemen, die moeilijk, zooniet onmogelijk kunnen bepaald worden, zooals bij voorbeeld het getal der gehuwde werklieden, de mogelijkheid van het samengaan van de eerste rechthebbenden met bloedverwanten in opgaande linie, met broeders of zusters die behoeftig zijn en voor welke de slachtoffers de voornaamste steun zullen geweest zijn. »

Wij erkennen dat de berekening der premiën gemakkelijker is wanneer men voor alle gevallen, aan de



droit quels qu'ils soient, le même capital. C'est simple et même beaucoup trop simple.

Mais la facilité du calcul des primes doit-elle dominer toute autre considération? « A quel prix, disait M. Hector Denis, cette simplification des calculs est-elle obtenue? » An prix d'inégalités profondes dans la situation des veuves et des descendants de la victime, inégalités qui soulèveront, au dépit de la rigueur logique des calculs, le sentiment humain. »

Que font les autres pays, puisqu'aucun ne s'inspire du système que nous critiquons?

Ces pays s'inspirent dans la mesure du possible des données de la statistique et pour le reste recourent à un empirisme inévitable en une matière aussi nouvelle. Il paraît d'ailleurs que même en Belgique, depuis 1903, c'est la même méthode qui fut employée pour le calcul des primes. L'exposé des motifs le reconnaît implicitement.

Il n'en pouvait être autrement, car, ainsi que le faisait remarquer M. Trasenster à la Chambre, à propos du système qui finalement fut adopté : aucune table n'indique en effet quel sera l'âge de la victime, ni surtout si elle laissera des ayants droit, au sens de la loi de 1903, ni si elle était leur soutien.

Dès la mise en application de la loi de 1903, l'article 6 révéla ses conséquences fâcheuses.

En 1908, en une étude très intéressante, publiée par la *Revue Catholique*, et en 1913 dans le *Journal des Tribunaux*, notre honorable collègue, M. Van Dievoet, mit en lumière la nécessité de réformer l'article 6.

Voir dans le même sens : KRACHT, *Revue des accidents du travail*, 1907, page 225. — MASOIN et PARY, *Etude critique de la loi du 24 décembre 1903*, page 9. — TRASENSTER, *L'indemnisation des accidents du travail*, p. 13. etc.

\*\*

Dans son projet déposé le 10 février 1928 et qui est aujourd'hui en discussion, le Gouvernement essaie de remédier aux défauts de l'article en n'attribuant plus le même capital invariablement aux ayants droit quels qu'ils soient, mais en leur assurant des parts différentes dans ce capital, suivant leur degré de parenté et leur nombre.

Cette proposition atténue les anomalies du système, mais elle ne les supprime pas pour la raison que l'indemnité est toujours représentée par un capital, calculé uniquement d'après l'âge et le salaire de la victime, abstraction faite de l'âge du réclamant.

Dès lors, l'enfant d'un an continue à être indemnisé de la même manière que le jeune homme qui a près de dix-huit ans.

Supposons deux ouvriers, l'un de 50 ans, l'autre de 35 ans, victimes d'un accident; le premier a trois enfants de 1, 2 et 3 ans, le second, trois enfants de 13, 14 et 15 ans. Ces derniers toucheront un capital beaucoup plus élevé que les premiers, bien plus dignes de pitié cependant.

Les mêmes remarques pourraient être faites pour les autres ayants droit.

Les conséquences de la formule du Gouvernement apparaîtront particulièrement anormales lorsque la victime

rechthebbenden welke deze ook wezen, hetzelfde kapitaal toekent. Dit is eenvoudig en zelfs al te eenvoudig.

Moet echter de gemakkelijkheid om de premie te berekenen alle andere beschouwing overheerschen? « Te welken prijze, zegde de heer Hector Denis, wordt deze vereenvoudiging der berekeningen bekomen? Ten prijze van groote ongelijkheden in den toestand der weduwen en der afstammelingen van het slachtoffer, ongelijkheden die, spijs de logische strengheid der bepalingen, het menschelijk gevoel in opstand zullen brengen. »

Wat doen de andere landen, vermits geen enkel het stelsel dat wij hekelen, toepas?

Deze landen steunen in de mate van het mogelijke op de statistiek en passen voor het overige een empirisme toe dat onvermijdelijk is in zulke nieuwe zaak. Het schijnt trouwens dat zelfs in België, sedert 1903, dezelfde methode wordt toegepast in het berekenen der premie. De Memorie van Toelichting erkent zulks stilzwijgenderwijs.

Het kon niet anders, want, zooals de heer Trasenster het ter Kamervergadering deed opmerken bij gelegenheid van het stelsel dat ten slotte werd aangenomen, geen enkele tafel duidt inderdaad aan welke de leeftijd van het slachtoffer zal wezen en vooral niet of het slachtoffer rechthebbenden zal nalaten in den zin der wet van 1903 en ook niet of het slachtoffer hun steun was.

Van stonden aan dat de wet van 1903 van toepassing kwam, bleken de nadeelinge gevolgen van artikel 6.

In 1908 wees onze achtbare collega, heer Van Dievoet, in eene belangwekkende studie verschenen in de *Revue Catholique*, en in 1913 in het *Journal des Tribunaux*, op de noodzakelijkheid artikel 6 te wijzigen.

Zie in denzelfden zin : KRACHT, *Revue des accidents du travail*, 1907, bl. 225; MASOIN EN PARY, *Etude critique de la loi du 24 décembre 1903*, bl. 9; TRASENSTER, *L'indemnisation des accidents du travail*, bl. 13, enz.

\*\*

In het ontwerp dat de Regeering den 10<sup>en</sup> Februari 1928 heeft ingediend en dat thans in behandeling is, tracht de Regeering de gebreken van het artikel te verhelpen met niet meer een onveranderlijk en zelfde kapitaal aan de rechthebbenden, wie zij ook zijn, toe te kennen, maar met hun in dit kapitaal verschillende deelen toe te kennen, volgens hun graad van verwantschap en hun getal.

Dit voorstel tempert de onregelmatigheid van het stelsel, doch neemt ze niet weg, omdat de vergoeding steeds vertegenwoordigd wordt door een kapitaal enkel berekend op grond van den leeftijd en het loon van het slachtoffer, zonder den leeftijd van den eischer in acht te nemen.

Alzoo zal het kind van één jaar eene vergoeding blijven trekken die berekend wordt op dezelfde wijze als die voor den jongeling die bijna 18 jaar oud is.

Nemen wij twee werklieden : de eene is 50 jaar oud, de andere 35; beiden zijn slachtoffer van een ongeval. De eerste heeft drie kinderen van 1, 2 en 3 jaar oud; de tweede heeft er drie, van 13, 14 en 15 jaar oud. Deze laatsten zullen een veel hooger kapitaal trekken dan de eersten, ofschoon deze meer te beklagen zijn.

Dezelfde opmerkingen zou men voor de overige rechthebbenden kunnen doen.

De gevolgen van de formule der Regeering zullen bijzonder abnormaal blijken te zijn, wanneer het slachtoffer

laissera des ascendants. C'est ainsi qu'un père, âgé de 50 ans, ne touchera pas plus qu'un autre de 80 ans lorsque les deux victimes avaient le même âge et le même salaire.

Nous posons à nouveau la question :

Pourquoi donc maintenir un calcul des indemnités contraire à toutes les législations étrangères et qui conduit à des conséquences que le Gouvernement voudrait écarter?

Nous avons démontré que ce système n'était pas conforme à l'économie de la loi.

Assurerait-il une plus grande facilité du calcul des primes? — Non (et c'est ici une considération capitale), cet argument même vient à tomber dans le système proposé aujourd'hui par le Gouvernement.

En effet, il n'est plus vrai de dire aujourd'hui que l'indemnité consistant en toute hypothèse en un capital invariable calculé suivant l'âge et le salaire de la victime, la prime d'assurance peut être prévue avec facilité.

Le Gouvernement propose, en effet, de graduer les indemnités suivant la qualité et le nombre des ayants droit ce qui enlève toute portée à l'argument basé sur la facilité du calcul des primes.

\* \*

Quelle formule faut-il donc adopter? Les auteurs qui ont critiqué l'article 6 de la loi du 24 décembre 1903 ont proposé de suivre l'exemple des législations étrangères et d'accorder aux ayants droit (le conjoint survivant, les enfants, les petits-enfants, les ascendants, les frères et sœurs) une indemnité égale à une certaine quotité du salaire sous la forme d'une rente viagère pour la veuve et les ascendants et d'une rente dénommée viagère-temporaire pour les autres.

C'est aussi la formule défendue par une brochure publiée par les Caisses Communes.

Cette formule, simple et logique, n'est cependant pas parfaite. Tout en n'engendrant pas les anomalies nombreuses de la formule de 1903, elle a le tort de ne pas tenir compte à la fois de l'âge de l'ayant droit et de l'âge de la victime : Pour qu'une personne jouisse du salaire d'autrui il faut en effet que deux personnes soient en vie : celle qui gagne le salaire et celle qui en profite. C'est une vérité à la Palisse, mais qui est méconnue dans le système préconisé par les auteurs. Ne pas tenir compte de ces deux éléments, c'est réparer inexactement.

Cette objection n'a pas une grande importance pratique quand il s'agit des ascendants, car il va de soi qu'ils sont plus exposés au risque de décès que leur descendant.

ascendants zal betalen. Zoo zal een vader, 50 jaren oud, niet meer ontvangen dan een andere van 80 jaar, wanneer beide slachtoffers denzelfden leeftijd en hetzelfde loon ontvingen.

Wij stellen opnieuw de vraag : waarom dus eene berekening van de vergoedingen behouden, die strijdig is met al de buitenlandsche wetgevingen en leidt tot gevolgen die de Regeering zou willen vermijden?

Wij hebben bewezen dat dit stelsel niet overeen kwam met de algemeene regeling van de wet.

Zou het de berekening der premien gemakkelijker maken? — Neen (en dit is eene overweging van hoofdzakelijk belang), dit argument zelf vervalt in het stelsel dat thans door de Regeering wordt voorgesteld.

Inderdaad, het is niet meer waar thans te zeggen dat met eene vergoeding die, in ieder geval, bestaat uit een onveranderlijk kapitaal, berekend volgens den leeftijd en het loon van het slachtoffer, de verzekeringspremie gemakkelijk kan voorzien worden.

De Regeering stelt inderdaad voor, de vergoedingen te bepalen volgens de hoedanigheid en het getal van de rechthebbenden, hetgeen elke draagwijdte ontnemt aan het argument dat gegrond is op de berekening der premien.

\* \*

Welke formule moet men dus aannemen? Degenen die aanmerkingen maakten op artikel 6 der wet van 24 December 1903, hebben voorgesteld het voorbeeld na te volgen van de buitenlandsche wetgevingen en aan de rechthebbenden (de overlevende echtgenoot, de kinderen, de kleinkinderen, de ascendenten, de broeders en zusters) eene vergoeding toe te kennen, overeenkomende met een zeker gedeelte van het loon, onder den vorm van eene lijfrente voor de weduwe en de familieleden in opgaande linie en van eene zoogenaamde tijdelijke lijfrente voor de anderen.

Dit is ook de formule die verdedigd wordt in eene uitgave van de gemeenschappelijke kassen.

Deze formule, die logisch is en eenvoudig, is nochtans niet volmaakt. Zij doet niet de talrijke onregelmatigheden der formule van 1903 ontstaan, doch houdt niet genoeg rekening tevens met den leeftijd van den rechthebbende en met den leeftijd van het slachtoffer : Opdat een persoon het loon van een andere persoon genieten zou, moeten er inderdaad twee personen in leven zijn : die welke het loon trekt en die welke er voordeel uit haalt. Dit is eene vanzelfsprekende waarheid doch zij wordt miskend in het stelsel voorgestaan door de auteurs. Houdt men geene rekening met deze twee gegevens dan vergoedt men niet op de juiste wijze.

Deze tegenwerping heeft niet een groot practisch belang wanneer het ascendenten geldt, want het spreekt vanzelf dat zij meer blootgesteld zijn aan het overlijdensrisico dan de nakomelingen.

De même quand la victime laisse des enfants, car à moins que le père ne soit très âgé, il y avait de très sérieuses probabilités qu'il vive assez longtemps pour voir ses enfants atteindre 18 ans. Il en est ainsi, *a fortiori*, lorsque la victime laisse des frères et sœurs. Le cas des petits enfants est négligeable car il est rare : il faut, en effet, pour toucher une indemnité, qu'ils soient déjà orphelins de père.

Mais l'objection devient sérieuse dans le cas d'un conjoint survivant. Or, d'après la statistique publiée en annexe de ce rapport (Annexe 4), 66 p. c. des victimes d'accidents mortels laissent une veuve avec ou sans enfants. Les conséquences onéreuses de la formule qui ne tiendrait compte que de l'âge de l'ayant droit sont d'autant plus graves que le mari victime de l'accident était plus âgé que sa femme. Le tableau ci-après le démontre.

Hetzelfde doet zich voor wanneer het slachtoffer kinderen nalaat. Want, behalve wanneer de vader zeer oud is, bestaan er ernstige kansen dat hij lang genoeg leeft om zijne kinderen den leeftijd van 18 jaar te zien bereiken. *A fortiori* is het zoo wanneer het slachtoffer broeders en zusters nalaat. Het geval van de kleinkinderen kan men verwaarlozen, want het is zeldzaam : om eene vergoeding te ontvangen moeten zij reeds hun vader verloren hebben.

De tegenwerping wordt echter ernstig ingeval het een overlevenden echtgenoot geldt. Volgens de statistiek die in de bijlagen van dit verslag opgenomen wordt (Bijlage IV), laten 66 t. h. van de slachtoffers van doodelijke arbeidsongevallen, eene weduwe met of zonder kinderen na. De bezwarende gevolgen van de formule die slechts rekening zou houden met den leeftijd van den rechthebbende zijn des te erger wanneer de echtgenoot, slachtoffer van het ongeval, ouder is dan zijne vrouw. De hiernavolgende tabel bewijst het.

(Nous appellerons système A celui proposé par le projet de loi et système B celui que des auteurs préconisent et que nous étudions en ce moment.)

SALAIRE HYPOTHÉTIQUE DE BASE : 12,000 fr.

1<sup>o</sup> Age de la victime au moment du décès : 60 ans.  
Age de la veuve : 20 ans.

a) Charge en capital suivant le système A :

$25 \times 12,000 \times 10,7598 \dots\dots\dots 32,279.40$   
100

b) Charge en capital suivant le système B :

$25 \times 12,000 \times 20,3518 \dots\dots\dots 61,055.40$   
100

2<sup>o</sup> Age de la victime au moment du décès : 45 ans.  
Age de la veuve : 35 ans.

a) Charge en capital suivant le système A :

$25 \times 12,000 \times 15,4623 \dots\dots\dots 46,386.90$   
100

b) Charge en capital suivant le système B :

$25 \times 12,000 \times 17,8815 \dots\dots\dots 53,644.50$   
100

3<sup>o</sup> Age de la victime au moment du décès : 25 ans.  
Age de la veuve : 20 ans.

a) Charge en capital suivant le système A :

$25 \times 12,000 \times 19,6675 \dots\dots\dots 57,002.50$   
100

b) Charge en capital suivant le système B :

$25 \times 12,000 \times 20,3518 \dots\dots\dots 61,055.40$   
100

4<sup>o</sup> Age de la victime et de la veuve au moment du décès : 20 ans.

Charge en capital suivant les deux systèmes ..... 61,055.40

Certes, l'objection n'est pas aussi grave que le tableau pourrait le faire croire car les époux ont généralement un âge approximativement égal et le cas du mari de 60 ans qui a une femme de 20 ans est trop rare pour qu'il y ait lieu de s'y arrêter.

(Wij zullen onder stelsel A verstaan, de regeling die voorgesteld wordt door het wetsontwerp en onder stelsel B die welke voorgesteld wordt door sommige auteurs en die wij thans onderzoeken.)

HYPOTHETISCH GRONDSLAGLOON : 12,000 frank.

1<sup>o</sup> Leeftijd van het slachtoffer op het oogenblik van het overlijden : 60 jaar.

Leeftijd van de weduwe : 20 jaar.

a) Last in kapitaal volgens stelsel A :

$25 \times 12,000 \times 10,7598 \dots\dots\dots 32,279.40$   
100

b) Last in kapitaal volgens stelsel B :

$25 \times 12,000 \times 20,3518 \dots\dots\dots 61,055.40$   
100

2<sup>o</sup> Leeftijd van het slachtoffer op het oogenblik van het overlijden : 45 jaar.

Leeftijd van de weduwe : 35 jaar.

a) Last in kapitaal volgens stelsel A :

$25 \times 12,000 \times 15,4623 \dots\dots\dots 46,386.90$   
100

b) Last in kapitaal volgens stelsel B :

$25 \times 12,000 \times 17,8815 \dots\dots\dots 53,644.50$   
100

3<sup>o</sup> Leeftijd van het slachtoffer op het oogenblik van het overlijden : 25 jaar.

Leeftijd van de weduwe : 20 jaar.

a) Last in kapitaal volgens stelsel A :

$25 \times 12,000 \times 19,6675 \dots\dots\dots 57,002.50$   
100

b) Last in kapitaal volgens stelsel B :

$25 \times 12,000 \times 20,3518 \dots\dots\dots 61,055.40$   
100

4<sup>o</sup> Leeftijd van het slachtoffer en van de weduwe op het oogenblik van het overlijden ..... 20 jaar.

Last in kapitaal volgens de twee stelsels ..... 61,055.40

Stellig is de tegenwerping niet zoo ernstig als de tabel het zou kunnen doen gelooven, want de echtgenooten hebben gewoonlijk nagenoeg denzelfden leeftijd; het geval van den echtgenoot van 60 jaar die eene vrouw van 20 jaar heeft, is te zeldzaam opdat men er zou blijven bij stilstaan.

Cependant désireux d'arriver à une formule aussi parfaite que possible, votre rapporteur sollicita sur les différents systèmes en présence l'avis de la Commission des Accidents du Travail qui a été appelée à collaborer à la rédaction du projet de loi en discussion.

Aucune décision ne fut prise par la Commission, mais il fut entendu que la question serait examinée au cours d'une séance spéciale de l'Association royale des Actuaristes.

Celle-ci s'est réunie et nous communiqua sa décision que nous reproduisons ci-après :

*L'Association royale des Actuaristes belges a été consultée par la Commission des Accidents du Travail sur la façon de concevoir, au point de vue actuariel, l'évaluation des dommages résultant des accidents mortels du travail.*

*Dans sa séance du 7 novembre 1928, l'Association a émis, à l'unanimité des membres présents, l'avis suivant :*

*Le problème de la réparation des accidents du travail ayant entraîné la mort de la victime est susceptible de deux solutions mathématiques, actuarielles, suivant la conception que l'on se fait de la réparation du dommage :*

1) *Si l'on s'en tient à la conception juridique de la responsabilité civile dont une part forfaitaire, représentée par un coefficient fixé dans la loi, est mise à la charge de l'industrie, la seule solution vraie est celle qui consiste à évaluer le capital représentant la valeur de l'unité économique disparue.*

*Le montant de ce capital-indemnité peut alors être représenté par la valeur d'une rente viagère égale au montant du salaire annuel, « calculée en raison de l'âge de la victime au moment du décès ».*

*En d'autres termes, la rente repose uniquement sur la tête de l'ouvrier;*

2) *Si l'on considère, au contraire, la réparation du dommage comme devant s'appliquer uniquement à des ayants droit nommément désignés (femme, enfants, ascendants, descendants...), à l'exclusion de tous autres héritiers, la solution est différente.*

*En effet, s'il s'agit ici de réparer le dommage matériel résultant, pour la femme par exemple, de la disparition du salaire de son mari.*

*Or, la condition pour qu'elle touche le salaire est l'existence commune des deux têtes.*

*La formule à appliquer est alors, dans un ménage composé du mari et de la femme, la valeur d'une rente viagère égale au salaire, payable jusqu'au premier décès de deux têtes (mari et femme).*

Daar uw verslaggever nochtans wenschte tot eene formule te komen die zoo volmaakt als mogelijk zou zijn, vroeg hij, betreffende de onderscheidene voorliggende stelsels, naar het advies van de Commissie voor de Arbeidsongevallen die aangezocht werd om mede te werken tot het opmaken van het wetsontwerp.

Er werd geen enkel besluit genomen door de Commissie, doch er werd overeengekomen dat het vraagstuk zou onderzocht worden tijdens eene bijzondere vergadering van de Koninklijke Vereeniging der Actuarissen.

Deze kwam bijeen en deelde haar besluit mede dat wij hierna overnemen :

*De Koninklijke Vereeniging der Belgische Actuarissen werd geraadpleegd door de Commissie voor de Arbeidsongevallen, nopens de wijze waarop, volgens het standpunt der actuarissen, de raming van de schade voortvloeiende uit doodelijke arbeidsongevallen, dient opgevat te worden.*

*In hare zitting van 7 November 1928, heeft de Vergadering, bij eenparigheid van de aanwezige leden, het volgend advies uitgebracht :*

*Het vraagstuk van de vergoeding voor arbeidsongevallen die den dood van het slachtoffer veroorzaakt hebben, is vatbaar voor twee wiskundige actuariale oplossingen naar de opvatting die men geeft van het herstelder schade.*

1) *Zoo men steunt op de rechtskundige opvatting van de burgerlijke aansprakelijkheid, waarbij een forfaitair gedeelte, vertegenwoordigd door een coëfficiënt in de wet bepaald, ten laste wordt gelegd van de nijverheid, dan is de eenige ware oplossing die welke bestaat in het ramen van het kapitaal dat de waarde der verdwenen economische eenheid vertegenwoordigt.*

*Het bedrag van dit vergeedingskapitaal kan dan vertegenwoordigd worden door de waarde van eene lijfrente gelijk aan het bedrag van het jaarlijksch loon, berekend volgens den leeftijd van het slachtoffer op het oogenblik van het overlijden.*

*Met andere woorden : de rente berust uitsluitend op het hoofd van den arbeider.*

2) *Zoo men integendeel beschouwt dat de vergoeding van de schade als uitsluitend toepasselijk op rechthebbenden die bij name aangegeven worden (vrouw, kinderen, familieleden in opgaande en nederdalende linie...) met uitsluiting van alle overige erfgenamen, dan is de oplossing verschillend.*

*Inderdaad, het geldt hier de stoffelijke schade te herstellen, voortvloeiende voor de vrouw bij voorbeeld uit de verdwijning van het loon van haar echtgenoot.*

*Welnu de voorwaarde tot het ontvangen van het loon is het gemeenschappelijk bestaan van de twee hoofden.*

*De formule die toe te passen is, in een gezin dat bestaat uit den echtgenoot en de vrouw, is dan de waarde van eene lijfrente overeenkomende met het loon en betaalbaar tot aan het eerste overlijden van de twee hoofden (man en vrouw).*



*S'il y a des enfants, il faut tenir compte de ce que le salaire servirait non seulement à l'entretien de la famille mais également à celui des enfants.*

*On a alors une annuité reposant sur plusieurs têtes, mais avec un terme limité en ce qui concerne les enfants.*

## I

*La première solution est celle qui a été adoptée par le législateur de 1903. (Note : Le rapporteur est d'un avis opposé et renvoie à l'exposé qui précède.) On y a cependant introduit un correctif, en ce sens que, pour un célibataire, l'indemnité n'est due que s'il était considéré comme soutien de ses ayants droit.*

*Ce correctif rompt, dans une certaine mesure, l'équilibre du système puisqu'après avoir, pour l'évaluation du capital indemnité, négligé la situation de famille, on en tient compte pour savoir si cette indemnité sera, ou non, payée.*

*Il est vrai de dire qu'en matière de responsabilité civile, les tribunaux n'accordent également une indemnité que si les ayants droit peuvent justifier d'un dommage matériel réel.*

*Cette solution a provoqué certaines anomalies, notamment dans le cas d'un petit-fils, soutien d'un grand-père ou d'une grand-mère.*

*Mais, ces anomalies ne sont qu'apparentes si l'on admet le principe de la responsabilité civile et non celui de la l'ayant droit.*

*Le projet de loi, actuellement en discussion, a essayé, dans la mesure du possible, de supprimer ces anomalies tout en conservant le principe initial. La justification de l'introduction de cette mesure nouvelle consiste dans le fait que la partie du salaire consommée pour l'entretien direct de l'intéressé, est variable suivant la situation de famille : un célibataire dépense la totalité ou la presque totalité de son salaire pour son entretien personnel, alors qu'un ouvrier marié, avec une nombreuse famille, doit nécessairement restreindre son genre de vie pour pouvoir subvenir aux besoins de ses enfants.*

## II

*La seconde solution est idéalement, théoriquement exacte, si l'on interprète la réparation du dommage comme étant le remplacement de la partie du salaire qui était absorbée par l'entretien de la famille. Mais, si l'on veut en faire une solution nettement mathématique, elle conduit à des complications actuarielles telles, que sa mise en pratique serait particulièrement difficile.*

*Zoo er kinderen zijn, dan moet men er rekening mede houden dat het loon diende, niet alleen tot het onderhouden van de familie maar eveneens tot het onderhouden van de kinderen.*

*Men heeft dan eene annuïteit die rust op onderscheidene hoofden doch met beperkten termijn voor hetgeen de kinderen betreft.*

## I

*De eerste oplossing is die welke aangenomen werd door den wetgever van 1903. (Nota : De verslaggever denkt dat het tegenovergestelde waar is en verwijst naar de voorgaande uiteenzetting). Men heeft er echter eene verbetering aan toegebracht en namelijk bepaald dat, voor een ongehuwde, de vergoeding slechts verschuldigd is wanneer hij beschouwd werd als de steun van zijne rechthebbenden.*

*Deze verbetering stoort, in zekere mate, het evenwicht van het stelsel : nadat men voor de raming van het vergoedingskapitaal, den toestand van de familie verwaarloosd heeft, houdt men er rekening mede om te weten of deze vergoeding al of niet zal uitbetaald worden.*

*Wel kan men zeggen dat, in zake van burgerlijke aansprakelijkheid, de rechtbanken gewoonlijk slechts ook eene vergoeding toekennen wanneer de rechthebbende kunnen bewijzen dat zij eene werkelijke schade hebben ondergaan.*

*Deze oplossing heeft stellig aanleiding gegeven tot onregelmatige toestanden, namelijk in het geval van een kleinkind dat de steun zou zijn van een grootvader of eene grootmoeder.*

*Doch deze onregelmatigheden zijn slechts schijnbaar wanneer men het beginsel aanneemt van de burgerlijke aansprakelijkheid en niet dat van het herstel der stoffelijke schade werkelijk geleden door den rechthebbende.*

*Het voorliggende wetsontwerp heeft getracht, in de mate van het mogelijke deze onregelmatige toestanden te vermijden en tevens het oorspronkelijk beginsel te handhaven. De rechtvaardiging van het invoeren van dezen nieuwen maatregel bestaat in het feit dat het gedeelte van het loon dat aangewend wordt tot het rechtstreeksch onderhoud van den belanghebbende verschilt volgens den toestand van het gezin : een ongehuwde geeft het gezamenlijk of nagenoeg het gezamenlijk bedrag van zijn loon uit voor zijn persoonlijk onderhoud, terwijl een gehuwde arbeider, met een kroostrijk gezin, noodzakelijkerwijs aan zijne levenswijze beperkingen moet opleggen ten einde in de behoeften van zijne kinderen te kunnen voorzien.*

## II.

*De tweede oplossing is ideëel, theoretisch juist, wanneer men de vergoeding van de schade uitlegt als zijnde de vervanging van dit gedeelte van het loon dat aangewend werd voor het onderhoud van het gezin. Doch zoo men er een bepaald wiskundige oplossing wil van maken, dan leidt zij tot zulke ingewikkelde toestanden op actuariëel gebied, dat het in werking brengen er van bijzonder moeilijk zou zijn.*

Lorsqu'il s'agit d'un ménage sans enfant, le calcul d'une rente reposant sur deux têtes est encore facile; cette formule ne convient plus lorsqu'il y a des enfants et qu'il faudrait tenir compte d'une annuité sur plusieurs têtes.

Il faut, toutefois, remarquer que cette seconde solution a comme limite la première puisqu'une annuité sur un nombre de têtes assez élevé, annuité payable jusqu'au dernier décès, se rapproche de l'annuité sur la tête seule de l'ouvrier.

On peut donc dire qu'actuariellement, les deux méthodes correspondent à la solution mathématique d'un même problème posé de deux façons différentes, mais que la seconde solution présente des difficultés pratiques presque insurmontables.

Dans ces conditions, l'Association estime qu'il est préférable de conserver le principe figurant dans la loi de 1903, amélioré par les amendements introduits dans le nouvel article 6.

Le Secrétaire,  
L. FRANÇOIS.

Le Président,  
A. BÉGAULT.

Cette décision apporte à la thèse de la Section centrale l'appui le plus précieux.

Les actuaires opposent les deux conceptions fondamentales : ou la dévolution aux héritiers d'une indemnité mise à charge de l'industrie et représentant la valeur économique de la victime, ou celle de la réparation du dommage subi par les ayants droit.

Si le législateur, disent les actuaires, a voulu réaliser la première conception, c'est le système de 1903 qui doit être maintenu. — Si elle a voulu la seconde, alors la solution idéalement exacte est de tenir compte de l'âge de la victime et de l'âge de l'ayant droit.

« Or, dit la décision, c'est à la première conception que le législateur s'est rallié. »

Au contraire, nous avons démontré, et ceci est une question non pas d'ordre actuariel mais juridique et législatif, que cette proposition avait été rejetée en 1903 par la Section centrale et par la Chambre; nous avons rappelé que l'économie de la loi, ainsi que cela résulte de ses dispositions mêmes, tendait à réparer le préjudice causé par les « dépendants » du salaire.

Wanneer het een gezin zonder kinderen geldt, is de berekening van eene rente, berustende op twee hoofden, nog gemakkelijk; deze formule past echter niet meer wanneer er kinderen zijn en wanneer men dus rekening moet houden met eene annuïteit op onderscheidene hoofden.

Men moet echter opmerken dat deze tweede oplossing door de eerste begrensd wordt, vermits eene annuïteit op een tamelijk groot getal hoofden, annuïteit die betaalbaar is tot het laatste overlijden, overeenstemt met de annuïteit op het hoofd van den arbeider alleen.

Men kan dus zeggen dat, op actuariel gebied, de twee methodes overeenkomen met de wiskundige oplossing van een zelfde vraagstuk, gesteld op twee verschillende wijzen, maar dat de tweede oplossing praktische moeilijkheden oplevert die nagenoeg onoverkomelijk zijn.

In die omstandigheden, is de Vereeniging van gevoelen dat het wenschelijk is het beginsel te behouden dat opgenomen werd in de wet van 1903, en dit nog te verbeteren met de amendementen op het nieuwe artikel 6.

De Secretaris,  
L. FRANÇOIS.

De Voorzitter,  
A. BÉGAULT.

Deze beslissing verleent den besten steun aan het standpunt van de Middenafdeeling.

De actuarissen stellen de twee fundamenteele opvattingen tegenover elkander : of de overgang naar de erfgenamen van eene vergoeding, ten laste gelegd van de nijverheid, en die de economische waarde van het slachtoffer vertegenwoordigt, of de vergoeding van de schade ondergaan door de rechthebbenden.

De actuarissen zeggen : zoo de wetgever de eerste opvatting heeft willen verwezenlijken, dan moet het stelsel van 1903 behouden worden. Zoo hij de tweede wil tot stand brengen, dan is de ideëel juiste oplossing die welke rekening houdt met den leeftijd van het slachtoffer en met den leeftijd van den rechthebbende.

« Welnu, zegt de beslissing, het is de eerste opvatting die de goedkeuring weghaalt van den wetgever. »

Wij hebben integendeel bewezen -- en dit is een vraagstuk dat niet tot het gebied der actuarissen maar tot het gebied van het recht en de wetgeving behoort -- dat deze opvatting werd verworpen in 1903 door de Middenafdeeling en door de Kamer; wij hebben er aan herinnerd dat de hoofdlijnen van de wet, zooals dit blijkt uit hare bepalingen zelf, er naar streven de schade te herstellen geleden door die welke van het loon « afhangen ».

C'est donc la seconde formule que théoriquement, tout au moins, il faut adopter, de l'avis unanime des actuaires.

Mais, ajoutent-ils, *si l'on veut en faire une solution nettement mathématique*, elle conduit à des complications actuarielles telles que sa mise en pratique serait particulièrement difficile.

Nous nous sommes demandé si vraiment ces complications étaient redoutables au point de faire écarter une formule que les actuaires proclament idéalement exacte.

Dans l'avis que nous venons de reproduire, l'association des actuaires reconnaît que lorsqu'il s'agit d'un ménage sans enfant, le calcul d'une rente reposant sur deux têtes est facile. Elle ne devient compliquée que lorsqu'il faut l'appliquer à des enfants, frères et sœurs, etc.

Or, nous avons vu plus haut que pratiquement, seuls le cas du conjoint survivant et dans une moindre mesure celui des ascendants méritent vraiment attention à ce point de vue et exige que l'on tienne compte à la fois de l'âge de l'ayant droit et de l'âge de la victime.

Il suffit donc d'appliquer la formule de la rente sur deux têtes au conjoint survivant et aux ascendants et de ne tenir compte que de l'âge des ayants droit pour les autres dont les droits expirent à 18 ans.

En une matière aussi délicate, nous avons jugé qu'il était de la plus élémentaire prudence de soumettre notre opinion à l'appréciation de personnes compétentes. Nous avons la satisfaction de pouvoir invoquer l'autorité de M. Amédée Bégault, président de l'Association Royale des Actuaires qui, après avoir signalé l'imperfection de la formule qui ne tient compte que de l'âge de l'ayant droit, a préconisé le calcul sur deux têtes : M. Bégault a admis cependant que l'on pouvait, comme nous venons de l'indiquer, limiter l'application de cette formule au conjoint survivant et aux ascendants, l'âge de la victime ayant beaucoup moins d'importance dans tous les autres cas.

Certes, ajoute M. Bégault, l'on fait toujours une générosité en faveur des ayants droit, en écartant le facteur « âge de la victime », mais on peut l'admettre sans grand inconvénient, dans les limites ci-dessus, dans une pensée de simplification.

Nous nous faisons un devoir de remercier ici M. Bégault de son précieux concours.

L'on dira peut-être qu'il est étrange de régler les indemnités revenant à divers ayants droit d'après des formules différentes. Il n'en est rien : la formule est la même, sauf que dans tous les cas autres que celui du conjoint et des ascendants, on peut pratiquement faire abstraction de l'âge de la victime.

Nous nous conformons donc à l'avis des actuaires, mais nous écartons là où c'est possible et toujours par une générosité à l'égard des ayants droit, les complications inutiles.

Het is dus de tweede formule die men, althans theoretisch, moet aannemen, overeenkomstig het eenparig advies van de actuarissen.

Doch, voegen zij er aan toe, zoo men tot eene bepaald wiskundige oplossing wil komen, dan voert die formule tot actuariële moeilijkheden, zoodanig dat de toepassing er van bijzonder ingewikkeld zou zijn.

Wij hebben ons afgevraagd of deze moeilijkheden wel zoo te duchten waren dat men eene formule moest afwijzen die, naar het oordeel der actuarissen, ideëel juist is.

In het advies dat wij overgenomen hebben, erkent de vereeniging der actuarissen dat, wanneer het een gezin zonder kinderen geldt, de berekening van eene rente, berustende op twee hoofden, gemakkelijk is. Zij wordt slechts ingewikkeld wanneer zij moet toegepast worden op kinderen, broeders en zusters, enz.

Wij hebben echter in een voorgaand gedeelte gezien dat, practisch gesproken, alleen het geval van den overlevenden echtgenoot en, in eene mindere mate, het geval van de familieleden in opgaande linie, werkelijk te dien opzichte aandacht verdienen en het noodig maken dat men rekening houdt, tevens met den leeftijd van den rechthebbenden en met den leeftijd van het slachtoffer.

Het is dus voldoende de formule van de rente op twee hoofden, toepasselijk te maken op den overlevenden echtgenoot en op de familieleden in opgaande linie, en slechts rekening te houden met den leeftijd der rechthebbenden voor de overigen wier rechten eene einde nemen op achttienjarigen leeftijd.

In zulke kiesche zaken, hebben wij geoordeeld dat het voorzichtig was, onze meening te onderwerpen aan bevoegde personen. Wij hebben de voldoening het gezag te kunnen inroepen van den heer Amédée Bégault, voorzitter van de Koninklijke Vereeniging der Actuarissen die, nadat hij gewezen had op de onvolmaaktheid der formule die slechts rekening houdt met den leeftijd van den rechthebbende, de rekening op de twee hoofden voorgestaan heeft: de heer Bégault heeft nochtans aangenomen dat men, zooals wij het zooeven aangetoond hebben, de toepassing dezer formule kon beperken tot den overlevenden echtgenoot en tot de familieleden in opgaande linie, aangezien de leeftijd van het slachtoffer veel minder belang heeft in al de andere gevallen.

Stellig, voegt de heer Bégault er aan toe, toont men zich steeds vrijgevig ten voordeele van de rechthebbenden, wanneer men den factor « leeftijd van het slachtoffer » ter zijde schuift; doch men kan dit aannemen, zonder groote bezwaren, binnen de vorenvermelde perken, met het oog op vereenvoudiging.

Wij achten het een plicht hier den heer Bégault voor zijne kostbare medewerking te bedanken.

Men zal misschien vinden dat het zonderling is de vergoedingen welke toekomen aan onderscheidene rechthebbenden, volgens verschillende formules te regelen. Er is niets van waar: de formule is dezelfde behalve dat men, voor al de andere gevallen dan die van den overlevenden echtgenoot en de familieleden in opgaande linie, practischwijze geene rekening heeft te houden met den leeftijd van het slachtoffer.

Wij schicken ons dus naar het advies van de actuarissen; doch wij vermijden, daar waar het mogelijk is, steeds geleid door mildheid jegens de rechthebbenden, de nuttelooze verwikkelingen.

La formule de la Section centrale apparaît ainsi comme identique à celle des autres législations, mais perfectionnée en ce qui concerne le conjoint et les ascendants, et adéquate dans tous les cas au dommage qu'il s'agit de réparer.

La Section centrale propose donc de modifier dans l'article 6 les différents alinéas qui déterminent les indemnités des ayants droit. L'on constatera par la lecture des amendements que le pourcentage du salaire servant au calcul des rentes a été sensiblement majoré.

La Section propose en outre d'allouer 750 francs pour les frais funéraires.

#### **Catégories de personnes admises au bénéfice des indemnités.**

Avec raison, le projet de loi ne modifie guère les catégories de bénéficiaires établies par la loi de 1903. Il assimile à l'enfant naturel reconnu l'enfant naturel non reconnu par la mère victime d'un accident du travail. Il arrive en effet que la mère, ignorant les exigences juridiques des articles 334 et suivants du Code civil, s' imagine avoir reconnu légalement son enfant par le fait que celui-ci a été déclaré comme tel par des tiers à l'état civil.

Mais le projet ne dit pas quand un enfant naturel non reconnu pourra être considéré comme étant l'enfant de la victime. Il y aura lieu dans ce cas de s'en référer à l'article 348 du Code civil.

Un membre a proposé que le bénéfice de la loi fut étendu en cas d'accidents mortels aux enfants qui, vivant sous le même toit, étaient à charge de la victime.

Certes, en dehors des enfants légitimes ou naturels que la loi admet comme bénéficiaires, il peut se trouver au foyer des enfants dont le sort mérite intérêt à la suite du décès accidentel du chef de maison.

Mais la majorité de la Section centrale s'est demandé si l'Etat peut se décharger sur le patron de sa mission de venir en aide aux malheureux. La loi de 1903 a pour but de régler forfaitairement des droits qui, normalement, devaient se régler judiciairement. Il est donc logique de n'admettre au forfait que ceux qui pouvaient avoir des droits contre l'employeur.

Or, les enfants qui revendiqueraient le bénéfice de la disposition proposée se trouveront dans des situations infiniment variables.

Un cas retiendra la bienveillante attention de tous, c'est celui des neveux, orphelins, que la victime avait recueillis. Personne ne restera insensible devant l'admirable exemple de solidarité familiale que nous offrent souvent à ce sujet nos familles ouvrières. Aussi pourrait-on admettre un amendement qui les ferait participer dans certaines conditions au partage des indemnités.

Mais la majorité de la section a pensé qu'il serait dangereux d'étendre le bénéfice des indemnités à tous les enfants qui, vivant sous le même toit, étaient « à charge de la victime ».

De formule der Middenafdeeling schijnt dus gelijk te zijn aan die van de andere wetgevingen; zij blijkt evenwel volmaakter te zijn in zake van den overlevenden echtgenoot en de familieleden in opgaande linie; en zij schijnt, in alle gevallen, te beantwoorden aan de schade die moet vergoed worden.

De Middenafdeeling stelt dus voor, in artikel 6, de onderscheidene alinea's te wijzigen die de vergoedingen der rechthebbenden bepalen. Bij het lezen der amendementen zal men vaststellen dat het percentage van het loon, dienende tot de berekening der renten, merklijk werd verhoogd.

De Middenafdeeling stelt bovendien nog voor, eene som van 750 frank toe te kennen voor begrafenis-kosten.

#### **Categoriën van personen die recht hebben op de vergoeding.**

Met reden wijzigt het wetsontwerp niets in de categorieën van rechthebbenden, voorzien in de wet van 1903. Het stelt het erkend natuurlijk kind gelijk met het niet erkend natuurlijk kind, want het gebeurt dikwijls dat de moeder de juridische vereischten van de artikelen 334 en volgende van het Burgerlijk Wetboek niet kent en meent wettelijk haar kind erkend te hebben door het feit dat dit kind als erkend bij den burgerlijken stand werd aangegeven, door derde personen.

Doch het ontwerp zegt niet wanneer een niet erkend natuurlijk kind zal kunnen beschouwd worden als het kind van het slachtoffer. Het zal dus, in dit geval, noodig zijn zich te beroepen op artikel 348 van het Burgerlijk Wetboek.

Een lid heeft voorgesteld, dat de toepassing van de wet, bij doodelijk ongeval, zou uitgebreid worden tot de kinderen, die, onder hetzelfde dak wonende, ten laste zijn van het slachtoffer.

Buiten de wettige of natuurlijke kinderen welke de wet als rechthebbenden toelaat, kunnen er ongetwijfeld ook nog kinderen in den huiskring voorkomen wier lot belangstelling verdient naar aanleiding van het toevallig overlijden van het hoofd des gezins.

De meerderheid der Middenafdeeling heeft zich echter afgevraagd of de Staat zijne zending van de ongelukkigen te helpen wel op den werkgever mag overdragen. De wet van 1903 heeft ten doel bij overeenkomst rechten te regelen die, op normale wijze, rechterlijk dienden geregeld te worden. Het is dus logisch het forfait niet toe te passen dan op hen die rechten kunnen doen gelden tegen den werkgever.

Nu, de kinderen die de voorgestelde bepaling zullen inroepen, kunnen in zeer verschillende toestanden verkeerden.

Wij zullen aller welwillende aandacht vestigen op een zeker geval, dat namelijk der neven, die weeskinderen zijn en het slachtoffer bij zich had ingenomen. Niemand kan onverschillig blijven tegenover het bewonderenswaardige voorbeeld van familiale solidariteit welke niet zelden de arbeidersgezinnen op dat stuk ons bieden. Men zou dus kunnen een amendement aannemen, waardoor zij, onder zekere omstandigheden, hun deel krijgen in de vergoedingen.

Doch de meerderheid der afdeeling heeft gemeend dat het gevaarlijk kan zijn de vergoedingen uit te strekken tot al de kinderen die, levend onder hetzelfde dak, « ten laste waren van het slachtoffer ».

Rentrenteraient dans cette catégorie notamment (et l'auteur de la proposition, inspiré d'ailleurs par un sentiment de commisération compréhensible, les visait expressément) les enfants dépendant d'un foyer irrégulier créé par un mari infidèle, soit que ces enfants appartiennent à la femme complice, soit qu'ils soient nés de cette union.

Pourrait-on prétendre que les uns et les autres auraient pu se fonder sur la situation immorale dont ils profitaient pour intenter un procès en responsabilité civile? Rappelons à cet égard que l'article 342a du Code civil refuse aux enfants adultérins le droit aux aliments accordé aux enfants naturels par l'article 340b.

L'on a invoqué la loi du 10 décembre 1924 qui, dans son article 10, assure une rente de survie minima à l'épouse de l'assujéti, à ses enfants légitimes ou à ceux dont il avait assumé la charge. Il suffit de constater que ce précédent qui, en toute hypothèse, n'a rien d'obligatoire, n'est pas absolument probant, car l'Etat intervient dans la constitution des pensions: il a donc pu mettre à l'octroi de ses ressources, telles conditions qu'il a cru dictées par l'intérêt général.

La majorité de la Section a pensé aussi que, sans préjudice à l'assistance qu'il importe d'assurer à des enfants malheureux, quels qu'ils soient, par les soins des pouvoirs publics et de la générosité privée, il était contraire au respect dû aux familles d'appeler sur un pied de complète égalité devant le juge, chargé de régler l'attribution des indemnités, les enfants légitimes délaissés et les enfants nés de la femme responsable de la destruction du foyer.

Elle a pensé qu'il y avait peut-être un danger social à multiplier des mesures légales qui finiraient par faire apparaître le mariage dans certains milieux comme une formalité superflue, comme un contrat gênant et toujours inutile.

Si douloureuses que soient les conséquences des 500 à 600 accidents mortels qui, annuellement, frappent notre population ouvrière, il n'est pas hasardeux de prétendre que les milliers de cas d'infidélité et de désunion conjugales font plus de mal encore, matériellement et moralement, aux enfants qui en sont les premières et pitoyables victimes.

En réduisant le nombre des accidents par le renforcement de la prévention, ne faisons rien qui affaiblisse la stabilité des familles par l'oubli des principes qui sont la base de toutes les législations.

L'exemple des autres pays nous y invite. Nous n'avons trouvé en effet aucune trace d'une disposition semblable à celle qui est proposée dans la législation des 39 pays qui assurent forfaitairement l'indemnisation des accidents du travail. (Documentation du Bureau international du Travail de Genève, 1925.)

#### Conditions exigées des bénéficiaires.

##### A. — Condition de soutien.

L'obligation imposée par la loi de 1903 à certains ayants droit de prouver qu'ils profitaient du salaire de la victime est logique dans le système admis de l'indemnisation du dommage subi par les proches du fait du décès.

In deze categorie zouden namelijk begrepen worden (en de maker van het voorstel, aangespoord door een begrijpelijk gevoel van medelijden, doelde nadrukkelijk op hen) de kinderen die deel uitmaken van een onregelmatigen huiskring gesticht door een ontrouwen echtgenoot, hetzij deze kinderen behoren tot de medeplichtige vrouw, hetzij zij geboren zijn uit deze vereeniging.

Zou men kunnen bevelen dat de eenen en de anderen zouden kunnen steunen op den onzedelijken toestand, waarvan zij deel uitmaken, om een geding tot burgerlijke verantwoordelijkheid in te stellen? Op dat stuk kunnen wij verwijzen naar artikel 342a van het Burgerlijk Wetboek, dat aan de kinderen, uit overspel geboren, het recht op onderhoud weigert, dat nochtans aan de natuurlijke kinderen wordt verleend krachtens artikel 340b.

Men heeft de wet van 10 December 1924 ingeroepen, waarvan artikel 10 eene minima-overlevingsrente toekent aan de echtgenooten van den rechthebbende, aan zijne wettige kinderen of aan de kinderen wier last hij op zich heeft genomen. Men zal vaststellen dat dit voorgaande hetwelk in alle geval niets bindend heeft, ook volstrekt geen afdoende reden is, vermits de Staat in de samenstelling der pensioenen tusschenbeide komt: hij kon dus het bekomen van die middelen afhankelijk maken van de voorwaarden welke hij achtte in het algemeen belang te zijn.

De meerderheid der Afdeeling was insgelijks van gevoelen dat, zonder afbreuk te doen aan den onderstand welke door de openbare macht en de private weldadigheid aan ongelukkige kinderen, welke zij ook wezen mogen, moet worden verstrekt, het niettemin in strijd was met den aan het gezin verschuldigten eerbied, bij den rechter die belast is met de regeling der vergoedingen, verlaten wettige kinderen op gelijken voet te stellen met de kinderen geboren uit de vrouw die de oorzaak is van de vernieling van een gezin.

Zij was van meening dat er een sociaal gevaar kon bestaan in het vermenigvuldigen der wettelijke maatregelen welke in sommige middelen het huwelijk zouden doen doorgaan als eene overbodige formaliteit, als een hinderend en nutteloos contract.

Hoe smartelijk de gevolgen ook wezen der 500 tot 600 doodelijke ongevallen welke jaarlijks onze arbeidersbevolking treffen, is het niet gewaagd te beweren dat de duizende gevallen van ontrouw en huwelijksbreuk stoffelijker en zedelijkerwijs nog meer kwaad doen aan de kinderen die er de eerste ongelukkige slachtoffers van zijn.

Laten wij bij het verminderen van het getal ongevallen door de verscherping der voorbehoedmiddelen, toch niets doen dat de stevigheid van het gezin kan verzwakken door de overtreding der beginselen die ten grondslag liggen aan alle wetgevingen.

Het voorbeeld der andere landen spoort ons daartoe aan. Wij hebben inderdaad niets van eene dergelijke bepaling als die, welke voorgesteld wordt, gevonden in de wetgeving van de 39 landen die de vergoeding voor arbeidsongevallen op forfaitaire wijze verzekeren. (Documentatie van het Internationaal Arbeidsbureau van Geneve, 1925.)

#### Voorwaarden bij de rechthebbenden vereischt.

##### A. — Voorwaarde in zake steun.

De verplichting opgelegd door de wet van 1903 aan sommige rechthebbenden, om te bewijzen dat zij voordeel haalden uit het loon van het slachtoffer, is logisch in het stelsel dat men aangenomen heeft voor de vergoeding van de schade, welke geleden wordt door de naastbestaanden.



Elle eût été plus logique encore si, comme dans divers pays, l'indemnisation avait été proportionnée au profit que l'ayant droit retirait du salaire, car dans le système admis il y a indemnisation totale dès que la victime était, même dans une proportion peu appréciable, le soutien de l'ayant droit. Mais l'on a voulu écarter une nouvelle cause de procès.

L'on a été trop loin en exigeant que l'ayant droit fût dans le besoin. C'est cette exigence qui a provoqué une réaction contre la condition dite du soutien.

Remarquons que sur pied de la loi de 1903 cette condition n'est pas imposée aux veuves et aux enfants, mais seulement aux veufs, aux ascendants, aux frères et aux petits-enfants.

Le projet propose de supprimer cette condition dans tous les cas. Il est très important de souligner que cette proposition n'est pas motivée par une considération de principe. Au contraire, l'exposé des motifs rappelle à plusieurs reprises que la loi vise l'indemnisation de ceux qui dépendaient du salaire de la victime. Il ajoute : « Le Gouvernement ne croirait pas devoir proposer la suppression dont il s'agit si l'expérience ne lui avait révélé combien nombreux sont les abus qui résultent de la notion du soutien. »

Contre la suppression radicale de la condition du soutien, l'on peut faire valoir :

1° Que toutes les législations étrangères l'exigent. Voici ce que nous puissions dans la documentation du Bureau international de Travail :

« En règle générale, les catégories de bénéficiaires sont » différentes de celles des héritiers *ab intestat*. Cette différence est surtout due au fait que le législateur a voulu » faire reposer dans une large mesure le droit à l'indemnité » sur l'état de dépendance économique soit présumé, soit » prouvé. »

» La veuve et les enfants en bas-âge figurent naturellement toujours parmi les ayants droit, et le plus souvent » sans avoir à fournir la preuve de leur état de dépendance » économique. »

» Presque toutes les législations accordent en outre des » indemnités aux catégories de parents suivantes ou à » quelques-unes d'entre elles : père et mère, grands-parents » et petits-enfants, frères et sœurs, proches parents par » alliance. Pour ces catégories, la preuve de l'état de dépendance est toujours requise. »

2° Que la suppression de cette condition aura pour effet d'indemniser des frères, des petits-enfants, des ascendants parfois même des veufs qui ne vivaient pas avec la victime et n'entretenaient avec elle aucun rapport même lointain. Ceux-là qui ne profitaient pas du salaire profiteront de l'accident.

La Section centrale a pensé qu'il serait plus sage de modifier cette condition en n'exigeant pas la preuve que l'ayant droit fût dans le besoin. Car c'est sur ce point que portent généralement les difficultés judiciaires.

A l'exemple de certaines législations étrangères, l'on pourrait présumer que l'ayant droit profitait du salaire de la victime quand celle-ci habitait sous le même toit.

Zij ware nog meer logisch geweest hadde men de vergoeding berekend naar verhouding van het voordeel dat de rechthebbende haalde uit het loon, want in het aangenomen stelsel, grijpt er geheele schadeloosstelling plaats, zodra het slachtoffer, zelfs in geringe mate, de steun van de rechthebbenden was. Doch men heeft eene nieuwe bron van processen willen vermijden.

Men ging te ver toen men eischte dat de rechthebbende in een behoeftigen toestand zou verkeeren. Het is deze eisch die eene reactie tegen de zoogenaamde steunvoorwaarde veroorzaakte.

Merken wij op dat, op grond van de wet van 1903, deze voorwaarde niet opgelegd wordt aan de weduwen en aan de kinderen, doch alleen aan de weduwnaars, de familieleden in opgaande linie, de broeders en de kleinkinderen.

Het ontwerp stelt voor deze voorwaarde op te heffen, in al de gevallen. Het is zeer belangrijk, in het licht te stellen dat dit voorstel niet gegrond is op eene overweging van principieelen aard. Integendeel herinnert de Memorie van Toelichting er herhaaldelijk aan dat de wet de toekenning nastreeft van een vergoeding aan allen die afhankelijk zijn van het loon van het slachtoffer. Het voegt hieraan toe : « De Regeering zou er niet aan denken bedoelde afschaffing voor te stellen, indien de ervaring niet had bewezen hoe talrijk de misbruiken zijn die uit het begrip van den steun voortvloeien. »

Tegen de volstrekte afschaffing van de steunvoorwaarde kan men aanvoeren :

1° Dat al de buitenlandsche wetgevingen het eischen. In de documentatie van het Internationaal Arbeidsbureau vinden wij het volgende :

« Over het algemeen zijn de categorieën van rechthebbenden verschillend van deze der erfgenamen *ab intestat*. » Dit verschil is vooral toe te schrijven aan het feit dat » de wetgever in ruime mate het recht op vergoeding heeft » willen doen steunen op den staat van economische afhankelijkheid, hetzij die vermoed of hetzij die bewezen is. »

» De weduwe en de kleine kinderen zijn natuurlijk altijd » onder de rechthebbenden, en meestal zonder dat zij het » bewijs van hun staat van economische afhankelijkheid » hebben te leveren. »

» Meestal de wetgevingen verleen en bovendien vergoeden » dingen aan de navolgende categorieën van bloedverwanten of aan eenige onder hen : vader en moeder, grootouders en kleinkinderen, broeders en zusters, de naaste » vermaagschapt verwanten. Voor deze categorieën is het » bewijs van den staat van afhankelijkheid altijd gevegd. »

2° Dat de opheffing van deze voorwaarde voor gevolg zal hebben vergoeding te verleen en aan broeders, kleinkinderen, ascendenten, soms zelfs aan weduwnaars die niet met het slachtoffer leefden en er geene enkele zelfs verre betrekking mede hadden. Degenen die geen voordeel hadden van het loon zullen nu voordeel trekken uit het ongeval.

De Middenafdeeling heeft gevonden dat het wijzer zou zijn deze voorwaarden te veranderen door niet het bewijs te vergen dat de rechthebbende in nood verkeert. Het is dit punt immers dat gewoonlijk aanleiding geeft tot de gerechtelijke moeilijkheden.

Naar het voorbeeld van sommige buitenlandsche wetgevingen, zou men kunnen vermoeden dat de rechthebbende voordeel trok uit het loon van het slachtoffer wanneer dit onder hetzelfde dak woonde.

En conséquence, la Section centrale propose l'amendement suivant, à insérer après le littéra E de l'article 5 :

« Les réclamants, autres que les conjoints et les enfants, n'ont droit aux indemnités que s'ils profitaient directement du salaire de la victime. Seront présumés se trouver dans ce cas ceux qui vivaient sous le même toit. »

### B. — Age des ayants droit.

Le projet de loi relève jusqu'à 18 ans l'âge fixé à 16 ans par la loi de 1903 jusqu'auquel les enfants, petits-enfants, frères ou sœurs de la victime ont droit aux indemnités.

Nous donnons ci-dessous le tableau des différentes législations étrangères avec l'indication de l'âge maximum adopté par chacune d'elles :

|                 |        |                       |        |
|-----------------|--------|-----------------------|--------|
| Allemagne ..... | 15 ans | Lettonie .....        | 15 ans |
| Argentine ..... | 22 »   | Lithuanie .....       | 15 »   |
| Autriche .....  | 15 »   | Luxembourg .....      | 15 »   |
| Belgique .....  | 16 »   | Norvège .....         | 15 »   |
| Bulgarie .....  | 21 »   | Pays-Bas .....        | 16 »   |
| Chili .....     | 16 »   | Pérou .....           | 16 »   |
| Cuba .....      | 18 »   | Pologne .....         | 15 »   |
| Danemark .....  | 19 »   | Portugal .....        | 14 »   |
| Equateur .....  | 16 »   | Québec .....          | 16 »   |
| Espagne .....   | 18 »   | Roumanie .....        | 16 »   |
| Esthonie .....  | 15 »   | Russie .....          | 16 »   |
| Finlande .....  | 16 »   | Royaume des Serbes    | 16 »   |
| France .....    | 16 »   | Croates et Slovènes   | 16 »   |
| Grèce .....     | 21 »   | Salvador .....        | 16 »   |
| Guatemala ..... | 12 »   | Suède .....           | 16 »   |
| Hongrie .....   | 16 »   | Suisse .....          | 16 »   |
| Inde .....      | 15 »   | Tchécoslovaquie ..... | 15 »   |
| Italie .....    | 18 »   | Uruguay .....         | 16 »   |

Le relèvement de l'âge maximum est justifié, dit l'exposé des motifs, par le fait que l'instruction est plus développée qu'autrefois et qu'en bien peu de cas, un adolescent de 16 ans est à même de subsister par ses propres moyens.

Certains intéressés s'élèvent contre ce relèvement de l'âge et invoquent :

1) Que la qualité de « soutien » a été reconnue de nombreuses fois à des victimes âgées de 14 à 18 ans ;

2) Que les salaires des jeunes gens de 14 à 18 ans vont de 13 francs à 26 francs (au début de 1928).

3) Que l'âge de 16 ans est celui qui fut fixé par les lois des 10 décembre 1924 et 30 décembre 1924 comme âge maximum pour l'admission éventuelle des orphelins au bénéfice des allocations prévues par ces lois.

L'on comprend la résistance des intéressés dans le système de la loi de 1903 maintenu par le Gouvernement dans le projet actuel, en vertu duquel en cas d'accident mortel un enfant de 17 ans et 11 mois touche exactement la même indemnité qu'un enfant d'un an.

Mais si le système logique et équitable de la Section centrale est admis, il est à présumer que les critiques tomberaient. Il ne s'agirait plus, dans ce cas, que de prolonger le paiement d'une rente. Dans ces conditions, le relèvement de l'âge est admissible. S'il est vrai de dire qu'à 17 et 18 ans, les jeunes ouvriers gagnent fréquemment assez pour subvenir à leurs besoins, la loi doit être assez étendue pour comprendre parmi les bénéficiaires ceux qui, à ce point de vue, seraient à la fois moins favorisés et particulièrement dignes d'intérêt.

Dienvolgens stelt de Middenafdeeling het volgende amendement voor, op te nemen na litera E van artikel 6 :

« De bloedverwanten in de opgaande linie, broeders en zusters en kleinkinderen, zullen alleen op de vergoeding kunnen aanspraak maken, indien zij rechtstreeks van het loon van de getroffene leefden. Worden alszoodanig aangezien degene die onder hetzelfde dak leefden. »

### B. — Leeftijd van de rechthebbenden.

Het wetsontwerp brengt den leeftijd van 16 jaar, vastgesteld door de wet van 1903, op 18 jaar, leeftijd tot op welken de kinderen, kleinkinderen, broeders of zusters van het slachtoffer recht hebben op de vergoedingen.

Wij laten hier de lijst volgen van de verschillende wetgevingen in het buitenland met aanwijzing van den maximum-leeftijd aldaar aangenomen :

|                   |         |                                                            |         |
|-------------------|---------|------------------------------------------------------------|---------|
| Duitschland ..... | 15 jaar | Letland .....                                              | 15 jaar |
| Argentine .....   | 22 »    | Lithauen .....                                             | 15 »    |
| Oostenrijk .....  | 15 »    | Luxemburg .....                                            | 15 »    |
| België .....      | 16 »    | Noorwegen .....                                            | 15 »    |
| Bulgarije .....   | 21 »    | Nederland .....                                            | 16 »    |
| Chili .....       | 16 »    | Perou .....                                                | 16 »    |
| Cuba .....        | 18 »    | Polen .....                                                | 15 »    |
| Denemarken .....  | 19 »    | Portugal .....                                             | 14 »    |
| Ecuador .....     | 16 »    | Québec .....                                               | 16 »    |
| Spanje .....      | 18 »    | Roemenië .....                                             | 16 »    |
| Estland .....     | 15 »    | Rusland .....                                              | 16 »    |
| Finland .....     | 16 »    | Koninkrijk der Ser-<br>viërs, Kroaten en<br>Slovenen ..... | 16 »    |
| Frankrijk .....   | 16 »    | Salvador .....                                             | 16 »    |
| Griekenland ..... | 21 »    | Zweden .....                                               | 16 »    |
| Guatemala .....   | 12 »    | Zwitserland .....                                          | 16 »    |
| Hongarije .....   | 16 »    | Tcheko-Slowakije ..                                        | 15 »    |
| Indië .....       | 15 »    | Uruguay .....                                              | 16 »    |
| Italië .....      | 18 »    |                                                            |         |

De verhooging van den maximum-leeftijd — aldus de Memorie van Toelichting — vindt verantwoording in het feit dat het onderwijs meer uitgebreid is dan eertijds en dat in zeer weinig gevallen een jongeling van 16 jaar in staat is om door eigen middelen in zijn onderhoud te voorzien.

Sommige belanghebbenden komen in verzet tegen deze verhooging van leeftijd en voeren aan :

1. Dat de hoedanigheid van « kostwinner » in vele gevallen erkend werd aan slachtoffers van 14 tot 18 jaar ;

2. Dat de loonen van jongelingen van 14 tot 18 jaar, 13 tot 26 frank beloopten (begin 1928) ;

3. Dat de leeftijd van 16 jaar diegene is welke vastgesteld wordt door de wetten van 10 December 1924 en 30 December 1924, als de maximum leeftijd voor de mogelijke toelating der weezen tot de steungelden door deze wetten verleend.

Men begrijpt den weerstand van hen die betrokken zijn bij de wet van 1903, welke gehandhaafd wordt door de Regeering in het behandelde ontwerp, krachtens hetwelk een kind van 17 jaar en 11 maanden juist delzelfde vergoeding trekt als een kind van één jaar.

Indien echter het logisch en billijk stelsel der Middenafdeeling aangenomen wordt, mag men verwachten dat de kritiek achterwege zal blijven.

In dit geval, zou er nog enkel sprake zijn van den geldigheidsduur der uitkeering van eene rente te verlengen. In die omstandigheden is de verhoging van den leeftijd aan nemelijk. Is het waar dat de jonge werklieden van 17 en 18 jaar gewoonlijk genoeg winnen om in hunne behoeften te voorzien, dan moet ook de wet voldoende rekbaar zijn om onder de rechthebbenden te verstaan degenen die, in dit opzicht, minder begunstigd zouden zijn en nochtans waardig van al onze bekommring.

### Règle de priorité et de répartition.

Le projet ne modifie pas sensiblement les règles fixées par la loi de 1903 pour la répartition des indemnités.

L'alinéa final de l'article 6 prévoit que si l'indemnité est due à des enfants, petits-enfants ou frères ou sœurs, le juge peut, à la requête de tout intéressé, parties préalablement entendues ou appelées et même d'office, ordonner tel emploi de cette indemnité qu'il estimera favorable aux intérêts des ayants droit.

Cette disposition ne sera plus d'application si, conformément à la proposition de la Section centrale, les ayants droit reçoivent une rente représentant une quotité du salaire et non un capital calculé d'après le salaire et l'âge de la victime, ce capital fut-il même converti en rentes temporaires.

#### Art. 7.

Pas d'observations.

#### Art. 8.

##### Salaire de base.

##### A. Maximum.

En vertu de la loi du 3 août 1926, article 1, le maximum légal du salaire fixé à 2,500 francs par la loi du 24 décembre 1903 a été porté à 12,000 francs.

Plusieurs membres de la Section centrale ont posé la question de savoir s'il n'y avait pas lieu de le majorer.

La limitation paraît à première vue se concilier difficilement avec le forfait, car, lorsque le salaire dépasse le maximum, l'indemnité n'est calculée que sur une partie du salaire, l'ouvrier étant privé de tout droit, même en cas de faute grave du patron, pour tout ce qui dépasse le maximum.

En 1903, M. le Ministre Francotte n'a justifié cette limitation que comme une mesure de prudence (*Annales Parlementaires*, 1903, page 1386).

Cependant, il faut reconnaître que la plupart des pays ont établi un maximum.

Parfois la partie du salaire qui dépasse le salaire de base est complètement immunisée, parfois elle n'est prise en considération que pour une fraction de sa valeur (en général, un tiers ou un quart).

Le premier système a été adopté dans les pays suivants : Autriche, Brésil, Bulgarie, provinces canadiennes à l'exception de Québec, Chili, Cuba, Danemark, Espagne (pour les travailleurs non manuels seulement), Hongrie, Inde, Italie, Lettonie, Norvège, Pays-Bas, Pérou, Roumanie, Royaume des Serbes, Croates et Slovènes, Suède, Suisse, Tchécoslovaquie, Uruguay. — Le second système a été préféré en Allemagne, en Finlande, en France, en Grèce, au Luxembourg, au Portugal, en Pologne (ancien territoire allemand), dans la province de Québec. — En France, la fraction est réduite d'un quart à un huitième lorsqu'il s'agit d'un excédent par rapport à un second niveau plus élevé.

Dans quelques pays, le salaire de base n'est assujéti à aucune limite maximum : tel est le cas en Bolivie, en Equ-

### Regelen betreffende den voorrang en den omslag. Grondslagloon.

Het ontwerp wijzigt niet in aanzienlijke mate de regelen, door de wet van 1903 bepaald voor den omslag van de vergoedingen.

De slotalinéa van artikel 6 voorziet dat, zoo de vergoeding verschuldigd is aan kinderen, kleinkinderen of broeders of zusters, de rechter, op aanvraag van iederen belanghebbende, na vooraf de partijen gehoord of opgeroepen te hebben en zelfs van rechtswege, zulk gebruik van deze vergoeding kan gelasten als hij gunstig acht voor de belangen der rechthebbenden.

Deze bepaling zal minder dikwijls toegepast worden zoo de rechthebbenden, overeenkomstig het voorstel van de Middenafdeeling; een rente ontvangen die een gedeelte van het loon vertegenwoordigt en niet een kapitaal, berekend naar het loon en naar den leeftijd van het slachtoffer, zelfs indien dit kapitaal omgezet wordt in tijdelijke renten.

#### ART. 7.

Geene opmerkingen.

#### ART. 8.

##### Grondslagloon.

##### A. Maximum.

Krachtens de wet van 3 Augustus 1926, artikel één, werd het wettelijk maximum van het loon vastgesteld op 2,500 frank volgens de wet van 24 December 1903, gebracht op 12,000 frank.

Onderscheidene leden van de Middenafdeeling hebben een vraag gesteld om te weten of er geen reden bestond om dit bedrag te verhoogen.

De beperking schijnt, op eerste zicht, moeilijk overeen te brengen met een forfaitaire regeling want, wanneer het loon het maximum overschrijdt, wordt de vergoeding slechts berekend op een gedeelte van het loon en heeft de arbeider geen recht, zelfs in geval van zware schuld van den werkgever, voor al hetgeen het maximum overschrijdt.

In 1903 heeft Minister Francotte deze beperking slechts gerechtvaardigd als een voorzichtigheidsmaatregel. (*Handel. K.*, 1903, bl. 1386.)

Nochtans moet men erkennen dat het meerendeel der landen een maximum vastgesteld hebben.

Soms wordt het gedeelte van het loon, dat het grondslagloon overschrijdt, volkomen vrijgesteld; soms wordt het slechts in aanmerking genomen voor een gedeelte van zijn waarde (in het algemeen, een derde of een vierde).

Het eerste stelsel werd aangenomen in de volgende landen : Oostenrijk, Brazilië, Bulgarije, Canadeesche provinciën met uitsluiting van Québec, Chili, Cuba, Denemarken, Spanje (enkel voor arbeiders die niet met de handen werken), Hongarije, Indië, Italië, Letland, Noorwegen, Nederland, Peru, Roemenië, Rijk der Serviërs, Croaten en Slovenen, Zweden, Zwitserland, Tsjecho-Slowakije, Uruguay.

Het tweede stelsel werd verkozen in Duitschland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Luxemburg, Portugal, Polen (vroeger Duitsch gebied), in de provincie Québec. In Frankrijk wordt het gedeelte van een vierde tot op een achtste verminderd wanneer het een overschot is, met betrekking tot een tweede maatstaf die meer bedraagt.

In enkele landen wordt het grondslagloon aan geene

teur, en Esthonie, au Guatémala, au Japon, en Lithuanie, au Panama, en Pologne (anciens territoires autrichien et russe), en Russie et au Salvador. Tel est le cas également en Espagne, en Pologne (anciens territoires autrichien et russe), en France, en Grèce, en Italie, dans la province de Québec et en Uruguay, *mais seulement quand il s'agit d'incapacité temporaire.*

Parfois, la loi fixe un salaire de base maximum applicable en cas d'incapacité de travail permanente et de décès, et un maximum différent en cas d'incapacité de travail temporaire. En Finlande et en Roumanie, il y a de grands écarts entre les salaires de base maxima prévus pour l'un et l'autre de ces cas: ces écarts s'expliquent sans aucun doute par le fait que les limites n'ont pas été adaptées dans la même mesure au mouvement général des salaires.

Le Gouvernement estime nécessaire de maintenir un maximum, car en cas de salaires anormalement élevés correspondant à des travaux temporaires on pourrait se trouver devant des indemnités tellement importantes qu'elles démentiraient toutes les prévisions.

La Section centrale, s'inspirant de l'exemple des autres pays, s'est ralliée au maintien du maximum, mais elle a été unanimement d'avis qu'il y avait lieu, dans ce cas, de l'établir à un taux suffisamment élevé pour n'écarter que les salaires exceptionnels et anormaux. C'est pourquoi elle propose de remplacer le chiffre de 12,000 francs par celui de 18,000 francs.

#### B. Pluralité d'employeurs.

L'alinéa 5 nouveau de l'article 8 vise le cas d'ouvrier travaillant au cours de la même journée chez différents patrons.

Sur pied de l'article 8 de la loi du 24 décembre 1903, le salaire servant de base à la fixation des indemnités s'entend de la rémunération effective allouée à l'ouvrier *en vertu du contrat*, pendant l'année qui a précédé l'accident, dans l'entreprise où celle-ci est arrivé.

Supposons qu'un ouvrier partage sa journée de 8 heures entre deux entreprises. Victime dans l'une d'elles d'un accident qui le rend d'ailleurs tout aussi incapable de continuer à travailler dans l'autre, il ne touchera comme indemnité que la moitié de celle qu'il aurait reçue s'il avait travaillé chez un seul et même patron.

Cette solution incontestablement choquante a donné lieu à de vives discussions dans la doctrine et la jurisprudence (voir les nombreuses décisions judiciaires énumérées dans le Répertoire décennal de la *Revue des Accidents du Travail*, 1913, p. 253, n<sup>os</sup> 2 à 4).

La Cour de cassation a été appelée à se prononcer le 15 mai 1913 (*Pas.*, 1913, I, 246) à propos d'un ouvrier carrier qui, victime d'un accident de carrière, prétendait ajouter à son salaire celui, plus important, qu'il gagnait comme veilleur de nuit à la Société des Cristalleries du Val-Saint-Lambert.

La Cour, de l'avis conforme du Procureur général Terlinden, a décidé qu'il y avait lieu de s'en tenir au salaire gagné dans l'entreprise où l'accident s'était produit. La

enkele maximumgrens onderworpen; dit is het geval in Bolivia, in Ecuador, in Estland, in Guatemala, in Japan, in Litauen, in Panama, in Polen (vroeger Oostenrijksch en Russisch grondgebied), in Rusland en in Salvador. Dit is insgelijks het geval in Spanje, in Polen (vroegere Oostenrijksche en Russische gebieden), in Frankrijk, in Griekenland, in Italië, in de provincie van Québec en in Uruguay, *doch slechts wanneer het eene tijdelijke ongeschiktheid tot werken geldt.*

Soms bepaalt de wet een maximumgrondslagloon, toepasselijk wanneer het geldt eene tijdelijke ongeschiktheid tot werken en overlijden, en een verschillend maximum in geval van tijdelijke ongeschiktheid tot werken. In Finland en in Roemenië is er een groot verschil tusschen de maximumgrondslagloonen voorzien voor het eene en het andere geval; dit verschil is ongetwijfeld uit te leggen door het aangepast aan de algemeene loonbeweging.

De Regeering acht het noodig een maximum te behouden, want ingeval de loonen abnormaal hoog zijn en uitgekeerd worden voor tijdelijke werken, zou men kunnen komen te staan voor vergoedingen die zoo aanzienlijk zijn dat zij al de vooruitzichten zouden te buiten gaan.

De Middenafdeeling heeft zich laten leiden door het voorbeeld van de andere landen en zij heeft het behoud van het maximum goedgekeurd; zij heeft evenwel eenparig geoordeeld dat er aanleiding bestond om in dit geval het maximum vast te stellen op een bedrag dat voldoende hoog zou zijn om slechts de uitzonderlijke en ongewone loonen uit te schakelen. Derhalve stelt zij voor het cijfer van 12,000 frank te vervangen door het cijfer van 18,000 frank.

#### B. Veelheid van werkgevers.

De nieuwe alinea 5 van artikel 8 geldt het geval van een werkmán die, in den loop van denzelfden dag, bij onderscheiden werkgevers arbeidt.

Op grond van artikel 8 der wet van 24 December 1903, moet men verstaan onder het loon dat tot grondslag dient bij de vaststelling der vergoedingen, het werkelijke loon, toegekend aan den werkmán, *krachtens de overeenkomst*, gedurende het jaar dat het ongeval voorafging, in het bedrijf waar het ongeval voorgekomen is.

Veronderstellen wij dat een werkmán zijn achturenwerkdag verdeelt over twee bedrijven. Wordt hij in een van beide bedrijven het slachtoffer van een ongeval dat hem ook de geschiktheid ontnemt om verder in het andere bedrijf te werken, dan zal hij, als vergoeding, slechts de helft ontvangen van die welke hij zou bekomen hebben indien hij bij een enkelen werkgever had gewerkt.

Deze onbetwistbaar onbillijke oplossing heeft levendige betwistingen doen oprijzen onder de theoretici en in de rechtspraak. (Zie de talrijke rechterlijke beslissingen opgesomd in het tienjaarlijksch repertorium van het *Tijdschrift voor de Werkongevallen*, 1913, bl. 253, n<sup>os</sup> 2 tot 4.)

Het Hof van Cassatie moest uitspraak doen op 15 Mei 1913 (*Pas.*, 1913, I, 246), betreffende het geval van een werkmán in een steengroeve; deze was het slachtoffer geweest van een ongeval in de steengroeve en wilde bij zijn loon, het meer belangrijke loon voegen dat hij als nachtwaker ontving in de Société des Cristalleries du Val-Saint-Lambert.

Het Hof, op gelijkkluidend advies van den Procureur-Generaal Verlinden, heeft beslist dat men zich diende te houden aan het loon, gewonnen in de onderneming waar

Cour s'est basée sur le texte précis et formel de la loi de 1903 qui, dans les entreprises continues, vise uniquement le salaire gagné en vertu du contrat dans l'entreprise où l'accident est arrivé.

Dans son avis, le Procureur général invoquait d'ailleurs une considération qui n'avait pas manqué d'inspirer le législateur de 1903. « Comment l'assurance, basée sur le contrat de travail et qui ne saurait avoir comme base que ce contrat, sera-t-elle encore possible si, à raison de circonstances ignorées de l'assureur et du patron lui-même, postérieures souvent au contrat de travail et au contrat d'assurance, le taux de l'indemnité va se trouver majoré dans des conditions qui peuvent être considérables ? »

Le danger est trop réel pour que le Gouvernement se soit pas efforcé d'y parer.

Le projet prévoit deux cas :

1° L'entreprise travaille un nombre d'heures normal, mais un ouvrier n'est occupé que pendant une partie seulement de la durée du travail.

Dans ce cas, le nouvel alinéa 5 s'exprime comme suit :

« Lorsque l'ouvrier est, dans une entreprise continue ou non, occupé d'une façon intermittente ou à un travail journalier comportant un nombre d'heures inférieur au nombre d'heures normal dans l'entreprise, le salaire de base s'entend de la rémunération effective dans cette entreprise augmentée de la rémunération hypothétique afférente aux heures de non-activité. Cette dernière rémunération sera calculée en tenant compte du taux des salaires payés à la victime dans la dite entreprise et dans les limites tracées par la législation en vigueur sur la durée du travail. »

Ce texte ne laisse place à aucune surprise pour l'assureur. Le salaire sera augmenté, mais en se basant sur le salaire de l'ouvrier dans l'entreprise et dans les limites de la loi sur la durée du travail.

L'on se demandera sans doute s'il est juste d'imposer à l'assureur du chef de l'entreprise dans laquelle l'accident s'est produit, le paiement d'une indemnité basée sur le salaire d'une journée complète de travail, alors que la prime perçue n'a été calculée que sur une demi-journée.

Cette objection n'est pas fondée, car si la prime est de la moitié de celle qui serait basée sur une journée normale, le risque qui menace l'assureur n'est lui-même que de la moitié de celui d'une journée complète.

Si, par exemple, les deux patrons qui se partagent par moitié la journée de l'ouvrier sont garantis par le même assureur, celui-ci touchera deux demi-primes et sera exposé en cas d'accident à payer une indemnité basée sur une journée complète.

La situation ne sera pas différente si les deux patrons sont garantis par des assureurs différents. Chacun de ceux-ci ne touchera que la moitié de la prime, mais ne sera exposé au risque que pendant la moitié de la journée.

Dans l'alinéa 4 de l'article 8 le projet prévoit une seconde hypothèse. Celle d'une entreprise dont la durée normale est inférieure à huit heures par jour.

het ongeval zich heeft voorgedaan. Het Hof beriep zich op den nauwkeurigen en uitdrukkelijken tekst van de wet van 1903 die, in de voortgezette ondernemingen, uitsluitend doelt op het loon gewonnen *krachtens een contract* in de onderneming waar het ongeval zich heeft voorgedaan.

In zijn advies, bracht de Procureur-Generaal overigens eene beschouwing in het midden die ook den wetgever van 1903 had getroffen. « Hoe zal de verzekering, gesteund op het arbeidscontract, en die geen anderen grondslag hebben kan, nog mogelijk zijn wanneer, op grond van aan den verzekeraar of aan den werkgever zelf onbekende omstandigheden, komende dikwijls na het arbeidscontract en na het verzekeringcontract, het bedrag van de vergoeding in aanzienlijke mate gaat verhoogd worden? »

Het gevaar is te werkelijk dan dat de Regeering zich niet zou inspannen om het te weren.

Het ontwerp voorziet twee gevallen :

1° De onderneming werkt een normaal getal uren, de arbeider is echter slechts een gedeelte van den arbeidsduur aan het werk.

Voor dit geval zegt het nieuwe alinea 5 het volgende :

« Wanneer de arbeider in een onderneming, waarin het » of zonder onderbreking wordt gewerkt, bij tusschenpozen arbeid of dagwerk verricht, dat een geringer aantal uren bedraagt dan het getal der gewone arbeidsuren in de onderneming, wordt onder het tot grondslag te nemen loon verstaan de werkelijke vergoeding in deze onderneming, vermeerderd met de onderstelde vergoeding, die betrekking heeft op de uren, waarop niet werd gearbeid. Deze laatste vergoeding wordt berekend naar den maatstaf van de aan de (n) getroffen in bedoelde onderneming uitgebetaalde loonen en binnen de door de van kracht zijnde wetgeving op den arbeidsduur gestelde grenzen. »

Deze tekst laat geene verrassingen toe ten nadeele van den verzekeraar. Het loon zal verhoogd worden, maar daartoe zal gesteund worden op het loon van den arbeider in de onderneming en binnen de perken van de wet op den arbeidsduur.

Men zal zich ongetwijfeld afvragen of het billijk is aan den verzekeraar van het hoofd der onderneming, waar het ongeval gebeurd is, de betaling op te leggen van eene vergoeding gesteund op het loon van een vollen dag arbeid, dan wanneer de geïnde premie slechts werd berekend op een halven dag.

Deze opwerping is niet gegrond, want indien de premie de helft is van de premie berekend op een normalen dag, is het risico dat den verzekeraar bedreigt, zelf maar de helft van het risico van een vollen dag.

Wanneer bij voorbeeld de twee werkgevers, bij dewelke de arbeider elk een halven dag werkt, door denzelfden verzekeraar zijn gewaarborgd, zal deze twee halve premies trekken en zal, komt een ongeval voor, er aan blootgesteld zijn eene vergoeding, gesteund op een vollen dag, te moeten betalen.

De toestand zal niet anders zijn wanneer de twee werkgevers door verschillende verzekeraars gewaarborgd zijn. Ieder van hen zal slechts de helft van de premie trekken, maar zal aan het risico slechts blootgesteld zijn gedurende de helft van den dag.

In alinea 4 van artikel 8 voorziet het ontwerp eene tweede veronderstelling, deze van de onderneming waarvan de duur minder is dan acht uur per dag.

Dans ce cas, l'alinéa 4 nouveau s'exprime comme suit :

« Lorsque la durée normale du travail dans une entreprise est régulièrement inférieure à huit heures par jour, le salaire de base s'entend de la rémunération effective dans l'entreprise, augmentée du salaire gagné dans d'autres entreprises pendant un nombre d'heures formant avec celui des heures de travail dans l'entreprise, un total de huit heures d'activité journalière. »

Une observation préalable s'impose : La majoration ne se justifierait plus lorsqu'à raison de l'effort anormal demandé au personnel et du caractère pénible du travail, le salaire gagné pendant un nombre d'heures inférieur à huit, était égal ou supérieur à un salaire normal.

Or, c'est généralement ce qui se produira dans presque tous les cas d'entreprises travaillant à journées réduites.

D'ailleurs, cette rédaction laisse place à des surprises pour l'assureur.

L'on ne se base plus pour compléter le salaire sur celui que gagnait l'ouvrier dans l'entreprise, mais sur celui qu'il gagnait autre part. L'on peut imaginer qu'un assureur se trouve devant un salaire complémentaire dont l'importance inattendue fausserait le mécanisme de son accord avec l'employeur. Ajoutons que les déclarations du second patron n'offriront pas les mêmes garanties de sincérité que celles du chef d'entreprise lié par contrat vis-à-vis de l'assureur.

La Section centrale craignant que l'alinéa 4 ne constitue une cause de surprises préjudiciables à l'une ou l'autre des parties, et estimant que l'alinéa 5 suffit à résoudre les véritables difficultés, estime qu'il y a lieu de supprimer l'alinéa 4 à nouveau.

Subsidiairement, il y aurait lieu de modifier cet alinéa comme suit :

« Lorsque, pour d'autres causes que celles de la rigueur du travail, la durée normale du travail dans une entreprise..., etc. »

### C. Chômage.

#### 1) Chômage intermittent de l'entreprise.

La Section admet le principe tout à fait juste qui a inspiré la disposition proposée à l'alinéa 8, mais elle estime qu'elle ne doit pas être appliquée dans le cas où il s'agirait de travaux qui, à raison de leur nature rigoureuse et fatigante, ne seraient demandés à l'ouvrier que d'une manière intermittente. Dès lors, le chômage serait en fait rémunéré par l'importance du salaire affecté à ce genre de travail.

#### 2) Chômage accidentel, grèves.

Une question plus délicate se pose au sujet des *chôpages accidentels* non de l'entreprise mais de l'ouvrier.

Le rapport de la Section centrale de 1903 s'exprime comme suit :

« Il faut distinguer entre les chômages accidentels et les chômages volontaires : dans le cas de chômage acciden-

En dit geval luidt de nieuwe 4<sup>e</sup> alinea als volgt :

« Indien de gewone arbeidsduur in de onderneming, minder dan acht uur per dag bedraagt, wordt onder het loon, dat tot grondslag dient, verstaan de werkelijke vergoeding in de onderneming genoten, vermeerderd met het loon in andere ondernemingen verdiend gedurende een aantal uren, dat samen met de arbeidsuren in de onderneming, een totaal van acht uur dagelijkschen arbeid uitmaakt. »

Hier dient eene opmerking te worden gemaakt : De verhooging kan niet meer worden verantwoord, wanneer wegens de abnormale krachtinspanning van het personeel gevraagd, en wegens het zware van den arbeid, het gewonen loon gedurende minder dan acht uren, gelijk is met of hooger dan het normale loon.

Nu, dit zal over het algemeen voorkomen in schier al de gevallen waar het ondernemingen geldt die niet beperkten arbeidsduur werken.

Dit opstel kan trouwens aanleiding geven tot verrassingen voor den verzekeraar.

Om het loon aan te vullen steunt men niet meer op het loon dat de werkmán in de onderneming won, maar wel op het loon dat hij elders won. Men kan zich goed inbeelden, dat een verzekeraar tegenover een aanvullend loon het mechanisme van zijne overeenkomst met den werkgever zou belemmeren. Wij zullen er aan toevoegen dat de verklaringen van den tweeden patroon dezelfde waarborgen van oprechtheid niet zullen bieden als die van het ondernemingshoofd die bij contract gebonden is tegenover den verzekeraar.

De Middenafdeeling vreezende dat de 4<sup>e</sup> alinea aanleiding geve tot nadeelige verrassingen voor de eene of de andere der partijen, en anderzijds van meening zijnde dat de 5<sup>e</sup> alinea volstaat om de ware moeilijkheden op te lossen, is van gevoelen dat de 4<sup>e</sup> alinea nogmaals kan ingetrokken worden.

Ter vervanging zou men deze alinea desgevallend kunnen doen luiden als volgt :

« Wanneer wegens andere redenen dan die van het zware werk, de gewone arbeidsduur in eene onderneming..., enz. »

### C. Werkloosheid.

#### 1) Werkloosheid bij tussenpozen in de onderneming.

De Afdeeling hecht hare goedkeuring aan het volkomen billijke beginsel dat de voorgestelde bepaling op alinea 8 heeft ingegeven, maar zij is van gevoelen dat zij niet van toepassing moet komen wanneer het werken geldt die, wegens den zwaren en vermoeienden aard, slechts bij tussenpozen van den werkmán worden geëischt. De werkloosheid wordt, naar de meening der Afdeeling, dan vergoed door de aanzienlijkheid van het loon dat aan dit soort werk wordt toegekend.

#### 2) Toevallige werkloosheid, werkstakingen.

Een meer kiesch vraagstuk rijst hier op in zake *toevallige werkloosheid* niet in de onderneming, maar van den werkmán.

Het verslag der Middenafdeeling luidt daarover als volgt :

« Men moet een onderscheid maken tusschen toevallige werkloosheid en vrijwillige werkloosheid : in geval van



» tel, le salaire afférent à l'époque du chômage est porté en compte; dans le cas de chômage volontaire, le salaire n'est pas porté en compte.

» Les causes accidentelles de chômage sont notamment la maladie, les blessures, l'appel sous les drapeaux, l'incendie ou un sinistre qui arrête le fonctionnement de l'usine, l'émeute ou le cas de force majeure.

» Les causes volontaires sont notamment la grève; encore peut-il y avoir lieu à distinguer la grève volontaire et la grève imposée par la violence.

» En somme, ainsi qu'il a été déclaré avec raison au Sénat français par le rapporteur, quant à ces diverses situations, il appartiendra au juge d'apprécier.»

Grèves volontaires... grèves imposées par la violence... Ces principes directeurs étaient bien vagues dans une matière aussi délicate et aussi irritante...

Il en est résulté en Belgique et en France une jurisprudence plus imposante par le nombre des décisions que par la précision de ses règles.

La Cour de Cassation de France a voulu mettre fin à la controverse par un moyen radical: par son arrêt du 4 mai 1904 (D-I-1904, page 289) qui fait jurisprudence en France (voir Sachet, page 593), la Cour s'est prononcée comme suit:

« Le louage de service, fait sans détermination de durée, peut toujours prendre fin par la volonté d'une des parties contractantes. La grève y met fin du fait des ouvriers et elle peut donner lieu à des dommages et intérêts à la charge de ceux-ci et au profit de l'entreprise, si, préjudiciable à cette dernière, elle a été abusivement déclenchée. Il suit de là que, la grève terminée, lorsque les ouvriers rentrent à l'atelier ou à l'usine, un nouveau contrat de louage de service, quelles qu'en soient les conditions, se forme entre eux et le chef d'entreprise et, si l'un de ces ouvriers est victime d'un accident du travail, avant que douze mois se soient écoulés depuis la reprise du travail, on ne saurait le considérer, parce qu'il travaillait dans l'entreprise avant la grève, comme ayant été occupé dans l'année qui a précédé l'accident. Dès lors, le salaire, base de la rente due, soit à cet ouvrier, soit à ses représentants, devra être calculé conformément aux dispositions de l'alinéa 2 de l'article 10 de la loi du 9 avril 1898, c'est-à-dire comme celui des ouvriers occupés depuis moins de douze mois dans l'entreprise. »

La Cour décide donc que dans tous les cas, la grève rompt le contrat de travail.

Le distingué jurisconsulte Planiol critique cette décision. (Note sous l'arrêt dans Dalloz.)

Cet arrêt peut-il être suivi en Belgique?

Peut-on dire que chez nous le contrat est toujours rompu par la grève? La doctrine était assez généralement de cet avis mais, d'après M. Henri Velge (*Éléments de droit industriel belge*, Tome 1, page 124, et Tome 2, page 49), la loi du 24 mai 1921 a consacré législativement la thèse de suspension. « En son article 4, dit M. Velge, la loi punit celui qui aura méchamment, dans le but de

» toevallige werkloosheid, wordt het loon tijdens de werkloosheid, in rekening gebracht; in geval van vrijwillige werkloosheid, wordt het loon niet in rekening gebracht.

» De toevallige oorzaken van werkloosheid zijn namelijk ziekte, verwondingen, oproeping onder de wapens, een brand of een onheil dat de bedrijvigheid van de fabriek stillet, een opstand of het geval van overmacht.

» De vrijwillige oorzaken zijn namelijk de staking; men gelieve hier nog onderscheid te maken tusschen de vrijwillige staking en de staking opgelegd door het geweld.

» Zooals terecht verklaard wordt in den Franschen Senaat, door den verslaggever, betreffende deze onderscheidene toestanden, zal de rechter moeten uitspraak doen. »

Vrijwillige stakingen... stakingen opgelegd door het geweld... Deze leidende principes waren wel zeer onduidelijk in zulke kiesche en verbitterende zaken...

Hiervan vloeide dan ook voort, in België en Frankrijk, eene rechtspraak die belangrijker was door het getal der beslissingen dan door de duidelijkheid van hare regelen.

Het Hof van Cassatie van Frankrijk heeft een einde willen maken aan het geschil, door een afdoend middel: in een arrest van 4 Mei 1904 (D. I., 1904, bl. 289) dat als rechtsregel geldt in Frankrijk (zie Soclet, bl. 593), sprak het Hof zich uit als volgt:

« De verhuring van diensten, aangegaan zonder bepaling van duur, kan steeds een einde nemen door den wil van eene der contracteerende partijen. De staking maakt er een einde aan uit hoofde van het optreden der werklieden en zij kan aanleiding geven tot schadevergoeding ten laste van de werklieden en ten voordeele van het bedrijf, zoo zij aan dit laatste nadeel heeft berokkend en wederrechtelijk in gang werd gezet. Hieruit volgt dat, na het einde der staking, wanneer de werklieden opnieuw naar de werkplaats of naar de fabriek gaan, eene nieuwe overeenkomst voor de verhuring van diensten, welke ook de voorwaarden er van mogen zijn, tot stand komt tusschen hen en de bedrijfsleider; zoo een van deze werklieden het slachtoffer is van een werkongeval, voor er twaalf maanden afgevoerd zijn, sedert de hervatting van het werk, dan zou het niet in aanmerking kunnen genomen worden, omdat hij in het bedrijf werkte voor de staking als werkmans die er werkzaam was gedurende het jaar dat het ongeluk voorafging. Derhalve moet het loon, dat de grondslag is van de rente, verschuldigd, hetzij aan dezen werkmans, hetzij aan zijne vertegenwoordigers, berekend worden overeenkomstig de bepalingen van de 2<sup>e</sup> alinea van artikel 10 der wet van 9 April 1898, d. i. evenals dat van de werklieden die sedert twaalf maanden, ten minste, in het bedrijf werkzaam zijn. »

Het Hof beslist dus dat, in ieder geval, de staking de arbeidsovereenkomst verbreekt.

De befaamde rechtskundige Planiol beknipt dit arrest. (Nota onder het arrest in Dalloz.)

Kan dit arrest gevolgd worden in België?

Kan men zeggen dat, in ons land, de overeenkomst steeds verbroken wordt door de staking? De theoretici waren gewoonlijk die meening toegedaan, doch volgens den heer Henri Velge (*Éléments de droit industriel belge*, deel I, bl. 124, en deel II, bl. 49), heeft de wet van 24 Mei 1921, op wettelijke wijze, het standpunt bekrachtigd van de schorsing. « In haar artikel 4, zegt de heer Velge, straft de

» porté atteinte à la liberté d'association, subordonné la  
 » conclusion, l'exécution ou, même en respectant les préa-  
 » vis d'usage, la continuation d'un contrat de travail, soit  
 » à l'affiliation, soit à la non-affiliation d'une ou plusieurs  
 » personnes à une association.

» Quand cette loi parle de la conclusion ou de l'exécution du contrat il s'agit d'un contrat nouveau ou tout au moins non exécuté. Mais si le contrat est en cours, et si des ouvriers déclarent qu'ils se refusent à continuer leur exécution, il s'agit d'une véritable grève; or, la loi, dans ce cas, ne parle pas de la conclusion d'un nouveau contrat, mais bien de la continuation du contrat existant. Le législateur en adoptant le texte de l'article 4 de la loi du 24 mai 1921 a donc opté pour la thèse de la suspension. Bien entendu, la loi, en agissant ainsi a présumé la volonté des parties; il en serait autrement si les parties manifestaient leur intention de rompre, par exemple si les ouvriers donnaient un préavis de congé régulier. »

L'on voit par ces derniers mots, que la question peut donner lieu encore à des distinctions délicates devant les tribunaux.

Si vraiment le législateur de 1921 a délibérément voulu trancher la controverse et se prononcer pour la suspension, les conséquences en sont sérieuses pour les accidentés du travail. Il en résulte, en effet, dit M. Velge, page 50, « qu'en cas de grève il sera simplement tenu compte du salaire effectif gagné pendant l'année écoulée et que l'article 8, paragraphe 2, ne recevra pas application ni pour les ouvriers qui se sont mis volontairement en grève, ni pour ceux qui l'ont subie. »

Conséquence non seulement rigoureuse, mais qui elle-même aboutit à une situation absolument anormale; l'ouvrier gréviste volontaire qui aura fait le nécessaire pour rompre le contrat, sera mieux traité que l'ouvrier qui aura subi la grève car pour le premier, en vertu de l'article 8, paragraphe 2, l'on calculera l'indemnité sur la base du nouveau contrat de travail conclu après la grève, tandis que pour le second on prendra comme base le salaire de l'année écoulée sans tenir compte de la période de chômage forcé. (*Pand. B. Risque professionnel*, n<sup>os</sup> 2346 et suivants et les références citées.)

Comme on le voit la situation actuelle engendre des anomalies, une situation confuse et parfois les pires injustices.

Supposons par exemple qu'un ouvrier soit blessé quelques jours après la fin d'une grève qui se serait prolongée comme à Ougrée, pendant onze mois. Ne serait-il pas inique de liquider les indemnités légales sur la base du salaire dérisoire d'un mois?

Nous croyons que la solution de ce délicat problème ne se trouve pas dans les distinctions aussi nombreuses que subtiles de la doctrine et de la jurisprudence actuelles. De quoi s'agit-il, en effet?

De rechercher quel fut le salaire antérieur de la victime? Non... Il s'agit de savoir quel salaire la victime aurait gagné dans l'avenir si l'accident ne s'était pas produit.

wet die, welke op boosaardige wijze, ten einde afbreuk te doen aan de vrijheid van vereeniging, het sluiten, het uitvoeren, of zelfs met verbodiging van de gebruikelijke opzeggingsstermijnen, het voortzetten van een arbeidsovereenkomst, afhankelijk stellen, hetzij van de aansluiting, hetzij van de niet-aansluiting van een of meer personen, bij eene vereeniging.

» Wanneer deze wet spreekt van het sluiten of uitvoeren van eene overeenkomst, dan geldt uit eene nieuwe overeenkomst; of, althans, eene niet uitgevoerde overeenkomst. Doch zoo de overeenkomst in werking is en zoo er werklieden verklaren dat zij weigeren hunne uitvoering voort te zetten, dan geldt het hier eene werkelijke staking; de wet echter, spreekt, in dit geval, niet van de sluiting van eene nieuwe overeenkomst, doch wel van de voortzetting van de bestaande overeenkomst. Toen de wetgever den tekst van artikel 4 der wet van 24 Mei 1921 goedkeurde, heeft hij zich uitgesproken voor de opvatting van de schorsing. Natuurlijk, toen de wet aldus optrad, heeft zij den wil van partijen vermoed; de zaken zouden zich anders voordoen, indien de partijen, hun inzicht om af te breken, bekend maakten, bijv., indien de werklieden, volgens de regelen, opzegging deden. »

Door deze laatste woorden, ziet men dat het vraagstuk nog aanleiding kan geven tot kiesch onderscheid voor de rechtbanken.

Zoo de wetgever van 1921, werkelijk het geschil heeft willen oplossen en zich uitspreken voor het standpunt der schorsing, dan zijn de gevolgen hiervan, voor de arbeidsongevallen, zeer ernstig. Hieruit vloeit voort, zegt de heer Velge (bl. 50) « dat in geval van staking men enkel rekening zal houden met het werkelijk loon, ontvangen gedurende het afgelopen jaar en dat artikel 8, paragr. 2, niet toepasselijk zal zijn, noch voor de werklieden die vrijwillig staken, noch voor die welke de staking ondergaan ».

Dit gevolg is niet alleen zeer hard; het loopt zelfs uit op een volkomen abnormalen toestand: de vrijwillig stakende werkmán die het noodige zal gedaan hebben om de overeenkomst te verbreken, zal beter behandeld worden dan de werkmán die de staking heeft ondergaan, want voor den eersten zal men, krachtens artikel 8, paragr. 2, de vergoeding berekenen, op grond van de nieuwe arbeidsovereenkomst, gesloten na de staking, terwil men, voor den tweeden, de berekening zal doen op grond van het loon van het afgelopen jaar, zonder rekening te houden met de periode van de gedwongen werkloosheid. (*Pand. B. Risque professionnel*, n<sup>o</sup> 2346 en volgende en de vermelde verwijzingen.)

Zooals men ziet doet de huidige toestand, onregelmatigheden, een verwáarden toestand en soms de ergste onrechtvaardigheid ontstaan.

Veronderstellen wij, bijv., dat een werkmán gewond worde, enkele dagen na het einde van een staking die, zooals te Ougrée, elf maanden zou geduurd hebben. Zou het niet onrechtvaardig zijn de wettelijke vergoedingen te betalen op grond van het bespottelijk loonbedrag van eene maand?

Wij gelooven dat de oplossing van dit kiesch vraagstuk niet te vinden is in het herhaald en scherpsinnig maken van onderscheid, zooals de huidige rechtsleer en rechtpraak het doen. Waarover gaat het inderdaad?

Moet men opzoeken welk loon het slachtoffer vroeger ontving? Neen... Het komt er op aan te weten welke loon het slachtoffer in de toekomst zou hebben ontvangen, indien het ongeval zich niet had voorgedaan.

Que l'on ne se méprenne pas : le calcul du salaire de base d'après le salaire de l'année antérieure ne constitue pas un élément du mécanisme de l'assurance. Le risque de l'assurance est couvert par les primes que l'assureur touche au moment de l'accident et non par celles de l'année antérieure. Il en est ainsi dans une entreprise déjà ancienne comme dans celle qui aurait été mise en marche au moment où l'accident s'est produit.

Si toutes les législations du monde (sauf la loi britannique) ont pris comme base, faute de mieux, le salaire de l'année antérieure, c'est en vue d'établir une moyenne approximative.

Supposons que le chômage ait été causé non par une grève, mais par une maladie. Par le fait que l'ouvrier a été atteint pendant six mois d'une maladie dont il est maintenant complètement guéri, peut-on dire que, sans l'accident il aurait chômé six mois chaque année jusqu'à la fin de ses jours. Evidemment non, et c'est pourquoi il est admis que le salaire afférent à l'époque de la maladie doit être porté en compte dans le calcul du salaire de base.

Posons la même question à propos de la grève. Du fait que l'ouvrier a fait grève pendant onze mois, peut-on dire qu'il allait faire grève chaque année pendant onze mois jusqu'à la fin de ses jours?

Poser la question, c'est la résoudre.

Mais dira-t-on, la maladie est involontaire, la grève peut être volontaire.

Nous plaignons bien sincèrement le juge qui devrait parmi 10,000 ouvriers d'une grande entreprise industrielle, distinguer ceux qui ont fait grève volontairement de ceux qui y furent contraints et forcés.

Supposons cette distinction faite et prenons ceux qui délibérément ont fait grève. Appartiendrait-il au juge de se prononcer souverainement sur la légitimité de la grève? Peut-on décider, à priori surtout, dans notre époque de trouble économique résultant de la dépréciation monétaire, que le chef d'entreprise ne se trompe jamais dans la détermination des salaires?

Nous irons plus loin et nous supposerons que des ouvriers aient fait grève pendant six mois pour amener les pouvoirs publics à rendre la liberté à un criminel. Nous dirons encore : du fait que l'ouvrier a fait grève pendant six mois au cours de l'année antérieure à l'accident, l'on ne peut inférer que l'ouvrier allait faire grève pendant six mois chaque année jusqu'à la fin de sa vie.

Toutefois ces distinctions subtiles basées sur le caractère volontaire ou non de la grève, sur la suspension ou la rupture du contrat, dont la jurisprudence s'est inspirée jusqu'ici sont à notre avis non seulement délicates et dangereuses, mais avant tout, complètement étrangères à la question à résoudre.

Dès lors, à péril de frapper injustement et durement un invalide pour un fait antérieur et qui n'a rien de commun avec l'accident, l'on ne peut calculer les indemnités sur la base du salaire réduit effectivement touché.

Dat men zich niet vergisse : de berekening van het grondloon, volgens het loon van het vorige jaar, is niet een bestanddeel van de inrichting en de werking der verzekering.

Het risico der verzekering wordt gedekt door de premien die de verzekeraar ontvangt op het oogenblik van het ongeval en niet door die van het voorgaande jaar. Zulks geschiedt in een bedrijf dat reeds lang bestaat evenals in een bedrijf dat in werking zou gebracht zijn op het oogenblik dat het ongeval zich voordeed.

Indien de wetgeving der geheele wereld (met uitzondering van de Engelsche wet) bij gebrek aan een betere regeling, als grondslag genomen hebben, het loon van het voorgaande jaar, dan is het om, bij benadering, tot een gemiddeld bedrag te komen.

Veronderstellen wij dat de werkloosheid veroorzaakt wordt, niet door eene staking maar door eene ziekte. Kan men zeggen, wegens het feit dat de werkmán, aangetast werd door eene ziekte die zes maanden geduurd heeft en waarvan hij volkomen genezen is, dat hij, zonder het ongeval waarvan hij het slachtoffer werd, zes maanden per jaar zou werkloos gebleven zijn, tot het einde van zijn leven? Neen, natuurlijk. En daarom neemt men aan dat het loon, dat behoorde bij de periode van de ziekte, moet in rekening gebracht worden bij de vaststelling van het cijfer van het grondloon.

Stellen wij dezelfde vraag naar aanleiding van de staking. Kan men zeggen, wegens het feit dat de arbeider gedurende elf maanden het werk gestaakt heeft, dat hij, ieder jaar, zou gestaakt hebben gedurende elf maanden, tot het einde van zijn leven?

Het vraagstuk stellen, staat gelijk met het oplossen er van.

Doch, zal men zeggen, de ziekte is onvrijwillig en de staking kan vrijwillig zijn.

Wij beklagen oprecht de rechter, die, onder 10,000 werklieden van een groot nijverheidsbedrijf, die zou moeten onderscheiden welke vrijwillig staken en die welke daartoe gedwongen werden.

Veronderstellen wij dat dit onderscheid gemaakt wordt en nemen wij die welke vrijwillig staakten. Zal de rechter, in laatste aanleg, te beslissen hebben over de rechtmatigheid van de staking? Kan men beslissen, a priori (vooral in onzen tijd van economische storingen, voortvloeiende uit vermindering der geldwaarde), dat de bedrijfsleider zich nooit vergist in de vaststelling der loonen?

Wij zullen verder gaan en onderstellen dat werklieden gedurende zes maanden het werk gestaakt hebben om de openbare macht te dwingen een misdadiger vrij te laten. En hier zeggen wij nog : uit het feit dat de werkmán zes maanden in werkstaking is gegaan tijdens het jaar dat het ongeval voeragast, mag men niet besluiten dat de werkmán ieder jaar tot het einde van zijn leven zes maanden lang het werk zal staken.

Al deze spitsvondige onderscheidingen steunend op den al dan niet vrijwilligen aard der werkstaking, op het schorsen of het verbreken van het contract, waarop de rechtspraak heeft gesteund, zijn, naar onze meening, niet enkel kiesch en gevaarlijk, maar vooral volkomen vreemd aan het op te lossen vraagstuk.

Dienvolgens, op gevaar af een invalide onrechtvaardig en zwaar te treffen wegens een vroeger feit dat niets gemeens heeft met het ongeval, mag men de vergoedingen niet berekenen op grond van het beperkte werkelijk getrokken loon.

Doit-on calculer les indemnités en ajoutant au salaire effectif celui que la victime aurait touché si la grève ne s'était pas produite?

La vérité absolue n'est pas là. Ce serait dire que l'ouvrier ne devait plus jamais dans l'avenir se mettre en grève. Et nous pouvons faire la même observation à propos des autres causes de chômage: la maladie, le bris d'une machine, etc. Il faudrait donc pour être scientifiquement juste, après avoir établi le salaire complet d'un ouvrier, déduire un certain nombre de jours représentant la moyenne des journées de chômage auxquelles, s'il avait continué à travailler, l'ouvrier aurait été exposé pour cause de grève, de maladie, d'accidents aux machines, etc., pendant les années à venir.

La détermination de cette moyenne devrait en toute justice donner lieu dans chaque cas à une étude spéciale, car les risques de grève sont plus grands dans telles industries que dans d'autres, et surtout les risques de maladie sont absolument différents d'un individu à l'autre.

Devant l'impossibilité absolue de déterminer cette moyenne individuelle, il resterait à fixer une moyenne générale sur la base des statistiques: cette moyenne serait à la fois difficile à établir, et en certains cas injuste, car elle ferait pâtir les uns de risques qu'ils ne couraient pas, en tous cas au même degré que d'autres.

Dans ces conditions la Section centrale estime que, dans tous les cas de chômage accidentel, parmi lesquels il y a lieu de ranger la grève, le salaire de base de l'année antérieure doit être augmenté du salaire que l'ouvrier aurait gagné pendant la période de chômage.

C'est là de la part du législateur une générosité au profit de l'ouvrier et à charge du chef d'entreprise. C'est encore une générosité plus considérable celle-là, de payer les indemnités non jusqu'à l'âge probable de la retraite, mais jusqu'à la fin de la vie de l'ouvrier accidenté. Il n'est pas inutile de le rappeler en vue de l'appréciation du taux des indemnités.

Il va de soi que cette majoration fictive du salaire doit se limiter aux cas de chômage vraiment exceptionnels. Il n'en sera pas ainsi en cas d'absences individuelles nettement différentes d'une grève, qu'elles soient motivées par des événements de famille, des fêtes publiques, les travaux des champs, ou par le charme de la température extérieure. L'on peut dire qu'ici encore les distinctions seraient arbitraires et délicates et que pareilles absences se seraient très probablement produites au même degré au cours des années à venir.

#### D. Salaire de base des ouvriers agricoles.

Un membre a signalé les nombreuses contestations auxquelles donnait lieu le calcul du salaire de base des ouvriers agricoles nourris et logés par le patron.

L'assureur invoque généralement que le logement et la nourriture coûtent peu au patron: l'ouvrier fait état de ce qu'il devrait payer s'il devait se les procurer ailleurs.

Men moet dan de vergoedingen berekenen met aan het werkelijk loon het loon toe te voegen dat het slachtoffer zou getrokken hebben indien de werkstaking niet was uitgebroken?

Ook dat is niet de onverminkte waarheid. Dat zou hierop neerkomen, dat de werkman voortaan nooit meer in werkstaking zou moeten gaan. En wij kunnen dezelfde opmerking maken ten aanzien van de andere oorzaken van werkloosheid, de ziekte, het springen van eene machine, enz. Om wetenschappelijk nauwkeurig te zijn zou men dus, na het volledig loon van den arbeider te hebben vastgesteld, een zeker getal dagen moeten aftrekken die het gemiddeld getal werkloze dagen vertegenwoordigen waarvan de werkman, indien hij met zijn arbeid was voortgegaan, zou blootgesteld geweest zijn op grond van werkstaking, van ziekte, van ongevallen aan de machines, enz., gedurende de komende jaren.

De vaststelling van het gemiddeld cijfer zou rechtvaardigheidshalve voor ieder geval moeten aanleiding geven tot eene bijzondere studie, want de stakingsrisico's zijn grooter in de eene industrie dan in de andere, en vooral de ziekterisico's verschillen geheel van den eene tot den andere.

Tegenover de volstrekte onmogelijkheid dit individueel gemiddeld cijfer vast te stellen, blijft er niets anders over dan een algemeen gemiddeld cijfer vast te stellen op grond van de statistieken: dit cijfer zou moeilijk vast te stellen zijn, en in sommige gevallen onrechtvaardig, want het zou de eenen het nadeel doen dragen van risico's die zij in ieder geval niet ondergaan in denzelfden graad als anderen.

Onder die omstandigheden oordeelt de Middenafdeeling dat in al de gevallen van toevallige werkloosheid, waaronder dienen gerangschikt te worden de staking, het grondslagloon van het vorige jaar vermeerderd moet worden met het loon dat de arbeider zou hebben gewonnen gedurende het tijdperk van werkloosheid.

Het is aan de zijde van den wetgever een grootmoedige daad ten voordeele van den werkman, en ten laste van het hoofd van de onderneming. En nog edelmoediger is deze daad wijl de vergoedingen betaald worden niet tot den vermoedelijken leeftijd van de op pensioenstelling, maar tot den laatsten levensdag van den getroffen arbeider. Met het oog op de beoordeeling van het bedrag der vergoedingen mag daarop wel worden gewezen.

Het spreekt van zelf dat deze fictieve verhooging van het loon moet beperkt blijven tot de werkelijk uitzonderlijke gevallen van werkloosheid. Het zal zich niet voordoen in de individuele gevallen van afwezigheid, die duidelijk verschillen van eene werkstaking, en al worden ze verklaard door gebeurtenissen in de familie, openbare feesten, landbouwwerk, of door het schoon weer. Men mag zeggen dat ook hier het maken van een onderscheid willekenrig en kiesch zou zijn, en dat dergelijke gevallen van afwezigheid zich zeer waarschijnlijk zouden hebben voorgedaan in dezelfde mate in den loop van de volgende jaren.

#### D. Grondslagloon van de landbouwwerklieden.

Een lid heeft de aandacht gevestigd op de vele betwistingen waartoe de berekening van het grondslagloon der landbouwwerklieden, door den werkgever gevoeld en gehuisvest, aanleiding geeft.

De verzekeraar beweert, over het algemeen, dat de huisvesting en de voeding aan de werkgever weinig kosten, de arbeider steunt op hetgeen hij zou moeten betalen indien hij zich die elders moest aanschaffen.

Pour supprimer ou réduire cette cause de contestations, la Section centrale s'est ralliée à l'amendement suivant :

« Un arrêté royal détermine à la fin de chaque année » pour quelle somme seront comptés dans le salaire de » base calculé en vue de l'application de la présente loi » au cours de l'année suivante, la nourriture ainsi que le » logement et la nourriture des ouvriers agricoles de » chaque arrondissement judiciaire. »

#### ART. 21.

##### Recours contre les tiers.

L'article 21 a pour objet de régler d'une manière précise la question délicate des droits respectifs de l'employeur et de l'ouvrier, dans le cas où un tiers a été déclaré partiellement responsable de l'accident.

#### ART. 26 (alinéa 1).

##### Compétence.

Le chiffre de 300 francs doit être porté à 400 pour harmoniser votre loi avec celle du 15 septembre 1928.

##### Juridiction.

*Article 26, alinéa 2.* — Cet article prévoit notamment le remboursement des *frais de déplacement* qui pourraient éventuellement être occasionnés aux demandeurs par la tenue des audiences.

Les modalités-et, ajoutons, les conditions de ce remboursement devront être établies par arrêté royal, car l'article ne contient aucune précision.

L'on a fait observer à ce sujet que ce remboursement n'est imposé au défendeur, au profit du demandeur, devant aucune juridiction. Qu'en outre, il est tout à fait anormal de prévoir ce remboursement dans le cas seulement d'une comparution devant une commission arbitrale.

L'on ajoute que ce remboursement devrait être, en tous cas, refusé lorsque la demande serait reconnue non fondée.

\* \* \*

L'article 26, alinéa 4 du projet, s'exprime comme suit :  
« Aux fins de déterminer le degré des incapacités permanentes, le juge, à la demande d'une des parties, se fait » assister à titre consultatif d'un *assesseur* chef d'une » entreprise similaire ou analogue à celle où l'accident est » survenu et d'un assesseur ouvrier exerçant le même » métier que la victime ou un métier similaire. Le mode » et les conditions de la désignation des assesseurs ainsi » que leur rémunération seront déterminés par un arrêté » royal. »

La Section centrale a considéré que cette disposition constituerait une entrave au bon fonctionnement de la justice.

Il suffirait de la demande même déraisonnable de l'une des parties pour provoquer les remises parfois successives

On die oorzaak van betwistingen te doen verdwijnen of verminderen heeft de Middenafdeeling zich aangesloten bij het navolgend amendement :

« Op het einde van ieder jaar zal, bij koninklijk besluit, » worden bepaald van welk bedrag, in het tot grondslag » genomen loon berekend voor de toepassing van deze wet » in den loop van het volgend jaar, zullen in aanmerking » komen het voedsel alsmede de huisvesting en het voedsel » der landbouwarbeiders van ieder arrondissement. »

#### ART. 21.

##### Verhaal tegen derde personen.

Artikel 21 heeft voor doel het kiesche vraagstuk van de onderscheidenlijke rechten van den werkgever en van den werkmán op nauwkeurige wijze te regelen, in het geval waarbij een derde persoon gedeeltelijk aansprakelijk werd verklaard voor het ongeval.

#### ART. 26 (alinéa 1).

##### Bevoegdheid.

Het cijfer van 300 frank moet gebracht worden op 400 om uwe wet te doen overeenkomen met deze van 15 September 1928.

##### Rechtspraak.

*Artikel 26, alinea 2.* — Dit artikel voorziet namelijk de terugbetaling van den reiskosten die aan de eischers eventueel kunnen opgelegd worden wegens de verhooren.

De modaliteiten, en, voegen wij er bij, de voorwaarden van deze terugbetaling zullen moeten vastgesteld worden bij koninklijk besluit, daar het artikel daaromtrent niets bepaalds aangeeft.

In verband daarmede heeft men doen opmerken dat deze terugbetaling aan den verweerder ten voordeele van den eischer, door geene enkele rechtspraak is opgelegd. Dat het bovendien geheel abnormaal is deze betaling te voorzien alleen in het geval van eene verschijning voor eene scheidsrechtelijke commissie.

Men voegt er bij dat deze terugbetaling in ieder geval zou moeten geweigerd worden wanneer de eisch als ongegrond zou worden erkend.

\* \* \*

Artikel 26, alinea 4, van het ontwerp luidt :

« Wanneer in een onderneming aan een werkmán een » ongeval is overkomen, laat de rechter zich, ten einde » den graad van voortdurende ongeschiktheid te bepalen, » op verzoek van een der partijen, bijstaan door een raad- » gevend bijzitter, 't zij hoofd van een zelfde of van een » soortgelijke onderneming of 't zij van een werkmán die » een zelfde of een soortgelijk beroep uitoefent. De wijze » waarop en de voorwaarden waaronder de bijzitters wor- » den aangesteld, alsmede dezer vergoeding, zullen bij » koninklijk besluit worden bepaald. »

De Middenafdeeling oordeelde dat deze bepaling eene belemmering was van de goede uitoefening van het gerecht.

Eene vordering zonder eenigen grond van eene der partijen zou voldoende zijn om eene zaak die op het punt



d'une affaire prête à être terminée. Le choix de l'assesseur et particulièrement de l'assesseur-patron peut dans certains cas offrir de réelles difficultés.

En fait, ces assesseurs improvisés n'ont jamais apporté une aide sérieuse aux tribunaux là où l'on en a fait l'expérience et notamment en Justice de paix et devant les Tribunaux des dommages de guerre.

Ils se trouvent généralement annihilés par l'évidente supériorité du juge professionnel qui s'inspire des principes du droit fixés par la doctrine et la jurisprudence, ainsi que d'une expérience acquise dans le milieu industriel qu'il est journellement amené à étudier sous tous les aspects qui peuvent intéresser la Justice. Il est superflu de rapporter qu'il ne doit pas, dans la détermination du taux des incapacités se contenter d'appliquer machinalement un tarif, mais qu'il doit tenir compte de tous les éléments de la cause.

C'est dans la valeur et l'impartialité de notre corps judiciaire que le demandeur trouvera sa véritable garantie.

Il conserve d'ailleurs le droit essentiel de se défendre comme il l'entend, non seulement devant le juge, mais aussi au cours de l'expertise qui est toujours contradictoire.

Ce que nous venons de dire ne porte pas de préjudice au maintien des commissions arbitrales instituées par les caisses communes.

\* \* \*

L'on a signalé l'importance qu'il y avait à ne nommer comme experts que des médecins dont l'impartialité ne puisse être discutée. Le Juge peut ignorer la situation exacte du médecin qu'il nomme, à l'égard de l'employeur, de l'assureur ou du blessé.

La Section centrale s'est ralliée à l'amendement suivant :

Ajouter à l'article 26, dernier alinéa.

« Pourra être récusé comme expert le médecin qui a soigné le blessé, celui qui est attaché à l'entreprise ou à l'organisme d'assurance qui la garantit. »

\* \* \*

Les autres modifications proposées par le Gouvernement à la loi du 24 décembre 1903, n'ont pas donné lieu à des observations spéciales.

Mais le projet en discussion contient aussi des articles complètement nouveaux.

L'article 4 prévoit l'établissement du **carnet de salaire**. Cette innovation fut jadis vivement combattue par les ouvriers qui craignaient d'y trouver une entrave au relèvement des salaires. Aujourd'hui, cette prévention semble tombée et l'on voit, à la généralisation du carnet, des avantages même d'ordre familial. L'assureur espère y trouver une simplification dans la constatation des salaires. Cependant des patrons craignent de rencontrer dans l'application, de réelles difficultés d'ordre pratique.

La Section centrale a pensé que ces difficultés s'appliqueraient rapidement : elle estime, en tous cas, que l'essai mérite d'être **tenté**.

stond geëindigd te worden, meermaals doen uit te stellen. De keuze van den bijzitter en vooral van den bijzitterwerkgever, kan in sommige gevallen op ernstige moeilijkheden stuiten.

Feitelijk hebben deze geïmproviseerde bijzitters nooit eenige ernstige hulp verleend aan de rechtbanken daar waar men de proef heeft genomen en namelijk in het Vredegerecht en voor de Rechtbanken van Oorlogsschade.

Zij worden heelemaal opzij gesteld door het klaarblijkend overwicht van den rechter van beroep die steunt op de beginselen van het recht, door rechtsleer en rechtspraak vastgesteld, evenals op de ondervinding verworven in het nijverheidsmilieu dat hij elken dag langs alle zijden die het gerecht kunnen aanbelangen moet bestudeeren. Het is overbodig er op te wijzen dat hij, bij het vaststellen van den graad der ongeschiktheid, zich niet moet tevreden stellen met machinaal een tarief toe te passen, maar dat hij moet rekening houden met al de gegevens van de zaak.

In de zedelijke waarde en in de onpartijdigheid van ons rechterlijk korps moet de eischer zijn werkelijken waarborg vinden.

Hij behoudt trouwens het essentieele recht zich te verdedigen zooals hij wil, met alleen tegenover den rechter, maar ook tijdens het deskundig onderzoek dat altijd op tegenpraak geschiedt.

Wat wij komen uiteen te zetten is niet gericht tegen het behoud van de scheidsrechterlijke commissies door de gemeenschappelijke kassen ingericht.

\* \* \*

Men heeft er op gewezen van hoe groot belang het was alleen als deskundigen te benoemen de dokters wier onpartijdigheid niet kan betwist worden. De juiste toestand van den dokter, ten aanzien van den werkgever, van den verzekeraar of van den gekwetste, kan den rechter onbekend zijn.

De Middenafdeeling heft zich aangesloten bij het volgende amendement :

Toe te voegen aan artikel 26, laatste alinea :

« Als deskundige zal kunnen gewraakt worden, de geneesheer die den gekwetste heeft verzorgd, hij die gehecht is aan de onderneming of aan het verzekeringsorganisme dat aan dezelve tot waarborg strekt. »

\* \* \*

De andere wijzigingen, door de Regeering voorgesteld aan de wet van 24 December 1903, hebben geene aanleiding gegeven tot bijzondere opmerkingen.

Maar het behandelde wetsontwerp bevat ook gansch nieuwe artikelen.

Artikel 4 voorziet de invoering van het **loonboekje**. Deze nieuwigheid werd vroeger hevig bekampt door de arbeiders, die vreesden daarin een beletsel voor de verhooging van de loonen te vinden. Dit verzet schijnt thans verdwenen te zijn, en het algemeen maken van het loonboekje heeft zelfs voordeelen opgeleverd voor het gezin. De verzekeraar hoopt daarin eene vereenvoudiging te vinden bij de vaststelling van de loonen. De werkgevers vrezen nochtans bij de toepassing op moeilijkheden van practischen aard te stuiten.

De Middenafdeeling heeft gemeend dat deze moeilijkheden spoedig uit den weg konden worden geruimd : zij denkt in ieder geval dat de proef kan worden gedaan.



Elle s'est ralliée à la suppression du troisième alinéa de l'article 4, autorisant le Gouvernement à dispenser certains chefs d'entreprise de la remise de ces carnets.

La majorité de ses membres a été cependant d'avis que le carnet de salaires ne pouvait être imposé aux exploitants agricoles.

L'article 5 établit une sorte d'impôt à charge des établissements d'assurance agréés, ainsi que des chefs d'entreprise, dispensés de contribuer au fonds de garantie pour exonérer l'Etat des frais résultant de la surveillance et du contrôle de la réparation des accidents.

L'article 6 autorise la réalisation des contrats d'assurances en cours, souscrits après des établissements agréés, si l'augmentation des taux de prime dépasse 10 p. c., et l'article 7 autorise dans certaines conditions la résiliation des polices d'assurances de droit commun relatives aux risques d'accidents du travail dans les entreprises assujetties en vertu de la nouvelle loi.

Les trois derniers articles visent l'affichage, la coordination et la date de mise en application de la loi.

\* \* \*

La majorité de la section a été d'avis qu'il était difficile d'exiger l'application de l'article 8 dans les exploitations agricoles.

\* \* \*

La Section centrale a constaté que le projet de loi que nous venons d'examiner présente de profondes et équitables améliorations au régime existant et que toutes ces modifications sont en faveur des ouvriers. Nous citerons notamment :

L'extension du bénéfice de la loi aux ouvriers de toutes les entreprises.

La majoration du montant des indemnités de 50 p. c. à 66 p. c. en cas d'incapacité permanente.

La majoration jusqu'à 80 p. c. des indemnités dues aux grands blessés.

La suppression ou en tous cas la réduction du délai de carence.

L'obligation pour l'employeur de payer les frais médicaux et pharmaceutiques non seulement pendant six mois, mais jusqu'à l'expiration du délai de revision.

L'obligation de supporter les dépenses d'hospitalisation et celles relatives aux appareils de prothèse et d'orthopédie.

Les garanties données à l'ouvrier par l'agrément des services médicaux, etc.

L'amélioration du système d'indemnisation en cas d'accidents mortels.

L'amélioration des dispositions relatives au calcul du salaire de base, notamment en cas de pluralité d'employeurs et de chômage de l'entreprise.

L'amélioration du mode de calcul du salaire de base des apprentis et des ouvriers âgés de moins de 21 ans, et contrôle de ce salaire (carnet).

Zij heeft zich aangesloten bij het intrekken van het derde lid van artikel 4, waarbij de Regeering gemachtigd wordt sommige ondernemers te ontslaan van het invoeren der loonboekjes.

De meerderheid van de leden was echter van oordeel dat het loonboekje niet kon worden opgelegd aan de landbouwers.

Artikel 5 legt een soort van belasting op de aangenomen verzekeringsinrichtingen alsmede op de ondernemingshoofden, die er van vrijgesteld zijn bij te dragen voor het waarborgfonds, om den Staat te ontlasten van de onkosten voortvloeiende uit het toezicht en de controle over het herstel van de ongevallen.

Artikel 6 verleent machtiging tot het verbreken van de loopende verzekeringscontracten aangegaan bij aangenomen inrichtingen, wanneer de verhooging van het premiebedrag 10 t. h. overschrijdt, en artikel 7 verleent onder zekere voorwaarden machtiging tot het verbreken der gemeenschappelijke verzekeringspolissen betreffende het risico wegens arbeidsongevallen in de krachtens de nieuwe wet verzekeringsplichtige ondernemingen.

De laatste drie artikelen betreffen het aanplakken, de samenordering en den datum van toepassing van de wet.

\* \* \*

De meerderheid van de afdeeling was van gevoelen dat het moeilijk was de toepassing te vragen van artikel 8 in de landbouwbedrijven.

\* \* \*

De Middenafdeeling heeft erkend dat het wetsontwerp dat wij hebben onderzocht grondige en billijke verbeteringen aan het bestaande stelsel brengt, en dat alle wijzigingen ten voordeele van den arbeider zijn. Wij halen inzonderheid aan :

De uitbreiding van de voordeelen die de wet biedt aan al de ondernemingen.

De verhooging van het bedrag der vergoedingen van 50 t. h. tot 66 t. h. in geval van bestendige onbekwaamheid.

De verhooging tot 80 t. h. van de vergoedingen verschuldigd aan de groote gewonden.

De afschaffing of in ieder geval de verkorting van de carentietijd.

De verplichting voor den werkgever de geneeskundige en pharmaceutische onkosten te betalen niet alleen gedurende zes maanden, maar tot aan het verstrijken van den termijn van herziening.

Verplichting de verplegingsonkosten te dragen, en de onkosten betreffende de kunstmatige lichaamsdeelen en orthopedische toestellen.

Waarborgen aan den arbeider door de aanneming van de medische diensten, enz.

Verbetering van het vergoedingsstelsel in geval van doodelyken afloop der ongevallen.

Verbetering van de bepalingen betreffende de berekening van het grondslagloon namelijk in geval van meerdere werkgevers, een van werkloosheid in de onderneming.

Verbetering van de wijze van berekening van het grondslagloon van de leergasten en van de werklieden van minder dan 21 jaar, en van de controle over dit loon (boekje).

Les garanties données à l'ouvrier, quant au service de la rente, au mode de procéder devant la juridiction compétente, etc.

L'amélioration des dispositions relatives aux droits de la victime contre le tiers responsable.

Le Section centrale se permet de recommander à la Chambre le vote urgent de ce projet.

Ainsi se développe d'une manière sage, mais résolument progressive, la législation tendant à préserver la population ouvrière de toutes les causes de misère.

Il entrera sans doute dans les vœux de la Chambre de voter le présent projet dans le plus bref délai.

*Le Rapporteur,*

H. CARTON.

*Le Président,*

MAX HALLET.

Waarborg aan den arbeider betreffende de uitkeering van de rente, de wijze van proceduur voor de bevoegde rechtbank, enz.

Verbetering van de bepalingen betreffende de rechten van het slachtoffer tegenover een verantwoordelijken derden persoon.

De Middenafdeeling vraagt aan de Kamer dit wetsontwerp zoo spoedig mogelijk goed te keuren.

Zoo ontwikkelt zich op voorzichtige doch beslist progressieve wijze, de wetgeving die er naar streeft de arbeidersbevolking te beschermen tegen al de oorzaken van ellende.

De Kamer zal zeker wenschen het voorliggende ontwerp binnen den kortst mogelijken tijd goed te keuren.

*De Verslaggever,*

H. CARTON.

*De Voorzitter,*

MAX HALLET.

#### ANNEXE I

(Extrait de l'étude de M. Victor Laurent sur le prévention des accidents).

##### FREQUENCE DES ACCIDENTS

(pour 10,000 unités ouvrières représentant chacune 300 journées de travail).

| Exercice | Cas de mort    |                              | Cas d'incapacité permanente |                              | Cas d'incapacité temporaire |                              |                    |                              |
|----------|----------------|------------------------------|-----------------------------|------------------------------|-----------------------------|------------------------------|--------------------|------------------------------|
|          |                |                              |                             |                              | De 8 à 28 jours             |                              | De 8 jours et plus |                              |
|          | Chiffre absolu | Pour 10,000 unités ouvrières | Chiffre absolu              | Pour 10,000 unités ouvrières | Chiffre absolu              | Pour 10,000 unités ouvrières | Chiffre absolu     | Pour 10,000 unités ouvrières |
| 1907     | 424            | 5.40                         | 2,366                       | 30.13                        | 76,316                      | 972.03                       | 11,720             | 149.27                       |
| 1908     | 426            | 5.54                         | 2,223                       | 28.91                        | 75,044                      | 976.12                       | 11,681             | 151.94                       |
| 1909     | 417            | 5.29                         | 2,219                       | 28.17                        | 74,366                      | 944.18                       | 11,481             | 145.77                       |
| 1910     | 510            | 6.13                         | 2,589                       | 31.11                        | 82,679                      | 993.58                       | 12,393             | 148.93                       |
| 1911     | 553            | 6.33                         | 2,970                       | 35.05                        | 92,916                      | 1,065.60                     | 13,416             | 153.80                       |
| 1912     | 543            | 5.91                         | 3,416                       | 37.17                        | 100,247                     | 1,090.86                     | 14,121             | 153.66                       |
| 1913     | 546            | 5.75                         | 3,422                       | 36.03                        | 100,132                     | 1,054.29                     | 14,120             | 148.67                       |
| 1921     | 404            | 4.66                         | 3,005                       | 34.70                        | 56,497                      | 652.42                       | 9,092              | 105.00                       |
| 1922     | 461            | 4.86                         | 3,231                       | 34.03                        | 64,018                      | 674.22                       | 10,395             | 109.48                       |

#### BIJLAGE I

(Uittreksel uit de studie van den heer Victor Laurent over het voorkomen van de ongevallen).

##### FREQUENTIE VAN DE ONGEVALLEN

(voor 10,000 arbeiders elk vertegenwoordigend 300 arbeidsdagen).

| Dienstjaar | Sterfgevall.  |                       | Gevalen van bestendige ongeschiktheid |                       | Gevalen van tijdelijke ongeschiktheid |                       |                      |                       |
|------------|---------------|-----------------------|---------------------------------------|-----------------------|---------------------------------------|-----------------------|----------------------|-----------------------|
|            |               |                       |                                       |                       | Van 8 tot 28 dagen                    |                       | Van 28 dagen en meer |                       |
|            | Geheel bedrag | Voor 10,000 arbeiders | Geheel bedrag                         | Voor 10,000 arbeiders | Geheel bedrag                         | Voor 10,000 arbeiders | Geheel bedrag        | Voor 10,000 arbeiders |
| 1907       | 424           | 5.40                  | 2,366                                 | 30.13                 | 76,316                                | 972.03                | 11,720               | 149.27                |
| 1908       | 426           | 5.54                  | 2,223                                 | 28.91                 | 75,044                                | 976.12                | 11,681               | 151.94                |
| 1909       | 417           | 5.29                  | 2,219                                 | 28.17                 | 74,366                                | 944.18                | 11,481               | 145.77                |
| 1910       | 510           | 6.13                  | 2,589                                 | 31.11                 | 82,679                                | 993.58                | 12,393               | 148.93                |
| 1911       | 553           | 6.33                  | 2,970                                 | 35.05                 | 92,916                                | 1,065.60              | 13,416               | 153.80                |
| 1912       | 543           | 5.91                  | 3,416                                 | 37.17                 | 100,247                               | 1,090.86              | 14,121               | 153.66                |
| 1913       | 546           | 5.75                  | 3,422                                 | 36.03                 | 100,132                               | 1,054.29              | 14,120               | 148.67                |
| 1921       | 404           | 4.66                  | 3,005                                 | 34.70                 | 56,497                                | 652.42                | 9,092                | 105.00                |
| 1922       | 461           | 4.86                  | 3,231                                 | 34.03                 | 64,018                                | 674.22                | 10,395               | 109.48                |

## ANNEXE II.

## DELAI DE CARENCE

Bureau International du Travail. — La réparation des accidents du Travail. — Genève 1925.

1. — L'incapacité n'est pas indemnisée lorsqu'elle dure moins de  $n$  jours; si elle dure  $n$  jours, elle est indemnisée à dater du  $n^{\text{me}}$  jour.

| Pays                       | Période non indemnisée<br>(pas d'effet rétroactif) |
|----------------------------|----------------------------------------------------|
|                            | Jours                                              |
| Allemagne .....            | 4                                                  |
| Canada (Québec) .....      | 7                                                  |
| Danemark .....             | de 3 à 7 (1)                                       |
| Finlande .....             | 3                                                  |
| Inde .....                 | 10                                                 |
| Italie (agriculture) ..... | 10                                                 |
| Luxembourg .....           | 2                                                  |
| Norvège (industrie) .....  | 10                                                 |
| Suisse .....               | 2                                                  |

2. — L'incapacité n'est pas indemnisée lorsqu'elle dure moins de  $n$  jours; si elle dure  $n$  jours, elle est indemnisée à dater du  $n^{\text{e}}$  jour; si elle dure  $n + m$  jours, elle est indemnisée depuis le premier jour.

| Pays                             | Période non indemnisée | L'indemnité est versée dès le 1 <sup>er</sup> jour si l'indemnité dure |
|----------------------------------|------------------------|------------------------------------------------------------------------|
|                                  | Jours                  | Jours                                                                  |
| Australie : Commonwealth (mar.). | 7                      | 14                                                                     |
| Canada (Alberta) .....           | 3                      | 10                                                                     |
| France .....                     | 4                      | 11                                                                     |
| Grande-Bretagne .....            | 3                      | 28                                                                     |
| Grèce .....                      | 4                      | 11                                                                     |
| Irlande (Etat libre d') .....    | 7                      | 14                                                                     |
| Roumanie .....                   | 3                      | 8                                                                      |
| Terre-Neuve .....                | 7                      | 14                                                                     |
| Uruguay .....                    | 7                      | 31                                                                     |

## BIJLAGE II.

## CARENTIE-TIJD

Internationaal Arbeidsbureau. — Vergoeding wegens arbeidsongevallen. — Genève 1925.

1. — De ongeschiktheid wordt niet vergoed wanneer ze minder dan  $n$  dagen duurt; duurt zij  $n$  dagen, dan wordt zij vergoed van op den  $n^{\text{ste}}$  dag.

| Landen                       | Niet vergoed tijdperk<br>(geen terugwerkende kracht) |
|------------------------------|------------------------------------------------------|
|                              | Dagen                                                |
| Duitschland .....            | 4                                                    |
| Canada (Québec) .....        | 7                                                    |
| Denemarken .....             | van 3 tot 7 (1)                                      |
| Finland .....                | 3                                                    |
| Indië .....                  | 10                                                   |
| Italië (landbouw) .....      | 10                                                   |
| Luxemburg .....              | 2                                                    |
| Noorwegen (nijverheid) ..... | 10                                                   |
| Zwitserland .....            | 2                                                    |

2. — De ongeschiktheid wordt niet vergoed wanneer zij minder dan  $n$  dagen duurt; duurt zij  $n$  dagen, dan wordt zij vergoed van af den  $n^{\text{ste}}$  dag; duurt zijn  $n + m$  dagen, wordt zij vergoed van af den eersten dag.

| Landen                           | Niet vergoed tijdperk | De vergoeding wordt uigeek. van af den 1 <sup>sten</sup> dag wanneer de ongeschiktheid voortduurt |
|----------------------------------|-----------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                  | Dagen                 | Dagen                                                                                             |
| Australië : Commonwealth (zeel.) | 7                     | 14                                                                                                |
| Canada (Alberta) .....           | 3                     | 10                                                                                                |
| Frankrijk .....                  | 4                     | 11                                                                                                |
| Groot-Britannië .....            | 3                     | 28                                                                                                |
| Griekenland .....                | 4                     | 11                                                                                                |
| Iersche Vrijstaat .....          | 7                     | 14                                                                                                |
| Roumenie .....                   | 3                     | 8                                                                                                 |
| Terre-Neuve .....                | 7                     | 14                                                                                                |
| Uruguay .....                    | 7                     | 31                                                                                                |

3. — L'incapacité n'est pas indemnisée si elle dure moins de  $n$  jours; si elle dure  $n$  jours, elle est indemnisée à dater du premier jour.

3. — De ongeschiktheid tot werken wordt niet vergoed, zoo zij minder dan  $n$  dagen duurt; duurt zij  $n$  dagen, dan wordt zij vergoed van af den eersten dag.

| Pays                                        | L'indemnité est versée à dater du premier jour, si l'incapacité dure | Landen                                        | De vergoeding wordt uitbetaald van af den eersten dag, zoo de ongeschiktheid tot werken voortduurt |
|---------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                             | Jours                                                                |                                               | Dagen                                                                                              |
| Afrique du Sud .....                        | 7                                                                    | Zuid-Afrika .....                             | 7                                                                                                  |
| Argentine .....                             | 7                                                                    | Argentinië .....                              | 7                                                                                                  |
| Australie :                                 |                                                                      | Australië :                                   |                                                                                                    |
| Australie méridionale .....                 | 3                                                                    | Zuid-Australië .....                          | 3                                                                                                  |
| Australie occidentale .....                 | 3                                                                    | West-Australië .....                          | 3                                                                                                  |
| Nouvelles-Galles du Sud .....               | 7                                                                    | Nieuw-Zuid-Wales .....                        | 7                                                                                                  |
| Queensland .....                            | 3                                                                    | Queensland .....                              | 3                                                                                                  |
| Tasmanie .....                              | 3                                                                    | Tasmanië .....                                | 3                                                                                                  |
| Victoria .....                              | 7                                                                    | Victoria .....                                | 7                                                                                                  |
| Autriche .....                              | 4                                                                    | Oostenrijk .....                              | 4                                                                                                  |
| Belgique .....                              | 8                                                                    | België .....                                  | 8                                                                                                  |
| Bolivie .....                               | 7                                                                    | Bolivië .....                                 | 7                                                                                                  |
| Canada :                                    |                                                                      | Canada :                                      |                                                                                                    |
| Colombie britannique .....                  | 4                                                                    | Britisch Colombia .....                       | 4                                                                                                  |
| Manitoba .....                              | 4                                                                    | Manitoba .....                                | 4                                                                                                  |
| Nouveau Brunswick .....                     | 7                                                                    | Nieuw-Brunswijk .....                         | 7                                                                                                  |
| Nouvelle-Ecosse .....                       | 7                                                                    | Nieuw-Schotland .....                         | 7                                                                                                  |
| Ontario .....                               | 7                                                                    | Ontario .....                                 | 7                                                                                                  |
| Saskatchewan .....                          | 7                                                                    | Saskatchewan .....                            | 7                                                                                                  |
| Cuba .....                                  | 14                                                                   | Cuba .....                                    | 14                                                                                                 |
| Guatémala .....                             | 7                                                                    | Guatemala .....                               | 7                                                                                                  |
| Hongrie .....                               | 4                                                                    | Hongarije .....                               | 4                                                                                                  |
| Italie (industrie) .....                    | 6                                                                    | Italie (nijverheid) .....                     | 6                                                                                                  |
| Lithuanie .....                             | 4                                                                    | Lithauen .....                                | 4                                                                                                  |
| Nouvelle-Zélande .....                      | 3                                                                    | Nieuw-Zeeland .....                           | 3                                                                                                  |
| Pays-Bas .....                              | 3                                                                    | Nederland .....                               | 3                                                                                                  |
| Serbes-Croates-Slovènes (Royaume des) ..... | 4                                                                    | Serviërs-Croaten-Slovenen (Rijk van de) ..... | 4                                                                                                  |
| Suède .....                                 | 4                                                                    | Zweden .....                                  | 4                                                                                                  |
| Tchécoslovaquie .....                       | 4                                                                    | Tsjechoslowakije .....                        | 4                                                                                                  |

(1) Dans ce dernier pays d'après la nouvelle loi sur l'assurance ouvrière de 1924, qui n'est pas encore en vigueur, l'incapacité n'est pas indemnisée lorsqu'elle dure moins de 1 jour; si elle dure 4 jours elle est indemnisée à dater du 1<sup>er</sup> jour; si elle dure 15 jours ou plus, elle est indemnisée à dater du 3<sup>e</sup> jour.

1. — L'incapacité est toujours indemnisée dès le premier jour :

Australie : Commonwealth (ouvriers).

Brazil, Bulgarie, Chili, Equateur, Espagne, Esthonie, Japon, Lettonie, Panama, Pérou, Portugal, Russie, Salvador, Suède.

(1) Volgens de nieuwe wet van 1924 op de arbeidsverzekering die nog niet in werking is, wordt de ongeschiktheid tot werken niet vergoed wanneer zij minder dan 4 dagen duurt; zoo zij 4 dagen duurt, dan wordt zij vergoed van af den 4<sup>en</sup> dag; zoo zij 15 dagen ten hoogste duurt, dan wordt zij vergoed van af den 3<sup>en</sup> dag.

1. — De ongeschiktheid tot werken wordt steeds vergoed van af den eersten dag :

Australië : Commonwealth (werklieden).

Brazilië, Bulgarije, Chili, Ecuador, Spanje, Estland, Japan, Letland, Panama, Peru, Portugal, Rusland, Salvador, Zweden.

## ANNEXE III.

*Pourcentage des cas d'accidents mortels selon la situation de la famille de la victime.*

*Chiffres établis par le Ministère de l'Industrie et du Travail, d'après un relevé de 100 cas de mort (pris au hasard), indemnisés en vertu de l'article 6.*

|                                    |      |
|------------------------------------|------|
| 1 veuve seule .....                | 22   |
| 1 veuve et 1 enfant .....          | 16   |
| 1 veuve et 2 enfants .....         | 12   |
| 1 veuve et 3 enfants .....         | 7.50 |
| 1 veuve et plus de 3 enfants ..... | 9    |

|                                   |    |
|-----------------------------------|----|
| 1 ascendant (père ou mère) .....  | 11 |
| 2 ascendants (père ou mère) ..... | 18 |

|                               |      |
|-------------------------------|------|
| 1 enfant seul .....           | 1.50 |
| 2 enfants seuls .....         | 1.20 |
| 3 enfants seuls .....         | 0.65 |
| Plus de 3 enfants seuls ..... | 0.50 |

|                                 |      |
|---------------------------------|------|
| 1 frère ou sœur .....           | 0.13 |
| Plusieurs frères et sœurs ..... | 0.13 |

|                                   |      |
|-----------------------------------|------|
| 1 grand-parent .....              | 0.13 |
| 1 veuf et un enfant .....         | 0.13 |
| 1 veuf et plusieurs enfants ..... | 0.13 |

100.00

## BIJLAGE III.

*Percentage van de doodelijke arbeidsongevallen.  
Percentage van de ongevallen met doodelijken afloop.*

*Cijfers vastgesteld volgens een opgave van 100 doodsgesval-  
len (toevallig opgenomen) vergoed krachtens artikel 6:*

|                                       |      |
|---------------------------------------|------|
| 1 weduwe alleen .....                 | 22   |
| 1 weduwe en 1 kind .....              | 16   |
| 1 weduwe en 2 kinderen .....          | 12   |
| 1 weduwe en 3 kinderen .....          | 7.50 |
| 1 weduwe en meer dan 3 kinderen ..... | 9    |

|                                                       |    |
|-------------------------------------------------------|----|
| 1 familielid in opgaande linie (vader of moeder) ...  | 11 |
| 2 familieleden in opgaande linie (vader of moeder) .. | 18 |

|                                  |      |
|----------------------------------|------|
| 1 kind alleen .....              | 1.50 |
| 2 kinderen alleen .....          | 1.20 |
| 3 kinderen alleen .....          | 0.65 |
| Meer dan 3 kinderen alleen ..... | 0.50 |

|                                |      |
|--------------------------------|------|
| 1 broeder of zuster .....      | 0.13 |
| Meer broeders of zusters ..... | 0.13 |

|                                    |      |
|------------------------------------|------|
| 1 der grootouders .....            | 0.13 |
| 1 weduwnaar en een kind .....      | 0.13 |
| 1 weduwnaar en meer kinderen ..... | 0.13 |

100.00

ANNEXE IV.  
—**Tableau des textes**  
—

1. Législation actuelle.
2. Projet de loi.
3. Amendements de la Section centrale.

BIJLAGE IV.  
—**Tabel der teksten**  
—

1. Van kracht zijnde wetgeving.
2. Wetsontwerp.
3. Amendementen van de Middenafdeeling.



## ANNEXE IV

## BIJLAGE IV

## TABLEAU DES TEXTES

## TABEL DER TEKSTEN

## Législation actuelle.

## Projet de loi.

## Wetsontwerp.

Loi du 27 août 1919

ARTICLE PREMIER. — Dans les entreprises atteintes de chômage intermittent, régulier ou non, par suite des événements de guerre, le salaire servant de base à la fixation des indemnités prévues par la loi du 24 décembre 1903 sera représenté par le total des salaires effectivement payés augmenté de la rémunération hypothétique afférente aux jours de chômage et calculée d'après le taux desdits salaires.

En ce qui concerne les cas de mort et d'incapacité permanente survenus depuis le 4 août 1914 et qui n'auraient pas été réglés d'après les dispositions qui précèdent, il sera procédé à leur révision soit à l'amiable, soit judiciairement, nonobstant toute convention ou décision de justice intervenue après la date susdite. Toutefois l'action spéciale en révision ne sera recevable que pour autant qu'elle soit intentée avant le 1<sup>er</sup> mars 1920.

ART. 2. — Les délais de prescription et de révision prévus par l'article 30 de la loi du 24 décembre 1903 sont considérés comme ayant été suspendus depuis le 4 août 1914 jusqu'à l'expiration de l'année qui suivra la publication de la présente loi.

Seront annulées, à la demande de tout intéressé, toutes décisions de justice rendues depuis le 4 août 1914 et qui auraient déclaré les demandeurs forclos contrairement à la disposition qui précède.

L'action en annulation ne sera recevable que dans les six mois qui suivront la publication de la présente loi. Elle sera poursuivie devant la juridiction qui a rendu la décision attaquée. Les frais de l'instance en annulation seront mis à charge de la partie en faveur de laquelle la forclusion a été admise. Néanmoins les frais ne seront pas mis à la charge de cette partie, si la forclusion a été prononcée d'office par le juge; dans ce cas ils seront mis à la charge de l'Etat.

ART. 3. — Les polices d'assurance, conformes à la loi du 24 décembre 1903, venues à expiration depuis le 20 mars 1915 et qui pouvaient être renouvelées tacitement en vertu des clauses du contrat, mais au renouvellement desquelles a fait obstacle la force majeure résultant de l'arrêté allemand du 20 mars 1915, seront remises en vigueur si l'une des parties en exprime la volonté, soit par une déclaration écrite dont il sera donné reçu, soit par un acte extra-judiciaire. Il en sera de même pour les polices à l'exécution desquelles ont mis obstacle les circulaires allemandes du 16 janvier 1927 et du 22 mai 1917, lorsque la résiliation

ARTICLE PREMIER.

La loi du 27 août 1919 est abrogée.

EERSTE ARTIKEL.

De wet van 27 Augustus 1919 wordt ingetrokken.

(Suite.)

n'aura pas été demandée par l'assuré, conformément aux conditions générales et particulières de la police.

Sauf convention contraire entre l'assureur et l'assuré, les contrats remis en vigueur auront, de plein droit, une durée égale à celle qui restait à courir à la date de la résiliation forcée.

Les polices contractées depuis le 20 mars 1915 avec un nouvel assureur par les chefs d'entreprises dont le risque avait cessé d'être couvert par la police primitive en suite des obstacles de force majeure susvisés, pourront être résiliées

(Suite.)

soit par la volonté de l'assureur primitif, soit par la volonté de l'assuré, dans la forme prévue à l'alinéa qui précède.

La remise en vigueur ou la résiliation de la police auront lieu dans le délai que fixera la notification. Ce délai ne pourra être inférieur à un mois ni supérieur à un an.

Les dispositions du présent article cesseront d'être applicables à dater du 1<sup>er</sup> mars 1920.

ART. 4 et 5. — (Ces articles sont incorporés au projet de loi.)

## ANNEXE IV

## TABLEAU DES TEXTES

## BIJLAGE IV

## TABEL DER TEKSTEN

## Amendements de la Section centrale.

## Amendementen van de Middenafdeeling.

## Huidige wet.

Wet van 27 Augustus 1919

EERSTE ARTIKEL. --- In de ondernemingen getroffen door naar aanleiding der oorlogsgebeurtenissen, bij tusschenpoozen al of niet geregeld voorkomende werkloosheid zal onder het loon, dat tot grondslag strekt voor de vaststelling der bij de wet van 24 December 1903 voorzien vergoedingen worden verstaan, het bedrag van het werkelijk toegekend loon, verhoogd met de naar reden van dit loon berekende wegens de werkloze dagen ontbeerde uitkeering.

Wat de gevallen met doodelijken afloop en die van doorlopende arbeidsongeschiktheid betreft, sedert den 4 Augustus 1914 voorkomen en niet naar de voorgaande bepalingen geregeld, die zullen trots eenigerlei na boven bepaalde datum getroffen overeenkomst of gevallen gerechtelijke beslissing opnieuw worden geregeld, 't zij in der minne, 't zij door het gerecht. De bijzondere vordering tot herziening zal echter maar ontvankelijk zijn, zoover ze wordt ingespannen vóór den 1 Maart 1920.

ART. 2. --- De bij art. 30 der wet van 24 December 1903 voor de verjaring en de herziening bepaalde tijdsbestekken worden voor geschorst gehouden sedert den 4 Augustus 1914 tot bij het aflopen van het jaar volgend op de bekendmaking dezer wet.

Op aanvraag van elken belanghebbende zullen alle sedert den 4 Augustus 1914 gevallen gerechtelijke beslissingen, die de eischers tegenstrijdig met de voorgaande bepaling voor verstoken mochten hebben verklaard, worden vernietigd.

De rechtsovereenkomst tot nietigverklaring is slechts ontvankelijk binnen zes maanden na de bekendmaking dezer wet. Zij wordt vervolgd voor de rechtbank, die de bestreden beslissing heeft gegeven. De kosten van het geding tot nietigverklaring worden gelegd ten laste van de partij, in welker voordeel de versteking werd aangenomen. De kosten worden echter niet ten laste van deze partij gelegd, indien de versteking door den rechter van ambtswege werd uitgesproken; in dit geval worden zij ten laste van den Staat gelegd.

ART. 3. --- Overeenkomstig de wet van 24 December 1903 afgesloten polissen sedert den 20 Maart 1915 ten einde gelopen en krachtens de bedingen van het verdrag voor stilzwijgende vernieuwing vatbaar, maar niet vernieuwd wegens het Duitsch besluit van 20 Maart 1915, zullen weer in werking treden indien een der partijen den wil daartoe uitdrukt, 't zij bij een schriftelijke verklaring, waarvan ontvangbewijs zal worden gegeven, 't zij bij buitengerechtelijke akte. Hetzelfde zal gelden voor de polissen, die niet konden worden uitgevoerd ingevolge de Duitsche rondzendbrieven van 16 Januari 1917 en van 22 Mei 1917, tel-

(Vervolg.)

breuk, 't zij door den wil van den eersten verzekeraar, 't zij door den wil van den verzekerde uitgedrukt in den bij voorgaand lid bepaalde vorm.

Het weer in werking stellen of de breuk der polis zal plaats hebben binnen het door de aanschrijving bepaalde tijdsbestek, met dien verstande evenwel dat dit niet minder dan een maand of meer dan een jaar mag bedragen.

De bepalingen van dit artikel zullen met den 1 Maart 1920 ophouden van toepassing te zijn.

ART. 4 en 5. --- (Deze artikelen zijn in het wetsontwerp begrepen.)

(Vervolg.)

kens wanneer, de verzekerde de breuk er van niet, overeenkomstig de algemeene en bijzondere voorwaarden der polis, zal hebben aangevraagd.

Tenzij tusschen verzekeraar en verzekerde anders werd bedongen, zullen de opnieuw in werking gestelde verdragen van rechtswege een tijdperk hebben gelijk aan dien, welke op den dag der gedwongen breuk nog af te loopen overbleef.

De polissen sedert den 20 Maart 1915 door de ondernemers, wier risico ingevolge bovenbedoelde overmacht niet meer was gedekt, met een nieuwen verzekeraar aangegaan zijn vatbaar voor

| Législation actuelle.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Projet de loi.                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Wetsontwerp.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <p align="center">ART. 2.</p> <p>Les articles 2, 3, 11, 27, 3<sup>e</sup> alinéa, 36, 37 et 38 de la loi du 24 décembre 1903 sont abrogés.</p>                                                                                                                                                                               | <p align="center">ART. 2.</p> <p>De artikelen 2, 3, 11, 27, 3<sup>e</sup> alinéa, 36, 37 en 38 der wet van 24 December 1903 worden ingetrokken.</p>                                                                                                                                                                                        |
| <p>(Loi du 24 décembre 1903 modifiée par celles du 26 août 1919 et du 3 août 1926.)</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <p align="center">ART. 3.</p> <p>La loi du 24 décembre 1903, modifiée par la loi du 3 août 1926, est modifiée et complétée comme suit :</p>                                                                                                                                                                                  | <p align="center">ART. 3.</p> <p>De wet van 24 December 1903, gewijzigd bij de wet van 3 Augustus 1926, is gewijzigd en aangevuld als volgt :</p>                                                                                                                                                                                          |
| <p align="center">CHAPITRE PREMIER.</p> <p align="center">DES INDEMNITÉS.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <p>ARTICLE PREMIER. — La réparation des dommages qui résultent des accidents survenus aux ouvriers des entreprises visées à l'article 2, dans le cours et par le fait de l'exécution du contrat de travail régi par la loi du 10 mars 1900, est réglée conformément aux dispositions de la présente loi.</p> <p>(Sont assimilés aux ouvriers, les apprentis, même non salariés, ainsi que les employés qui, en raison de leur participation directe ou indirecte au travail, sont soumis aux mêmes risques que les ouvriers et dont le traitement annuel, fixé par l'engagement ne dépasse pas, 12,000 francs.) (Loi du 3 août 1926, art. 2.)</p> | <p>ART. 1. — 1<sup>er</sup> alinéa. — La réparation des dommages qui résultent des accidents survenus aux ouvriers des entreprises privées ou publiques, dans le cours et par le fait de l'exécution du contrat de travail régi par la loi du 10 mars 1900, est réglée conformément aux dispositions de la présente loi.</p> | <p>ART. 1. — 1<sup>e</sup> alinea. — De vergoeding der schade voortvloeiende uit ongevallen overkomen aan werklieden der openbare of bijzondere ondernemingen, in den loop of ter zake van de uitvoering der arbeidsovereenkomst, beheerscht door de wet van 10 Maart 1900, wordt overeenkomstig de bepalingen van deze wet geregeld.</p>  |
| <p>L'accident survenu dans le cours de l'exécution du contrat de travail est présumé, jusqu'à preuve contraire, survenu par le fait de cette exécution.</p> <p>(Les chefs d'entreprise ne peuvent en vue d'écarter l'application de la loi, se prévaloir de la nullité du contrat de travail, lorsque cette nullité provient de la violation, dans leur chef, des lois et règlements relatifs à la police du travail.) (Loi du 27 août 1919.)</p>                                                                                                                                                                                                 | <p>4<sup>e</sup> alinéa. — Les chefs d'entreprise ne peuvent, en vue d'écarter l'application de la loi, se prévaloir de la nullité du contrat de travail, lorsque cette nullité provient de la violation même involontaire dans leur chef, des lois et arrêtés relatifs à la police et à la réglementation du travail.</p>   | <p>4<sup>e</sup> alinea. — De ondernemers mogen, met het oog op het ontwijken van de toepassing der wet, zich niet beroepen op de nietigheid van de arbeidsovereenkomst, zelfs wanneer deze nietigheid voortspuit uit de vrijwillige verkrachting van hunnentwege, der wetten en besluiten op de arbeidspolitie en de arbeidsregeling.</p> |

## Amendements de la Section Centrale.

## ART. 3 (du projet).

Les articles 1, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 18, 20, 21, 26, 28, 29, 30 et 34 de la loi du 24 décembre 1903 sont modifiés comme suit :

ART. 1. — 1<sup>er</sup> alinéa. — La réparation des dommages qui résultent des accidents survenus aux ouvriers des entreprises privées ou publiques, dans le cours et par le fait de l'exécution du contrat de travail régi par la loi du 10 mars 1900, est réglée conformément aux dispositions de la présente loi.

2<sup>me</sup> alinéa. — Toutefois, celle-ci n'est applicable que si l'employeur occupe habituellement un ou des ouvriers pendant au moins deux mois par an.

3<sup>me</sup> alinéa. — Sont assimilés aux ouvriers les apprentis, même non salariés, ainsi que les employés qui, à raison de leur participation directe ou indirecte au travail, sont soumis aux mêmes risques que les ouvriers et dont le traitement annuel, fixé par l'engagement, ne dépasse pas 24,000 francs.

4<sup>me</sup> alinéa. — Sont aussi assimilés aux ouvriers les conducteurs de véhicules quelconques ainsi que les domestiques et servantes de ferme, même lorsque leur contrat de travail n'est pas régi par la loi du 10 mars 1900.

5<sup>me</sup> alinéa. — L'accident survenu dans le cours de l'exécution du contrat de travail est présumé, jusqu'à preuve contraire, survenu par le fait de cette exécution.

6<sup>me</sup> alinéa. — Les chefs d'entreprise ne peuvent, en vue d'écarter l'application de la loi, se prévaloir de la nullité du contrat de travail, lorsque cette nullité provient de la violation même involontaire dans leur chef, des lois et arrêtés relatifs à la police et à la réglementation du travail.

## Amendementen van de Middenafdeeling.

## ART. 3 (van het ontwerp).

De artikelen 1, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 18, 20, 21, 26, 28, 29, 30 en 34 der wet van 24 December 1903 worden gewijzigd als volgt :

ART. 1. — 1<sup>o</sup> lid. — De vergoeding der schade voortspruitende uit ongevallen overkomen aan de werklieden van de openbare of bijzondere ondernemingen, in den loop en ten gevolge van de uitvoering der arbeidsovereenkomst omschreven bij de wet van 10 Maart 1900, wordt geregeldt overeenkomstig de bepalingen van deze wet.

2<sup>o</sup> lid. — Deze is echter slechts van toepassing, wanneer de werkgever gewoonlijk een of meer werklieden bezigt gedurende ten minste twee maanden per jaar.

3<sup>o</sup> lid. — Met de werklieden worden gelijkgesteld, de leergasten, zelfs wanneer zij geen loon trekken, alsmede de beambten die, ter oorzaak van hunne rechtstreeksche of onrechtstreeksche deelneming aan den arbeid, blootstaan aan dezelfde gevaren als de werklieden en wier jaarwedde, door de verbintenis bepaald, 24,000 frank niet te boven gaat.

4<sup>o</sup> lid. — Worden insgelijks met de werklieden gelijkgesteld, de geleiders van om 't even welke voertuigen alsmede de hoeveknechts en -meiden, zelfs wanneer hun arbeidsovereenkomst niet omschreven is bij de wet van 10 Maart 1900.

5<sup>o</sup> lid. — Het ongeval, in den loop van de uitvoering der arbeidsovereenkomst voorgekomen, wordt, zoolang het tegendeel niet is bewezen, verondersteld te zijn veroorzaakt door die uitvoering.

6<sup>o</sup> lid. — Om aan de toepassing der wet te ontsnappen, kunnen de ondernemers de nietigheid der arbeidsovereenkomst niet inroepen, indien die nietigheid voortspruit uit de zelfs onvrijwillige verkrachting door hen zelf van de wetten en verordeningen op de arbeidspolitie en de arbeidsregeling.

## Huidige wet.

(Wet van 24 December 1903 gewijzigd door die van 27 Augustus 1919 en van 3 Augustus 1926.)

## EERSTE HOOFDSTUK

## VAN DE VERGOEDING.

EERSTE ARTIKEL. — De vergoeding der schade voortspruitende uit ongevallen, overkomen aan werklieden in de bij artikel 2 bedoelde ondernemingen, in den loop en ten gevolge van de uitvoering der arbeidsovereenkomst, omschreven bij de wet van 10 Maart 1900, wordt geregeldt overeenkomstig de bepalingen van deze wet.

(Met werklieden worden gelijkgesteld de leergasten, zelfs wanneer zij geen loon trekken, alsmede de beambten die, ter oorzaak van hun rechtstreeksche of onrechtstreeksche deelneming aan den arbeid, blootstaan aan dezelfde gevaren als de werklieden en wier jaarlijksch loon, door de verbintenis bepaald, geen 12,000 frank overschrijdt.) (Wet van 3 Augustus 1926, art. 2.)

Het ongeval, in den loop van de uitvoering der arbeidsovereenkomst voorgekomen, wordt, zoolang het tegendeel niet is bewezen, verondersteld te zijn veroorzaakt door die uitvoering.

(Om aan de toepassing der wet te ontsnappen, kunnen de ondernemers de nietigheid der arbeidsovereenkomst niet inroepen indien die nietigheid voortspruit uit de verkrachting door hen zelf van de wetten en verordeningen op de arbeidspolitie.) (Wet van 27 Augustus 1919.)

| Législation actuelle.                                                                                                                                                                                                                                                                          | Projet de loi.                                                    | Wetsonwerp.                                                                |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------|
| <p>Art. 2. — Sont assujetties à la présente loi, les entreprises, privées ou publiques désignées ci-après :</p>                                                                                                                                                                                | <p>(Le projet prévoit l'abrogation de l'article 2 de la loi.)</p> | <p>(De intrekking van artikel 2 der wet is voorzien door het ontwerp.)</p> |
| <p>I. Les mines, minières, carrières; les fours à coke; les fabriques d'agglomérés de houille; les fours et ateliers de préparation des minerais et des produits de carrières;</p>                                                                                                             |                                                                   |                                                                            |
| <p>Les hauts-fourneaux, aciéries, usines à produire et à ouvrer le fer et les autres métaux; les fonderies;</p>                                                                                                                                                                                |                                                                   |                                                                            |
| <p>La construction des machines et ouvrages métalliques; les forges; les ateliers de ferronnerie, serrurerie, poêlerie; le travail des métaux; la fabrication des boulons, clous, vis, chaînes, fils, câbles, objets en métal;</p>                                                             |                                                                   |                                                                            |
| <p>Les glaceries, verreries, cristalleries, gobeleteries; la fabrication des produits céramiques;</p>                                                                                                                                                                                          |                                                                   |                                                                            |
| <p>La fabrication des produits chimiques, du gaz et des sous-produits, des explosifs, des allumettes, des huiles, des bougies, des savons, des couleurs et vernis, du caoutchouc, du papier;</p>                                                                                               |                                                                   |                                                                            |
| <p>Les tanneries et les corroiries;</p>                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                   |                                                                            |
| <p>Les moulins à farine; les brasseries, malteries, distilleries; la fabrication des eaux gazeuses; la fabrication du sucre;</p>                                                                                                                                                               |                                                                   |                                                                            |
| <p>Les travaux de maçonnerie, charpente, peinture et tous autres travaux de l'industrie du bâtiment; le ramonage des cheminées; les travaux de terrassement, creusement de puits, pavage, voirie et autres travaux du génie civil;</p>                                                         |                                                                   |                                                                            |
| <p>Les exploitations forestières;</p>                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                   |                                                                            |
| <p>Les entreprises de transports, par terre, de personnes et de choses; les entreprises de navigation intérieure, de halage, de remorquage et de dragage; les entreprises d'emmagasinage, d'emballage, de chargement et de déchargement; l'exploitation des télégraphes et des téléphones;</p> |                                                                   |                                                                            |
| <p>Les entreprises dont l'exercice comporte l'emploi de vapeur, d'air, de gaz ou d'électricité, dont la tension excède une limite à déterminer par arrêté royal;</p>                                                                                                                           |                                                                   |                                                                            |
| <p>Et, en général, les entreprises où il est fait usage, autrement qu'à titre temporaire, de machines mues par une force autre que celle de l'homme ou des animaux;</p>                                                                                                                        |                                                                   |                                                                            |
| <p>II. Les exploitations industrielles, non comprises dans les catégories ci-dessus énumérées et qui occupent habituellement cinq ouvriers au moins;</p>                                                                                                                                       |                                                                   |                                                                            |
| <p>Les exploitations agricoles qui occupent habituellement trois ouvriers au moins;</p>                                                                                                                                                                                                        |                                                                   |                                                                            |
| <p>Les magasins de commerce où l'on emploie habituellement trois ouvriers au moins;</p>                                                                                                                                                                                                        |                                                                   |                                                                            |
| <p>III. Les entreprises, non visées ci-dessus, dont le caractère dangereux aura été reconnu par arrêté royal, sur l'avis de la Commission des accidents du travail.</p>                                                                                                                        |                                                                   |                                                                            |

## Amendements de la Section Centrale.

## Amendementen van de Middenafdeeling.

## Huidige wet.

ART. 2. — Aan deze wet zijn onderworpen de hierna genoemde openbare of bijzondere ondernemingen :

I. De mijnen, graverijen, groeven; de cokeovens; de perskoolfabrieken; de ovens en werkplaatsen tot bereiding van de erts en van de voortbrengselen der groeven;

De hoogovens, staalfabrieken, inrichtingen tot het winnen en ruw bewerken van smeedijzer en andere metalen; de metaalgietereien;

De fabrieken van werktuigen en metalen voorwerpen; de smederijen; de werkplaatsen voor ijzerwaren, de sloten- en kachelmakerijen; het afwerken van metalen; het vervaardigen van bouten; spijkers, schroeven (vijzen), kettingen, draad, kabels, wapens, messen en andere gereedschappen of voorwerpen in metaal;

De glasgieterijen, de glasblazerijen, de kristalfabrieken, de holglasblazerijen; het bakken van aardewerk;

Het vervaardigen van scheikundige voortbrengselen, gas en naproducten, springstoffen, strijkhoutjes, oliën, kaarsen, zeep, verfstoffen en vernissen, caoutchouc of veerhars, papier;

De leerlooierijen en leertouwerijen;

De graanmolens; de brouwerijen, mouterijen, stokerijen; de fabrieken van spuitwater; de suikerfabrieken;

De metsel-, timmer-, schilderwerken en alle overige werken behorende tot de bouwuijverheid; het schoorsteenvegen; de aardwerken, het delven van putten, de bestrating, de werken aan de wegen en verdere werken behorende tot de burgerbouwkunde;

De boschbouwondernemingen;

De ondernemingen voor personen- en goederenvervoer te land; de binnenvaart-ondernemingen; de treksleep-ondernemingen; de ondernemingen voor en baggerbewaring in magazijn of pakhuis, verpakking, laden en lossen; de telegraaf- en telefoonondernemingen;

De ondernemingen, voor welke uitoefening stoom, lucht, gassen of electriciteit worden gebezigd, waarvan de spanning eene grens overschrijdt, bij koninklijk besluit aan te geven;

En, in 't algemeen, de ondernemingen waar, anders dan tijdelijk, gebruik wordt gemaakt van werktuigen die worden bewogen door eene andere kracht dan die van mensch of dier;

II. De nijverheidsondernemingen, die niet zijn begrepen in de hierboven opgesomde soorten en waarin gewoonlijk ten minste vijf arbeiders werkzaam zijn;

De landbouwondernemingen waarin gewoonlijk ten minste drie arbeiders werkzaam zijn;

De handelsmagazijnen waar gewoonlijk ten minste drie arbeiders werkzaam zijn;

III. De hierboven niet-opgesomde ondernemingen, waarvan de gevaarlijke aard bij koninklijk besluit wordt erkend, op advies van de Commissie voor de arbeidsongevallen.



| Législation actuelle.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Projet de loi.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Wetsontwerp.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>ART. 3. — Les chefs d'entreprises ou de parties d'entreprises non visées à l'article 2 ont la faculté de se soumettre aux dispositions de la présente loi.</p> <p>Ils feront à cet effet, le cas échéant, une déclaration expresse, dont il leur sera donné récépissé, au greffe de la justice de paix du siège de l'entreprise. Si l'entreprise comprend plusieurs exploitations distinctes et situées dans différents cantons judiciaires, la déclaration sera faite au greffe de la justice de paix du siège de chacune de ces exploitations.</p> <p>En ce qui concerne les entreprises soumises au régime de la loi du 15 juin 1896 sur les règlements d'atelier, mention de la déclaration sera insérée dans un règlement d'atelier rédigé et affiché conformément à la prédite loi. En dehors de ce cas, la déclaration n'a d'effet que s'il est prouvé qu'elle a été connue de l'ouvrier avant l'engagement de celui-ci. Le fait de cette connaissance peut être prouvé par toutes voies de droit.</p> <p>ART. 4. — Lorsque l'accident a été la cause d'une incapacité temporaire et totale de travail de plus d'une semaine, la victime a droit, à partir du jour qui suit l'accident, à une indemnité journalière égale à 50 p. c. du salaire quotidien moyen.</p> <p>Si l'incapacité temporaire est ou devient partielle, cette indemnité doit être équivalente à 50 p. c. de la différence entre le salaire de la victime antérieurement à l'accident et celui qu'elle peut gagner avant d'être complètement rétablie.</p> <p>(Si l'incapacité est ou devient permanente, une allocation annuelle de 50 p. c., déterminée d'après le degré d'incapacité, comme il vient d'être dit, remplace l'indemnité temporaire à compter du jour où l'incapacité présente le caractère de la permanence; ce point de départ est constaté, soit par l'accord des parties, soit par un jugement définitif. A l'expiration du délai de revision prévu à l'article 30, l'allocation annuelle est remplacée par une rente viagère.) (Loi du 27 août 1919.)</p> | <p>(Le projet prévoit l'abrogation de l'article 3 de la loi.)</p> <p>ART. 4. — 1<sup>er</sup> alinéa. — Lorsque l'accident a été la cause d'une incapacité temporaire et totale de travail, la victime a droit à partir du jour qui suit le début de l'incapacité résultant de l'accident, à une indemnité journalière égale à 50 p. c. du salaire quotidien moyen.</p> <p>3<sup>e</sup> alinéa. — Si, à l'expiration des six premiers mois, à compter du jour prévu au 1<sup>er</sup> alinéa, l'incapacité temporaire est totale, l'indemnité journalière devient, à partir du septième mois, égale aux deux tiers du salaire quotidien moyen.</p> <p>4<sup>e</sup> alinéa. — Si l'incapacité est ou devient permanente, une allocation annuelle des deux tiers, déterminée d'après le degré d'incapacité comme il vient d'être dit, remplace l'indemnité temporaire à dater du jour où l'incapacité présente le caractère de la permanence; ce point de départ est constaté soit par l'accord des parties, soit par un jugement définitif.</p> <p>En ce qui concerne les grands blessés, dont l'état nécessite absolument et normalement l'assistance d'une autre personne, le juge peut porter l'allocation annuelle à un taux supérieur à deux tiers mais qui n'excédera toutefois pas 80 p. c. A l'ex-</p> | <p>(De intrekking van artikel 3 der wet is voorzien door het ontwerp.)</p> <p>ART. 4. — 1<sup>e</sup> alinea. — Wanneer het ongeval een tijdelijke en volkomen ongeschiktheid tot werken heeft veroorzaakt, heeft de getroffene, te rekenen van den dag volgende op het begin der arbeidsongeschiktheid, die uit het ongeval voortvloeit, recht op een dagelijksche vergoeding gelijk aan 50 ten honderd van het gemiddelde dagloon.</p> <p>3<sup>e</sup> alinea. — Indien, na het verstrijken der eerste zes maanden, te rekenen van den dag, bij alinea 1 voorzien, de tijdelijke ongeschiktheid volkomen is, wordt de dagelijksche vergoeding, te rekenen van de zevende maand, gelijk aan de twee derden van het gemiddeld dagloon.</p> <p>4<sup>e</sup> alinea. — Indien de ongeschiktheid voortdurend is of wordt, vangt een jaarlijksche vergoeding van twee derden, bepaald naar den graad van ongeschiktheid zooals boven gezegd, de tijdelijke vergoeding, te rekenen van den dag, waarop de ongeschiktheid van voortdurenden aard is; dit vertrekpunt wordt vastgesteld 't zij bij de overeenkomst der partijen, 't zij bij een eindvonnis.</p> <p>Wat de zwaar gekwetsten betreft, wier toestand volstrekt de geregelde hulp van een anderen persoon vergt, kan de rechter de jaarlijksche uitkeering, alsmede de dagelijksche vergoeding op een hooger en maatstaf dan de twee derden brengen, die</p> |

## Amendements de la Section Centrale.

## Amendementen van de Middenafdeeling.

## Huidige Wet.

ART. 4. — 1<sup>er</sup> alinéa. — Lorsque l'accident a été la cause d'une incapacité temporaire et totale de travail, la victime a droit à partir du troisième jour qui suit l'accident... etc.

(Le reste comme au projet.)

ART. 4. — Heeft het ongeval tijdelijke en volkomen onbekwaamheid tot werken veroorzaakt, dan heeft het slachtoffer, te rekenen van den derden dag na het ongeval... enz.

(Het overige zooals in het ontwerp.)

ART. 3. — Aan hoofden van ondernemingen of van gedeelten van ondernemingen, die niet zijn bedoeld in artikel 2, staat het vrij, zich aan de bepalingen van deze wet te onderwerpen.

Te dien einde leggen zij, bij voorkomend geval, ter griffie van het vredege-recht, binnen welks gebied de onderneming is gevestigd, eene uitdrukkelijke verklaring af, waarvan hun een ontvangbewijs wordt gegeven. Omvat de onderneming onderscheidene zaken, in verschillende kantons gedreven, dan wordt de verklaring gedaan ter griffie van het vredegerecht, binnen welks gebied elke dier zaken gedreven wordt.

Wat betreft de ondernemingen, onderworpen aan de wet van 15 Juli 1896 op de werkplaatsreglementen, wordt van de verklaring melding gemaakt in een volgens genoemde wet opgesteld en aangeplakt werkplaatsreglement. Buiten dit geval, heeft de verklaring alleen kracht indien het is bewezen dat zij den werkmán vóór zijne verbintenis bekend was. Het feit dezer bekendheid kan door alle middelen van recht worden bewezen.

ART. 4. — Heeft het ongeval tijdelijk en volkomene onbekwaamheid tot werken gedurende meer dan eene week veroorzaakt, dan heeft het slachtoffer, te rekenen van den dag na het ongeval, recht op eene dagelijksche vergoeding van 50 t. h. van het gemiddelde dagloon.

Betreft het een tijdelijke onbekwaamheid die gedeeltelijk is of wordt, dan moet deze vergoeding gelijkstaan met 50 t. h. van het verschil tusschen het loon van het slachtoffer vóór het ongeval en het loon dat het slachtoffer kan verdienen alvorens geheel hersteld te zijn.

(Indien de onbekwaamheid voortdurend is of wordt, dan vervangt eene jaarlijksche vergoeding van 50 t. h. bepaald volgens den graad van de onbekwaamheid, zooals hiervoren gezegd, de tijdelijke vergoeding te rekenen van den dag, waarop wordt vastgesteld dat de onbekwaamheid van voortdurenden aard is; die dag wordt vastgesteld hetzij door een eindvonnis. Bij het eindigen van den termijn voor herziening, bepaald in artikel 30, wordt de jaarlijksche vergoeding vervangen door eene lijfrente.)  
(Wet van 27 Augustus 1919.)

| Législation actuelle.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Projet de loi.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Wetsontwerp.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>ART. 5. --- Le chef d'entreprise est tenu, conformément aux dispositions ci-après, des frais médicaux et pharmaceutiques causés par l'accident et faits pendant les six premiers mois.</p>                                                                                                                                                                                                                                          | <p>piration du délai de revision prévu à l'article 30, l'allocation annuelle est remplacée par une rente viagère.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <p>nochtans 80 t. h. niet zal overschrijden. Bij het verstrijken van den herzieningstermijn, voorzien bij artikel 30, wordt de jaarlijksche uitkeering vervangen door een lijfrente.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <p>Si le chef d'entreprise a institué, à sa charge exclusive, un service médical et pharmaceutique et en a fait mention dans une clause spéciale du règlement d'atelier la victime n'a pas le choix du médecin et du pharmacien; il en est de même lorsque, à défaut de règlement d'atelier, les parties sont, par une stipulation spéciale du contrat de travail, convenues que le service est institué par le chef d'entreprise.</p> | <p>ART. 5. --- Le chef d'entreprise est tenu, conformément aux dispositions ci-après et jusqu'à l'expiration du délai de revision prévu par l'article 30 de la présente loi, des frais médicaux, chirurgicaux, pharmaceutiques et hospitaliers causés par l'accident. Il est également tenu du coût des appareils de prothèse et d'orthopédie dont l'usage est reconnu nécessaire jusqu'à la date de l'accord ou du jugement définitif visés à l'article 4. Une indemnité supplémentaire, représentant le coût probable du renouvellement de ces appareils, est attribuée à la victime; cette indemnité est fixée par l'accord, ou par le jugement définitif. Elle peut être éventuellement majorée dans le cas où une aggravation de l'infirmité de la victime est constatée lors d'une action en revision intentée dans les conditions prévues à l'article 30. La partie de l'indemnité supplémentaire non dépensée au cours du délai de revision est payée à la victime dans le mois de l'expiration dudit délai.</p> | <p>ART. 5. --- Vallen ten laste van den ondernemer overeenkomstig de hierna volgende bepalingen, en tot het einde van het bij artikel 30 van deze wet voorzien tijdsbestek, de door het ongeval veroorzaakte medische, heelkundige, pharmaceutische verplegingskosten. De kosten betreffende de toestellen voor kunstmatige vervanging van lichaamsdeelen en orthopedische toestellen, waarvan het gebruik noodzakelijk is erkend, vallen ook, tot den datum van het akkoord of de bij artikel 4 voorziene einduitspraak van het gerecht, ten laste van den ondernemer. Een bijkomende vergoeding, die de waarschijnlijke kosten vertegenwoordigt voor het vernieuwen van die toestellen, wordt aan den getroffene verleend; die vergoeding wordt akkoord gaande of bij einduitspraak van het gerecht vastgesteld. Zij mag eventueel worden verhoogd in geval er, overeenkomstig artikel 30, bij een rechtsvordering om herziening, een verergering van het gebrek wordt vastgesteld bij de getroffene. Het deel der bijkomende vergoeding, dat gedurende het tijdsbestek van herziening niet werd uitgegeven, wordt in den loop der maand van het verstrijken van bedoeld tijdsbestek aan den getroffene betaald.</p> |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <p>Si le chef d'entreprise ou l'assureur a institué à sa charge exclusive un service médical, pharmaceutique et hospitalier et en a fait mention dans une clause spéciale du règlement d'atelier dûment affiché, la victime n'a pas le choix du médecin, du pharmacien et du service hospitalier; il en est de même lorsque, à défaut du règlement d'atelier, les parties sont, par une stipulation spéciale du contrat de travail, convenues que ces services sont institués par le chef d'entreprise.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <p>Heeft de ondernemer of de verzekeraar, uitsluitend op eigen kosten een medische-, pharmaceutische- en verplegingsdienst ingesteld, en daarvan melding gemaakt in een speciale bepaling van het behoorlijk opgehangen werkplaatsreglement, dan heeft de getroffene geen keus van arts, apotheker of verplegingsdienst; evenmin wanneer, bij gebrek aan werkplaatsreglement, partijen bij een speciale bepaling der arbeidsovereenkomst, hebben bedongen, dat deze diensten door den ondernemer zijn ingesteld.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <p>Dans ces deux cas, un extrait détaillé, enlevé d'un carnet à souches, soit de la clause spéciale du règlement d'atelier, soit de la stipulation spéciale du contrat de travail sera remis à l'ouvrier lors de son engagement.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <p>In beide gevallen, wordt een uitvoerig uit een stamboekje getrokken uittreksel, hetzij van de speciale bepaling van het werkplaatsreglement, hetzij van de speciale bepaling van de arbeidsovereenkomst, bij het aangaan van de verbintenis, aan den werkman overhandigd.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |

## Amendements de la Section Centrale.

## Amendementen van de Middenafdeeling.

## Huidige wet.

Art. 5. — (Comme au projet, sauf l'ajoute finale ci-après.)

Art. 5. — (Zooals in het ontwerp, behalve de bijgevoegde slotalinea.)

Art. 5. — Het hoofd der onderneming is, overeenkomstig de onderstaande bepalingen, verplicht tot betaling van de genees- en artseneijkundige kosten, door het ongeval veroorzaakt en gedaan gedurende de eerste zes maanden.

Heeft het hoofd der onderneming, uitsluitend op eigen kosten, een genees- en artseneijkundigen dienst ingesteld en daarvan melding gemaakt in eene bijzondere bepaling van het werkplaatsreglement, dan heeft het slachtoffer niet de keuze van geneesheer en apotheker; evenmin wanneer, bij gebreke van werkplaatsreglement, partijen, bij eene bijzondere bepaling der arbeidsovereenkomst, zijn overeengekomen dat de dienst wordt ingesteld door het hoofd der onderneming.

| Législation actuelle.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Projet de loi.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Wetsontwerp.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Dans les autres cas, la victime a le choix du médecin et du pharmacien; mais le chef d'entreprise n'est tenu qu'à concurrence de la somme fixée à forfait par un tarif établi par arrêté royal.</p> <p>Les indemnités pour frais médicaux et pharmaceutiques pourront être payées à ceux qui en ont pris la charge. Les personnes à qui ces frais sont dus ont une action directe contre les chefs d'entreprise.</p> | <p>Dans les autres cas, la victime a le choix du médecin, du pharmacien et du service hospitalier; mais le chef d'entreprise n'est tenu qu'à concurrence de la somme fixée par un tarif établi par arrêté royal lequel déterminera également les mentions à insérer dans le carnet à souches ci-dessus prévu.</p> <p>Les services médicaux, pharmaceutiques et hospitaliers visés au deuxième alinéa du présent article sont soumis à l'agrément du Gouvernement, dans des conditions à déterminer par arrêté royal pris sur avis de la Commission des accidents du travail.</p> <p>Au cours du traitement, le chef d'entreprise ou l'assureur, dans le cas où la victime a le libre choix du médecin, du pharmacien et du service hospitalier, la victime ou les ayants droit dans le cas contraire, pourront désigner, par écrit, au juge de paix du lieu où se trouve la victime, un médecin chargé de contrôler le traitement. Cette désignation donnera audit médecin libre accès auprès de la victime, en présence du médecin traitant dûment prévenu.</p> <p>Les indemnités pour frais médicaux, chirurgicaux, pharmaceutiques et hospitaliers, ainsi que pour frais occasionnés par l'emploi d'appareils de prothèse et d'orthopédie, pourront être payées à ceux qui en ont pris la charge.</p> <p>Les personnes à qui ces frais sont dus ont une action directe contre les chefs d'entreprise et contre les assureurs subrogés.</p> | <p>In de andere gevallen, heeft de getroffene de keus van den arts, den apotheker en den verplegingsdienst; maar de ondernemer is slechts gehouden tot het betalen van het bedrag der som, bepaald in een tarief vastgesteld bij een koninklijk besluit, dat tevens de vermeldingen zal opgeven, welke in boven voorzien stamboekje dienen te staan.</p> <p>De medische-, pharmaceutische- en verplegingsdiensten, bedoeld in de tweede alinea van dit artikel, worden onderworpen aan de goedkeuring der Regeering en dienen te voldoen aan vereischen, te bepalen bij een koninklijk besluit, gegeven op advies van de Arbeidsongevallencommissie.</p> <p>Tijdens de behandeling, mogen de ondernemer of de verzekeraar, ingeval de getroffenen den arts, den apotheker en den verplegingsdienst vrij mogen kiezen, in tegenovergesteld geval de getroffenen zelf of hun rechthebbenden, aan den vrederechter van het rechtsgebied, waarin zij wonen, schriftelijk een arts aanduiden, er mee belast toezicht te houden op de behandeling. Bedoelde arts wordt door deze aanduiding gerechtigd om de getroffenen vrij te bezoeken in de aanwezigheid van den behoorlijk verwittigden behandelenden arts.</p> <p>De vergoedingen wegens medische-, heilkundige- en pharmaceutische verplegingskosten en die voortkomende uit het gebruik van toestellen voor kunstmatige vervanging van lichaamsdeelen en orthopedische toestellen, mogen worden betaald aan degenen, die daarvan de lasten op zich hebben genomen.</p> <p>De personen, aan wie deze kosten zijn verschuldigd, kunnen een rechtstreeksche vordering instellen tegen de ondernemers of tegen de in hun plaats en recht gestelde verzeke- raars.</p> |

## Amendements de la Section Centrale.

## Amendementen van de Middenafdeeling.

## Huidige wet.

In de overige gevallen, heeft het slachtoffer de keuze van geneesheer en apotheker; doch het hoofd der onderneming is slechts gehouden tot het bedrag van de som, eens voor al bepaald in een bij koninklijk besluit vast te stellen tarief.

De vergoedingen voor genees- en artsenijkundige kosten kunnen worden betaald aan hen die den last daarvan op zich hebben genomen. De personen aan wie deze kosten zijn verschuldigd, kunnen ze rechtstreeks vorderen van het hoofd der onderneming.

Art. 5. — **Ajouter l'alinéa final suivant :**

*En cas d'hospitalisation, l'ouvrier pourra demander qu'un médecin de son choix assiste aux opérations chirurgicales et lui fasse visite une fois par semaine. Un arrêté royal fixera les honoraires dus de ce chef au médecin par l'employeur.*

Art. 5. — **Een laatste lid bijvoegen als volgt :**

*In geval van opneming in een ziekenhuis, zal de werkman het recht hebben te vragen dat een geneesheer van zijn keuze bij de heelkundige bewerkingen aanwezig zij en hem eenmaal per week bezoeke. Bij koninklijk besluit, worden de uit dien hoofde aan den geneesheer door den werkgever verschuldigde honoraria vastgesteld.*



| Législation actuelle.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Projet de loi.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | Wetsontwerp.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>ART. 6. — Lorsque l'accident a causé la mort de la victime, il est alloué, le cas échéant, les indemnités suivantes :</p> <p>1° (Une somme de 400 francs pour frais funéraires. Le dernier alinéa de l'article 5 est applicable à cette indemnité.) (<i>Loi du 3 août 1926.</i>)</p> <p>2° Un capital représentant la valeur, calculée en raison de l'âge de la victime au moment du décès, d'une rente viagère égale à 30 p. c. du salaire annuel.</p> <p>Ce capital est exclusivement attribué aux catégories de personnes ci-après désignées :</p> <p>A. Au conjoint non divorcé ni séparé de corps, à la condition que le mariage soit antérieur à l'accident; toutefois, le veuf n'a droit à l'indemnité que lorsque la victime était son soutien;</p> <p>B. Aux enfants légitimes, nés ou conçus avant l'accident, et aux enfants naturels reconnus avant l'accident, pour autant que les uns et les autres soient âgés de moins de 16 ans;</p> <p>C. Aux petits-enfants âgés de moins de 16 ans ainsi qu'aux ascendants dont la victime était le soutien;</p> | <p>ART. 6. — Lorsque l'accident a causé la mort de la victime, il est alloué les indemnités suivantes :</p> <p>1° Une somme de 500 francs pour frais funéraires. Le dernier alinéa de l'article 5 est applicable à cette indemnité.</p> <p>2° A. — Au conjoint non divorcé ni séparé de corps, à la condition que le mariage soit antérieur à l'accident, un capital représentant la valeur, calculée en raison de l'âge de la victime au moment du décès, d'une rente viagère égale à 25 p. c. du salaire annuel.</p> <p>B. — Aux enfants légitimes nés ou conçus avant l'accident et aux enfants naturels reconnus avant l'accident, orphelins de père ou de mère, et pour autant que les uns et les autres soient âgés de moins de 18 ans, un capital représentant la valeur, calculée en raison de l'âge de la victime au moment du décès, d'une rente viagère égale à 10 p. c. du salaire annuel pour chaque enfant, sans que l'ensemble puisse dépasser 30 p. c. dudit salaire.</p> <p>Aux enfants répondant aux mêmes conditions, orphelins de père et de mère et aux enfants naturels non reconnus par la mère victime d'un accident du travail, il est dû un capital calculé comme il est dit ci-dessus représentant une rente viagère de 15 p. c. du salaire annuel pour chaque enfant, sans que l'ensemble puisse dépasser 45 p. c. dudit salaire.</p> <p>C. — Aux père et mère de la victime, enfant légitime ou reconnu avant l'accident, et pour autant que celle-ci ne laisse ni conjoint ni enfants bénéficiaires, un capital représentant la valeur, calculée en raison de l'âge de la victime au moment du décès,</p> | <p>ART. 6. — Heeft het ongeval den dood van een getroffene veroorzaakt, dan worden de volgende vergoedingen toegekend :</p> <p>1° Een som van 500 frank voor begrafenis-kosten. De laatste alinea van artikel 5 is van toepassing op deze vergoeding.</p> <p>2° A. — Aan de (n) niet gedivorceerde (n) noch van tafel of bed gescheiden echtgenoot (e), op voorwaarde dat het huwelijk vóór het ongeval is voltrokken, een kapitaal vertegenwoordigende de waarde, berekend, naar de leeftijd van de (n) getroffene op het oogenblik van het overlijden, van een lijfrente gelijk aan 25 t. h. van het jaarloon.</p> <p>B. — Aan de wettige kinderen, geboren of ontvangen vóór het ongeval en aan de onechte vóór het ongeval erkende kinderen, wier vader of moeder is overleden, voor zoover de eenen en de anderen geen 18 jaar oud zijn, een kapitaal vertegenwoordigende de waarde, berekend naar den leeftijd van de (n) getroffene op het oogenblik van het overlijden, van een lijfrente gelijk aan 10 t. h. van het jaarloon voor elk kind, zonder dat het totaal 30 t. h. van voornoemd loon mag overschrijven.</p> <p>Aan de kinderen, die onder dezelfde voorwaarden verkeerden, wier vader en moeder overleden zijn en aan de door een arbeidsongeval getroffen moeder niet erkende onechte kinderen, is een kapitaal verschuldigd, als boven berekend, vertegenwoordigende een lijfrente van 15 t. h. van het jaarloon voor elk kind, zonder dat het totaal 45 t. h. van voornoemd loon mag overschrijden.</p> <p>C. — Aan vader en moeder van de (n) getroffene, 't zij een wettig, 't zij een vóór het ongeval erkend kind, en voor zoover hij (zij) noch echtgenoot (e) noch gerechtigde kinderen achterlaat, een kapitaal vertegenwoordigende de waarde, berekend naar den leeftijd van de (n) ge-</p> |

## Amendements de la Section Centrale.

ART. 6. — Lorsque l'accident a causé la mort de la victime, il est alloué les indemnités suivantes :

1<sup>o</sup> Une somme de 750 francs pour frais funéraires. Le dernier alinéa de l'article 5 est applicable à cette indemnité.

2<sup>o</sup> A. — Au conjoint non divorcé ni séparé de corps, à la condition que le mariage soit antérieur à l'accident *une rente viagère dont le montant sera calculé en raison des âges des deux conjoints et sur la base de 30 p. c. du salaire annuel de la victime.*

B. — Aux enfants légitimes nés ou conçus avant l'accident et aux enfants naturels reconnus avant l'accident, orphelins de père ou de mère, et pour autant que les uns et les autres soient âgés de moins de 18 ans, *une rente viagère temporaire jusque 18 ans, égale à 10 p. c. du salaire annuel pour chaque enfant, sans que l'ensemble puisse dépasser 40 p. c. dudit salaire.*

Aux enfants répondant aux mêmes conditions, orphelins de père et de mère et aux enfants naturels non reconnus par la mère victime d'un accident du travail, il est dû *une rente viagère temporaire jusque 18 ans, égale à 15 p. c. du salaire annuel pour chaque enfant sans que l'ensemble puisse dépasser 60 p. c. dudit salaire.*

C. — Aux père et mère de la victime, enfant légitime ou reconnu avant l'accident, et pour autant que celle-ci ne laisse ni conjoint ni enfants bénéficiaires, *une rente viagère dont le montant sera calculé en raison des âges de la victime et de l'ayant droit sur la base de 15 p. c.*

## Amendementen van de Middenafdeeling.

ART. 6. — Heeft het ongeval den dood van eene getroffene veroorzaakt, dan worden de volgende vergoedingen toegekend :

1<sup>o</sup> Een som van 750 frank voor begrafenis-kosten. Het laatste lid van artikel 5 is van toepassing op deze vergoeding.

2<sup>o</sup> A. — Aan den niet gedivorceerden noch van tafel en bed gescheiden echtgenoot, op voorwaarde dat het huwelijk vóór het ongeval is voltrokken, *een lijfrente waarvan het bedrag zal berekend worden naar den leeftijd van ieder der echtgenooten en op den grondslag van 30 t. h. van het jaarloon van den getroffene.*

B. — Aan de wettige kinderen, geboren of ontvangen vóór het ongeval, en aan de onechte vóór het ongeval erkende kinderen, wier vader of moeder is overleden, voor zoover de eenen en de anderen geen 18 jaar oud zijn, *een tijdelijke lijfrente tot het 18<sup>e</sup> jaar, gelijk aan 10 t. h. van het jaarloon voor elk kind, zonder dat het totaal 40 t. h. van voornoemd loon mag overschrijden.*

Aan de kinderen, die onder dezelfde voorwaarden verkeerden, wier vader en moeder overleden zijn en van de door een arbeidsongeval getroffen moeder niet erkende onechte kinderen, *is een tijdelijke lijfrente tot het 18<sup>e</sup> jaar verschuldigd, gelijk aan 15 t. h. van het jaarloon voor elk kind, zonder dat het totaal 60 t. h. van voornoemd loon mag overschrijden.*

C. — Aan den vader en de moeder van den getroffene, hetzij een wettig, hetzij een vóór het ongeval erkend kind, en voor zoover hij noch echtgenoot noch gerechtigde kinderen achterlaat, *een lijfrente waarvan het bedrag zal berekend worden naar den leeftijd van den getroffene en*

## Huidige wet.

ART. 6. — Heeft het ongeval den dood van het slachtoffer veroorzaakt, dan worden, bij voorkomend geval, de volgende vergoedingen toegekend :

1<sup>o</sup> (Eene som van 400 frank voor begrafenis-kosten. Het laatste lid van artikel 5 is van toepassing op deze vergoeding). (Wet van 3 Augustus 1926.)

2<sup>o</sup> Een kapitaal vertegenwoordigende de waarde — berekend naar den leeftijd van het slachtoffer op 't oogenblik van het overlijden — eener lijfrente gelijkstaande met 30 t. h. van het jaarlijksch loon.

Dit kapitaal wordt uitsluitend toegekend aan de hierna aangeduide groepen van personen :

A. Aan den niet uit den echt of van tafel en bed gescheiden echtgenoot, onder voorwaarde dat het huwelijk vóór het ongeval is voltrokken; de weduwnaar heeft echter slechts dan recht op vergoeding wanneer het slachtoffer zijn steun was;

B. Aan de wettige kinderen, vóór het ongeval geboren of ontvangen, en aan de onechte, vóór het ongeval erkende kinderen, voor zoover beiden den leeftijd van 16 jaren niet hebben bereikt;

C. Aan de kleinkinderen, die den leeftijd van 16 jaren niet hebben bereikt, alsmede aan de bloedverwanten in opklimmende lijn, wier steun het slachtoffer was;

## Législation actuelle.

## Projet de loi.

## Wetsontwerp.

du salaire annuel pour un bénéficiaire seul et à 25 p. c. s'il en existe deux; sous les mêmes conditions la mère de l'enfant naturel non reconnu mais non abandonné par elle a droit à un capital calculé comme il est dit ci-dessus, sur la base de 15 p. c. du salaire annuel.

Toutefois, dans le cas où la victime laisse un conjoint sans enfants, il est attribué aux ayants droit visés à l'alinéa précédent un capital calculé sur le taux de 7.5 p. c. pour un bénéficiaire seul et de 12.5 p. c. s'il en existe deux.

En cas de prédécès du père ou de la mère de la victime, il est attribué globalement aux ascendants du prédécédé un capital calculé :

1° S'il n'y a ni conjoint ni enfants, sur le taux de 10 p. c.;

2° S'il y a un conjoint sans enfants, sur le taux de 5 p. c.

*D. — Aux petits-enfants orphelins de père, âgés de moins de 18 ans, et pour autant que la victime ne laisse ni conjoint, ni enfants bénéficiaires, un capital représentant la valeur, calculée en raison de l'âge de la victime au moment du décès, d'une rente viagère égale à 10 p. c. du salaire annuel pour chaque petit-enfant, sans que l'ensemble puisse dépasser 30 p. c. dudit salaire.*

Toutefois, si, à défaut de conjoint, il existe des enfants bénéficiaires, les petits-enfants orphelins de père viennent en concours, par groupe familial, avec les enfants, le taux attribuable à chaque groupe de petits-enfants étant fixé à 10 p. c.

En cas d'existence d'un nombre supérieur à trois enfants ou de groupes de petits-enfants ayants droit, le taux de 15 p. c. ou de 10 p. c. attribuable à chaque enfant ou à chaque groupe

troffene op het oogenblik van het overlijden, van een lijfrente gelijk aan 15 t. h. van het jaarloon, voor een enkel gerechtigde en van 25 t. h., zoo ertwee gerechtigden zijn; onder dezelfde voorwaarden heeft de moeder van het niet erkend, maar door haar niet verlaten onecht kind, recht op een kapitaal, als boven berekend, naar den maatstaf van 15 t. h. van het jaarloon.

Nochtans, in geval de getroffene een echtgenoot (e) zonder kinderen achterlaat, wordt aan de in de vorige alinea bedoelde rechtbebbenden een kapitaal verleend, berekend naar den maatstaf van 7.5 t. h. voor een enkel gerechtigde en van 12.5 t. h. zoo er twee gerechtigden zijn.

Bij vooroverlijden van den vader of de moeder van de (n) getroffene wordt in een keer, aan de familieleden in opgaande lijn van de (n) vooroverledene een kapitaal verleend, berekend als volgt :

1° Indien er noch echtgenoot (e) noch kinderen overblijven, naar den maatstaf van 10 t. h.;

2° Indien er een echtgenoot (e) zonder kinderen overblijft, naar den maatstaf van 5 t. h.

*D. — Aan de kleinkinderen, wier vader overleden is, die minder dan 18 jaar oud zijn, en zoover de getroffene noch echtgenoot (e) noch gerechtigde kinderen achterlaat, een kapitaal vertegenwoordigende de waarde, berekend naar den leeftijd van de (n) getroffene op het oogenblik van het overlijden, van een lijfrente gelijk aan 10 t. h. van het jaarloon voor elk kleinkind, zonder dat het totaal 30 t. h. van bedoeld loon mag overschrijden.*

Nochtans, indien, bij ontstentenis van echtgenoot (e), er gerechtigde kinderen zijn, hebben de kleinkinderen, wier vader overleden is, familie-groepsgewijs, gelijke renten als de kinderen, zoodat de lijfrente voor elke groep van kleinkinderen wordt berekend naar een maatstaf van 10 t. h.

Ingeval er meer dan drie kleinkinderen of groepen van rechthebbende kleinkinderen zijn, wordt de maatstaf van 15 t. h. of van 10 t. h., waarnaar de lijfrente van elk kind of van elke

## Amendements de la Section centrale.

du salaire annuel pour chacun des bénéficiaires; sous les mêmes conditions la mère de l'enfant naturel non reconnu mais non abandonné par elle a droit à une rente calculée comme il est dit ci-dessus, sur la base de 15 p. c. du salaire annuel.

Toutefois, dans le cas où la victime laisse un conjoint sans enfants, il est attribué aux ayants droit visés à l'alinéa précédent une rente calculée sur la base de 10 p. c. pour chaque bénéficiaire.

En cas de prédécès du père ou de la mère de la victime, il est attribué aux ascendants du prédécédé une rente calculée :

1<sup>o</sup> S'il n'y a ni conjoint ni enfants, sur le taux de 7 1/2 p. c. pour chaque bénéficiaire;

1<sup>o</sup> S'il n'y a ni conjoint ni enfants, sur le taux de 5 p. c. pour chaque bénéficiaire.

D. — Aux petits-enfants orphelins de père, âgés de moins de 18 ans, et pour autant que la victime ne laisse ni conjoint, ni enfants bénéficiaires, une rente viagère temporaire jusqu'à 18 ans égale à 10 p. c. du salaire annuel pour chaque petit-enfant, sans que l'ensemble puisse dépasser 40 p. c. dudit salaire.

Toutefois, si, à défaut de conjoint, il existe des enfants bénéficiaires, les petits-enfants orphelins de père viennent en concours, par groupe familial, avec les enfants; la rente attribuable à chaque groupe de petits-enfants étant fixée à 10 p. c. et partagée par tête. La part de la rente attribuée à chaque petit-enfant s'éteindra pour chacun à l'âge de 18 ans.

En cas d'existence d'un nombre supérieur à quatre, d'enfants ou de groupes de petits-enfants ayants droit, le taux de 15 p. c. ou de 10 p. c. attribuable à chaque enfant ou à chaque

## Amendementen van de Middenafdeeling.

van den rechthebbende naar den maatstaf van 15 t. h. van het jaarloon voor elk der rechtverkrijgenden; onder dezelfde voorwaarden, heeft de moeder van het niet erkend maar door haar niet verlaten onecht kind, recht, op een rente berekend als hierboven, naar den maatstaf van 15 t. h. van het jaarloon.

Nochtans, in geval de getroffene een echtgenoot zonder kinderen nalaat, wordt aan de bij het vorig lid bedoelde rechthebbenden een rente verleend, berekend naar den maatstaf van 10 t. h. voor ieder rechtverkrijgende.

Bij vooroverlijden van den vader of de moeder van den getroffene, wordt, globaal, aan de bloedverwanten in de opgaande linie van den vooroverledene een rente verleend, berekend als volgt :

1<sup>o</sup> Indien er noch echtgenoot noch kinderen overblijven, naar den maatstaf van 7 1/2 t. h. voor ieder begunstigde;

2<sup>o</sup> Indien er een echtgenoot zonder kinderen overblijft, naar den maatstaf van 5 t. h. voor ieder begunstigde.

D. — Aan de kleinkinderen, wier vader overleden is, die minder dan 18 jaar oud zijn, en zoover de getroffene noch echtgenoot noch gerechtigde kinderen achterlaat, een tijdelijke lijfrente tot het 18<sup>e</sup> jaar, gelijk aan 10 t. h. van het jaarloon voor elk kleinkind, zonder dat het totaal 40 t. h. van bedoeld loon mag overschrijden.

Nochtans, indien bij ontstentenis van echtgenoot er gerechtigde kinderen zijn, hebben de kleinkinderen, wier vader overleden is, familiegroeps-gewijs, gelijke rechten als de kinderen, de rente die aan elke groep van kleinkinderen wordt toegekend, bepaald zijnde op 10 t. h. en hoofdgewijze verdeeld.

Het aan ieder kleinkind toegekend aandeel zal, voor elk, op den leeftijd van 18 jaar vervallen.

Ingeval er een grooter getal dan 4 kinderen of groepen van rechthebbende kleinkinderen zijn, wordt de maatstaf van 15 t. h. of van 10 t. h., waarnaar de lijfrente van elk kind of

## Huidige wet.

| Législation actuelle.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Projet de loi.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Wetsontwerp.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>D. Aux frères et sœurs, âgés de moins de 16 ans, dont la victime était le soutien.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <p>de petits-enfants est réduit en le multipliant par la fraction <math>\frac{3}{4}</math>, <math>\frac{3}{5}</math>, <math>\frac{3}{6}</math>, etc., selon que le nombre susvisé est 4, 5, 6, etc.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <p>groep van kleinkinderen wordt berekend verminderd door hem te vermenigvuldigen met de breuk <math>\frac{3}{4}</math>, <math>\frac{3}{5}</math>, <math>\frac{3}{6}</math>, enz., naar gelang bovenbedoeld getal 4, 5, 6, enz., is.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <p>Le conjoint n'a droit qu'aux trois cinquièmes du capital en cas de concours avec plusieurs enfants; il a droit aux quatre cinquièmes, en cas de concours, soit avec un seul enfant, soit avec un ou plusieurs ayants droit des autres catégories.</p>                                                                                                                                                                            | <p>E. — Aux frères et sœurs de la victime, âgés de moins de 18 ans, et pour autant que la victime ne laisse ni conjoint, ni enfants, ni père ni mère, ni petits-enfants ayants droit, un capital représentant la valeur, calculée en raison de l'âge de la victime au moment du décès, d'une rente viagère égale, par tête, à 10 p. c. du salaire annuel, sans que l'ensemble puisse dépasser 30 p. c. S'il existe plus de trois frères et sœurs ayants droit, le taux de 10 p. c. est réduit proportionnellement de la manière déterminée à l'alinéa précédent.</p> | <p>E. — Aan broeders en zusters van de (n) getroffene, die minder dan 18 jaar oud zijn, en voor zoover de getroffene noch echtgenoot (e) noch kinderen, noch vader of moeder, noch rechthebbende kleinkinderen achterlaat, een kapitaal vertegenwoordigende de waarde, berekend naar den leeftijd van de (n) getroffene op het oogenblik van het overlijden, van een lijfrente, per hoofd, gelijk aan 10 t. h. van het jaarloon zonder dat de totale rente 30 t. h. mag overschrijden. Indien er meer dan drie rechthebbende broeders of zusters zijn, wordt de maatstaf van 10 t. h. naar verhouding van hun getal, op de in vorige alinea bepaalde wijze, verminderd.</p> |
| <p>Les enfants ont la priorité sur les ayants droit des catégories C et D; les ayants droit de la catégorie C excluent ceux de la catégorie D. Entre ayants droit d'une même catégorie, il y a lieu à partage égal par tête. Toutefois, à défaut de conjoint survivant, les petits-enfants viennent en concours avec les enfants, mais le partage a lieu par souche.</p>                                                            | <p>Dans le cas où, conformément aux dispositions qui précèdent, un capital est attribué globalement à plusieurs ayants droit, les parts de ces ayants droit dans le capital seront égales.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <p>Mocht, overeenkomstig de voorgaande bepalingen, een kapitaal aan verscheiden rechthebbenden globaal worden verleend, dan zijn de aandelen dier rechthebbenden in het kapitaal, gelijk.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <p>Les parts du conjoint et des ascendants sont converties en rentes viagères.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <p>Le capital visé aux alinéas qui précèdent est dû à la date du décès de la victime.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <p>Het kapitaal bedoeld in de vorige alinea's is verschuldigd op den dag van het overlijden van de (n) getroffene.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <p>Les parts des autres ayants droit sont converties en rentes temporaires dont l'extinction aura lieu pour chacun à l'âge de 16 ans. Le juge peut toutefois, à la requête de tout intéressé, parties préalablement entendues ou appelées, ordonner un autre mode de placement du capital; il peut aussi, dans les mêmes conditions, modifier équitablement la répartition du capital entre ayants droit appelés concurremment.</p> | <p>Le capital dû au conjoint ou à un ascendant est converti, en tenant compte de l'âge de l'ayant droit à la date du décès, en une rente viagère payable à partir de cette date.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <p>Het kapitaal aan een echtgenoot (e) of aan een familielid in opgaande lijn verschuldigd, wordt, rekening houdende met den leeftijd van de (n) rechthebbende op den dag van het overlijden, in een lijfrente, betaalbaar te rekenen van dien dag, omgezet.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <p>Le capital dû à tout autre ayant droit est converti, de la même manière, en une rente temporaire payable à partir du décès, et dont l'extinction aura lieu à l'âge de 18 ans.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <p>Het kapitaal verschuldigd aan iedere (n) andere (n) rechthebbende wordt op dezelfde wijze omgezet in een tijdelijke rente, ingaande met den dag van het overlijden en vervallende op den leeftijd van 18 jaar.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <p>L'indemnité due à chaque ayant droit au jour du règlement établi, soit par accord, soit par jugement définitif, sera représentée par le montant des arrérages de rente échus augmenté du capital nécessaire pour le service de la rente à dater de ce jour.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <p>De vergoeding verschuldigd aan iedere (n) rechthebbende op den dag der regeling, 't zij bij overeenkomst, 't zij bij eindvonnis, zal vertegenwoordigd zijn door het bedrag der vervallen rente-termijnen vermeerderd met het kapitaal noodig voor het uitbetalen der rente te rekenen van dezen dag.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |

## Amendements de la Section Centrale.

groupe de petits enfants est réduit en le multipliant par la fraction  $\frac{4}{5}$ ,  $\frac{4}{6}$ ,  $\frac{4}{7}$ , etc., selon que le nombre susvisé est 5, 6, 7, etc.

*E. — Aux frères et sœurs de la victime, âgés de moins de 18 ans, et pour autant que la victime ne laisse ni conjoint, ni enfants, ni père, ni mère, ni petits-enfants ayants droit, une rente viagère temporaire jusqu'à 18 ans égale, par tête, à 10 p. c. du salaire annuel, sans que l'ensemble puisse dépasser 40 p. c. S'il existe plus de 4 frères et sœurs ayants droit, le taux de 10 p. c. est réduit proportionnellement de la manière déterminée à l'alinéa précédent.*

*Les ascendants, frères et sœurs et petits-enfants, n'auront droit aux indemnités que s'ils profitaient directement du salaire de la victime. Seront présumés tels ceux qui vivaient sous le même toit.*

*La rente visée aux alinéas qui précèdent est due à la date du décès de la victime.*

## Amendementen van de Middenafdeeling.

van elke groep van kleinkinderen wordt berekend verminderd door hem te vermenigvuldigen met de breuk  $\frac{4}{5}$ ,  $\frac{4}{6}$ ,  $\frac{4}{7}$ , enz., naar gelang bovenbedoelde getal 5, 6, 7, enz., is.

*E. — Aan broeders en zusters van den getroffene, die minder den 18 jaar oud zijn, en voor zoover de getroffene noch echtgenoot noch kinderen, noch vader of moeder, noch rechthebbende kleinkinderen achterlaat, een tijdelijke lijfrente tot hun 18<sup>e</sup> jaar, per hoofd gelijk aan 10 t. h. van het jaarloon, zonder dat de totale rente 40 t. h. mag overschrijden. Indien er meer dan 4 rechthebbende broeders of zusters zijn, wordt de maatstaf van 10 t. h. naar verhouding van hun getal, op de in vorige alinea bepaalde wijze, vermindert.*

*De bloedverwanten in de opgaande linie, broeders en zusters en kleinkinderen, zullen alleen op de vergoedingen kunnen aanspraak maken, indien zij rechtstreeks van het loon van den getroffene leefden. Worden als zoodanig aangezien degenen die onder hetzelfde dak leefden.*

*De bij de vorige alinea's bedoelde rente is verschuldigd op den dag van het overlijden van den getroffene.*

## Huidige wet.

*D. Aan de broeders en zusters, beneden de 16 jaren, wier steun het slachtoffer was.*

Ingeval de echtgenoot te gelijker tijd met verscheidene kinderen optreedt, heeft hij slechts recht op drie vijfden van het kapitaal; ingeval hij te gelijker tijd optreedt hetzij met een enkel kind, hetzij met één of meer rechthebbenden van de overige groepen, heeft hij recht op vier vijfden.

De kinderen hebben den voorrang boven de rechthebbenden van de groepen C en D; de rechthebbenden van groep C sluiten die van groep D buiten. Onder rechthebbenden van dezelfde groep wordt tot gelijke hoofdelijke verdeeling overgegaan. Bij ontstentenis van een overlevenden echtgenoot, treden echter de kleinkinderen te gelijker tijd op met de kinderen, doch de verdeeling geschiedt staaksgewijs.

De deelen van den echtgenoot en van de bloedverwanten in opklimmende lijn worden omgezet in lijfrenten.

De deelen van de overige rechthebbenden worden omgezet in tijdelijke renten, die voor elk hunner eindigen op den leeftijd van 16 jaren. De rechter kan nochtans, op verzoek van elken belanghebbende, na vooraf partijen te hebben gehoord of opgeroepen, eene andere wijze van belegging van het kapitaal bevelen; hij kan ook, onder dezelfde omstandigheden, de verdeeling van het kapitaal onder rechthebbenden die te gelijker tijd optreden naar billijkheid wijzigen.



## Législation actuelle.

ARR. 7. — La victime ou ses ayants droit peuvent demander que le tiers au plus de la valeur de la rente viagère leur soit payé en capital.

Le juge statuera au mieux de l'intérêt des demandeurs, après que le chef d'entreprise aura été entendu ou dûment appelé.

En cas d'incapacité permanente partielle, le juge peut aussi, dans les mêmes formes, à la demande de tout intéressé, ordonner que la valeur de la rente soit intégralement payée en capital à la victime, lorsque les arrérages annuels ne s'élèvent pas à soixante francs.

La valeur de la rente viagère sera calculée conformément à un tarif approuvé par arrêté royal et préalablement soumis à l'avis de la Commission des accidents du travail.

ART. 8. — Le salaire servant de base à la fixation des indemnités s'entend de la rémunération effective allouée à l'ouvrier en vertu du contrat, pendant l'année qui a précédé l'accident, dans l'entreprise où celui-ci est arrivé.

Pour les ouvriers occupés depuis moins d'une année dans l'entreprise, le salaire doit s'entendre de la rémunération effective qui leur a été allouée, augmentée de la rémunération moyenne allouée aux ouvriers de la même catégorie pendant la période nécessaire pour compléter l'année.

Lorsque l'entreprise ne comporte qu'une période habituelle de travail inférieure à une année, le calcul de l'indemnité s'opère en tenant compte tant du salaire alloué pour la période d'activité que du gain de l'ouvrier pendant le reste de l'année.

(Lorsque le salaire annuel dépasse 12,000 francs, il n'est pris en considération, pour la fixation des indemnités, qu'à concurrence de cette somme.) (Loi du 3 août 1926.)

## Projet de loi.

Lorsque cette indemnité est due à des enfants, petits-enfants ou frères et sœurs, le juge peut toutefois, à la requête de tout intéressé, parties préalablement entendues ou appelées et même d'office, ordonner tel emploi de cette indemnité qu'il estimera favorable aux intérêts des ayants droit.

ART. 7. — 1<sup>re</sup> alinéa. — La victime peut demander que le tiers au plus de la valeur de la rente viagère lui soit payé en capital. Le conjoint ou les ascendants peuvent également demander que le tiers au plus du capital visé à l'avant-dernier alinéa de l'article 6 leur soit payé directement.

2<sup>e</sup> alinéa. — Le juge statuera au mieux de l'intérêt des demandeurs; le chef d'entreprise pourra, s'il y a lieu, être entendu ou appelé.

3<sup>e</sup> alinéa. — En cas d'incapacité permanente partielle, le juge peut aussi, dans les mêmes formes, à la demande de tout intéressé, ordonner que la valeur de la rente viagère soit intégralement payée en capital à la victime, lorsque les arrérages annuels ne s'élèvent pas à 300 francs.

ART. 8. — 4<sup>e</sup> alinéa. — Lorsque la durée normale du travail dans une entreprise est régulièrement inférieure à huit heures par jour, le salaire de base s'entend de la rémunération effective dans l'entreprise, augmentée du salaire gagné dans d'autres entreprises pendant un nombre d'heures formant, avec celui des heures de travail dans l'entreprise, un total de huit heures d'activité journalière.

5<sup>e</sup> alinéa. — Lorsque l'ouvrier est, dans une entreprise continue ou non, occupé d'une façon intermittente qu'à un travail journalier comportant un nombre d'heures inférieur au nombre d'heures de travail normal dans l'entreprise, le salaire de base s'entend de la rémunération effective dans cette entreprise, augmentée de la ré-

## Wetsontwerp.

Wanneer deze vergoeding is verschuldigd aan kinderen, kleinkinderen, broeders en zusters, kan de rechter, nochtans, op verzoek van elke (n) belanghebbende, partijen vooraf gehoord of opgeroepen, en zelfs ambtshalve, het gebruik dier vergoeding bevelen, dat hij gunstig acht voor de belangen der rechthebbenden.

ART. 7. — 1<sup>o</sup> alinea. — De getroffenene kan eischen dat hoogstens een derde van de waarde der lijfrente hem als kapitaal wordt uitbetaald. De echtgenoot (e) of de familieleden in opgaande lijn kunnen tevens eischen dat hoogstens een derde van het kapitaal bedoeld in de voorlaatste alinea van artikel 6, hun rechtstreeks wordt uitbetaald.

2<sup>o</sup> alinea. — De rechter zal zoo voordeelig mogelijk voor de eischers beslissen; zoo noodig kan de ondernemer worden gehoord of opgeroepen.

3<sup>o</sup> alinea. — Ingeval van gedeeltelijke voortdurende ongeschiktheid, kan de rechter eveneens, in dezelfde vormen, op verzoek van elke (n) belanghebbende, bevelen, dat de waarde der lijfrente in kapitaal aan de (n) getroffenene geheel worde uitbetaald, wanneer de jaarlijksche rente geen 300 frank bedraagt.

ART. 8. — 4<sup>e</sup> alinea. — Indien de gewone arbeidsduur in de onderneming, minder dan acht uur per dag bedraagt, wordt onder het loon, dat tot grondslag dient, verstaan de werkelijke vergoeding in de onderneming genoten, vermeerderd met het loon in andere ondernemingen verdiend gedurende een aantal uren, dat samen met de arbeidsuren in de onderneming, een totaal van acht uur dagelijken arbeid uitmaakt.

5<sup>e</sup> alinea. — Wanneer de arbeider in een onderneming, waarin met of zonder onderbreking wordt gewerkt, bij tusschenpozen arbeid of dagwerk verricht, dat een geringer aantal uren bedraagt dan het getal der gewone arbeidsuren in de onderneming, wordt onder het tot grondslag te nemen loon verstaan de werkelijke vergoeding in deze onder-

| Amendements de la Section centrale.                                                                                                                                                                                                                                                                           | Amendementen van de Middenafdeeling.                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Huidige wet.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>ART. 7. — 1<sup>re</sup> alinéa. — La victime peut demander que le tiers au plus de la valeur de la rente viagère lui soit payé en capital. Le conjoint ou les ascendants peuvent également demander que le tiers au plus de la valeur de leur rente leur soit payé directement.</p>                       | <p>ART. 7. — 1<sup>e</sup> lid. — De getroffene kan eischen dat hoogstens een derde van de waarde der lijfrente hem als kapitaal wordt uitbetaald. De echtgenoot of de bloedverwanten in de opgaande linie kunnen tevens eischen dat hoogstens een derde van de waarde hunner rente rechtstreeks wordt uitbetaald.</p>                      | <p>ART. 7. — Het slachtoffer of zijne rechtverkrijgenden kunnen vragen dat ten hoogste een derde van de waarde der lijfrente hun als kapitaal worde uitbetaald.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <p>2<sup>e</sup> alinéa. — Le juge statuera au mieux de l'intérêt des demandeurs; le chef d'entreprise pourra, s'il y a lieu, être entendu ou appelé.</p>                                                                                                                                                     | <p>2<sup>e</sup> lid. — De rechter zal zoo voordeelig mogelijk voor de eischers beslissen; zoo noodig kan de ondernemer worden gehoord of opgeroepen.</p>                                                                                                                                                                                   | <p>De rechter zal naar zijn beste weten in het belang van de aanvragers beslissen, na het hoofd der onderneming gehoord of hem behoorlijk opgeroepen te hebben.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <p>3<sup>e</sup> alinéa. — En cas d'incapacité permanente partielle, le juge peut aussi, dans les mêmes formes, à la demande de tout intéressé, ordonner que la valeur de la rente viagère soit intégralement payée en capital à la victime, lorsque les arrérages annuels ne s'élèvent pas à 300 francs.</p> | <p>3<sup>e</sup> lid. — Ingeval van gedeeltelijke voortdurende ongeschiktheid, kan de rechter eveneens, in dezelfde vormen, op verzoek van elken belanghebbende, bevelen, dat de waarde van de lijfrente aan den getroffene geheel in kapitaal wordt uitbetaald, wanneer de jaarlijksche achterstallige renten geen 300 frank bedragen.</p> | <p>In geval van gedeeltelijke voortdurende onbekwaamheid, kan de rechter eveneens, op dezelfde wijze, op verzoek van elken belanghebbende, bevelen dat de geheele waarde der rente als kapitaal zal worden betaald aan het slachtoffer, wanneer de jaarlijksche rente zestig frank niet bereikt.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <p>La valeur de la rente viagère sera calculée conformément à un tarif approuvé par arrêté royal et préalablement soumis à l'avis de la commission des accidents du travail.</p>                                                                                                                              | <p>De waarde van de lijfrente wordt berekend overeenkomstig een bij koninklijk besluit goedgekeurd tarief dat, vooraf, aan het advies van de arbeidsongevallencommissie werd onderworpen.</p>                                                                                                                                               | <p>De waarde van de lijfrente wordt berekend naar een bij koninklijk besluit goedgekeurd tarief, dat vooraf wordt onderworpen aan het advies van de Commissie voor de arbeidsongevallen.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <p>Art. 8. — 1<sup>o</sup> Supprimer l'alinéa 4 proposé par le Gouvernement.</p>                                                                                                                                                                                                                              | <p>Art. 8. — 1<sup>o</sup> Het 4<sup>e</sup> lid van het Regeeringsontwerp weglaten.</p>                                                                                                                                                                                                                                                    | <p>ART. 8. — Onder het loon, dat tot grondslag strekt voor de vaststelling der vergoedingen, wordt verstaan het werkelijke loon dat, ingevolge de overeenkomst, den arbeider werd toegekend, gedurende het jaar dat aan het ongeval voorafging, in de onderneming waarin het zich voordeed.</p> <p>Betreft het arbeiders die sedert minder dan één jaar in de onderneming werkzaam zijn, dan wordt onder loon verstaan het hun toegekend werkelijk loon verhoogd met het gemiddeld loon dat aan gelijksoortige arbeiders wordt toegekend gedurende het tijdperk noodig voor het volledig maken van het jaar.</p> <p>Geldt het eene onderneming waarvan de gewone werktijd minder dan één jaar duurt, dan wordt, voor de berekening van de vergoeding, gelet zoowel op het loon toegekend voor den werktijd als op de verdienste der arbeiders gedurende het overige gedeelte van 't jaar.</p> <p>(Gaat het jaarlijksch loon 12,000 frank te boven, dan komt het, voor de vaststel-</p> |

## Législation actuelle.

(En ce qui concerne les apprentis, ainsi que les ouvriers âgés de moins de 21 ans, le salaire de base ne sera jamais inférieur au salaire des autres ouvriers les moins rémunérés de la même catégorie professionnelle; il ne sera, en aucun cas, évalué à moins de 2,500 francs par an.) (Loi du 3 août 1926.)

Le salaire quotidien moyen s'obtient en divisant par 365 le chiffre du salaire annuel déterminé conformément aux dispositions qui précèdent.

## Projet de loi.

munération hypothétique afférente aux heures de non-activité. Cette dernière rémunération sera calculée en tenant compte du taux des salaires payés à la victime dans ladite entreprise et dans les limites tracées par la législation en vigueur sur la durée du travail.

7° *alinéa*. — En ce qui concerne les apprentis ainsi que les ouvriers âgés de moins de 21 ans, victimes d'un accident ayant occasionné une incapacité temporaire de travail, la réparation est calculée sur le salaire effectif déterminé comme il est dit à l'*alinéa* premier. En aucun cas, le salaire de base ne peut être évalué à moins de 2,500 francs par an. Si l'accident a entraîné une incapacité permanente de travail ou le décès de la victime, la réparation est calculée sur le salaire effectif ou, si celui-ci est inférieur au salaire moyen des autres ouvriers majeurs et valides de la même catégorie professionnelle, sur ce dernier salaire moyen établi selon les dispositions du présent article.

8° *alinéa*. — Dans les entreprises atteintes de chômage intermittent, régulier ou irrégulier, le salaire servant de base à la fixation des indemnités, en cas d'incapacité permanente ou de décès de la victime, est représenté par le total des salaires effectivement payés, augmenté de la rémunération hypothétique afférente aux jours de chômage et calculée d'après le taux desdits salaires ou, s'il s'agit d'apprentis ou d'ouvriers âgés de moins de 21 ans, d'après le salaire hypothétique moyen d'une année normale et entière de travail.

## Wetsontwerp.

neming, vermeerderd met de onderstelde vergoeding, die betrekking heeft op de uren, waarop niet werd gearbeid. Deze laatste vergoeding wordt berekend naar den maatstaf van de aan de (n) getroffene in bedoelde onderneming uitbetaalde loonen en binnen de door de van kracht zijnde wetgeving op den arbeidstuur gestelde grenzen.

7° *alinéa*. — Wat betreft de leerjongens, alsmede de arbeiders, die geen 21 jaar oud zijn, getroffen door een arbeidsongeval, dat een tijdelijke ongeschiktheid tot werken heeft veroorzaakt, wordt de vergoeding berekend naar het werkelijk loon, vastgesteld zooals bepaald in *alinéa* 1. Het tot grondslag te nemen loon kan nooit worden geschat op minder dan 2,500 frank 's jaars. Heeft het ongeval een voortdurende ongeschiktheid tot werken of het overlijden van de (n) getroffene veroorzaakt, dan wordt de vergoeding berekend naar het werkelijk loon of, indien dit loon lager is dan het gemiddeld loon van de andere meerdejarige en valide arbeiders in hetzelfde beroep, naar dit laatste gemiddeld loon vastgesteld overeenkomstig de bepalingen van dit artikel.

9° *alinéa*. — In de ondernemingen getroffen doot bij tussenpoozen geregeld of ongeregeld voorkomen de werkloosheid, zal doot het loon dienende als grondslag tot het vaststellen van de vergoedingen, ingeval van voortdurende ongeschiktheid of van overlijden van de (n) getroffene, worden verstaan het totaal van de werkelijk betaalde loonen, verhoogd met de onderstelde vergoeding, welke betrekking heeft op de werkloze dagen en berekend naar den maatstaf van bedoelde loonen of, indien het leerjongens of arbeiders, die geen 21 jaar oud zijn, geldt, naar het gemiddeld ondersteld loon van een normaal geheel arbeidsjaar.

## Amendements de la Section centrale.

## Amendementen van de Middenafdeeling.

## Huidige wet.

ling van de vergoedingen, slechts tot het bedrag van deze som in aanmerking.) (Wet van 3 Augustus 1926.)

Betreft het leergasten, alsmede arbeiders die den ouderdom van 21 jaren niet hebben bereikt, dan gaat het tot grondslag genomen loon nooit beneden het loon van de andere minst betaalde arbeiders in hetzelfde beroep: in geen geval wordt het op minder dan 2,500 frank 's jaars geschat. (Wet van 3 Augustus 1926.)

Om het gemiddelde dagloon te berekenen, deelt men door 365 het cijfer van het jaarlijksch loon, overeenkomstig de vorige bepalingen vastgesteld.

2<sup>e</sup> Ajouter à l'article 8 un dernier alinéa :

*Un arrêté royal déterminera à la fin de chaque année pour quelle somme seront comptés dans le salaire de base calculé en vue de l'application de la présente loi au cours de l'année suivante, la nourriture ainsi que le logement et la nourriture des ouvriers agricoles de chaque arrondissement.*

2<sup>e</sup> Aan artikel 8 een slotolinea toevoegen, luidende :

*Op het einde van ieder jaar zal, bij Koninklijk besluit, worden bepaald voor welk bedrag, in het tot grondslag genomen loon berekend voor de toepassing van deze wet in den loop van het volgend jaar, zullen in aanmerking komen het voedsel alsmede de huisvesting en het voedsel der landbouwarbeiders van ieder arrondissement.*

## Législation actuelle.

ART. 9. — Le Gouvernement peut, pour des industries déterminées, et après avoir pris l'avis des sections compétentes des conseils de l'industrie et du travail, décider que le salaire de base sera fixé d'après la moyenne annuelle des salaires alloués antérieurement à l'accident, pendant une période de dix ans au plus.

ART. 10. — Les allocations déterminées aux articles qui précèdent sont à la charge exclusive du chef d'entreprise.

Toutefois, le chef d'entreprise est, sans préjudice de ce qui est dit à l'article 11, exonéré de cette charge s'il a contracté, pour le paiement desdites allocations, soit avec une société d'assurance agréée conformément aux dispositions du chapitre II de la présente loi, soit avec la Caisse d'assurance organisée en vertu de l'article 35. En pareil cas, l'assureur est de plein droit subrogé aux obligations du chef d'entreprise.

A défaut d'avoir contracté comme il est dit ci-dessus, et sans préjudice des autres obligations résultant de la présente loi, les chefs des entreprises privées sont tenus de contribuer au fonds spécial institué par l'article 20; ils peuvent néanmoins en être dispensés par arrêté ministériel, sur l'avis de la commission des accidents du travail, s'ils ont garanti le paiement éventuel des allocations dans les conditions et de la manière qui seront prescrites par arrêté royal.

ART. 11. — Les chefs d'entreprise ou leurs assureurs peuvent convenir avec les sociétés mutualistes reconnues par le Gouvernement que celles-ci assumeront, pendant six mois au plus à partir de l'accident, le service des indemnités qui seraient dues à leurs membres en cas d'incapacité de travail, à la condition toutefois qu'il soit justifié :

1° Que les débiteurs de ces indemnités ont pris à leur charge une quote-part de la cotisation de mutualité. Cette quote-part, déterminée de commun accord, ne pourra être inférieure au tiers;

2° Que les sociétés intéressées accordent à leurs membres les mêmes secours en cas de maladie qu'en cas de blessure.

Si le secours journalier accordé par la société est inférieur à l'indemnité due en vertu de la présente loi, le chef d'entreprise est tenu de verser la différence.

Un arrêté royal réglera les conditions auxquelles les sociétés mutualistes pour-

## Projet de loi.

ART. 9. — Le Gouvernement peut, pour des industries déterminées, exceptionnellement pour un temps limité d'un an, de l'avis conforme de la Commission des accidents du travail, décider que le salaire de base sera fixé d'après la moyenne annuelle des salaires alloués antérieurement à l'accident pendant une période de cinq ans au moins et de dix ans au plus.

(Le projet prévoit l'abrogation de l'article 11 de la loi.)

## Wetsontwerp.

ART. 9. — De Regeering kan, voor bepaalde bedrijven, bij uitzondering voor een vastgesteld tijdperk van één jaar, na eensluidend advies van de Arbeidsongevallencommissie beslissen, dat het tot grondslag te nemen loon zal worden vastgesteld naar het gemiddeld jaarloon, dat vóór het ongeval gedurende een tijdperk van minstens 5 jaar en hoogstens 10 jaar werd verleend.

(Het ontwerp voorziet de intrekking van art. 11 der wet.)

## Amendements de la Section Centrale.

## Amendementen van de Middenafdeeling.

## Huidige wet.

ART. 9. — Comme au projet.

Art. 9. — (Zooals in het ontwerp.)

ART. 9. — De Regeering kan, voor bepaalde takken van nijverheid, en na het advies te hebben ingewonnen van de bevoegde afdeelingen der raden van nijverheid en arbeid, beslissen, dat het tot grondslag te nemen loon zal worden vastgesteld naar het gemiddelde jaarlijkse loon dat, vóór het ongeval, gedurende een tijdperk van ten hoogste tien jaren werd toegekend.

ART. 10. — De in bovenstaande artikelen vastgestelde vergoedingen komen uitsluitend ten laste van het hoofd der onderneming.

Het hoofd der onderneming is echter, onverminderd hetgeen wordt gezegd in artikel 11, van dezen last ontslagen, indien hij, tot betaling van de genoemde vergoedingen eene overeenkomst heeft gesloten hetzij met eene, volgens de bepalingen van hoofdstuk II dezer wet, toegelaten verzekeringsmaatschappij, hetzij met de uit kracht van artikel 35 ingestelde Verzekeringskas. In zoodanig geval gaan de verplichtingen van het hoofd der onderneming van rechtswege over op den verzekeraar.

Onverminderd de andere verplichtingen voortspruitende uit deze wet, zijn de hoofden van bijzondere ondernemingen, die geene overeenkomst hebben gesloten zooals hierboven is gezegd, verplicht bij te dragen tot het ingevolge artikel 30 ingestelde bijzonder fonds; zij kunnen echter daarvan worden ontheven bij ministerieel besluit, op advies van de Commissie voor de arbeidsongevallen, indien zij de mogelijke uitkeering der vergoedingen hebben gewaarborgd onder de voorwaarden en op de wijze bij koninklijk besluit vast te stellen.

ART. 11. — De hoofden van ondernemingen of hunne verzekeraars kunnen met de door de Regeering erkende maatschappijen van onderlingen bijstand overeenkomen, dat deze, gedurende ten hoogste zes maanden, te rekenen van het ongeval, op zich nemen de uitkeering der vergoedingen die, in geval van onbekwaamheid tot werken, aan hunne leden mochten verschuldigd zijn, op voorwaarde nochtans dat blijke :

1<sup>o</sup> Dat degenen die deze vergoedingen verschuldigd zijn een evenredig deel van de bijdrage ten behoeve van den onderlingen bijstand te hunnen laste hebben genomen. Dit in gemeen overleg vastgesteld evenredig deel mag niet minder zijn dan een derde;

2<sup>o</sup> Dat de belanghebbende maatschappijen aan hare leden dezelfde hulp toestaan in geval van ziekte als in geval van verwonding.

Is de dagelijksche onderstand, door de maatschappij verleend, geringer dan de vergoeding verschuldigd uit kracht van deze wet, dan moet het hoofd der onderneming het verschil storten.

Een koninklijk besluit zal bepalen onder welke voorwaarden de maatschappijen van onderlingen bijstand de uitkeering van de onderstandsgelden, die

| Législation actuelle.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Projet de loi.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Wetsontwerp.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>ront assumer le service des secours tenant lieu de l'indemnité temporaire.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <p>ART. 12. — Les indemnités temporaires sont payables aux mêmes époques que les salaires; les allocations annuelles et les arrérages des rentes sont payables trimestriellement par quart; les frais funéraires sont payables dans le mois du décès.</p>                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <p>ART. 13. — Les indemnités dues en vertu de la présente loi aux victimes d'accidents ou à leurs ayants droit ne sont cessibles ni saisissables que pour cause d'obligation alimentaire légale.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <p>CHAPITRE II.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <p>DES GARANTIES DE L'ASSURANCE.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <p>ART. 14. — Sauf dans les cas déterminés à l'article 16, le chef d'entreprise est tenu de constituer le capital de la rente, conformément au tarif visé à l'article 7, soit à la Caisse générale d'épargne et de retraite, soit à un autre établissement agréé pour le service des rentes. Un arrêté royal déterminera les conditions requises pour cette agrégation, qui ne pourra être accordée par le Gouvernement que sur l'avis de la Commission des accidents du travail.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <p>La constitution du capital doit être effectuée :</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <p>ART. 14. — 2° <i>alinéa</i>. — La constitution du capital doit être effectuée :</p>                                                                                                                                                                                                                                               | <p>ART. 14. — 2° <i>alinea</i>. — De storing van het kapitaal dient te geschieden :</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <p>En cas de mort de l'ouvrier, dans le mois de l'accord entre les intéressés et, à défaut d'accord, dans le mois du jugement définitif :</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <p>1° En cas de mort de l'ouvrier, dans le mois de l'homologation de l'accord intervenu entre les intéressés et, à défaut d'accord, dans le mois du jugement fixant définitivement ce capital. Il sera dû à l'établissement de rentes un complément de capital en raison des jours de retard à dater de l'accord ou du jugement.</p> | <p>1° In geval van overlijden van den arbeider, binnen de maand van de bekrachtiging der overeenkomst, tusschen de belanghebbenden en, bij gebreke aan overeenkomst, binnen de maand van het vonnis, waarbij dit kapitaal voorgoed wordt vastgesteld. Aan de inrichting, met de uitkeering der renten belast, zal een aanvullend kapitaal zijn verschuldigd wegens de dagen van vertraging, te rekenen van den dag van de overeenkomst of van het vonnis;</p> |
| <p>En cas d'incapacité permanente de travail, dans le mois de l'expiration du délai de revision prévu à l'article 30.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <p>2° En cas d'incapacité permanente de travail, dans le mois de l'expiration du délai de revision prévu à l'article 30.</p>                                                                                                                                                                                                         | <p>2° In geval van voortdurende arbeidsongeschiktheid, binnen de maand, waarin den bij artikel 30 voorzien herzieningstermijn ten einde loopt.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <p>Toutefois, les établissements chargés du service des rentes peuvent, sous leur responsabilité, accorder des délais aux chefs d'entreprises.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <p>Ces établissements sont, dans ce cas, subrogés aux actions et privilèges de la victime et de ses ayants droit.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |



Amendements de la Section centrale.

Amendementen van de Middenafdeeling.

Huidige wet.

de tijdelijke vergoeding vervangen, op zich kunnen nemen.

ART. 12. — De tijdelijke vergoedingen zijn betaalbaar op dezelfde tijdstippen als het loon; jaarlijkse vergoedingen en vervallen renten zijn betaalbaar om de drie maanden, telkens een vierde gedeelte; de begrafenis-kosten moeten worden betaald binnen ééne maand na het overlijden.

ART. 13. — De vergoedingen uit kracht van deze wet verschuldigd aan slachtoffers van ongevallen of aan hunne rechtverkrigenden, zijn niet vatbaar voor overdracht of inbeslagname, tenzij wegens wettelijk verschuldigde kosten van onderhoud.

## HOOFDSTUK II.

VAN DE WAARBORGEN  
EN VAN DE VERZEKERING.

ART. 14. — Behalve in de gevallen voorzien bij artikel 16, is het hoofd der onderneming gehouden het kapitaal der rente, overeenkomstig het in artikel 7 bedoelde tarief, te vestigen hetzij bij de Algemeene Spaar- en Lijfrentekas, hetzij bij ééne andere voor de uitkeering der renten toegelaten inrichting. Een koninklijk besluit bepaalt de voorwaarden vereischt voor deze toelating, die door de Regeering slechts op advies van de Commissie voor de arbeidsongevallen kan worden verleend.

De vestiging van het kapitaal moet geschieden :

In geval van overlijden van den werkmán, binnen ééne maand na de overeenkomst, tusschen de belanghebbenden en, bij gebreke van overeenkomst, binnen ééne maand na het eindvonnis;

In geval van voortdurende onbewaamheid tot werken, binnen ééne maand na het eindigen van den termijn voor herziening, bepaald in artikel 30.

Echter kunnen de inrichtingen, die met de uitkeering der renten zijn belast, onder hare verantwoordelijkheid uitstel van betaling toestaan aan de hoofden van ondernemingen.

In dit geval, treden deze inrichtingen in de rechtsvorderingen en voorrechten van het slachtoffer en van zijne rechtverkrigenden.

Art. 14. — (Comme au projet.)

Art. 14. — (Zooals in het ontwerp.)

| Législation actuelle.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Projet de loi. | Wetsontwerp. |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|--------------|
| <p>Art. 15. — La créance de la victime de l'accident ou de ses ayants droit est garantie par un privilège qui prend rang immédiatement après le 1<sup>o</sup> et sous le 4<sup>o</sup> bis de l'article 19 de la loi du 16 décembre 1851 sur les privilèges et hypothèques.</p>                                                                           |                |              |
| <p>Art. 16. — Le chef d'entreprise est dispensé du versement du capital de la rente s'il justifie :</p> <p>Qu'il a subrogé un assureur à ses obligations conformément à l'article 10. Cette subrogation emporte libération du privilège établi par l'article 15;</p>                                                                                      |                |              |
| <p>Ou bien qu'il a garanti le service de la rente en déposant, conformément aux conditions à déterminer par arrêté royal, à la Caisse des dépôts et consignations ou à la Caisse générale d'épargne et de retraite, des titres d'une valeur suffisante pour assurer éventuellement la constitution du capital dont le versement n'a pas été effectué.</p> |                |              |
| <p>Il est également dispensé de verser le capital de la rente, si la constitution éventuelle de ce capital ou le service de la rente est assuré par une hypothèque ou une caution, déclarée suffisante par le juge de paix, sauf appel, après que la victime ou ses ayants droit ont été entendus ou dûment cités.</p>                                    |                |              |
| <p>Le jugement désigne les immeubles grevés de l'hypothèque, l'objet de la garantie et la somme jusqu'à concurrence de laquelle l'inscription peut être prise.</p>                                                                                                                                                                                        |                |              |
| <p>Le juge peut aussi déclarer suffisante l'affectation, à la garantie dont il s'agit, d'une inscription, soit pour la propriété, soit pour l'usufruit, au grand-livre de la Dette publique.</p>                                                                                                                                                          |                |              |
| <p>Les inscriptions ou les oppositions sont requises, en vertu du jugement, soit par le greffier, soit par le procureur du Roi, soit par la victime ou les ayants droit.</p>                                                                                                                                                                              |                |              |
| <p>L'article 32 est applicable aux actes prévus par la présente disposition.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                          |                |              |
| <p>Art. 17. — Seront agréées aux fins de la présente loi, les caisses communes d'assurance contre les accidents, constituées par les chefs d'entreprises, ainsi que les compagnies d'assurance à primes fixes, qui se conformeront au règlement à établir par arrêté royal.</p>                                                                           |                |              |
| <p>Les assureurs agréés sont astreints à constituer des réserves ou cautionnements dans les conditions à déterminer par le règlement.</p>                                                                                                                                                                                                                 |                |              |
| <p>Le montant des réserves ou cautionnements est affecté, par privilège, au paiement des indemnités.</p>                                                                                                                                                                                                                                                  |                |              |

## Amendements de la Section centrale.

## Amendementen van de Middenafdeeling.

## Huidige wet.

Art. 15. — De schuldvordering van het slachtoffer des ongevuls of van zijne rechtverkrigenden wordt gewaarborgd door een voorrecht dat, in rangorde, en onder n<sup>o</sup> 4bis, onmiddellijk volgt op n<sup>o</sup> 4<sup>o</sup> van artikel 19 der wet van 16 December 1851 op de voorrechten en hypotheeken.

Art. 16. — Het hoofd der onderneming is ontslagen van de verplichting om het kapitaal der rente te storten, zoo hij bewijst :

Dat hij, overeenkomstig artikel 10, ten aanzien van zijne verplichtingen een verzekeraar in zijne plaats heeft gesteld. Deze overdracht heeft ontheffing van het bij artikel 15 gevestigde voorrecht ten gevolge;

Of dat hij de uitkeering der rente heeft verzekerd, door, overeenkomstig de bij koninklijk besluit te bepalen voorwaarden, bij de Deposito- en Consignatiekas of bij de Algemeene Spaar- en Lijfrentekas titels neer te leggen, waarvan de waarde groot genoeg is om, bij voorkomend geval, de vestiging te waarborgen van het kapitaal waarvan de storting niet is geschied.

Hij is insgelijks ontslagen van de verplichting het kapitaal der rente te storten, indien de mogelijke vestiging van dit kapitaal, of de uitkeering der rente is verzekerd door eene hypotheek of eene borgstelling, die door den vrederechter voldoende is verklaard, behoudens hooger beroep, nadat het slachtoffer of zijne rechtverkrigenden zijn gehoord of beoorlolijk opgeroepen.

In het vonnis worden vermeld : de met de hypotheek belaste goederen, het voorwerp van de zekerheidstelling en de som tot welker bedrag de inschrijving mag worden genomen.

De rechter kan ook de aanwijzing, tot de bedoelde zekerheidstelling, van eene inschrijving op het Grootboek der Staatsschuld, hetzij voor den eigendom, hetzij voor het vruchtgebruik, voldoende verklaren.

Inschrijving of oppositie wordt, krachtens het vonnis, gevorderd, hetzij door den griffier, hetzij door den procureur des Konings, hetzij door het slachtoffer of de rechterkrigenden.

Artikel 32 is van toepassing op de akten bij deze bepaling voorzien.

Art. 17. — Met het oog op deze wet, worden toegelaten de gemeenschappelijke kassen van verzekering tegen ongevallen, door de hoofden van ondernemingen ingesteld alsmede de maatschappijen van verzekering tegen vaste premien die zich gedragen naar de bij koninklijk besluit in te voeren verordening.

De toegelaten verzekeraars zijn verplicht, reservefondsen of waarborgsommen te vestigen op de wijze zooals door de verordening zal worden bepaald.

Het bedrag van de reservefondsen of waarborgsommen wordt, bij voorrang, aangewend tot betaling van de vergoedingen.

## Législation actuelle.

Aucune clause de déchéance ne pourra être opposée par les assureurs agréés aux créanciers d'indemnités ou aux ayants droit.

Art. 18. — L'agrément sera accordée et révoquée par le Gouvernement, qui prendra préalablement l'avis de la Commission des accidents du travail.

Les arrêtés royaux d'agrément et de révocation seront insérés au *Moniteur*.

La liste des sociétés agréées sera publiée tous les trois mois au *Moniteur*.

(Il est interdit aux sociétés ou associations qui ne sont pas agréées conformément aux articles 17 et 18 ou qui ont cessé de l'être, de traiter des opérations d'assurance relatives aux risques d'accidents prévus par la présente loi.

Toute convention contraire est nulle de plein droit.

Sera puni d'une amende de 50 à 2,000 francs, tout assureur, agent, inspecteur, directeur ou courtier d'assurances qui aura participé à la conclusion ou à l'exécution d'un contrat frappé de nullité en vertu de la disposition qui précède.) (*Loi du 27 août 1919.*)

Art. 19. — Les caisses communes d'assurance contre les accidents, agréées en vertu de l'article 17, jouiront de la capacité juridique et des avantages attribués par la loi du 28 mars 1868 aux cais-

## Projet de loi.

Art. 18. — 4° *alinéa*. — Sans préjudice de la révocation éventuelle de l'agrément ou de retrait de la dispense de contribuer au fonds de garantie, les établissements d'assurance ou les chefs d'entreprise dispensés de contribuer au fonds de garantie qui contreviendront aux articles 14, 16 et 17 de la présente loi et aux arrêtés d'exécution seront, à défaut de régularisation dans le délai qui leur sera fixé par le Ministre de l'Industrie, du Travail et de la Prévoyance sociale, passibles d'amendes fiscales calculées à raison de 50 fr. par jour depuis l'expiration du délai jusqu'à régularisation. Ces amendes seront recouvrées comme en matière d'enregistrement, sur demande, qui en sera faite à la régie par le Ministre de l'Industrie, du Travail et de la Prévoyance sociale; elles seront publiées au *Moniteur*.

Il est interdit aux sociétés ou associations qui ne sont pas agréées conformément aux articles 17 et 18 ou qui ont cessé de l'être, de traiter des opérations d'assurance relatives aux accidents du travail dont la réparation est prévue par ladite loi. Toute convention contraire est nulle de plein droit.

Sera puni d'une amende de 50 à 2,000 francs tout assureur, agent, inspecteur, directeur ou courtier d'assurance qui aura participé à la conclusion ou à l'exécution d'un contrat frappé de nullité en vertu de la disposition qui précède.

Les polices en cours souscrites auprès d'organismes non agréés sont résiliées de plein droit à dater de la mise en vigueur de la présente loi; cette résiliation ne donnera lieu à aucune indemnité. Les primes restant à payer ou les primes payées d'avance ne seront acquises à l'assureur qu'en proportion du risque déjà couru.

## Wetsontwerp.

Art. 18. — 5° *alinéa*. — De verzekeringsinrichtingen of de ondernemers er van vrijgesteld bij te dragen tot het waarborgfonds, die inbreuk mochten maken op de artikelen 14, 16 en 17 dezer wet en op de uitvoeringsbesluiten, in gebreke van een regeling binnen hun door den Minister van Nijverheid, Arbeid en Sociale Voorzorg voorgeschreven termijn, zullen strafbaar zijn met fiskale geldboeten berekend tegen 50 frank per dag van af het verstrijken van den termijn tot den dag der regeling, zulks onverminderd de eventueele herroeping der machtiging, of de intrekking van de vrijstelling om bij te dragen tot het waarborgfonds. Deze geldboeten worden, zooals inzake registratie, verheid, Arbeid en Sociale Voorzorg: zij zullen in den *Moniteur* worden bekendgemaakt.

Het is aan de vennootschappen en vereenigingen, die overeenkomstig de artikelen 17 en 18 niet werden gerechtigd te zijn, verboden verzekeringscontracten aan te gaan betreffende arbeidsongevallen, waarvan vergoeding door deze wet is voorzien. Een met deze bepaling strijdige overeenkomst is van rechtswege nietig.

Wordt gestraft met een geldboete van 50 tot 2,000 frank, elke verzekeraar, verzekeringsagent, opiener van, directeur van of makelaar in verzekeringen, die heeft deelgenomen aan het sluiten of het uitvoeren van een krachtens voorgaande bepaling door nietigheid getroffen overeenkomst.

De loopende verzekeringscontracten aangegaan met niet gerechtigde vereenigingen zijn van rechtswege nietig, te rekenen van den dag der in werkingtreding van deze wet: deze contractbreuk geeft tot geen vergoeding aanleiding. De nog te betalen of de reeds betaalde premien zullen slechts, in verhouding tot het reeds gelooopen risico, aan den verzekeraar ten goede komen.

## Amendements de la Section centrale.

## Amendementen van de Middenafdeeling.

## Huidige wet.

Art. 18. — (Comme au projet.)

Art. 18. — (Zooals in het ontwerp.)

Geene enkele bepaling van vervallenverklaring mag door de verzekaars worden ingeroepen tegen hen die eene vergoeding te vorderen hebben of tegen de rechtverkrijgenden.

Art. 18. — De toelating wordt verleend en ingetrokken door de Regeering die vooraf het advies inwint van de Commissie voor de arbeidsongevallen.

De koninklijke besluiten tot toelating en intrekking worden bekend gemaakt in het *Staatsblad*.

De lijst van de toegelaten vereenigingen wordt, om de drie maanden, afgekondigd in het *Staatsblad*.

(Vennootschappen of vereenigingen die niet overeenkomstig artikelen 17 en 18 werden aangenomen of aan welker aanneming een einde kwam mogen niet doen aan verzekering tegen het door deze wet voorzien ongevalgevaar.

Elk tegenstrijdig verdrag is van rechtswege nietig.

Zal worden gestraft met een geldboete van 50 tot 2.000 frank elk verzekeraar, verzekeringsagent — opziener — bestuurder of makelaar, die zal hebben deelgenomen aan het afsluiten of uitvoeren van een krachtens voorgaande bepaling door nietigheid getroffen verdrag.)  
(Wet van 27 Augustus 1919.)

Art. 19. — De uit kracht van artikel 17 toegelaten gemeenschappelijke kassen van verzekering tegen ongevallen genieten de rechtspersoonlijkheid en de voorrechten bij de wet van 28 Maart

| Législation actuelle.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Projet de loi.                                                                                                                                                                                                                                                             | Wetsontwerp.                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>ses communes de prévoyance en faveur des ouvriers mineurs, reconnues par le Gouvernement.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <p>Les statuts des caisses communes pourront stipuler que les indemnités du chef d'incapacité de travail seront, pendant un délai qui n'excédera pas six mois à partir de l'accident, directement payées aux victimes par le chef d'entreprise ou par une caisse locale fonctionnant à son intervention, le tout sous la garantie de la caisse commune intéressée.</p>                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <p>Art. 20. — Il est institué, sous le nom de <i>Fonds de garantie</i>, une caisse d'assurance contre l'insolvabilité patronale; cette caisse a pour but de pourvoir au paiement des allocations dues en cas d'accident, lorsque le chef d'entreprise est en défaut de s'acquitter des obligations qui lui incombent.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <p>Le fonds est rattaché à la Caisse des dépôts et consignations.</p> <p>L'intervention de ce fonds est subordonnée à la constatation préalable du défaut d'exécution des obligations du chef d'entreprise, et, s'il y a lieu, de l'assureur. Cette constatation est faite par le juge de paix, dans les formes à établir par arrêté royal.</p>                                                                                                                                                                                                                                                 | <p>Art. 20. — 3<sup>e</sup> alinéa. — L'intervention de ce fonds est subordonnée à la constatation préalable du défaut d'exécution des obligations du chef d'entreprise. Cette constatation est faite par le juge de paix, dans les formes à établir par arrêté royal.</p> | <p>Art. 20. — 3<sup>e</sup> alinea. — De tege-moetkoming van dit fonds is onderworpen aan de voorafgaande vaststelling van het niet nakomen der verplichtingen van den ondernemer. Deze vaststelling geschiedt door den vrederechter, in de bij Koninklijk besluit te bepalen vormen.</p> |
| <p>La Caisse pourra exercer un recours contre les débiteurs défaillants; elle est subrogée aux droits, actions et privilèges des victimes ou des ayants droit, tant à l'égard des chefs d'entreprise qu'à l'égard des tiers.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <p>Le recours contre les chefs d'entreprise est exercé, par voie de contrainte, comme en matière de contributions directes.</p> <p>Le fonds de garantie est alimenté par des cotisations mises à la charge des chefs des entreprises privées qui, sur réquisitions de l'administration des contributions directes, n'auront pas justifié du contrat d'assurance prévu au 2<sup>e</sup> alinéa de l'article 10 ou de la dispense visée au 3<sup>e</sup> alinéa du même article. Un arrêté royal règle la déclaration et les autres formalités à exiger en vue d'établir cette justification.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <p>Le montant des cotisations est déterminé par arrêté royal, sur avis de la Commission des accidents du travail.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <p>Les rôles d'assujettissement sont dressés, le recours des imposés s'exerce, et les recouvrements sont opérés, au besoin par voie de contrainte, comme en matière de contributions directes.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                           |

Amendements de la Section Centrale.

Amendementen van de Middelaafdeeling.

Huidige wet.

Art. 20. — (Comme au projet.)

Art. 20. — (Zooals in het ontwerp.)

1868 toegekend aan de door de Regeering erkende gemeenschappelijke verzorgskassen ten bate van de werklieden der mijnen.

De statuten der gemeenschappelijke kassen kunnen bepalen, dat de vergoedingen wegens onbekwaamheid tot werken, gedurende een tijd die, te rekenen van het ongeval, zes maanden niet te boven gaat, rechtstreeks aan de slachtoffers worden betaald door het hoofd der onderneming of door een plaatselijke kas waartoe hij bijdraagt, alles onder waarborg van de belanghebbende gemeenschappelijke kas.

Art. 20. — Onder den naam van *Waarborgfonds* wordt eene kas van verzekering tegen het onvermogen der patroons ingesteld; deze kas heeft ten doel, in de betaling der vergoedingen, die bij een ongeval zijn verschuldigd, te voorzien wanneer het hoofd der onderneming in gebreke blijft aan de op hem rustende verplichtingen te voldoen.

Het fonds is verbonden aan de Deposito- en Consignatiekas.

De tusschenkomst van dit fonds heeft eerst plaats na voorafgaande vaststelling van het niet-naleven der verplichtingen van het hoofd der onderneming, en, zoo daartoe aanleiding bestaat, van den verzekeraar. Deze vaststelling geschiedt door den vrederechter naar de bij koninklijk besluit te geven voorschriften.

De kas heeft haar verhaal op de in gebreke blijvende schuldenaars; zij treedt in de rechten, vorderingen en voorrechten van de slachtoffers of van de rechtverkrijgenden, zoowel ten aanzien van de hoofden van de ondernemingen als ten aanzien van derden.

Het verhaal op de hoofden van ondernemingen geschiedt, bij dwangbevel, gelijk in zake van rechtstreeksche belastingen.

Het waarborgfonds wordt in stand gehouden door bijdragen welke ten laste komen van de hoofden der bijzondere ondernemingen, die niet op aanzoek van het bestuur der rechtstreeksche belastingen, hebben doen blijken van de overeenkomst van verzekering, in het 2<sup>e</sup> lid van artikel 10 voorzien, of van de ontheffing, in het 3<sup>e</sup> lid van hetzelfde artikel bedoeld. Een koninklijk besluit regelt de aangifte en de andere formaliteiten vereischt om van de overeenkomst of de ontheffing te doen blijken.

Het beloop van de bijdragen wordt vastgesteld bij koninklijk besluit, op advies van de Commissie voor de arbeidsongevallen.

De lijsten van aanslag worden opge maakt, het recht van verhaal der aangeslagenen wordt uitgeoefend, en de invorderingen geschieden, zoo noodig, bij dwangbevel, gelijk in zake van rechtstreeksche belastingen.



## Législation actuelle.

## Projet de loi.

## Wetsontwerp.

## CHAPITRE III.

## DE LA RESPONSABILITÉ CIVILE.

Art. 21. — Il n'en est rien dérogé aux règles générales de la responsabilité civile lorsque l'accident a été intentionnellement provoqué par le chef d'entreprise.

Sauf cette exception, les dommages résultant des accidents du travail ne donnent lieu, à charge du chef d'entreprise, au profit de la victime ou de ses ayants droit, qu'aux seules réparations déterminées par la présente loi.

Les dommages et intérêts ne seront, en aucun cas, cumulés avec ces réparations.

Indépendamment de l'action résultant de la présente loi, la victime et les ayants droit conservent, contre les personnes responsables de l'accident, autres que le chef d'entreprise ou ses ouvriers et préposés, le droit de réclamer la réparation du préjudice causé, conformément aux règles du droit commun; le chef d'entreprise sera, le cas échéant, exonéré de ses obligations à concurrence du montant des dommages et intérêts accordés.

L'action contre les tiers responsables pourra même être exercée par le chef d'entreprise, à ses risques et périls, aux lieu et place de la victime ou des ayants droit, s'ils négligent d'en faire usage.

Art. 22. — Les indemnités établies par la présente loi ne sont point dues lorsque l'accident a été intentionnellement provoqué par la victime.

Aucune indemnité n'est due à celui des ayants droit qui a intentionnellement provoqué l'accident.

Art. 23. — Toute convention contraire aux dispositions de la présente loi est nulle de plein droit.

Art. 21. — 3°, 4° et 5° alinéas. — Indépendamment de l'action résultant de la présente loi, la victime et les ayants droit conservent contre les personnes responsables de l'accident autres que le chef d'entreprise ou ses ouvriers et préposés, le droit de réclamer la réparation du préjudice causé, conformément aux règles du droit commun. La somme allouée à charge du tiers reconnu totalement responsable et effectivement payée revient au chef d'entreprise ou à l'assureur à concurrence de l'indemnité forfaitaire mise à sa charge; le surplus revient à la victime ou à ses ayants droit. En cas de responsabilité partagée, le chef d'entreprise ou l'assureur est exonéré du paiement d'une somme égale à 60 p. c. de celle qui, étant mise à la charge du tiers reconnu partiellement responsable du dommage matériel de l'accident, a été effectivement payée.

L'action contre les tiers responsables peut même être exercée par le chef d'entreprise, à ses risques et périls, aux lieu et place de la victime ou des ayants droit.

Les dommages et intérêts ne sont, en aucun cas, cumulés avec les réparations prévues par la présente loi.

Art. 21. — 3°, 4° en 5° alinéas. — Onverminderd de rechtsvordering voortvloeiende uit deze wet, behouden de getroffene en de rechthebbenden het recht, om tegen de personen verantwoordelijk voor het ongeval, buiten den ondernemer of zijn werklieden en gelastigden, vergoeding voor de veroorzaakte schade te eischen, overeenkomstig de regels van het gemeen recht. De ten bezware van den heel aansprakelijk erkenden derde verleende som, die werkelijk werd betaald, komt aan den ondernemer of aan den verzekeraar ten goede, ten beloope van de hem opgelegde forfaitaire vergoeding; het overblijvend gedeelte komt aan den getroffene of de rechthebbenden toe. In geval van gesplitste aansprakelijkheid, wordt de ondernemer of de verzekeraar vrijgesteld van de betaling eener som gelijk aan 60 t. h. van degene, welke den wegens stokelijke schade van het ongeval gedeeltelijk aansprakelijk erkenden derde opgelegd, werkelijk werd betaald.

De rechtsvordering tegen de aansprakelijke derde personen kan zelfs door den ondernemer, op eigen risico, den getroffene of de rechthebbenden in rechten vervangende, worden ingesteld.

Gewone vergoeding is alleszins onverenigbaar met de door deze wet voorziene vergoeding.

Amendements de la Section Centrale.

Amendementen van de Middenafdeeling.

Huidige wet.

## HOOFDSTUK III.

## VAN DE BURGERLIJKE AANSPRAKELIJKHEID.

Art. 21. --- Er wordt in geenen deele afgeweken van de algemeene regelen betreffende de burgerlijke aansprakelijkheid, wanneer het ongeval opzettelijk is teweeggebracht door het hoofd der onderneming.

Met uitzondering van dit geval, geeft de schade, voortvloeiende uit arbeidsongevallen, ten laste van het hoofd der onderneming en ten voordeele van het slachtoffer of zijne rechtverkrijgenden enkel en alleen recht op de bij deze wet vastgestelde vergoedingen.

Schade en interesten kunnen in geen geval te gelijk met deze vergoedingen worden gevorderd.

Onafhankelijk van de rechtsvordering die uit deze wet voortspuit, behouden het slachtoffer en de rechtverkrijgenden tegen andere aansprakelijke personen dan het hoofd der onderneming of zijne werklieden en aangestelden, het recht, overeenkomstig de regels van het gemeene recht, vergoeding van de geleden schade te eischen; het hoofd der onderneming wordt, bij voorkomend geval, van de hem opgelegde verplichtingen ontslagen, tot het bedrag van de toegekende schade-toestelling.

De rechtsvordering tegen de derde aansprakelijke personen kan zelfs door het hoofd der onderneming, op zijn risico, worden ingesteld in de plaats van het slachtoffer of de rechtverkrijgenden, zoo dezen verzuimen van dat recht gebruik te maken.

Art. 22. --- De bij deze wet bepaalde vergoedingen zijn niet verschuldigd wanneer het ongeval door het slachtoffer opzettelijk is teweeggebracht.

Geene vergoeding hoegenaamd is verschuldigd aan dengene der rechtverkrijgenden die het ongeval opzettelijk heeft teweeggebracht.

Art. 23. --- Elke met de bepalingen van deze wet strijdige overeenkomst is van rechtswege nietig.

Art. 21. --- (Comme au projet.)

ART. 21. --- (Zooals in het ontwerp.)

Législation actuelle.

Projet de loi.

Wetsontwerp.

## CHAPITRE IV.

Des déclarations d'accidents  
et de juridiction

Art. 24. — Tout accident survenu à un ouvrier au cours de son travail et qui a occasionné ou est de nature à occasionner soit la mort de la victime, soit une incapacité de travail, doit être déclaré dans les trois jours, par le chef d'entreprise ou son délégué, sans préjudice de toutes autres informations prescrites par les lois ou règlements.

La déclaration est faite par écrit à l'inspecteur du travail, ainsi qu'au greffe de la justice de paix ou de la commission arbitrale compétente en vertu de l'article 26. La déclaration mentionne la nature et les circonstances de l'accident; elle indique, s'il y a lieu, le nom de l'assureur avec lequel le chef d'entreprise a contracté. Un arrêté royal déterminera, pour le surplus, la forme et les conditions de la déclaration ainsi que les cas dans lesquels un certificat médical devra y être joint, aux frais du déclarant.

La déclaration de l'accident peut être faite, dans les mêmes formes, par la victime ou ses ayants droit.

Récépissé de la déclaration est, en tout cas, envoyé par le greffier au déclarant.

S'il résulte de la déclaration que le chef d'entreprise ne reconnaît pas que la présente loi soit applicable à l'accident signalé, à raison notamment les circonstances du fait ou de la qualité de la victime, l'inspecteur du travail fera une enquête sur les causes de l'accident. Lorsqu'il est procédé à une enquête en vertu de la présente disposition ou en vertu des lois et règlements relatifs à la police du travail, une expédition du procès-verbal d'enquête est transmise par l'inspecteur au greffe de la juridiction compétente.

Les parties ont le droit de prendre au greffe connaissance ou copie, à leurs frais, de la déclaration de l'accident, du certificat y annexé et, s'il y a lieu, de l'expédition du procès-verbal d'enquête.

Art. 25. — Les chefs d'entreprise ou leurs délégués qui contreviendront aux dispositions de l'article qui précède seront punis d'une amende de 5 à 25 francs.

En ce qui concerne la recherche et la constatation des contraventions, ainsi que les enquêtes en matière d'accidents, les inspecteurs du travail sont investis des pouvoirs que leur confèrent les lois du 5 mai 1888 et du 11 avril 1896, sous

Amendements de la Section centrale.

Amendementen van de Middelenafdeeling.

Huidige wet.

## HOOFDSTUK IV.

VAN DE AANGIFTE VAN ONGEVALLEN  
EN VAN DE RECHTSMACHT.

ART. 24. — Elk ongeval dat aan een werkmán is overkomen gedurende zijnen arbeid en dat heeft veroorzaakt of van aard is om te veroorzaken hetzij den dood van het slachtoffer, hetzij eene onbekwaamheid tot werken, moet, binnen drie dagen, door het hoofd der onderneming of zijn gelastigde worden aangegeven, onverminderd alle andere bij de wetten of verordeningen voorgeschreven nasporingen.

De aangifte wordt schriftelijk gedaan aan den arbeidsopziener, alsook ter griffie van het vredegerecht of van de scheidsrechterlijke commissie die, krachtens artikel 26, bevoegd zijn. De aangifte vermeldt den aard en de omstandigheden van het ongeval; zij duidt aan, zoo daartoe aanleiding bestaat, den naam van den verzekeraar met wien het hoofd der onderneming eene overeenkomst heeft gesloten. Een koninklijk besluit bepaald verder den vorm en de vereischten der aangifte, alsmede de gevallen waarin op kosten van den aangever een geneeskundig getuigschrift daarbij moet worden gevoegd.

De aangifte van het ongeval kan, met inachtneming van dezelfde vormen, worden gedaan door het slachtoffer of zijne rechtverkrijgenden.

Ontvangbewijs van de aangifte wordt in elk geval door den griffier aan den aangever toegezonden.

Blijk het uit de aangifte, dat het hoofd der onderneming niet erkent dat deze wet van toepassing is op het aangegeven ongeval, met name wegens de omstandigheden waaronder het feit gebeurde, of wegens de hoedanigheid van het slachtoffer, dan stelt de arbeidsopziener een onderzoek in naar de oorzaken van het ongeval. Wordt tot een onderzoek overgegaan uit kracht van deze bepaling of uit kracht van de wetten en verordeningen betreffende de arbeidspolitie, dan wordt een afschrift van het proces-verbaal van onderzoek door den opziener naar de griffie van bevoegde rechtsmacht gezonden.

Partijen hebben het recht, op hunne kosten, ter griffie kennis of kopie te nemen van de aangifte van ongeval, van het daarbij gevoegd getuigschrift en, zoo daartoe aanleiding bestaat, van het afschrift van het proces-verbaal van onderzoek.

ART. 25. — De hoofden van ondernemingen of hunne gelastigden, die de bepalingen van het vorige artikel overtreden, worden gestraft met eene boete van 5 tot 25 frank.

Wat betreft het opsporen en vaststellen der overtredingen, alsmede het onderzoek in zake van ongevallen, zijn de arbeidsopzieners bekleed met de bevoegdheden hun toegekend door de wetten van 5 Mei 1838

| Législation actuelle.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Projet de loi.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Wetsontwerp.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>les sanctions édictées par lesdites lois à charge des chefs d'entreprise ou de leurs délégués qui mettraient obstacle à l'exercice de ces pouvoirs.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <p>En cas d'infraction, les inspecteurs dressent des procès-verbaux qui font foi jusqu'à preuve contraire. Une copie du procès-verbal est, dans les quarante-huit heures, remise au contrevenant, à peine de nullité.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <p>ART. 26. — Le juge de paix du canton où l'accident s'est produit est seul compétent pour connaître des actions relatives aux indemnités dues aux ouvriers ou à leurs ayants droit, en vertu de la présente loi, ainsi que des demandes en révision de ces indemnités; il statue en dernier ressort, jusqu'à la valeur de trois cent francs, et, en premier ressort, à quelque valeur que la demande puisse s'élever. Lorsque l'accident est survenu à l'étranger, la compétence territoriale du juge de paix est déterminée en matière mobilière.</p> | <p>Art. 26. — 1<sup>re</sup> alinea. — Le juge de paix du canton où l'accident s'est produit est seul compétent pour connaître des actions relatives aux indemnités dues aux ouvriers ou à leurs ayants droit, en vertu de la présente loi, ainsi que des demandes en révision de ces indemnités; il est également compétent pour statuer sur tous les litiges relatifs à l'assurance du risque dérivant de la présente loi, lorsque ces litiges sont nés à l'occasion de la réparation d'un accident du travail; il statue en dernier ressort jusqu'à la valeur de 300 francs et en premier ressort à quelque valeur que la demande puisse s'élever. Lorsque l'accident est survenu à l'étranger, la compétence territoriale du juge de paix est déterminée comme en matière mobilière, sauf dispositions prévues dans les conventions internationales.</p> | <p>Art. 26. — 1<sup>e</sup> alinea. — Alleen de vrederechter van het kanton waarin het arbeidsongeval heeft plaats gehad, is bevoegd inzake rechtsvorderingen betreffende de vergoedingen die, krachtens deze wet, aan de werklieden of hun rechthebbenden zijn verschuldigd, alsmede inzake verzoeken tot herziening dier vergoedingen; hij is levens bevoegd om te beslissen over de hangende zaken betreffende de verzekering van het risico voortspruitende uit deze wet, wanneer deze hangende zaken ontstaan zijn naar aanleiding van de vergoeding van een arbeidsongeval; hij beslist in laatste aanleg tot een bedrag van 300 frank en behoudens appel, welke ook het bedrag van den eisch moge zijn. Is het ongeval in den vreemde overkomen, dan wordt de betrekkelijke rechtsmacht van den vrederechter bepaald, als inzake roerende goederen, behoudens de gevallen voorzien in de internationale overeenkomsten.</p> |
| <p>En ce qui concerne les entreprises affiliées à des caisses communes d'assurance agréées, les statuts de ces caisses peuvent stipuler que le jugement des contestations sera déféré à une commission arbitrale, laquelle statuera, soit en dernier ressort, soit à charge d'appel devant le tribunal de première instance du siège de la caisse, suivant les règles visées au précédent alinea. Cette stipulation sera portée à la connaissance des ouvriers dans la forme à déterminer par les statuts.</p>                                           | <p>2<sup>e</sup> alinea. — En ce qui concerne les entreprises affiliées à des caisses communes d'assurance agréées, les statuts de ces caisses peuvent stipuler que le jugement des contestations sera déféré à une commission arbitrale, laquelle statuera, soit en dernier ressort, soit à charge d'appel devant le tribunal de première instance du siège de la caisse suivant les règles visées au précédent alinea. Un arrêté royal déterminera la forme dans laquelle cette stipulation est portée à la connaissance des ouvriers, ainsi que les modalités de remboursement des frais de déplacement qui pourraient éventuellement leur être occasionnés par la tenue des audiences.</p>                                                                                                                                                               | <p>2<sup>e</sup> alinea. — Wat betreft de ondernemingen aangesloten bij gerechtigde gemeenschappelijke verzekeringskassen, kunnen de statuten van deze kassen bepalen, dat de berechting van de geschillen zal worden opgedragen aan een scheidsgerecht, dat beslist 't zij in laatste aanleg, 't zij behoudens appel op de rechtbank van eersten aanleg van het rechtgebied, waarin de kas haar zetel heeft naar de in voorgaande alinea bedoelde regels. De vorm, waarin deze bepaling ter kennis der werklieden dient gebracht, alsook de wijze van terugbetaling hunner eventuele reiskosten wegens het houden van verhooren, zullen worden bepaald bij Koninklijk besluit.</p>                                                                                                                                                                                                                                                |
| <p>La commission arbitrale sera composée d'un magistrat président, désigné à cette fin par le premier président de la Cour d'appel, et d'un nombre égal de chefs d'entreprise et d'ouvriers. L'organisation de la commission et la pro-</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |

## Amendements de la Section Centrale.

## Amendementen van de Middenafdeeling.

## Huidige wet.

en 11 April 1896, en kunnen de straffen, door deze wetten bepaald tegen de hoofden van ondernemingen of hunne gelaagden, die zich tegen de uitoefening van die bevoegdheden mochten verzetten, toegepast worden.

In geval van overtreding, wordt door de opzieners een proces-verbaal opge maakt, dat als bewijs geldt behoudens tegenbewijs. Een afschrift van het proces-verbaal wordt, binnen acht en veertig uren, aan den overtreder afgegeven, op straffe van nietigheid.

Art. 26. — Alleen de vrederechter van het kanton, waar het ongeval heeft plaats gehad, is bevoegd kennis te nemen van de rechtsvorderingen betreffende de vergoedingen die, uit kracht van deze wet, aan de werklieden of hunne rechtverkrijgenden zijn verschuldigd alsmede van de eischen tot herziening van deze vergoedingen; hij doet uitspraak, in hoogsten aanleg, tot een bedrag van drie honderd frank, en, in eersten aanleg, tot welk bedrag de eisch ook moge gaan. Is het ongeval in den vreemde voorgekomen, dan wordt de territoriale bevoegdheid van den vrederechter bepaald zooals in zake van roerende goederen.

ART. 26. — 1<sup>o</sup> Remplacer « 300 francs » par « 400 francs ».

Art. 26. — 1<sup>o</sup> « 300 frank » vervangen door « 400 frank ».

Wat betreft de ondernemingen, die zijn aangesloten bij toegelaten gemeenschappelijke kassen van verzekeringen, kunnen de statuten van deze kassen bepalen, dat de beslissing over hde geschillen zal worden opgedragen aan eene scheidsrechterlijke commissie; deze doet uitspraak, hetzij in hoogsten aanleg, hetzij behoudens hooger beroep voor de rechtbank van eersten aanleg der plaats waar de kas haren zetel heeft, overeenkomstig de regelen in het vorige lid vastgesteld. Deze bepaling wordt ter kennis gebracht van de werklieden, op de wijze door de statuten vast te stellen.

De scheidsrechterlijke commissie wordt samengesteld uit een magistraat, voorzitter, te dien einde aangewezen door den eersten voorzitter van het Hof van beroep, en uit een gelijk getal hoofden

## Législation actuelle.

cedure d'arbitrage seront déterminés par les statuts conformément aux dispositions du règlement prévu par l'article 17 de la présente loi.

## Projet de loi.

*1<sup>er</sup> alinéa.* — Aux fins de déterminer le degré des incapacités permanentes, le juge, à la demande d'une des parties, se fait assister à titre consultatif d'un assesseur chef d'une entreprise similaire ou analogue à celle où l'accident est survenu et d'un assesseur ouvrier exerçant le même métier que la victime ou un métier similaire. Le mode et les conditions de la désignation des assesseurs, ainsi que leur rémunération, seront déterminés par arrêté royal.

Le juge de paix et la commission arbitrale peuvent, par un jugement motivé, non susceptible d'appel, prolonger le délai de péremption prévu par l'article 15 du Code de procédure civile, sur simple requête présentée par un des intéressés. Ils peuvent, dans les mêmes conditions, sublever de la déchéance encourue. Cette disposition ne s'applique qu'aux jugements interlocutoires rendus après la mise en vigueur de la présente loi.

Pour tout accident grave ou présumé grave d'après la déclaration au greffe de la justice de paix, le juge peut, avant le règlement définitif, convoquer les parties par simple lettre du greffier, aux fins de s'enquérir de l'état de l'affaire et éventuellement de concilier les parties si faire se peut ou aux fins de constater les faits desquels résulte le droit à l'indemnité et de prendre toutes mesures nécessaires à la dévolution de celle-ci. Il est dressé procès-verbal de la comparution qui n'entraînera aucun frais.

(Le projet prévoit l'abrogation du 3<sup>e</sup> alinéa de l'art. 27 de la loi.)

## Wetsontwerp.

*1<sup>er</sup> alinea.* — Wanneer in een onderneming aan een workman een ongeval is overkomen, laat de rechter zich, ten einde den graad van voortdurende ongeschiktheid te bepalen, op verzoek van een der partijen, bijgestaan door een raadgevend bijzitter, 't zij hoofd van een zelfde of van een soortgelijke onderneming, of 't zij van een workman die een zelfde of een soortgelijk beroep uitoefent. De wijze waarop en de voorwaarden waaronder de bijzitters worden aangesteld, alsmede deze vergoeding, zullen bij Koninklijk besluit worden bepaald.

De vrederechter en het scheidsrecht kunnen door een met redenen omkleed vonnis, zonder appel, op eenvoudig verzoek van een der belanghebbenden, den vervallermijn voorzien bij artikel 15 van het Wetboek van burgerlijke rechtspleging, verlengen. Onder dezelfde voorwaarden, kunnen zij het vervallen stuiten. Deze bepaling is enkel van toepassing op de interlocutoire vonnissen uitgesproken na het in werking treden van deze wet.

Voor elk arbeidsongeval van ernstigen aard of, naar de aangifte bij de griffie van het vrederecht, vermoedelijk van ernstigen aard, kan de rechter, vóór de eindregeling, door een eenvoudig schrijven van den griffier, partijen oproepen, ten einde den staat der zaken te onderzoeken en, zoo mogelijk, een overeenkomst te bewerken of om de feiten vast te stellen, waaruit het recht op vergoeding voortspruit en alle maatregelen te nemen, die noodig mochten zijn voor de toewijzing ervan. Van deze verschijning wordt kosteloos proces-verbaal opgemaakt.

(Het ontwerp voorziet de intrekking van lid 3 van art. 27 der wet.)

ART. 27. — Même dans le cas de la subrogation prévue par l'article 10, 2<sup>e</sup> alinéa, de la présente loi, l'ouvrier ou ses ayants droits ont toujours la faculté d'assigner directement le chef d'entreprise, sauf le droit de celui-ci de mettre l'assureur en cause.

La victime ou ses ayants droits ont, dans tous les cas, une action directe con-



| Amendements de la Section Centrale.                                                                                                                   | Amendementen<br>van de Middenafdeeling.                                                                                                                                                         | Huidige wet.                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <i>4<sup>e</sup> alinéa.</i> — 2 <sup>o</sup> Supprimer le premier paragraphe proposé par le projet.                                                  | <i>4<sup>e</sup> alinea.</i> — 2 <sup>o</sup> De eerste paragraaf van het ontwerp weglaten.                                                                                                     | van ondernemingen en werklieden. De inrichting der commissie en de rechtspleging voor het scheidsgerecht worden door de statuten vastgesteld, overeenkomstig de bepalingen van de bij artikel 17 dezer wet voorziene verordening.                                                           |
| 3 <sup>o</sup> Ajouter un dernier alinéa :                                                                                                            | 3 <sup>o</sup> Een slotalinea toevoegen, luidende :                                                                                                                                             | ART. 27. — Zelfs in het geval van overdracht, voorzien bij artikel 10, lid 2, van deze wet, staat het den werkman of zijnen rechtverkrijgenden altijd vrij, het hoofd der onderneming rechtstreeks te dagvaarden, behoudens het recht van dezen om den verzekeraar in de zaak te betrekken. |
| Pourra être récusé comme expert le médecin qui a soigné le blessé, celui qui est attaché à l'entreprise ou à l'organisme d'assurance qui la garantit. | Als deskundige zal kunnen gewraakt worden, de geneesheer die den gekwetste heeft verzorgd, hij die gehecht is aan de onderneming of aan het verzekeringsorganisme dat haar tot waarborg strekt. | Het slachtoffer of zijne rechtverkrij-                                                                                                                                                                                                                                                      |

| Législation actuelle.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Projet de loi.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Wetsontwerp.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>tre l'assureur, même non agréé; leur créance est privilégiée sur tout ce qui serait dû par lui au chef d'entreprise, à raison de l'assurance.</p> <p>Il n'est point dérogé aux règles ordinaires de la compétence en ce qui concerne les actions dirigées contre les assureurs non agréés.</p> <p>ART. 28. -- Les parties ont le droit de comparaître volontairement devant le juge de paix pour faire constater leur accord en ce qui concerne les indemnités à allouer en suite d'accidents.</p> <p>L'expédition du procès-verbal constatant cet accord sera revêtue de la formule exécutoire.</p> <p>ART. 29. -- Lorsque la cause n'est pas en état, le juge a toujours le droit, même d'office, d'accorder une provision à la victime ou à ses ayants droit, sous la forme d'une allocation journalière.</p> <p>Les jugements allouant des indemnités temporaires ou viagères seront exécutoires par provision, nonobstant l'appel et sans qu'il soit besoin de fournir caution. Toutefois, lorsqu'il y aura lieu d'accorder une rente dont le capital est exigible, le juge restreindra l'exécution provisoire au paiement des arrérages; dans ce dernier cas, le juge aura la faculté d'exiger caution du chef d'entreprise si celui-ci n'a point subrogé un assureur à ses obligations.</p> | <p>ART. 28. -- Les accords entre parties concernant les indemnités à allouer en suite d'accidents sont obligatoirement constatés par le juge compétent.</p> <p>L'expédition du procès-verbal constatant cet accord n'est revêtue de la formule exécutoire qu'après que le juge a reconnu que le règlement du sinistre est conforme aux dispositions de la loi.</p> <p>A peine de nullité, ces accords sont motivés et ils mentionnent, notamment, le salaire de base, la nature de la lésion, la réduction de capacité et la date de consolidation.</p> <p>ART. 29. -- Lorsque le juge ou la commission arbitrale ne possède pas tous les éléments pour statuer définitivement, mais que l'applicabilité de la loi n'est pas douteuse, il a le droit d'allouer, même d'office, une provision à la victime ou à ses ayants droit sous forme d'une allocation journalière ou d'une somme destinée à couvrir les frais éventuels d'expertise. Les décisions judiciaires relatives aux indemnités prévues par la présente loi et ne comportant pas constitution de rente ou attribution de capital, sont exécutoires par provision, nonobstant appel et sans caution. Dans les autres cas, le juge restreint l'exécution provisoire au paiement d'arrérages déterminés, <i>ex aequo et bono</i>, en tenant compte des éléments déjà recueillis au moment où l'exécution provisoire est ordonnée; si le chef d'entreprise n'a point subrogé un assureur à ses obligations, le juge a la faculté d'exiger caution déterminée par lui.</p> | <p>ART. 28. -- De bevoegde rechter is er toe gehouden van de tusschen partijen getroffen overeenkomsten betreffende de ten gevolge van arbeidsongevallen te verleenen vergoedingen verbaal op te maken.</p> <p>Afschrift van bedoeld verbaal mag enkel in executoren vorm worden uitgegeven, nadat de rechter zal hebben erkend, dat de regeling van het ongeval overeenkomstig de bepalingen der wet is geschied.</p> <p>Op straffe van nietigheid, worden deze overeenkomsten met redenen omkleed, en vermelden, namelijk het loon, dat tot grondslag dient, den aard van het letsel, de vermindering van de arbeidsongeschiktheid en den datum der consolidatie.</p> <p>ART. 29. -- Wanneer de rechter of het scheidsgerecht al de gegevens niet bezit om voorgoed te beslissen, maar indien de toepassing der wet geen twijfel lijdt, heeft hij het recht om zelfs ambtshalve aan den getroffene of zijn rechthebbenden een voorloopige nitkeering te verleenen in den vorm van een som, bestemd om de eventuele kosten van het onderzoek te dekken. De rechterlijke beslissingen betreffende de in deze wet voorziene vergoedingen en waarvoor geen aanleiding bestaat tot het vestigen van rente of verleenen van kapitaal, zijn bij voorraad uitvoerbaar ondanks appel en zonder borg. In de andere gevallen beperkt de rechter de voorloopige tenuitvoerlegging tot de betaling van rentetermijnen, bepaald <i>ex aequo et bono</i>, rekening houdende met de reeds ontvangen gegevens, op het oogenblik dat de voorloopige tenuitvoerlegging wordt bevolen; indien de ondernemer zijn aansprakelijkheid niet aan een verzekeraar heeft overgedragen, dan mag de rechter den door hem zelf bepaalden borg eischen.</p> |

| Amendements de la Section Centrale. | Amendementen van de Middenafdeeling. | Huidige wet.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|-------------------------------------|--------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Art. 28. — (Comme au projet.)       | Art. 28. — (Zooals in het ontwerp.)  | <p>genden hebben, in elk geval, eene rechtstreeksche vordering zelfs tegen den niet toegelaten verzekeraar; hunne schuld vordering heeft een voorrecht op alles wat door hem aan het hoofd der onderneming wegens de verzekering, verschuldigd mocht zijn.</p> <p>Wat betreft de rechtsvorderingen tegen de niet toegelaten verzekeraars ingesteld, wordt niet afgeweken van de gewone regelen der bevoegdheid.</p> <p>Art. 28. — Partijen hebben het recht vrijwillig voor den vrederechter te verschijnen, ten einde hun akkoord aangaande de vergoedingen, die moeten verleend worden ten gevolge van ongevallen, te doen vaststellen.</p> <p>Het afschrift van het proces-verbaal, waarbij dit akkoord is vastgesteld, wordt uitvoerbaar verklaard.</p>                                                                                                                     |
| Art. 29. — (Comme au projet.)       | Art. 29. — (Zooals in het ontwerp.)  | <p>Art. 29. — Is de zaak nog niet in staat van wijzen, dan heeft de rechter altijd het recht, zelfs ambtshalve, aan het slachtoffer of aan zijne rechtverkrijgenden voorloopig eene som toe te kennen in den vorm van eene dagelijksche tegemoetkoming.</p> <p>De vonnissen waarbij tijdelijke vergoedingen of vergoedingen voor het leven worden toegekend, zijn uitvoerbaar bij voorraad, ondanks hooger beroep en zonder dat het noodig is zekerheid te stellen. Is er echter grond voor de toekenning eener rente waarvan het kapitaal kan gevorderd worden, dan beperkt de rechter de voorloopige tenuitvoerlegging tot de betaling van de vervallen rente; in dit laatste geval, staat het den rechter vrij te eischen, dat zekerheid worde gesteld door het hoofd der onderneming, zoo deze niet ten aanzien van zijne verplichtingen een verzekeraar heeft gesteld.</p> |

| Législation actuelle.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Projet de loi.                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Wetsontwerp.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>En cas d'exécution forcée, s'il y a lieu de constituer le capital de la rente, le juge pourra, à la diligence de tout intéressé et même d'office, désigner un curateur <i>ad hoc</i> chargé d'opérer cette constitution au moyen des fonds recouvrés.</p>                                                                                                                                                                                                                                                              | <p>Dans tous les cas et notamment en cas d'exécution forcée, le juge peut, à la diligence de tout intéressé, et même d'office, désigner un curateur <i>ad hoc</i> chargé de représenter le mineur pour la perception des indemnités, allocations ou arrérages et pour la constitution des capitaux.</p>                   | <p>In al de gevallen en namelijk in geval van gerechtelijke tenuitvoerlegging, kan de rechter, ten verzoefte van elken belanghebbende en zelfs ambts-halve een curator <i>ad hoc</i> aanstellen, belast met den minderjarige te vertegenwoordigen, voor het innen van de vergoedingen of rentetermijnen en voor het vormen van de kapitalen.</p>  |
| <p>Arr. 30. — L'action en paiement des indemnités prévues par la présente loi se prescrit par trois ans.</p> <p>La demande en revision des indemnités fondée sur une aggravation ou une atténuation de l'infirmité de la victime, ou sur le décès de celle-ci par suite des conséquences de l'accident, est ouverte pendant trois ans à dater de l'accord intervenu entre parties ou du jugement définitif.</p>                                                                                                           | <p>Art. 30. — 1<sup>er</sup> alinéa. — L'action en paiement des indemnités prévues par la présente loi se prescrit par trois ans. Outre les modes ordinaires de suspension ou d'interruption, cette prescription sera interrompue par une action en paiement, à raison de l'accident, fondée sur une autre cause.</p>     | <p>Art. 30. — 1<sup>o</sup> alinea. — De rechtsvordering tot betaling van de vergoedingen voorzien bij deze wet, verjaart na drie jaar. Buiten de gewone wijzen van schorsing of stuiting, stuit deze verjaring door een rechtsvordering tot betaling, ten aanzien van het arbeidsongeval, gesteund op een anderen rechtsgrond.</p>               |
| <p>Arr. 31. — L'action en paiement ou en revision des indemnités prévues par la présente loi ne peut, en aucun cas, être poursuivie devant la juridiction répressive; l'exercice en est indépendant de celui de l'action publique à laquelle l'accident donnerait éventuellement ouverture.</p>                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| CHAPITRE V.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Dispositions fiscales.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <p>Arr. 32. — Sont exempts du timbre et du droit de greffe et sont enregistrés gratis lorsqu'il y a lieu à la formalité de l'enregistrement, tous les actes volontaires et de juridiction gracieuse relatifs à l'exécution de la présente loi.</p> <p>Arr. 33. — Sont délivrés gratuitement tous certificats, actes de notoriété et autres dont la production peut être exigée, pour l'exécution de la présente loi, par la Caisse Générale d'Epargne et de Retraite et par les caisses communes d'assurance agréées.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| CHAPITRE VI.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Dispositions générales et dispositions transitoires.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <p>Art. 34. — Un comité technique sera institué par arrêté royal, auprès du Ministère de l'Industrie et du Travail, sous le nom de Commission des accidents du travail. Il sera composé de onze membres, parmi lesquels il y aura deux actuaires au moins, un médecin, ainsi qu'un représentant des chefs d'entreprise et un représentant des ouvriers, élus l'un et l'autre par le Conseil supérieur du Travail.</p>                                                                                                     | <p>Art. 34. — 1<sup>er</sup> alinéa. — Un comité technique sera institué par arrêté royal auprès du Ministère de l'Industrie, du Travail et de la Prévoyance sociale, sous le nom de Commission des Accidents du Travail. Il sera composé de treize membres, parmi lesquels il y aura deux actuaires au moins, un mé-</p> | <p>Art. 34. — 1<sup>o</sup> alinea. — Bij Koninklijk besluit zal bij het Ministerie van Nijverheid, Arbeid en Sociale Voorzorg, een technisch comiteit worden ingesteld, onder den naam van Arbeidsongevallencommissie. Het zal samengesteld zijn uit dertien leden, waaronder minstens twee actuarissen, een arts, een vertegenwoordiger van</p> |

Amendements de la Section centrale.

Amendementen  
van de Middenafdeeling.

Huidige wet.

Art. 30. — (Comme au projet.)

Art. 30. — (Zooals in het ontwerp.)

Bestaat er, in geval van gerechtelijke tenuitvoerlegging, aanleiding tot het vestigen van het kapitaal der rente, dan kan de rechter, op aanzoek van elken belanghebbende en zelfs ambtshalve, eenen curator *ad hoc* aanstellen, die belast zal zijn met het vestigen van dat kapitaal door middel van de geïnde sommen.

ART. 30. — De rechtsvordering tot betaling van de schadevergoedingen, bij deze wet voorzien, verjaart door verloop van drie jaren.

De eisch tot herziening van de vergoedingen, gegrond op eene verergering of op eene vermindering van de gebrekkelijkheid van het slachtoffer, of op zijn sterven aan de gevolgen van het ongeval, kan ingesteld worden gedurende drie jaren, te rekenen van het akkoord dat tusschen partijen is getroffen of van het eindvonnis.

ART. 31. — De eisch tot betaling of tot herziening van de bij deze wet voorziene vergoedingen kan in geen geval worden gebracht voor den strafrechter; de uitoefening daarvan is onafhankelijk van de uitoefening der openbare rechtsvervolgving waartoe het ongeval aanleiding mocht geven.

## HOOFDSTUK V.

## FISCALE BEPALINGEN.

ART. 32. — Worden vrijgesteld van zegel en van griffierecht en kosteloos geregistreerd, zoo zij aan de formaliteit der registratie zijn onderworpen: alle vrijwillige akten alsook de akten van vrijwillige rechtspraak, die de uitvoering van deze wet betreffen.

ART. 33. — Worden kosteloos afgegeven: alle getuigschriften, akten van bekendheid en andere akten waarvan de overlegging, voor de uitvoering van deze wet, door de Algemeene Spaar- en Lijfrentekas en door de toegelaten gemeenschappelijke kassen van verzekering kan worden geëischt.

## HOOFDSTUK VI.

ALGEMEENE BEPALINGEN  
EN OVERGANGSBEPALINGEN.

Art. 34. — (Comme au projet.)

Art. 34. — (Zooals in het ontwerp.)

ART. 34. — Bij koninklijk besluit zal er bij het Ministerie van Nijverheid en Arbeid een technisch comitee worden ingesteld onder de benaming van Commissie voor de arbeidsongevallen. Het zal bestaan uit elf leden, waaronder ten minste twee actuarissen, één geneesheer, alsmede één vertegenwoordiger der hoofden van ondernemingen en één vertegenwoordiger der werklieden, beiden benoemd door den Hooger Arbeidsraad.

| Législation actuelle.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Projet de loi.                                                                                                                                                                                                                                | Wetsontwerp.                                                                                                                                                                 |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Indépendamment des attributions qui lui sont dévolues par la présente loi, la Commission délibérera sur toutes les questions qui lui seront soumises par le Ministre au sujet de la répartition des dommages résultants des accidents du travail.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <p>deux, un représentant des caisses communes agréées et un représentant des sociétés agréées, ainsi qu'un représentant des chefs d'entreprise et un représentant des ouvriers, élus l'un et l'autre par le Conseil supérieur du Travail.</p> | <p>de aangenomen gemeenschappelijke kassen en een vertegenwoordiger der ondernemers en een vertegenwoordiger der werklieden, beiden benoemd door den Hoogen Arbeidsraad.</p> |
| <p>ART. 35. — La Caisse Générale d'Épargne et de Retraite est autorisée à traiter des opérations d'assurance contre les risques d'accidents prévus par la présente loi.</p> <p>Les conditions générales, ainsi que les tarifs de ces assurances, seront approuvés par arrêté royal.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                              |
| <p>ART. 36. — Les polices d'assurance, antérieures de six mois à la date de la mise en vigueur de la présente loi, et relatives aux risques d'accidents du travail dans les entreprises soumises à la dite loi, pourront, dans le délai d'un an à dater de sa mise en vigueur, être dénoncées, par l'assureur ou l'assuré, soit au moyen d'une déclaration écrite dont il sera donné reçu, soit par un acte extrajudiciaire.</p> <p>Cette dénonciation ne sortira ses effets qu'à partir de la mise en vigueur de la loi, sauf convention contraire; elle ne donnera lieu à aucune indemnité.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                              |
| <p>ART. 37. — La présente loi ne sera applicable que six mois après la publication du dernier des arrêtés royaux qui doivent en régler l'exécution.</p> <p>Ces arrêtés seront pris dans le délai d'un an à partir de la publication de la loi.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                              |
| <p>ART. 38. — En ce qui concerne les accidents du travail survenus après l'entrée en vigueur de la présente loi, les Caisses communes de prévoyance en faveur des ouvriers mineurs, régies par la loi du 28 mars 1868, jouiront du bénéfice d'agrément prévu à l'article 17, moyennant les conditions suivantes :</p> <p>1° Les Caisses doivent être reconnues par le Gouvernement; leurs statuts seront révisés et soumis à son approbation;</p> <p>2° Les Caisses doivent continuer à servir les pensions ou rentes dues à raison d'accidents survenus avant l'entrée en vigueur de la présente loi;</p> <p>3° Les statuts doivent consacrer les règles énumérées ci-après :</p> <p>a) Les subventions ou cotisations, pour la réparation des accidents du travail, sont à la charge exclusive des exploitants;</p> <p>b) Les Caisses pourvoient au paiement des indemnités et au service des rentes dans les cas prévus par la présente loi;</p> |                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                              |

## Amendements de la Section centrale.

Amendementen  
van de Middenafdeeling.

## Huidige wet.

Onafhankelijk van de ambtsbevoegdheden haar bij deze wet opgedragen, zal de Commissie beraadslagen over alle vragen haar door den Minister voorgelegd omtrent de vergoeding der schade voortvloeiende uit arbeidsongevallen.

ART. 35. — De Algemeene Spaar- en Lijfrentekas wordt gemachtigd verzekeringen aan te gaan tegen het gevaar van ongevallen, bij deze wet voorzien.

De algemeene voorwaarden alsmede de tarieven van deze verzekeringen worden bij koninklijk besluit goedgekeurd.

ART. 36. — De overeenkomsten van verzekering, gesloten zes maanden vóór het in werking treden van deze wet en betrekking hebbende op het gevaar van arbeidsongevallen bij de ondernemingen waarop deze wet van toepassing is, kunnen, binnen één jaar te rekenen van haar in werking treden, door den verzekeraar of door den verzekerde worden opgezegd, hetzij bij schriftelijke verklaring, waarvan een ontvangstbewijs wordt afgegeven, hetzij bij buitengerechtelijke akte.

Deze opzegging zal eerst van kracht zijn na het in werking treden van deze wet, tenzij het tegendeel is bedongen; zij geeft geen aanleiding tot eenige vergoeding.

ART. 37. — Deze wet zal eerst van toepassing zijn zes maanden na de afkondiging van het laatste der koninklijke besluiten die hare uitvoering moeten regelen.

Deze besluiten zullen genomen worden binnen één jaar, te rekenen van de afkondiging der wet.

ART. 38. — Wat betreft de arbeidsongevallen voorgekomen na het in werking treden van deze wet, genieten de gemeenschappelijke verzorgingskassen ten bate van de werklieden der mijnen — omschreven bij de wet van 28 Maart 1868 — het in artikel 17 voorziene voorrecht van toelating, onder de volgende voorwaarden :

1<sup>o</sup> De Kassen moeten door de Regeering erkend zijn; hare statuten zullen herzien en aan hare goedkeuring onderworpen worden;

2<sup>o</sup> De Kassen moeten de pensioenen of renten, die zijn verschuldigd ter oorzaak van ongevallen voorgekomen vóór het in werking treden van deze wet, bij voortduur betalen;

3<sup>o</sup> De statuten moeten de hierna opgesomde regelen bekrachtigen :

a) De toelagen of bijdragen tot vergoeding der arbeidsongevallen komen uitsluitend ten laste van de ondernemers;

b) De Kassen zorgen voor het uitbetalen der vergoedingen en uitkeeren der



| Législation actuelle.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Projet de loi.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Wetsontwerp.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>c) Leur administration et leur comptabilité sont séparées de celles qui concernent le service des pensions ou des secours pour cause d'invalidité ou de vieillesse;</p> <p>d) Les Caisses constituent les réserves, garanties ou cautionnements déterminés par arrêté royal;</p> <p>e) Les indemnités ne seront pas inférieures à celles attribuées par la présente loi; les statuts peuvent néanmoins régler l'attribution des indemnités, en cas d'accident mortel, d'une manière différente de celle déterminée à l'article 6; mais, dans leur ensemble, ces indemnités ne seront pas inférieures à celles allouées par ledit article; les statuts peuvent aussi porter la stipulation prévue au deuxième alinéa de l'article 19;</p> <p>f) Les statuts déterminent les conditions auxquelles un exploitant peut renoncer à l'affiliation.</p> <p>Les statuts peuvent disposer que le jugement des contestations relatives aux indemnités aura lieu conformément au deuxième alinéa de l'article 26.</p> <p>La Commission permanente des Caisses de prévoyance en faveur des ouvriers mineurs sera organisée par arrêté royal.</p> <p>Le Gouvernement prendra son avis pour l'exercice des pouvoirs que lui confère le présent article et spécialement pour l'examen des statuts.</p> <p>Art. 39. — Tous les trois ans, le Gouvernement fera rapport aux Chambres sur l'exécution de la présente loi.</p> | <p>Art. 4.</p> <p>Les chefs d'entreprise sont tenus de remettre à chacun de leurs ouvriers, apprentis ou employés bénéficiaires de la présente loi, un carnet mentionnant notamment le chiffre des salaires et prestations allouées, dans la forme et les règles qui seront déterminées par un arrêté royal pris sur avis de la Commission des Accidents du Travail.</p> <p>Seront punis d'une amende de 26 à 200 francs, les chefs d'entreprise, patrons, directeurs ou gérants qui con-</p> | <p>Art. 4.</p> <p>De ondernemers zijn er toe gehouden aan elk hunner onder de toepassing der wet vallende werklieden, leerjongens of beambten, een boekje uit te reiken, waarin namelijk het bedrag van de verleende loonen en uitkeeringen dient vermeld, in den vorm en naar de regels, die zullen worden vastgesteld bij koninklijk besluit, gegeven op advies van de Arbeidsongevallencommissie.</p> <p>Worden gestraft met een geldboete van 26 tot 200 frank, de ondernemers, bedrijfsleiders of beheerders, die op dit</p> |

## Disposition additionnelle.

Art. 40. — Les deux premières phrases du numéro 1<sup>er</sup> de l'article 3 de la loi du 28 mars 1868 sont remplacées par la disposition suivante :

« Faculté de contracter, de disposer et d'acquiescer à titre onéreux, d'ester en justice, sauf les restrictions déterminées, s'il y a lieu, par arrêté royal. »

Amendements de la Section Centrale.

Amendementen van de Middenafdeeling.

Huidige wet.

renten in de gevallen bij deze wet voorzien;

c) Haar beheer en hare comptabiliteit zijn afgescheiden van die betreffende den dienst der pensioenen wegens invaliditeit of ouderdom;

d) De Kassen vestigen de bij koninklijk besluit bepaalde reservefondsen, borgstellingen of waarborgsommen;

e) De vergoedingen gaan niet beneden de door deze wet toegekende; evenwel kunnen de statuten, voor een ongeval dat den dood veroorzaakte, de toekenning der vergoedingen regelen op eene wijze afwijkende van die in artikel 6 bepaald; doch, in haar geheel, mogen deze vergoedingen niet kleiner zijn dan de door genoemd artikel toegekende; de statuten kunnen insgelijks de bij het tweede lid van artikel 19 voorziene bepaling behelzen;

f) De statuten bepalen onder welke voorwaarden een ondernemer van de aansluiting kan afzien.

De statuten kunnen bepalen, dat de bestissing over de geschillen betreffende de vergoedingen zal geschieden overeenkomstig het tweede lid van artikel 26.

De inrichting van de Bestendige Commissie der Voorzorgskassen ten bate van de werklieden der mijnen zal bij koninklijk besluit worden geregeld.

De Regeering zal het advies van deze Commissie inwinnen bij het uitoefenen der rechten haar door dit artikel toegekend en bijzonderlijk bij het onderzoek der statuten.

ART. 39. — Om de drie jaren, doet de Regeering verslag aan de Kamers over de uitvoering van deze wet.

#### BIJKOMENDE BEPALING.

ART. 40. — De eerste twee volzinnen van n<sup>o</sup> 1<sup>o</sup> van artikel 3 der wet van 28 Maart 1868 worden vervangen door de navolgende bepaling:

« Bevoegdheid tot het sluiten van verbintenissen, het vervreemden en aankopen onder bezwarende voorwaarden, het optreden in rechte, behalve de bij koninklijk besluit vast te stellen beperkingen, zoo daartoe redenen zijn. »

## Législation actuelle.

## Projet de loi.

## Wetsontwerp.

treviendront au présent article.

Les chefs d'entreprise qui justifieront de l'organisation d'une comptabilité des salaires conforme aux dispositions de l'arrêté royal ci-dessus prévu pourront, par arrêté ministériel pris sur avis de la Commission des Accidents du Travail, être dispensés de la remise des carnets de salaire.

artikel inbreuk zullen maken.

De ondernemers, die er van zullen laten blijken dat zij een loonboekhouding hebben ingericht naar de bepalingen van boven voorzien koninklijk besluit, kunnen bij ministerieel besluit, gegeven op advies van de Arbeidsongevallencommissie, worden vrijgesteld van het uitreiken van de loonboekjes.

## Art. 5.

## Art. 5.

Les établissements d'assurance agréés, ainsi que les chefs d'entreprise dispensés de contribuer au Fonds de garantie supporteront, à concurrence de 3 pour mille au maximum des sommes qu'ils auront payées pour le règlement des sinistres, les frais résultant de la surveillance et du contrôle du Gouvernement, ainsi que des travaux nécessaires à l'élaboration de la statistique des accidents du travail. Un arrêté ministériel fixera, à la fin de chaque exercice, la répartition de ces frais entre les entreprises.

De aangenomen verzekeringsinrichtingen alsmede de ondernemers, ontslagen van tot het waarborgsfonds bij te dragen, zullen ten beloope van hoogstens 3 per duizend van de sommen, welke zij zullen hebben uitbetaald voor de regeling van ongevallen, de kosten dragen, voortspruitende uit het toezicht en de contrôle van de Regering, alsmede uit de werkzaamheden noodig tot het opmaken van de statistiek der arbeidsongevallen. Op het einde van elk dienstjaar, zal bij ministerieel besluit de verdeling van deze kosten onder de ondernemingen worden vastgesteld.

## Art. 6.

## Art. 6.

Les contrats d'assurance en cours, souscrits auprès d'établissements agréés, ne pourront être résiliés par l'assuré que si l'augmentation du taux de prime dépasse 10 p. c.

De loopende verzekeringscontracten aangegaan met gerechtigde inrichtingen kunnen enkel dan worden verbroken door den verzekerde, wanneer de verhooging van den maatstaf der premie 10 f. h. overschrijdt.

## Art. 7.

## Art. 7.

Les polices d'assurance de droit commun, antérieures d'un an à la date de la mise en vigueur de la présente loi et relatives aux risques d'accidents du travail dans les entreprises assujetties en vertu de ladite loi, pourront, dans le délai d'un an à dater de sa mise en vigueur, être dénoncées par l'assureur ou l'assuré, soit au moyen d'une déclaration écrite dont il sera donné reçu, soit par un acte extrajudiciaire.

De gemeenrechtelijke verzekeringscontracten afgesloten één jaar vóór den dag van de inwerkingtreding dezer wet en betreffende het risico wegens arbeidsongevallen in de krachtens deze wet verzekeringsplichtige ondernemingen, kunnen binnen den termijn van één jaar, te rekenen van den dag harer inwerkingtreding door den verzekeraar of den verzekerde worden opgezegd, 't zij door middel van een schriftelijke verklaring, waarvan ontvangstbewijs dient gegeven, 't zij door middel van een buitengerechtelijke akte.

## Amendements de la Section Centrale

Amendementen  
van de Middenafdeeling.

## Huidige wet.

Art. 4 (du projet).

Art. 4 (van het ontwerp).

1. Supprimer le dernier alinéa.

1. Het laatste lid weglaten.

2. **Ajouter:** *Les dispositions du présent article ne sont pas applicables aux exploitations agricoles.*

2. **Toevoegen:** *De bepalingen van dit artikel zijn niet toepasselijk op de landbouwbedrijven.*

## Législation actuelle.

## Projet de loi.

## Wetontwerp.

Cette dénonciation ne sortira ses effets qu'à partir de la mise en vigueur de la loi, sauf convention contraire; elle ne donnera lieu à aucune indemnité.

Der opzegging zal enkel van kracht worden van af den dag der inwerking-treding van de wet, behoudens tegen-beding; zij zal tot geen enkel vergoe-ding aanleiding geven.

## Art. 8.

## Art. 8.

Le texte de la présente loi sera et restera affiché, à un endroit apparent, dans les locaux de toute entreprise assujettie. Au-dessous de ce texte, il sera éventuellement fait mention de l'organisation médicale, pharmaceu-tique et hospitalière choisie par le chef d'entreprise, ainsi que de la commis-sion arbitrale compétente.

De tekst van deze wet zal worden opgehangen en voortdurend opgehan-gen blijven, op een in 't oog vallende plaats, in de lokalen van elke aan deze wet onderworpen onderneming. Onder-aan dezen tekst dient, in voorkomend geval, vermeld de medische-, de phar-maceutische- en de verplegingsinrich-ting gekozen door den ondernemer, alsmede het bevoegde scheidsgerecht.

Les chefs d'entreprise, patrons, di-recteurs ou gérants qui contreviendront au présent article seront punis d'une amende de 26 à 200 francs.

De ondernemers, bedrijfsleiders of beheerders, die op dit artikel inbreuk mochten maken, worden gestraf met een geldboete van 26 tot 200 frank.

## Art. 9.

## Art. 9.

Les dispositions non abrogées ou non modifiées des lois du 24 décembre 1903 et du 3 août 1926, seront, par arrêté royal, coordonnées avec les dis-positions de la présente loi et publiées au *Moniteur*. La coordination qui pourra éventuellement comporter une modification de l'ordre des chapitres et des articles, portera le titre de « Loi sur la réparation des dommages résultant des accidents du travail ».

**De niet ingetrokken of niet gewij-zigde bepalingen der wetten van 24 December 1903 en 3 Augustus 1926, zullen bij Koninklijk besluit, met de ordend, in den *Moniteur* worden uit-gegeven; deze samenordering, waar-bij eventueel aan de rangorde der hoofdstukken en artikels wijzigingen kunnen worden aangebracht, zal als titel hebben: « Wet op de vergoeding der schade voortspuitende uit ar-beidsongevallen ».**

## Art. 10.

## Art. 10.

La présente loi sera applicable à la réparation des accidents survenus à partir du 1<sup>er</sup> janvier qui suivra la date de publication du dernier des arrêtés royaux qui doivent en régler l'exécu-tion.

Deze wet is toepasselijk op de ver-goeding der arbeidsongevallen over-komen te rekenen van den 1<sup>er</sup> Januari, na den datum van de uitgifte van het laatste der Koninklijke besluiten, die de uitvoering er van zullen regelen.

Ces arrêtés seront pris dans le délai d'un an à partir de la publication de la loi.

Deze besluiten zullen worden gege-ven binnen een tijdsbestek van een jaar, te rekenen van den dag der uit-gifte van deze wet.

Amendements de la Section Centrale.

Amendementen van de Middenafdeeling.

Huidige wet.

ART. 8 (du projet).

**Ajouter :** *Les dispositions du présent article ne sont pas applicables aux exploitations agricoles.*

ART. 8 (van het ontwerp).

**Toevoegen :** *De bepalingen van dit artikel zijn niet toepasselijk op de landbouwbedrijven.*